

פ ר ש ת ל ל

א) לך מארצך וגו'. ר' אבא פתח וואמר, * שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שמעו אלי אבירי לב: כמה תקיפין לבייהו דחיביא. דחמאן ג שבילי ד ואורחי דאורייתא, ולא מסתכלן בהו, ולבייהו תקיפין, דלא מהדרין בתובתא, ה לגבי מריהון, ואקרונ אבירי לב. הרחוקים מצדקה: דמתרחקי מאורייתא.

ב) רבי חזקיה אמר, דמתרחקי מקביה, ואינון רחיקין מניה, ובגין כך, אקרונ י אבירי לב. הרחוקים מצדקה. דלא בעאן לקרבא לגבי קב"ה. בגין כך, י אינון רחוקים מצדקה. כיון דאינון רחוקים מצדקה, רחוקים אינון משלום. דלית לון שלום. דכתיב ^ב אין שלום אמר ה' לרשעים. מ"ט בגין דאינון רחוקים מצדקה.

מסורת הזהר

א) שמעו אלי אבירי לב: ישעיה מו. ב) אין שלום—לרשעים: (ישעיה מח) ח"א רה. חלוסי גרסאות א ג"א מתחיל ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' ובר"ק ג"ב פתח רב מתיבא ואמר, ויאמר ה' אל אברם וגו' דא בגין לאתנהרא ביה נהירו. כגונא דא מאן דלא זכי באתר חר, יחך וינטל גרמיה לאתר אחר ויזכי ביה. אע"א דדליק ונהורא לא סליק ונהיר ביה, יגענען ליה ויסלק ביה ונהורא ואנהיר ע"כ. ז ג"א ליג ואמר. ג ג"א מוסיף שבילי דאורייתא. ד ג"א וארחי. ה ג"א עם. ו ג"א רחוקים מצדקה וליג אבירי לב. ז ג"א אקרן.

מאמר	הכולם	שמעו אלי אבירי לב
<p>מאמר שמעו אלי אבירי לב</p> <p>א) לך מארצך וגו': רבי אבא פתח, פתח טעם הכתוב, למה וכה אכרהמ, שיאמר לו הקב"ה לך וגו' יותר מכל בני דורו. ואמר שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שמעו אלי אבירי לב, פירושו, כמה קשים הם הלבבות של הרשעים, שרואים השבילים והאורחות של התורה, היינו פנימיות וחיצוניות של התורה, שבילים פנימיות, ואורחות חיצוניות. (ע"י לעיל בראשית א' דף רנ"א אות ש"ח) ואינם מסתכלים בהם. ולבבם קשה, שאינם חוזרים בתשובה אל רבונם, וע"כ נקראים אבירי לב. הרחוקים מצדקה. פירושו שמתרחקים מהתורה, וע"כ הם רחוקים מצדקה.</p> <p>ב) רבי חזקיה אמר וכו': ר"ח אמר בביאור הכתוב הנזכר, שהמה מתרחקים מהקב"ה וע"כ הם רחוקים ממנו, ומשום זה שמתרחקים מהקב"ה נקראים אבירי לב, ושיעור הכתוב הוא הרחוקים מצדקה, למה. משום שאינם רוצים להתקרב אל הקב"ה, שהם אבירי לב, ומשום זה הם רחוקים מצדקה, וכיון שהם רחוקים מצדקה</p> <p style="text-align: right;">(דפ"י דף ע"ז ע"ב)</p>	<p>הם רחוקים משלום, שאין להם שלום. שכתוב אין שלום אמר ה' לרשעים. מה הטעם. משום שהם רחוקים מצדקה, ע"כ אין להם שלום.</p> <p>פירושו. המלכות מבחינת הדין שבה, נקראת צדק, בלא ה'. ובסוד הזווג הגדול דצדיק וצדק, שאז הנוקבא עולית ומלבשת לאמא, היא נקראת צדקה, כלומר שנתהפכת לרחמים, כי קבלה ה' של אמא, להיותה מלבשת עליה. ועל ידי מ"ג שהצדיקים מעלים להנוקבא בעת שנקראת צדק, גורמים זווג עליון וצדק מתהפך ונעשה צדקה. כלומר, שהדין מתהפך להיות רחמים. וזהו שאומר רבי אבא בביאור הכתוב שמעו אלי אבירי לב וגו', כי להיותם אבירי לב ואינם מעלים מ"ן ע"י הסתכלות בתורה וע"י תשובה, ע"כ הם רחוקים מצדקה כי ע"כ הם נמצאים בדינים דצדק, דהיינו בלי ה', שה"ס המוחין דאמא, וז"ש הרחוקים מצדקה, דמתרחקי מאורייתא, משום שמתרחקים מהתורה ואינם מעלים מ"ן לזווג עליון, ע"כ הם רחוקים מצדקה, ונמצאים בדינים דצדק, ורבי חזקיה אינו חולק על רבי אבא</p>	<p>הם רחוקים משלום, שאין להם שלום. שכתוב אין שלום אמר ה' לרשעים. מה הטעם. משום שהם רחוקים מצדקה, ע"כ אין להם שלום.</p> <p>פירושו. המלכות מבחינת הדין שבה, נקראת צדק, בלא ה'. ובסוד הזווג הגדול דצדיק וצדק, שאז הנוקבא עולית ומלבשת לאמא, היא נקראת צדקה, כלומר שנתהפכת לרחמים, כי קבלה ה' של אמא, להיותה מלבשת עליה. ועל ידי מ"ג שהצדיקים מעלים להנוקבא בעת שנקראת צדק, גורמים זווג עליון וצדק מתהפך ונעשה צדקה. כלומר, שהדין מתהפך להיות רחמים. וזהו שאומר רבי אבא בביאור הכתוב שמעו אלי אבירי לב וגו', כי להיותם אבירי לב ואינם מעלים מ"ן ע"י הסתכלות בתורה וע"י תשובה, ע"כ הם רחוקים מצדקה כי ע"כ הם נמצאים בדינים דצדק, דהיינו בלי ה', שה"ס המוחין דאמא, וז"ש הרחוקים מצדקה, דמתרחקי מאורייתא, משום שמתרחקים מהתורה ואינם מעלים מ"ן לזווג עליון, ע"כ הם רחוקים מצדקה, ונמצאים בדינים דצדק, ורבי חזקיה אינו חולק על רבי אבא</p>

ג) ת"ח אברהם, בעיני לקרבה לקביה, ואתקרב. ההי"ד * אהבת צדק ותשנא רשע. בגין דאהב צדק, יושנא רשע, אתקרב לצדקה, ועל דא כתיב, י אברהם אוהבי. מ"ט אוהבי. ד בגין דכתיב, אהבת צדק. רחימותא דקביה, ה דרחים *) ליה ו אברהם, מכל בני דריה, דהוּו אבירי לב, ואינון רחוקים מצדקה. כמה דאתמר.

ד) ר' יוסי פתח, ג מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא בפולחנא דקביה. דהא כל בני נשא, לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא. ואינון על מה קיימין. דכד ברא קביה עלמא. י עבד שמיא, מאש ו וממים מתערבין כחדא, ולא הוּו גלדי. ולבתר ד אגלידו, וקיימו

מסורת הזהר

א) אהבת צדק ותשנא רשע: (תהלים מה) ח"ב לו. ז"ח חוקת ג"ב טב שמת. טג שיד. ב) אברהם אוהבי: (ישעיה מא) ח"א כד. פה. ח"ג רסב: ז"ח יתרו ל"ב טא שמ. תק"ח ק"ה טד שכד. ג) מה ידידות משכנותיך: תהלים פ"ד. ד) אגלידו: לעיל בא דף רמ"ז ציון ג' וש"נ. חלוסי גרסאות א) גיא ותחי. ב) גיא לאתקרבא (אה"ל). ג) גיא ל"ג ושנא רשע. ד) גיא ל"ג מאי טעמא אוהבי בגין. ה) גיא ארחים. ו) גיא לאברהם. ז) גיא עבדי. ח) גיא ומים. ט) גיא וקיימא.

על מה קאים עלמא

הסולם

מאמר

עד אות ה' ועל מה בני אדם עומדים מתבאר מאות ה' עד אות י', כי כאשר ברא הקב"ה את העולם, עשה את השמים מאש ומים ונתערבו יחד, ולא היו נקפאים. ואחר כך נקפאו ועמדו ברוח עליון.

פירוש. כי נודע בסדר יציאת המוחין שמתחילה, יוצאים ב' הקוין ימין ושמאל. ובסוד ב' נקודות חולם ושורק, המכונים מים ואש. והם במחלוקת זה עם זה, שפירושו, שכל אחד נכנס בגבול חברו ורוצה להכניעו תחת בחינתו. כמו ב' דברים לחים המתערבים זה עם זה. עד שמתגלה קומת חסדים היוצאת על כסך דת"ת, שה"ס קו הג', והוא מכריע ביניהם, שכל אחד יאיר לפי דרכו ולא יתערבו עוד זה בזה. וזהו מכונה שב' הקוין שהיו לחים ונתערבו זה בזה נקפאו עתה ע"י קו האמצעי שהוא ת"ת. ולא יתערבו עוד זה בזה. (כמ"ש כל זה באורך לעיל בראשית א' דף מ"ז ד"ה לפיכך. ע"ש כל המשך).

וזה אמרו, דכד ברא קביה שהוא בינה, עלמא, שהיא הנוקבא. עבד שמיא, שהוא ז"א מאש מקו שמאל, ולמים מקו ימין מתערבין כחדא ורא הוּו גלדי. שהיו מתערבים יחד ואינם נקפאים. כלומר, שהיו במחלוקת זה עם זה וכל אחד מתערב בגבול חברו להכניעו תחתיו. כטבע הנוזלים המתערבים זה בזה, ולכבר, אחר שיצא קו האמצעי, אנלידו וקיימו כרוחא עראה, נקפאו ועמדו ב' הקוין ע"י קו אמצעי שהוא ת"ת הנקרא רוח. דהיינו שנעשה כמו

דברים

אבא, אלא שמבאר יותר ממנו, ואומר דמתרחקי מקביה ואינון רחיקין מניה. דהיינו שאין להם אהבה אל הקביה, בגין כך אינון רחוקים מצדקה. הם רחוקים מלהפך הצדק לצדקה, דהיינו את הדין לרחמים, כי אינם מעלים מ"ן לזווג. כיון דאינון רחוקים מצדק רחוקים אינון משלום, ומתוך שאינם מעלים מ"ן להפך הצדק לצדקה, אין להם שלום. כלומר, שאינם גורמים זווג עליון. המכונה שלום. וע"כ השלום אינו מאיר עליהם.

ג) ת"ח אברהם וכו': בוא וראה, אברהם רצה לקרב עצמו להקב"ה ונתקרב. וז"ש אהבת צדק ותשנא רשע, משום שאהב צדק ושנא רשע ע"כ נתקרב לצדקה, כלומר, משום שאהב צדק ונר' העלה מ"ן לזווג עליון, והצדק נעשה לצדקה בעדו כנ"ל בריבור הסמוך. ועל כן כתוב אברהם אוהבי. מהו הטעם הוא אוהבי משום שכתוב בו אהבת צדק. הוא אהבת הקביה, שאהב אותו אברהם, יותר מכל בני דורו, שהם היו אבירי לב, והם רחוקים מצדקה. כמו שנתבאר.

מאמר על מה קאים עלמא

ד) רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח. מה ידידות וגו' כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקב"ה. שהרי כל בני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים על מה העולם עומד. והם עצמם על מה עומדים. ואלו ב' דברים מתבארים בהמאמר שלפנינו. על מה קאים עלמא מתבאר

(דפוסי דף ע"ו ע"ב *) דף ע"ו ע"א

א ברוחא ז עלאה. ומתמן שתיל עלמא, ג לקיימא על סמכין. ואינון סמכין, לא ד קיימין, אלא, בההוא רוחא. ובשעתא דההוא רוחא אסתלק, כלהו מרפפין וועין, ועלמא ארתת. הה"ד * המרגיו ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. וכלא קאים על אורייתא, דכד ישראל משתדלי באורייתא, מתקיים עלמא, ו ואינון קיימין, וסמכין קיימין באתרייהו, בקיומא שלים.
 (ה) ת"ח. בשעתא דאתער ב' ו פלגות ליליא, וקב"ה עאל לגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא. ו כלהו אילנין, דבגנתא דעדן, מזמרן, ומשבחן קמיה. דכתיב ג אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.

מסורת הזהר

א) המרגיו ארץ ממקומה: (איוב ט') ז"ח בראשית ב' טד שב. שה"ש ע"ו טא שלב. טב שכב. ב) פלגות ליליא: לעיל ב"ב דף כ"ט ציון א' וש"ג. ג) אז ירננו עצי היער: (ד"ה א' ט"ז) ח"א רלא: ח"ג כב. צו. רכ. ת"ז בהק' ג. ז"ח בראשית י"ג טב שמה.
 חלוסי גרסאות א גיא רוחא. ג גיא מוסיף עלאה עלייהו. ג גיא וקיימא. ד גיא קיימי. ה גיא אינון. ו גיא פלגו. ז גיא כלהון.

מאמר הסולם על מה קאים עלמא

כל האילנות שבגן עדן יזמרים ומשבחים לפניו, שנאמר אז ירננו כל עצי יער מלפני ה' כי בא וגו'. פירוש. הלילה ה"ס הנוקבא מבחינת שליטתה עצמה, שעקרה הוא הארת קו השמאל, מסוד הארת החכמה הנמשכת מנקודת השורק שכאמא. ונודע שאין החכמה מאירה אלא מחזה ולמטה, כי מחזה ולמעלה של כל פרצוף, שולטת המנעולא ואין הארת החכמה יכולה להתגלות שם (כנ"ל בהקדמת הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש) וז"ס התחלקות הלילה לבי חצאים, כי נקודת החצות לילה ה"ס נקודת החזה. וחצות לילה הראשונה ה"ס מחזה ומעלה של הנוקבא, ומשום ששם שולטת המנעולא ע"כ היא דינים. וחצות לילה השניה ה"ס מחזה ולמטה של הנוקבא, ששם שולטת מלכות הממותקת בבינה, שה"ס מפתחא, (וענין מפתחא ומנעולא עי' לעיל בהקדמה הזהר דף מ"ד אות מ"א ואילך) וע"כ מתגלה שם הארת החכמה שבהנוקבא שז"ס ותקם בעוד לילה. גם מבחינה זו נקראת הנוקבא גן עדן. כי מחזה ולמטה, שאין שם בחינת עצמה שה"ס מלכות דמדת הדין. ע"כ כולה נמתקת ונעשית כמו אמא הנקראת עדן. בסוד חזרתה לחכמה. וע"כ נקראת גן עדן.

מאמר דברים מוצקים, שהאחד לא יכנוס עוד תוך הגבול של חברו. ומתמן שתיל עלמא וכו': ומשם מהשמים שהם ז"א, שתל העולם שהיא הנוקבא, שיעמוד על אדנים שהם ג' קוי הנוקבא, ואלו האדנים אינם עומדים אלא באותו הרוח שהוא קו האמצעי שבהם, ובשעה שרוח ההוא מסתלק, כולם מרוטפים ומודעזעים, והעולם רותת. וז"ש המרגיו ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כי כנ"ל בהקוין דז"א שאומר דאגלירדו וקיימו ברוחא עלאה, כן בהקוין דנוקבא הנמשכים מז"א לא קיימין ארא בההוא רוחא. כי זולת קו אמצעי אין קיום כלל להארת ב' הקוין (כנ"ל דף ב' ד"ה פירוש ע"ש).

וכלא קאים על אורייתא וכו': והכל עומד על התורה, כי כשישראל עוסקים בתורה שמעלים מ"ן לזו"ן וממשיכים את קו האמצעי, כי התורה ה"ס קו אמצעי, מתקיים העולם, ואלו העמודים והאדנים, שהם ג' קוי דז"א הנקראים עמודים, וג' קוין דנוקבא הנקראים אדנים, נמצאים במקום בקיום שלם, ואז נאמר על הנוקבא, מה ידודות משכנותיך וגו', כי משכן ה"ס הנוקבא, והנה נתבאר שהעולם עומד על רוחא דהיינו על קו האמצעי. וז"ש רכד ישראל משתדלין באורייתא מתקיים עלמא, ומכאן ולהלן מבאר, איך גם בני אדם עומדים ומתקיימים רק על קו אמצעי.

ה) תיח בשעתא דאתער וכו': בוא וראה בשעה שנתעוררת חצות לילה, והקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים

(דברי דף ע"ז ע"א)

(ו) וכרוזא קארי בחיל, ואמר, לכוני אמרין א קדישין עליונין, מאן מנכון, נ דעייל רוחא באודנוי, למשמע, ועינוי נ פקחין ד למחמי. ו ולביה ו פתוח למנדע. בשעתא, דרוחא דכל רוחין, ארים בסימו דנשמתא, ומתמן, נפיק קלא דקליא, ו חילין נ אתבדר לארבע סטרי עלמא.

חלופי גרסאות א ניא קדישי. ב ניא דעאל. ג ניא פקחין. ד ניא למחמי. ה ניא ולכא. ו ניא פתח וניא פתח. ז ניא חילא. ח ניא קלא (אהיל). ט ניא אתבורי.

מאמר	הסולם	על מה קאים עלמא
<p>הקביה המאיר בגן עדן. כלרוו אילנין דבניע מזמרן ומשבחן קמיה דכתיב אז ירננו עצי יער ונו: עצי היער הם אילני סרק שאינם עושים פירות. ומטרם ביאת הקב"ה נבחנום ספירות הנוקבא כמו עצי היער, שאין בהם פירות. ואחר שהארת הקב"ה נכנסת שם עצי הצדיקים אז ירננו עצי היער מלפני הויה כי בא וגוי, והם עושים פירות.</p> <p>(ו) וכרוזא קרי בחיל וכו': וכרוז יוצא וקורא בכח ואומר, לכם גבורים הקדושים, למי שככם, שהכניס רוח באזניו לשמוע, ועינוי פקוחות לראות, ולבו פתוח לדעת. ומכח כרוז הזה מתעוררים הצדיקים לקום משנתם, ולעסוק בתורה, כמו שמסיים להלן באות ט' וממשיכים את קו האמצעי.</p>	<p>לחכמה בינה דעת בבינה, ומשם נמשכים לחב"ד דו"ן, ומשם לחב"ד דנשמות הצדיקים, שכל אלו המוחין יצאו על ידי עסק תורתם. ודעת הזה שה"ס קו המכריע בחו"ב של ראש, מתהפך ומאיר מלמעלה למטה אל הגוף. וז"ש ולביה פתוח למנדע, כי דעת שבראש מתפשט למטה וממלא את הלב וכל הגוף. וז"ס הכרוז שמגיע בחצות לילה, דהיינו בעת התחלת הארת קו השמאל מנקודת השורק, אל הצדיקים שיעלו מ"ן להמשכת קו אמצעי. ומ"ש קרא בחיל, היינו להיותו בסתימת הדינין של נקודת השורק וע"כ נבחן אז, שיוצא בכח גדול, וקורא אל הצדיקים לתקנו. ולפנינו מבאר סדר המשכת ג' הקוין הנ"ל, מבינה לז"א, ומזא לנוקבא, ומנוקבא לנשמות הצדיקים.</p>	<p>בשעתא דרוחא דכל רוחין: בשעה שרוח השורשי לכל הרוחות, מרים מתיקות הנשמה, ומשם יוצא קול השרשי לכל הקולות. הכחות מתפורים לארבע רוחות העולם. פירוש, ז"א העולה ומכריע בין ב' הקוין שבבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך, נקרא רוחא דכל רוחין, להיותו קו אמצעי השורשי, שממנו נמשכים קוין אמצעים לכל המדרגות. נשמה היינו בינה, כי אור הבינה נקרא נשמה. ואחר שהרוח, שהוא ז"א עלה לאודנין שה"ס בינה והכריע בין ב' הקוין שבה, נעשה הרוח, לבחינת קול הנשמע, שפירושו שמקודם הכרעת הרוח לא היו נשמעים בביונה, המכונה אזנים, שום אורות, והרוח, פעל בהם השמיעה, כי על ידו נשלמו ומאירים לחוץ. וז"ש בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בכימו דנשמתא, בשעה שז"א עלה לבינה, והרים שם המתיקות של אורות הבינה הנקראים נשמה, דהיינו שגילה שם ג' קוין חב"ד, כנ"ל בדיבור הסמוך, ומתמן נפיק קלא דקליא, אחר שהרוח גילה ג' הקוין ונעשה קול כנ"ל, הוא יוצא משם ונעשה שורש לכל הקולות, כי יוצא ומתפשט למטה. וז"ש חילין אתבדר לארבע סטרי עלמא, כחותיו מתפשטים ומתפורים לז' רוחות העולם. דהיינו</p>

(ז) חד (א) סליק, לסטר חד. (ב) חד נחית, ליהוא סטר. (ג) חד עייל, בין תרין. (ד) תרין ח מתעטרן בתלת. (ה) תלת נ עיילי בחד. (ו) חד אפיק גווינין. (ז) שית מנהון, לסטר חד. ושית מנהון, נחתי ליהוא סטר. (ח) שית עיילי

פירוש

(א) פי כתר עליון הנקרא רוחא דכל רוחין כשבא להרים מחיקת הנשמה ממקום הבינה. (ב) פירוש הנפש אדבק ברוח. (ג) פי היות יורד למטה להתחבר עם הנפש. (ד) פי הנשמה השוכנת בין רוח לנפש. (ה) פי שיש רוח ונפש מתערבין בנשמה. (ו) פי נפש רוח ונשמה כולם נכנסים בבנה אז הבינה מוציא ניצוצות. (ז) פי אוחן שש ניצוצות הראשונות טובבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכלות ממקום שהן באות. (ח) פי אוחן שש שהן בוי ספירות עולם הבנין עולים לשם של ייב הוי"וה.

דרך אמת

א) כ"ע עולה לעילת העולות, ע"ה יורד לכ"ט, כ"ע נכנס בין חכמה ובינה. כ"ע וחכמה מתעטרין בכינה נ"ג, נכ"ג נכנסין בח"ה. כ"ע מוציא שש גווינין. ושש קצוות מהן ללד אחד ו"ק מהם יורדים לאוחן לז שש נכנסין ב"ב הוי"ו ומתעטרין בכ"ב הויות, ששה כלולים ב"ם, ע"ס עומדים בעלת העלות, אוי לישינס נכניהם. (חכו כסי מלאות הזכאות ג"כ מיכ ששה כלולות ב"ה ופי ל"ל ב"ים) זה הלשון כיכר הככ זלטיה במלאות העולות ואמר שזקו דכריו.

חלופי גרסאות א גיא מתערין. כ גיא עיילין.

<p>מאמר</p> <p>לז"א ונוקבא שמתחת הבינה. כי דרום צפון מזרח ה"ס ז"א. ומערב ה"ס הנוקבא.</p> <p>ז) חד סליק לסטר חד וכו': אחד עולה לצד אחד, דהיינו לצד ימין דז"א, שה"ס דרום, הנמשך מנקודת החולם דבינה. אחד יורד לצד הרוא, הב' שהוא לצד שמאל דז"א, שה"ס צפון, הנמשך מנקודת השורק שבבינה. אחד נכנס בין שניב. דהיינו קו האמצעי דז"א, שה"ס מזרח, הנמשך מנקודת החירק שבבינה, דהיינו מז"א, שיכריע בב' הקוין שבבינה. ואלו ג' הצדדים, דרום צפון ומזרח, ה"ס חסד גבורה תפארת שבז"א. ומה שבהארת הימין אומר חד סליק, דהיינו שהארחת עולה ממטה למעלה, ובהארת השמאל אומר חד נחית, דהיינו שהארחת יורדת ממעלה למטה. היינו משום שמדבר בסדר יציאתם, מטרם שיוצא קו האמצעי, שמתחילה יוצא קו הימין בלבדו בוי"ק בלי ראש. מסוד מ"י. ואח"כ קו שמאל, מסוד אל"ה החוזרים למ"י ונשלם השם אלקים בסתימו. ואז נמצא שהימין מאיר ממטה למעלה כטבע הארת ו"ק. והשמאל מאיר ממעלה למטה ככחינת גר, אלא שסתומים מטעם חסרון חסדים, אבל אחר יציאת קו האמצעי ושלשום נכללים זה בזה. אז מתהפך סדר הארתם, ודסליק נחית ודנחית סליק, כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ש"ב אות שפ"ו ועי' בהסולם שם) שהימין מאיר ממעלה למטה והשמאל רק ממטה למעלה כמ"ש שם. ומה שאינו חושב את החב"ד דז"א, הוא משום</p> <p>(רמ"י דף ע"ו ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>שחב"ד דז"א אינם חב"ד ממש, רק חג"ת שנעשו לחב"ד, כנודע.</p> <p>חרין מתעטרין בתלת וכו': השנים מתעטרים ומאירי, שנעשו שלשה, חג"ת, על ידו קו האמצעי שהכריע ביניהם, כנ"ל, ע"כ שלשה נכנסים כאחד, כי קו האמצעי, שה"ס ח"ה, מקבל ומתפשט בעצמו בלבדו לג' קוין אחרים, שה"ס נה"י. פירוש, כי כל השיעור שהתחתון גורם בהארת העליון, זוכה בו התחתון, להיותו הגורם לזה. ולפיכך, כיון שז"א עולה והכריע בבינה ונעשה שם לקו אמצעי, וזה ז"א בעצמו לג' הקוין שיצאו מכחו בבינה, ונתפשט בעצמו לג' קוין חג"ת, כנ"ל בדיבור הסמוך. וכן ת"ת דז"א, שהוא קו האמצעי המכריע בין ב' הקוין שהם חסד וגבורה דז"א, וזה בעצמו בכל ג' הקוין, ונתפשט הת"ת לג' הקוין נצח הוד יסוד. וז"ש תרין מתעטרין בתלת, תלת עיילי בחד, לפי שהשנים, שהם חסד וגבורה דז"א נעשו ג' קוין ע"י הת"ת, ע"כ כל השלשה נכנסו בהאחד שהוא ת"ת ונתפשט בעצמו לג' קוין אחרים שהם נה"י, ויצאו בז"א ששה ספירות חג"ת נה"י.</p> <p>חד אפיק נווינין וכו': האחד הנזכר, שהוא המכריע, דהיינו ת"ת דז"א, הוציא גווינין. דהיינו שהאציל ספירות הנוקבא הנקראות גווינים. ששה מהם, שהם חג"ת נה"י לצד אחד, דהיינו לימין. וששה מהם חג"ת נה"י, לצד האחר, דהיינו לשמאל. ונמצא שהששה שהם חג"ת נה"י נכנסו בשתיים עשרה ספירות, כלומר, ששה ספירות של</p>
--	--

בתריסר. (ט) תריסר מתערין, בעשרין ותרין. (י) שית, כליין בעשרה. (יא) עשרה א קאים בחד.

ח ווי לאינון דניימי, שינתא בחוריהון, לא ידעי ולא י מסתכלאן י איך יקומון בדינא, דחושבן אתפקד, * כד אסתאב גופא, ד ונשמתא (ה) ס שטיא, על אנפי דאורא דטיהרא, וסלקא ונחתא, י ותרעין לא מתפתחן, (ז) מתגלגלן ח כאבנין, בגו קוספיתא. ווי לון, מאן יתבע לון, דלא יקומון בעדונא דא, בגו דוכתי דענוגי דצדיקיא. ס אתפקדון דוכתייהו. י אתמסרון בידא דדומה, נחתי ולא סלקי. עדייהו כתיב, * כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה.

פירוש

(ט) פ"י אותן י"ב הויית עולים למקום הבינה מקום מקור כיב אותיות. (י) פ"י הוי ניצוצות שבמלכות, ר"ל שבעה היכלות כליין ב"י ספירות. (יא) פירוש הע"ס עומדים בחר נקודה עלאה. וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה.

דרך אמת

א) הנפש היא שוטטת על פני אור הין והזוכר המאיר כעולם השפמוח. ב) כאן המתגלגל בחן קף הקלע כן מתגלגלת נשמה.

מסורת הזהר

א) כלה ענן וילך: (איוב ז) ח"א קס: רננ. ח"ב קנ: ח"ג רפו. ז"ח רות עט טג שלה. תק"ח ק"ח טב שיא.

חלופי גרסאות א ג"א קיימי. ב ג"א מסתכלן. ג ג"א או. ד ג"א ונפשא. ה ג"א שטיא. ו ג"א תרעין. ז ג"א מתגלגלין. ח ג"א אבנין. ט ג"א אתפקדן. י ג"א יתמסרון.

מאמר

של ז"א נתפשטו ונעשו בהנוקבא י"ב ספירות, ששה לימין שבה וששה לשמאל שבה. וכל אלו י"ב ספירות הן מהחזה שלה ולמעלה. והטעם שהן מתכפלות. הוא כי הנוקבא מהחזה שלה ולמעלה, היא כלולה מב' יסודות הנמשכות מב' נקודות. הנקראות מפתחא ומנעולא. (ע"י לעיל בהק' הזהר דף צ"ט ד"ה ב') וע"כ יוצאים בה שם ב' קומות של חג"ת נה"י, אחת מבחינת מפתחא, וקומה זו מתפשטת בהארץ חכמה. וקומה שניה של חג"ת נה"י היא מבחינת מנעולא. שקומה הזו אין בה הארץ חכמה. אלא חסדים מכוסים. ולפיכך שית עיילי בתריסר, שששה דז"א נעשו אצלה תריסר, דהיינו ב' קומות של חג"ת נה"י.

הסולם

על מה קאים עלמא

נמשך מחזה ולמטה. מ"מ כיון שאין לו שם בחינת יסוד דמנעולא להכלל בו, אינו ראוי לזווג. וע"כ אינו נחשב לספירה, ואין לה מחזה ולמטה רק עשרה ספירות. וז"ש שית כליין בעשרה. לכן שית דז"א כלולים מחזה ולמטה רק בעשרה ספירות, שהם ב' פעמים חג"ת נ"ה, ולא ב"י"ב ספירות, משום כי עשרה קאים בחד. משום שאלו עשרה ספירות עומדות רק ביסוד אחד, דהיינו דמפתחא לבד, ואינו יכול להכלל במנעולא וע"כ אינו ראוי לזווג וכמו שאינו, הוא דומה, וע"כ חסר כאן ב' יסודות, ויש רק ב"ם חג"ת נ"ה בלבד, שהם עשרה ספירות, אמנם כל הארץ החכמה מתגלה רק באלו עשרה הספירות שמחזה ולמטה. כנ"ל בסמוך. אלא שהזווג נעשה מחזה ולמעלה וקומת הזווג נמשך בעשרה הספירות שמחזה ולמטה. ומשם מקבלות נשמות הצדיקים.

ח) ווי לאינון דניימי וכו': ווי לאלו המנמנמים, שהשינה בחורי עיניהם היינו אותם שאינם קמים משנתם לעסוק בחורה, ולהמשיך קו האמצעי, הרי הארץ השמאל סוחם מאור עיניהם והם מנמנמים. ואין להם עינים, דהיינו מוחין, אלא שהשינה בחורי עיניהם. אינם יודעים ואינם מסתכלים איך יקומו בדין, שיפקדו ליתן חשבון, כאשר הגוף יסמא. והנשמה תשוטט

(דעו דף ע"ז ע"א י' ע"ב)

על

ט) בהיהא שעחא, אתער שלהובא חד, מסטר צפון, ובטש בארבע סטרי עלמא, ונחית ומטי, בין גדפי דתרנגולא. ואתער ההוא שלהובא ביה, וקרי. ולית מאן דאתער, בר אינון זכאי קשוט, דקיימי ואתערו באורייתא. וכדין קב"ה, וכל אינון צדיקייא, דבגו גנתא ג' דעדן, צייתי לקליהון. כד"א, * היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

סתר-תורה

(* י) תאנא. ב) בתוקפא דהרמנו דמלכא, אנציב חד אילנא רבא ותקיף. ה גו ו נטיען ז עלאין, נטיע אילנא דא. בתריסר תחומין, אסתחר. בארבע סטרין דעלמא, פרישא רגליה.

מסורת הזוהר
 א) היושבת כננים: (שה"ש ה') ח"א צב. קעח: רלא: ח"ב יח: מו. ח"ג יג. כב. ריג. רכב: ת"ז חק' ג"ה פח. ז"ח בראשית י"ג טג שיח. אחרי מ"ז סד שלא בלק ב"ו טא שיג. שיח.

חלופי גרסאות א) ג"א נחית. ב) ג"א דאתער. ג) ג"א ליג דען. ד) ג"א דהורמנו. ה) ג"א ליג גו. ו) ג"א ונטיע נטיע וליג גו וליג עלאין. ז) ג"א עלאין. ח) ג"א אסתחר. וניא אסתחם (אה"ל). וניא אסתחר.

מאמר
 על פני אויר צהרים, ועולה ויורדת והשערים אינם נפתחים אליה. ומתגלגלות כאבנים בחוך כף הקלע. מי ידרוש בשבילם כאשר לא יקומו בעידון הזה, במקומות התענוג של הצדיקים יפקד ויעדר מקומם. יהיו נמסרים בידי המלאך דומה. ירדו לגיהנם ולא יעלו. עליהם כתוב כלה ענן וילך, כן יורד שאול לא יעלה.

ט) בהדיא שעחא אתער וכו': בשעה ההיא, דהיינו בחצות, נתעוררה שלהבת מצד צפון, ומכה בארבע רוחות העולם, כי אז מתפשטת הארת השמאל בעולם, שהוא דין כנ"ל, ויורדת ומגעת בין כנפי התרנגול שה"ס גבריאל (כנ"ל בהקדמת הזוהר דף קל"ח ד"ה תרנגולא) ואותה השלהבת נתעורר בו והוא קורא. שה"ס הכרוז הנ"ל שאומר וכו' וכו' וכו' ולית מאן דאתער וכו': ואין מי שיתעורר לקול הקריאה, זולת אותם צדיקי אמת הקמים אז ועוסקים בתורה וממשיכים קו האמצעי כנ"ל, ואז הקב"ה וכל אלו הצדיקים שבתוך הגן עדן, מקשיבים לקולם, כמו שאתה אומר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. והנה נתבאר בזה, איך כל קיומם של בני אדם הוא על קו האמצעי הנמשך ע"י עסק התורה. ולולא קו אמצעי אין להם קיום כלל. אלא שנמסרים ביד דומה ויורדין לגיהנם ואינם עולים כנ"ל.

פירוש. נודע, שמכח עליית המלכות לכינה הופרסה פרסא תחת כו"ח דכל המדרגות, ונתמעטה הבינה לז"ק. שה"ס מ"י דאלקים שפירשו, אורות נפש רוח בהכלים דכתר וחכמה. וג' אותיות אליה דאלקים, שפירשו בינה וז"א ונוק' דכלים, ירדו ממנה לז"א. ובעת גדלות אשר הבינה מורידה הפרסא למקומה, ומחזרת אתוון אליה שלה אליה, עולה עמהם גם ז"א למקום הבינה, ונעשה כמו ספירה מספירת הבינה, ומקבל שם משום זה, האורות של הבינה. (כנ"ל בראשית א' דף ט"ו ד"ה היה ע"ש).

(יא) ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין, דאינון פרסין, ביה תליין. כד אתער האי, כלהו מתערין בהדיה, לית מאן דנפיק מרעותיה. לבתר, כלהו ברעותא חדא בהדיה.

חלופי גרסאות ה' נ"א בהדי. ז' נ"א לבר (אה"ל).

מאמר

הסולם

ויאמר ה' אל אברם

וזה אמרו בארבע סטרין דעלמא פרישא רגריה, רגלו, היינו המלכות שלו. ואומר, שהמלכות דז"א פרושה בד' רוחות העולם. כלומר, אע"פ שכחריסר החומין אסתחר, שפירושו, שאין המלכות מפורשת בשום רוח מד' רוחות העולם דז"א, אלא שנכללה בהאלכסון. כנ"ל, הנה כל זה אמור בעת דאסתחר, כלומר בו בעת שמקבל חכמה בשביל הנוקבא, אבל מבחינתו עצמו אינו כך. כי בארבע סטרין דעלמא פרישא רגריה, שהמלכות מפורשת בו בכל רוח ורוח, ויש לו ט"ז גבולים מבחינת עצמו. והטעם הוא כי כל תקון דיי"ב גבולי אלכסון, נעשה רק לצורך קבלת המוחין דחכמה. וז"א אינו מקבל לעצמו רק מוחין דחסדים, וע"כ אינו מקבל אותו, התקון. ורוצה בזה לבאר את השם אברם שהוא נוטריקון אברם, אשר אב נמשך מבחי' י"ב גבולים. ורם נמשך מבחי' ט"ז גבולים כמ"ש לפנינו.

(יא) ת"ק פרסי מטלנוי: חמש מאות פרסאות מסעיו. כל הרצוניות של אלו פרסאות כלומר דרכי השפעתם, תלוים בו מ"א, כאשר זה מתעורר, כולם מתעוררים עמו. אין מי שישנה רצונו. ולאחר כך, נעשו כולם ברצון אחד עמו. פרסאות, פירושו מוחין דהארת החכמה. ומכונים כן, משום שהם יוצאים בכח עליות וירידות הפרסא שמתחת הכו"ח של הבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך, שבעלות הפרסא מתחת הכו"ח דבינה, יורדות אתון אליה לז"א, ובעת גדלות, היא מורדת הפרסא למקומה ומחזירה אליה האתון אליה עם ז"א הדבוק בהן, ונמצא שלולא עלית הפרסא מתחת כו"ח דבינה, לא היה שום מציאות שז"א יוכל לעלות לבינה. וכיון שעלה לבינה, נעשה ז"א לעצם הבינה, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ומקבל שם ה' ספירות כח"ב תו"ם דבינה שנעשתה לחכמה, ואלו ה' ספירות דבינה, כלולה כל אחת ממאה. כי הספירות דבינה הן מאות (כנ"ל ב"ב דף ג"ח ד"ה ושיח) וע"כ הן מכוונות ה' מאות פרסאות. פרסאות נקראות על שם מקור יציאתן כי יוצאים בז"א מכח עלית וירידת הפרסא. ה' מאות הן, להיותן מבינה.

ווי"ש

וזה"ש, בתוקפא דהרמנו דמלכא, בתקפו של רצון המלך, דהיינו על ידי עלית רצון המלך שהיא מלכות, אל הבינה, משום זה נסלו אתון אליה לז"א ונעשו בהשתוות עמו, וע"כ בעת הגדלות שהיא מעלה אליה אתון אליה בחזרה עולה גם ז"א עמהם, להיותו דבוק בהם, ונמצא עי"ז גו נטיען עלאין נטיע אילנא דא שנעשה לספירה אחת מספירות הבינה. ומקבל האורות שלה כמו ספירותיה.

ומכח עלית המלכות והתמתקותה בהבינה. יצא טוד האלכסון. כי ד' רוחות העולם ה"ס חו"ב תו"ם כנודע. וה"ס - מרובע. כזה □ וכשעלתה המלכות שה"ס מערב אל הבינה שה"ס צפון, הרי שב' הרוחות מערב וצפון נעדרו ממקומם ונתחברו יחד. ונעשו מהם אלכסון, כי ד' הספירות חו"ב תו"ם נעשו עתה משולש, כזה △. ובזה תבין טוד י"ב גבולי אלכסון. כי ד' הרוחות, שהם ד' הספירות חו"ב תו"ם, נכללים זה מזה, ויש בכל אחד מהם חו"ב תו"ם, כנודע. ולפי"ז צריך להיות בהם ט"ז גבולים. כי גבולים פירושו כמו רוחות. אמנם מתוך שהמלכות והבינה נכללו כאחד, אין בכל אחד מהם רק ג' רוחות, והם י"ב רוחות דהיינו י"ב גבולים. והיינו משום שב' הרוחות צפון מערב נתחברו ונעשו לאלכסון. באופן שהרוח מערב אין לו בחינת עצמו אלא רק אלכסון. ע"כ נקראים י"ב גבורי אלכסון.

וזה אמרו. בתריסר תחומין אסתחר, שז"א מסתובב בי"ב גבולים, דהיינו בעת שמסתובב בג' דוכתי הנמשכים מכח עלית המלכות לבינה. דהיינו בסוד ג' הנקודות חולם שורק חירק, כדי לקבל הארת החכמה, (כנ"ל בראשית א' דף י"ט אות י"ב) נמצאים אז ד' רוחות העולם שבו נכללים רק מ"ב גבולים, שכל אחד-מהד' יוצא רק בסוד משולש, שהם רק ב' רוחות שלמים, מזרח ודרום, אבל ב' הרוחות צפון מערב, נתמזגו ונעשה מהם אלכסון. שסודו, שהמערב שהוא מדת הדין נבלע בהצטון שהוא מדת הרחמים, וצריך שתזכור המתבאר לעיל (בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) שלולא נמתקה המלכות בהבינה לא היו וז"ן התחתונים ראויים למוחין דהארת חכמה. עש"ה.

(ושי"י דף ע"ז ע"ב)

(יב) קם מלעילא, ה נחית במטלנוי לגו ימא. מניה, כימא יאתמליא. איהו מקורא ד ככל מיין דנבעין. א תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית. שקוי דגנתא, ביה תליין.

(יג) כל נשמתין דעלמא, מניה פרחין. נשמתין אלין עאלין בגנתא, לנחתא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא, אתברכא בשבע ברכאן, למהוי י אבא לגופא, ו בסליקו ז עלאה. הה"ד י ויאמר ה' אל אברם. הא נשמתא עלאה ה אבא לגופא פ בסליקו דדיוקנא עלאה.

מסורת הזהר

(א) תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית: ח"א ית. לה. ב) ויאמר ה' אל אברם ונז': (בראשית יב) ח"א עז: עח: עט: צה. ח"ב קיד: רעו. רעז. ח"ג קסו: ריו: רכא: ז"ח נח כ"א טא שכד. לך כ"ד טא שי שלח שמכ. תשא מ"ד טב שטי. אחרי מ"ו סד שד. מ"ז טא שכג. רות ע"ה טג שיב. תק"ח פ"ח טא שג שכו שבא.

חלוסי גרסאות ה גי'א אתנחית. ז גי'א ליג ימא (אה"ל). ג גי'א אתנלי. ד גי'א לכל. ה גי'א מוסיף אבא לרוחא ורם [ונ"א רם] לגופא. ו גי'א מוסיף ולמהוי בסליקו. ז גי'א מוסיף דדיוקנא עלאה. וגי'א ליג מן עלאה עד דדיוקנא. ה גי'א מוסיף אבא לרוחא רם [ונ"א רם] לגופא. ט גי'א מוסיף ורם בסליקו (אה"ל).

ויאמר ה' אל אברם

הכולם

מאמר

(יב) קם מלעילא נחית וכו': קם ז"א מלמעלה מבינה, דהיינו אחר שקבל מוחין מבינה, ויורד במסעיו לתוך הים, שהיא הנוקבא, דהיינו שמשפיע אותם להנוקבא. ממנו מתמלא הים, הוא המקור לכל האורות הנובעים בהים, תחתיו כתחלקים כל מימי בראשית, השקוי של הגן, שהיא המלכות, תלוי בו בז"א. מימי בראשית פירושו, המוחין שז"א מקבל מהבינה שחזרה לחכמה, הנקראת ב' ראשית, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"ד אות רצ"ח) שז"א משפיע אותם להנוקבא, והם מתחלקים תחתיו בהנוק' לכנ"ח ובינה ותו"מ, כמו שמתחלקים תחילה בהבינה אל מ"י אל"ה, והיא בעת הקטנות. וז"ש תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית ואח"כ משפיע לה הגדלות, וז"ש שקוי דגנתא ביה תליין. (ועי' לעיל בראשית א' דף ס"ח ד"ה חמש מאה.)

וז"ש תיק פרסי מטרוני, כי כשנוסע ועולה לבינה, מקבל שם ה' הספירות כח"ב תו"מ דבינה, שחזרה לחכמה, המכונים ה' מאות פרסאות. כל רעותין דאינון פרכין ביה תליין. כל הרצוניות של אלו הפרסאות, כלומר דרכי השפעה שלהם, תלויים בז"א, אע"פ שהם מבינה, משום כד אתער האי, כלדו מתערין בהדיה. כי אין הספירות דבינה יכולים להאיר מטום שז"א עלה אליהם ומכריע בין ב' הקוין דבינה, (כנ"ל בראשית א' דף ט"ז ד"ה וזה) ונמצא שכאשר ז"א מתעורר להכריע בין הקוין דבינה, אז כל ה' הספירות דבינה מאירים עמו, ולא זולת. וע"כ, לית מאן דנפיק מרעותיה, אין מי מאלו הפרסאות שיכולים לשנות רצונו, כלומר, כיון שדרך השפעתו של ז"א הוא בבחינת ו"ק, וע"כ לא יוכלו גם הפרסאות להשפיע בחינת ג"ר דחכמה, אלא שמשפיעים רק ו"ק דחכמה כמו דרך השפעה של ז"א והיינו כנ"ל (בראשית א' דף קל"ב ד"א וטעם) ע"ש. ונתבאר לעיל, שכל אלו המוחין דחכמה מקבל ז"א רק כדי להשפיע להנוקבא ולא לצורך עצמו. וז"ש כבחר, כלדו ברעותא חדא בהדיה ואחר כך, דהיינו אחר שמשפיע אלו המוחין של ו"ק דחכמה אל הנוקבא, נעשו כל ת"ק פרסאות הללו, שהם ה' הספירות שקבל מהבינה, ברצון אחד עמו, כלומר שנעשו אצלו אחר כך, לבחינת חסדים מכוסים כמוהו, כי אין ז"א מקבל לעצמו אלא חסדים מכוסים מחכמה כנ"ל.

(יג) כד נשמתין דעלמא וכו': כל הנשמות שבעולם יוצאים ממנו, מו"א, נשמות האלו נכנסים בהגן, בהנוקבא, לירד משם לעולם הזה. להחליב בגוף כאשר הנשמה יוצאת משם לעולם הזה, היא מתברכת בשבע ברכות, שחוכל להיות אב אל הגוף בעליה עליונה. וז"ש ויאמר ה' אל אברם, שהיא נשמה העליונה הנקראת אברם, שהיא נוטריקון אב רם, להיותה אב להגוף בעליה לצורה ועליונה. בחסדים הנמשכים מהעליה לאו"א, כלומר שנוהג בה ב' מיני הארות, אב פירושו מוחין דחכמה, ורם פירושו, מוחין דחסדים הנמשכים לז"א מעליה עליונה לאו"א, והוא מטעם היותה תולדה של ז"א

(רמזי דף ע"ז ע"א י' ע"ב)

יד) כד ה בעיא ב נחמתא להאי עלמא, ג אומי לה קב"ה ד למיטר פקודי אורייתא, ולמעבד רעותיה. ומסר לה מאה ה מפתחאן * ו דברכאן, דכל יומא, לאשלמא דדרגין עלאין, כחושבן דך דך. דהא כלהו אתמסר לה, בגין ז לאתקנא בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא ה לה. מארצך דא גנתא דעדן.
טו) ומולדתך. דא גופא, דאתקרי אילנא דחיי, דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית י אביך, דא שכינתא. אביך, דא קב"ה. שנאמר * גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו', ואין אביו אלא קב"ה. ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר אראך. דא איהו האי עלמא. יא (ע"כ ס"ח)

מסורת הזהר

א) גוזל אביו ואמו: (משלי כ"ח) ח"ב קצנ: רג. רסב. ח"ג מד: פב. רע:

חלופי גרסאות ה ג"א מוסיף בעיא נפשא. ז ג"א נחמא. ג ג"א אומר, ד ג"א למטר. ה ג"א מפתח. ו ג"א דברכאן. ז ג"א לאתקנא. ח ג"א ל"ג לה. ט ג"א ומולדתך. וברפ"י כתב כאן בסוגריים עד עלמא, וגי' ומולדתך (ומולדתך] דא אילנא דחיי [דחייך דא] ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין אל הארץ אשר אראך דא איהו האי עלמא. י ג"א ל"ג אביך. יא ברפויי מוסיף ע"כ.

מאמר

הסולם

ויאמר ה' אל אברם

לך ה"ס מאה מפתחות, מארצך ה"ס גן עדן, כלומר כיון שהנשמה הולכת ונאה לעולם הזה מן גן העדן, ע"כ יש לה כח להמשיך מאה ברכות בכל יום כמו הספירות שבגן עדן.

טו) ומולדתך דא גופא: ומולדתך, פירושו

מן הגוף, שהוא ז"א המכונה גופא, הנקרא עץ החיים, שהוא כולל י"ב שבטים, העליונים. שה"ס תריסר תחומין הנ"ל, ומשמיענו הכתוב, שהנשמה היא חולה דז"א ויוצאת ממנו, ומבית אביך, זהו השכינה הנקראת בית. אביך פירושו הקב"ה, הוא ז"א. שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו' ואין אביו אלא הקב"ה. ואין אמו אלא כנסת ישראל שהיא הנוקבא. אל הארץ אשר אראך, זה הוא עולם הזה. שהנשמה נשלחה שמה. וזהו שיעור הכתוב, ויאמר ה' אל אברם, אברם פירושו הנשמה ולפי שיש לה ב' מיני כוחין כמו ז"א, א) בחינת י"ב תחומין, שה"ס אב. ב) בדי' סטריין דעלמא פרישא רגליה, שה"ס רב, ע"כ נקראת הנשמה אב רם. ויאמר ה', היינו שמשכייע אותה למיטר פקודי אורייתא וכמעבד רעותיה. לך דך מארצך רומז על מסירת מאה מפתחאן דברכאן כמו שיש בהספירות דגי'ע הנקראת ארצך כנ"ל] ומולדתך, רומז על אצילותה מז"א, ומבית אביך רומז על בריאתה מן הנוקבא. דהיינו כנ"ל כל נשמתא דעלמא מיניה פרוח, נשמתין אלין עאלין בנתא. אל הארץ

אשר

ז"א, שבו נוהג ב' מיני הארות הללו (כנ"ל דף ח' ד"ה בארבע סטריין ע"ש).

יד) כד בעיא נחמתא וכו': כשהנשמה באה לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקב"ה שתשמור מצות התורה ושתעשה רצונו, ומסר לה מאה מפתחות של ברכות לכל יום ויום, כדי להשלים מדרגות העליונות, שהם בחשבון לך לך, כי לך לך בנימטריא מאה.

כי כולם נמסרו לה להנשמה, כדי שתתקן עמהם את הגן, שהיא הנוקבא ולעבדה ולשמרה. מארצך זהו גן העדן. פירושו, הקב"ה, דהיינו ז"א משפיע לה להנשמה המוחין דבינה, שספירותיה הן בסוד מאות (כנ"ל בראשית א' דף שפ"ח ד"ה ויאמר) י"ב פירושו ספירה. וז"ש ומסר לה מאה מפתחין דברכאן בכך יומא,

שכל יום דהיינו כל ספירה שמשפיע לה, כוללת מאה מפתחות. דהיינו האפשרות להמשיך מאה ברכות, להיותם מבינה. וז"ש לאשלמא דדרגין עלאין, כדי שהנשמה, תקבל ותשתלם במדרגות עליונות דבינה. כי כל זמן שאינה משיכה בכל יום מאה ברכות, אין בהם אותה השלימות כמו שהן בבינה. ומה שמאה מפתחות הברכות מרומזים בהמלות קך לך, הוא כי מארצך דא גנתא דעדן, שפירושו, שהנוקבא הנקראת ג', עולית ומלבשת לבינה החוורת לחכמה הנקראת עדן, (כנ"ל בראשית ב' דף ד' ד"ה היכלא) ונמצאת הנוקבא או בבחינת הבינה שספירותיה בסוד מאות, וז"ס לך דך מארצך, אשר לך

(רפויי דף ע"ו ע"ב י) דף ע"ו ע"א)

(טז) ויאמר ה' אל אברם. מה כתיב לך לעילא * וימת הרן על פני תרח אביו וגו'. מאי איריא ב' הכא אלא עד ההוא יומא, לא הוה בר נש, ג' דמית בחיי אביו, בר דא. ד' דכד י' אתרמי אברם ו' לנורא, אתקטיל הרן, ובגין דא, נפקו מתמן. ז'

(יז) ת"ח. מה כתיב, ב' ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור כשדים. ויצאו אתם. אתו מבעי ליה. דהא כתיב, ויקח תרח ב' וגו'. מאי, ויצאו אתם. אלא, תרח ולוט, עם אברהם ושרה נפקו, דאינון הוו עקרא למיפק מגו אינון חייביא. דכיון דחמא תרח, ט' דאברהם בריה, אשתויב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותיה י' דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט. יח) ובשעתא דנפקו, מה כתיב, ג' ללכת ארצה כנען. יב' דרעותא דלהון הוה יג' למיהך תמן. מכאן אוליפנא, כל י' מאן דאתער לאתדכאה, מסייעין ליה. תיח' דהכי הוא. דכיון דכתיב, ללכת ארצה כנען, מיד ויאמר ה' אל אברם לך לך, יג' ועד דאיהו אתער בקדמיתא, לא כתיב לך לך.

מסורת הזהר

(א) וימת הרן: בראשית י"א. ב) ויקח תרח את אברם: (בראשית י"א) ע"ה. ח"ב לא: ג) ללכת ארצה כנען: (בראשית יב) ע"ה. ד) מאן דאתער לאתדכאה מסייעין ליה: ח"א סב. קלו: ז"ח בראשית יוד טג שלח. י"א ט"א שי"א. נח כ' טג שח. כ"ד טב שמד.

חלופי גרסאות א' נ"א לעיל. ב' נ"א הכי. ונ"א מוסיף הכא אלא, ג' נ"א דימות. ד' נ"א וכו'. ונ"א אלא דכד. ה' נ"א אתרמי. ו' נ"א מוסיף לנורא דכשדאי. ז' בדפוי מצויין כאן בסוגריים ויש בדפוסים שכתוב (תוספתא) מאן קטיל ליה להרן אלא כיון דרמו אברהם (אברם) לנורא דכשדאי אתגלי (עליה) קביה ושזביה והוה הרן אחוי קאי (קאים) תמן אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרן אשתויב (אשתויב) מיד נפק שלהובא דאשא ואוקדיה (ואוקדי) להרן (נ"א מוסיף ומית) הה"ד וימת הרן (נ"א וימת תרח וגו' אהיל) על פני תרח אביו ואית דאמרי ורעא (ורעה) דתרח לית אשא שלטא ביה (נ"א לית שלטא ביה אשא) אבל נרמי להרן לנורא ואי לא איתוקד (נ"א איתוקד ונ"א יתוקד) נדע בודאי דלא (נ"א לא) שלטא נורא בורעיה (נ"א ובורעיה) מיד רמו (ליה) להרן לנורא ואחוקד והוה תרח אביו קאים תמן הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו. בהווא יומא ידעי כל אומיא (נ"א אומיאי) ולישניא דלא שיוביה לאברהם (לאברהם) אלא קביה (נ"א מוסיף בלחודו) (דאיהו) יחידאי דעלמא (נ"א בעלמא אהיל) והוה מיימי, (מייחן) בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינן לך דאת רחיץ (נ"א דאתרחצת אהיל) בקביה דאיהו רבוניה דעלמא אוליף (ואוליף) לבננא מאורחך דאת ידע ועלייהו אמר קרא (תהלים מ"ו) נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם ת נ"א ל"ג וגו'. ט' נ"א דאברם. י' נ"א רעותא. יג' נ"א למיהך. יג' נ"א ועוד דהווא אתער (נ"א אתער) בקדמיתא לא כתיב. וליג לך לך.

<p>מאמר</p> <p>אשר אראך היינו ביאת הנשמה בהגוף בעולם הזה. (ע"כ סיח).</p> <p>(טז) ויאמר ה' אל אברם וגו': מה כתוב למעלה מזה, וימת הרן על פני תרח אביו וגו'. ומקשה, מה משמיענו כאן, שאומר על פני תרח אביו, ואם תאמר שעל פני משמז בחיי אביו. הכי עד היום הזה לא היה אדם שמת בחיי אביו חוץ מזה, ומכל מקום לא כתוב בו על פני, דהיינו הבל שמת בחיי אדם אביו, חנוך שלקח אותו אלקים בחיי ירד אביו, דכד אתרמי אברם וכו': ומתוך, כשהשליכו את אברם לאש נהרג הרן. ומשום. זה צאו משם, מאור כשדים. ועל כן כתוב על (דפוי דף ע"ז ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>ויצאו אתם מאור כשדים</p> <p>פני תרח אביו, כלומר, שגרם לו יציאתו משם. יז) תיח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב ויקח תרח וגו' ויצאו אתם מאור כשדים. ושואל, כתוב ויצאו אתם, ויצאו אתו צריך לכתוב, דהיינו עם תרח. כי כתוב ויקח תרח וגו'. למה כתוב ויצאו אתם. ומשיב אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו, כי הם שרצו לצאת בעיקר מתוך הרשעים, ואחר שראה תרח שאברהם בנו ניצל מתוך האש חזר לעשות רצונו של אברהם ומשום זה, ויצאו אתם תרח ולוט.</p> <p>יח) ובשעהא דנפקו וכו': ובשעה שיצאו מה כתוב בהם, ללכת ארצה כנען</p> <p>כי</p>
--	--

(ט) ה' ת"ח. מלה דלעילא לא אתער, עד דאתער ב' לתתא בקדמיתא, על מה דתשרי ג' ההיא דלעילא. ורוא ה' דמלה, * נהורא אוכמא, לא ג' אתאחיד בנהורא ה' חוורא. עד דאיהי ו' אתערית בקדמיתא. כיון דאיהי י' אתערית בקדמיתא. מיד נהורא חוורא שרייא עלה.

(כ) וע"ד כתיב ב' אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חוורא ה' מעלמא, לעלמין. וכן ג' המזכירים את ה' אל דמי לכם. בגין, לאתערא לתתא, במה דישרי אתערותא ה' דלעילא. וכן כיון דאתער בר נש, י' אתערותא בקדמיתא, כדין אתער, אתערותא י' דלעילא. ת"ת. כיון דכתיב י' ויצאו אתם מאור כשדים וגו', מיד ויאמר ה' אל אברם וגו'. (כא) י' ויאמר ה' אל אברם לך לך. אמר ר' אלעזר, לך לך: לגרמך, לאתקנא י' גרמך. י' לאתקנא דרגא דילך. לך לך. לית טו אנת טו כדאי למיקם הכא, בין חייבין אלין.

מסורת הזר

דרך אמת

(ה) וסוד הדנכ ועיין לעיל ג"א א' וע"כ ופקודי נכו. (א) נהורא אוכמא—בנהורא חוורא: ח"א יב: נא. ח"ב פד. ריג: רנו. ז"ח שה"ש ס"ח טד שכס שלג. (ב) אלקים אל דמי לך: (תהלים פ"ג) ח"א פו: קעה: ח"ב קמ. רנו: ח"ג ריט. ז"ח רות פ"ה טא שמב. (ג) המזכירים את ה': (ישעיה ס"ב) ח"א לד: ח"ב לו. ח"ג ריט: ד) ויצאו אתם מאור כשדים: לעיל דף י"א ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות ה' ג"א ות"ח, ב' ג"א דלתתא. ג' ג"א למג ההיא דלעילא. ד' ג"א אתייחיד. ונ"א אתייחדת. ס' ג"א מוסיף עלאה חוורא. ו' ג"א אתערת. ז' ג"א אתערת. ח' ג"א מעלה. ט' ג"א מוסיף דלעילא עליה. י' ג"א מוסיף אתערותא טבא. י"א ג"א מוסיף דלעילא עליה. (אה"ל) יב בדפו"י כתב הגהה ולכן הנביאים יתעוררו למשה תחלה ואחר כך יערה עליהם רוח הקדש מלמעלה. יג ג"א לגרמך. יד ג"א מוסיף לאתקנא לאתקנא. טו ג"א אנת טו ג"א כדאי.

ויצאו אתם מאור כשדים

הסולם

מאמר

ולא תשקוט מלהתעורר מלמטה, יאחז בה תמיד אור הלבן למעלה, שה"ס ז"א. כנ"ל. וכן המזכירים את ה' אל דמי לכם וכו': כדי לעורר מלמטה מה שישרה עליו ההתעוררות של מעלה. וכן כיון שעורר האדם התעוררות מלמטה תחילה. אז נתעורר עליו התעוררות של מעלה. בוא וראה, כיון שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת וגו': ועשו אתערותא דלתתא, מיד ויאמר ה' אל אברם וגו', דהיינו שסייעו אותו מלמעלה. וטעם הדברים. כי צריכים לדבר גם מלמטה שהאור יוכל להאחז בו, ודבר גם הזה תלוי לגמרי בהתחנות (כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ב ד"ה ביאור הדברים עש"ה) ואין להכפיל דברים.

כי רצונם היה ללכת שם. מכאן למדנו שכל מי שבא לטהר עוזרים לו. בוא וראה שכך הוא, כי כיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד כתוב, ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו'. ומטרם שנתעורר מעצמו מתחילה ללכת לארץ כנען, לא כתוב לך לך, הרי שהבא ומתעורר מעצמו מלמטה, מסייעים לו מלמעלה. אבל בלי אתערותא דלתתא, אין אתערותא דלעילא. (יט) ת"ח מלה דלעילא וכו': שום דבר מלמעלה אינו מתעורר, מטרם שנתעורר תחילה מלמטה על מה שעליו ישרה הדבר שלמעלה. וסוד הדבר אור שחור שבגו, שה"ס הנוקבא אינה נאחות באור הלבן שבגו, שה"ס ז"א, מטרם שהיא מתעוררת תחילה, כיון שהיא נתעוררת תחילה, מיד שורה עליה אור הלבן. כי התחנות מחויב להתעורר תחילה.

מאמר לך לך לאתקנא גרמך (כא) ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו': א"ר אלעזר, לך לך, לך לך היינו לעצמך, כלומר, לתקן את עצמך, לתקן את המדרגה שלך. לך לך, כי אין לך להמצא כאן בין הרשעים הללו.

(כ) וע"ד כתיב אלקים וגו': וע"כ כתוב אלקים אל דמי לך וגו' כדי שלעולם לא יפסוק אור הלבן מהעולם כי אלקים ה"ס הנוקבא, שה"ס נהורא אוכמא, ואם לא תחרש

כב) ורזא דמלה, לך לך. * דהא קב"ה, יהיב ליה לאברהם, רוחא דחכמתא, והוה א ידע ז ומצרף ג סטרי ד דיישובי עלמא, ואסתכל בהו. (א) ואתקד ה בתיקלא, וידע חילין די ממנן על סטרי ו יישובא.

דרך אמת

(א) והיה שוקל במשקל הדעת לידע ולהשיג מי הוא השר וכח עליון שנמונה על א"י כי הוא ידע כל חקלימי הישוב ומיונה שלו למעלה זולת שר א"י למעלה לא היה יכול להשיג לפי כה"י לא נהן א"י לשום שר וממונה לשלום עליו רק הוא ית' בעצמו כמ"ש פיני ה' חלקך בה וגו'. וי"מ חתקל הקלא גלגל גלגולים וטרופים לידע שר של א"י למעלה והוא מלשון חקלא שהוא גלגל היוצר שמגלגל כרגליו והכל ענין ומכוון א'.

חלומי גרסאות א ג"א ידע. ג ג"א ומצריף. ג ג"א צנורין. ד ג"א דישובי. ה ג"א בתקלא. ונ"א בטיקלא ו ג"א ישובא.

מאמר **הסולם** לך לך לאתקנא גרמך

האמצעי. נמשך ממדת הדין שבמלכות. שלא נמתק ברחמי הבינה. המכונה מנעולא. ע"ש. והוא מטעם, כי הימין והשמאל הם במחלוקת. להיותם בסוד ב' כתובים המכחישים זה את זה, (כנ"ל בראשית א' דף ג"ז ד"ה וזה) שבהיות קו השמאל נמשך מהארץ השורק. הנמשך מבינה שחורה לראש א"א. ע"כ כחו רב ורוצה לבטל הארץ הימין. הנמשך מנקודת החולם. דהיינו מהבינה בעת שהיתה לחוץ מראש א"א. ובהיות קו הימין השורש אל קו השמאל. ע"כ רוצה לבטל את תקפו של קו השמאל ולהכניעה. כיחס השורש אל הענף שלו. ולפיכך אין קו השמאל נכנע להכלל בקו הימין. זולת ע"י ב' ענינים שפועלים בו: א' המסך דחירק. ב' קו האמצעי שה"ס קומת החסדים היוצאת על המסך הזה. ענין הא' בא למעט את קו השמאל מבחינת ג"ר אל בחינת ו"ק דחכמה. ופועלה זו נעשתה ע"י המסך דחירק. מטעם שיוצאת עליו קומת אור החסדים. ענין הב' בא לפעול. הוויגו דהכאה עם אור העליון שנעשה על מסך דחירק הזה. המוציא קומת החסדים. כי אז מתוך שמצד אחד ירד קומת קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה. ואין מעלתו גבוהה עתה מקו הימין. ומצד הב' נתרבו החסדים מב' הצדדים של קו השמאל. כמ"ש בזהר אמור דף ק'. אברהם מהאי סטרא ויעקב מהאי סטרא. דהיינו מקו ימין המכונה אברהם. ומקו אמצעי המכונה יעקב. ע"כ נכנע קו השמאל המכונה יצחק. ונכלל בתוך החסדים של הימין והאמצעי. אמנם כל זמן שלא נתמעט קו השמאל מהג"ר שלו. לא יועיל שום כח להכליל אותו בקו הימין.

כב) ורזא דמלה וכו': וסוד הדבר בפירושו המלות לך לך. כי הקב"ה נתן לאברהם רוח החכמה והיה יודע ומצרף את הרוחות של ישובי העולם. והיה מסתכל בהם ושקלם במאזנים. וידע והשיג הכחות הממונים על רוחות הישוב. פירוש. כי הקשה לו כיון שכתוב. ויצאו מאור כשדים ויבואו עד חרן וישבו שם. א"כ כבר יצאו מארצם ומולדתם. ולמה אמר לו הקב"ה לך לך מארצך וממולדתך. אכן כשנדע פנימיות הדברים הללו. לא יקשה לנו כלום. וזהו שמבאר לפנינו. וצריך שתדע סוד כחו של נמרוד של אברהם להשליכו אל כבשן האש. שה"ס אור כשדים. וכן סוד הצלתו מכבשן האש. והענין הוא. כי כל הדינים והקליפות נמשכים מקו שמאל מסוד הארץ השורק שה"ס חכמה בלי חסדים שהוא אש שורף. (כנ"ל דף ב' ד"ה פירוש) והראש שלהם היה אז נמרוד. כמ"ש. הוא החל להיות גבור ציד לפני ה'. ולפיכך בעת שאברהם המשיך לו את המוחין העליונים הללו. שנמשכים בג' קוין זה אחר זה. והגיע וקבל הארץ קו השמאל שה"ס הארץ נקודת השורק. תכף נפל תחת שליטת נמרוד. שהשליכו לכבשן האש. הנמשך מכח גבורת הארץ השורק. ואז עזרו הקב"ה שימשיך את הארץ קו האמצעי על המסך דחירק. המכריע ועושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל. והחכמה שבשמאל מתלבשת ונכללת בהחסדים שבימין. שאז מאירין המוחין בכל השליכות. והדינים מתבטלים כנודע. ועל ידי זה נצל אברהם מכבשן האש. ויצא מאור כשדים. וזכה להתגלות ה'. בסו"ה ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו'.

ולפיכך אין קו האמצעי יכול להכריע וליחד ב' הקוין מטעם שהמסך דחירק יכול למעט את קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה. והנה בעת שב' הקוין מאירים בהמדרגה נמצאת

ונתבאר לעיל (בפרשת נח דף צ"ג ד"ה ביאור) שהמסך דחירק. שעליו יוצא קו (רש"י דף ע"ב *) ע"ה ע"ה

כג) כד מטא לגו ב * נקודה דאמצעי'תא (ה) כ דיישובא, תקיל נ בתיקלא ולא הוה סליק בידיה, אשגח למנדע חילא די ממנא עלה, ולא יכיל לאתדבקא ברעותיה.

דרך אמת

(ה) לטובא דייקא ולא חשטיחא דעלמא ועיין פאה (א) נקודה דאמצעי'תא דיישובא: ח"ב קסד: קס"ה ב.

חלוסי גרסאות א ג"א נקודא, ב ג"א דיישובא, ג ג"א בטיקלא

מאמר

הסולם

לך לך לאחנא גרמך

ישובא, והתכלא אברהם בב' הקיין, ושקל אותם במאזנים כלומר שהמשיך הארת החכמה שהמשתנה מכונה משקל (כנ"ל בראשית א' דף שיג אות שפ"ז) וידע הכחות הממונים על צדדי הישוב, דהיינו שהמשיך התארות שבצד ימין וצד שמאל וידע אותם.

כג) כד מטא לגו נקודה דאמצעי'תא דיישובא וכו': כשהגיע אל נקודה האמצעי'ת

דישוב, שה"ס נקודת המלכות מבינית מפחחא (כנ"ל בדיבור הסמוך) שקל במאזנים ולא עלה בידו כלומר שהעלה מ"ן להמשיך שם רוח החכמה ולא נמשך לו. הסתכל לדעת את הכוח הממונה עליה, וכוונתו לא הספיקה להשיג אותה, פירוש. אחר שהמשיך ב' הקיין ימין ושמאל, מטרם שהמשיך קו האמצעי, נאחו בו נמרוד הרשע והשליכו לכבשן האש, שה"ס אור כשדים, ולסיכך עזרו הקב"ה להמשיך את קו האמצעי כדי להצילו מכבשן האש ולהוציאו מאור כשדים, כנ"ל בדיבור הסמוך. ונתבאר שם שהוצרך לד' פעולות עד לגלות קו האמצעי, ופעולה הא' מבוארת כאן, וז"ש כד מטא לגו נקודה וכו' כלומר שהגיע להמשיך את קו האמצעי, שפעולה הא' היא שנגלה לו בחינת צמצום א' בנקודת המלכות, וע"כ תקיל בתיקלא ולא הוה כליק בידיה, כי אחר שרבצה כח צמצום א' על המלכות לא יכלה לקבל לתוכה שום אור ישר, וכיון שראה שאינה מקבלת אור, אשגח למנדע חילא די ממנא עלה, הסתכל לראות ולבדוק את כח המפתחא השולט עליה, שבסגולתה ראויה לקבל האורות, אבל לא יכול להשיג עודי שם את כח הזה, והוא משום, שנמשך עליה כח צמצום א', שהיא חלק הנקודה שאינה נמתקת בהבינה, כנ"ל. אמנם עוד לא מצא שם כח הדין, כי כח הדין אינה נגלה עוד בצמצום א' עצמו, אלא בסגולת המסך שנתקן שם, אחר הצמצום, (כנ"ל בראשית א' דף ב' ד"ה ומתוך ע"ש) שמסך הזה נקרא מנעולא, וזוהו שנעשה בפעולה הב', שנתבאר להלן בדיבור הסמוך.

תקיל

נמצאת המלכות דנוקבא בהכרח, בסוד נקודה דאמצעי'תא דיישובא, שה"ס המפתחא (כנ"ל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב') שפירושה, שהמלכות נמתקת לגמרי בהבינה וקבלה צורת הבינה, בסוד אמא אויפת לברתא מאנהא, (כנ"ל בהק' הזהר דף כ' אות י"ז) כי בלי זה אין המלכות ראויה לקבל שום אור ישר הנמשך מפעלה למטה. (כנ"ל בראשית א' דף ו' ד"ה כבר) וע"כ כשרוצים להמשיך בה סוד המנעולא, שהוא עצמות המלכות שלא נמתקת בבינה, כדי שתמעט את הקו שמאל לניק דחכמה, צריכים לד' פעולות, פעולה א' הוא להמשיך שם סוד צמצום א' שנעשה על המלכות שלא תקבל אור, ופעולה זו מבוארת כאן באות כ"ג. פעולה ב' הוא לגלות הדינים בסוד המסך שבצמצום א', ופעולה זו מבוארת באות כ"ד, שעתה נשלמת בהמלכות, בחינת מדת הדין בלי מיתוק הבינה, הנקראת מנעולא, פעולה ג' להעלות המנעולא הזאת ממקום המלכות למקום בינה, כדי למעט משם את הקו שמאל לבחינת ו"ק דחכמה, והיא מבוארת באות כ"ה. פעולה ד' הוא הזווג היוצא על המסך הזה, שנשלמים בו המוחין בכל השלימות והיא מבוארת באות כ"ז.

וזה אמרו כאן, דהא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא, דהיינו שקבל רוח החכמה בסוד ב' הקיין ימין ושמאל, כי הארת השמאל הנמשכת מנקודת השורק, סופו לגלות רוח החכמה כנ"ל, והוה ידע ומצריך סמרי דיישובי עלמא והיה יודע ומברר הצדדים של ישוב העולם, דהיינו צד הימין וצד השמאל המאירים בהמלכות בהמקום שמחזה ולמטה. שהוא המקום הנקרא ישוב העולם, משום ששם מתגלה החכמה, שאין בני אדם נשלמים זולתה, אבל מחזה ולמעלה של המלכות אין שם מקום ישוב, כי שם לא יוכלו להאיר אורות החכמה לבני אדם, ואסתכל ברו ואתקל בתקלא וידע חילין די סמנן על סמרי

(דמויי דף ע"ח ע"א)

כד) תקיל כמה זמנין, וחמא, דהא מתמן, * אשתיל כל עלמא. אשגח וצרף ותקל למנדע, וחמא, דהא חילא ב עלאה, דעלה, לית ליה ג שעורא עמיק וסתים. ולאז איהו ג כגווי דסטרי ד דרגי דישובא.
כה) אשגח ו ותקיל, וידע, דהא כמה דמההיא נקודה ו אמצעייתא דישובא, ז מניה אשתיל ח כל עלמא, לכל סטרוי. הכי נמי ידע, ט דהא חילא דשרי עלה, דמתמן נפקו כל שאר חילין. דמתמן על כל סטרי עלמא, וכלהו ביה אחידן. כדין ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען.

מסורת הזהר

א) אשתיל כל עלמא: ח"א עב. ח"ב רלא.

חלופי גרסאות ח ג"א ליג עלאה. כ ג"א שיעורא. ג ג"א כגוונא. ד ג"א ליג דרגי (אחסי). ה ג"א ותקין ו ג"א דאמצעייתא. ו ג"א מנה. ז ג"א מנה. ח ג"א ליג כל. ט ג"א דהחוא.

<p>מאמר</p> <p>כד) תקיל כמה זמנין וחמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא וכו': שקל כמה פעמים וראה שמשם נשתל ונתיסד כל העולם. פירוש, מכה ששקל הרבה פעמים ולא עלה בידו להמשיך שם אור. נגלה עיניו כח הדין שבה. מבחינת המסך שנעשה בהמלכות אחר צמצום א'. ואז ראה והכיר שמהמסך הזה נתיסד כל העולם. דהיינו שנתיסד בו המלכות שנקראת עולם. אשגח וצרף ותקל למנדע, וחמא דהא חילא עלאה דעלה לית ליה שיעורא עמיק וסתים, הסתכל ובירר ושקל לדעת העינין, וראה כי כח העליון שעליה אין לו שיעור, והוא עמוק וסתום. פירוש, כי ראה בנקודת המלכות אח כח העליון הנקרא מנעולא, כי עתה נגלה לו שכח הזה שולט בה, שהוא נבחן שאין לו שיעור והוא עמוק וסתום שאין לפתחו, והוא מטעם, שלא יתכן השגה ותפיסא, אלא עם התלבשות האור, ובכל מקום ששולט כח המנעולא אי אפשר להמשיך שם אור העליון. כנ"ל. וע"כ אין שום השגה ותפיסא שם. אמנם עודנו אינו מספיק לבחינת מסך דחירק לקו האמצעי, כי מסך הזה אינו שולט רק בהמלכות לבד ולא כלום בטי ספירות הראשונות, וע"כ אין בכחו עוד למעט את קו השמאל, שהוא מס"ר לבחינת ו"ק, שזהו כל הנרצה ממסך הזה. כנ"ל בדבור הסמוך. וזהו שמדייק, וראו איהו כגווי דסטרי דרגי דישובא, שהיא אינה דומה לספירות של בחינת הישוב. דהיינו לט"ר, כי הט"ר עורם בבחינת מפתחא, והנקודה דמלכות כבר היא בבחינת מנעולא. ובכדי שיפעול גם על ט"ר, שבכללם הוא קו השמאל, צריכים לפעולה ג', שתתבאר לפנינו בדבור הסמוך.</p>

(כו) עוד אשגח ותקיל וצריף, למיקם על ברירא דמלה, דההוא אתר, ולא הוה ידע, ולא יכיל ל' למיקם נ' עלה, ג' לאתדבקא. כיון דחמא תוקפא דהאי אחר, ולא יכיל למיקם עליה, מיד ויבאו עד חרן וישבו שם.

(כז) מאי טעמא דאברהם. אלא, דאיהו הוה ידע וצריף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא, ד בכל סטרו דישובא. והוה (ח) תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא (ט) מדברי ככביא ומזליהון, מאן אינון תקיפין, אלין על אלין.

דרך אמת

(א) הוה מגלגל ומתקף בליכופי אוחיוס ומספך. (ב) מנהיגי כוכבים ומזלות.

חלופי גרסאות א' ג'א ליג למיקם עלה. ב' ג'א עליה (אה"ל). ג' ג'א ליג לאתדבקא (אה"ל). ד' ג'א בכל אינון סטרי (אה"ל).

מאמר

הסולם

לך לך לאתקנא גרמך

אינון שלטנין מדברי ערמא בכל סטרו דישובא שאברהם היה יודע ומברר כל אלו השליטים מנהיגי העולם בכל רוחות הישוב. שהם באים מכח המנעולא, שהיא בחינת נקודה אמצעית מכללות כל העולם (כנ"ל בהק' הזוהר דף מ"ד ד"ה גליטי והוה תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא מדברי ככביא ומזליהון, וכן היה שוקל ומברר את אלו השולטים ברוחות הישוב, שהם מנהיגי הכוכבים ומזלות, דהיינו הבאים מכח המפתחא, שהיא נמשכת מהבינה, בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא. (כנ"ל בהק' הזוהר דף י"ט אות י"ז) והארז הג"ר דבינה מכונות ככביב, והארז ז"ת דבינה, מכונות מזלות. וע"כ השליטים הבאים ממפתחא מנהיגים אותם. מאן אינון תקיפין אלין על אלין כמה הם חזקים אלו על אלו, כלומר שהיה שוקל כח אלו השליטים הנמשכים ממנעולא כלפי כח השליטים הבאים ממפתחא לדעת, מי מהם חזק יותר שיוכל לבטל את חברו. פירושו. כי לא יצא מאור כשדים, אלא אחר שהמנעולא עלתה לבינה, אשר אז נתגברו שליטי המנעולא על שליטי המפתחא השולטים בקצוות. העולם והמעייטו אותם לבחינת ו"ק, שבכללם נתמעט גם הקו שמאל לבחינת ו"ק, ופקע כחו, ואז יצא מאור כשדים וכו' לחרן. (כנ"ל דף ס"ו ד"ה אשגח ע"ש) ועתה כשבא לחרן, חזר על חקירתו וחזר ושקל ב' מיני השליטים מי מהם חזק יותר שיוכל לבטל את חברו, והיה זה משום שעוד לא הרויח כלום עם צאתו מאור כשדים, אלא עוד, שנתוספו עליו דינים מביטול הג"ר, ע"כ ניסה, אולי יוכל עכ"פ לחזור להשיב את הג"ר דהארז השמאל. וע"כ חזר ושקלם אלו כנגד אלו, והיה מקוה לראות, ששליטי המפתחא יהיו יותר חזקים משליטי המנעולא, ולא

(כו) עוד אשגח ותקיל וצריף למיקם על ברירא דמלה דההוא אתר: עוד הסתכל ושקל וברר, לעמוד באופן ברור על אותו המקום, ולא הוה ידע, ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא, ולא היה יודע, ולא היה יכול לעמוד עליה כדי להדבק בה. פירושו, שנתכסלו עליו הדינין, כי עד עתה היו רק בחינת הדינין מכח הארת השמאל, שלא היה יכול להתדבק בהארזו, להיותו אש שורף מכח חסרון חסדים כנ"ל. ועתה אחר שהמנעולא עלתה לבינה ומיעטה את קו השמאל לבחינת ו"ק, ומטרם שנעשה הזווג להמשכת חסדים, נמצא שמלבד ששלטו עוד עליו דינין הקודמים מהארז השמאל, שמשום זה, ולא יכיל למיקם ערה לאתדבקא, נתוספו עליו עתה הדינין של ביטול הג"ר, ולא הוה ידע, ונמצאו עתה הדינין כפולים. כיון דחמא תוקפא דהאי אתר, כיון שראה תוקף הדינין של מקום הזה, דהיינו ביטול הג"ר, ולא יכיל למיקם ערה, וגם לא יכול לעמוד עליו להדבק בו, מחמת שגם הדינין דהארז השמאל נשאר בשליטתם, שהם אש שורף מיד, ויבאו עד חרן וישבו שם. ופירושו. השם חרן יורה חרון אף, על מה שנתכסלו עליו הדינין, ומשמיענו הכתוב, כי מלבד שלא בא לארץ כנען, שה"ס ארץ מוציאה פירות, הרומז על המקום שמחזה ולמטה של הנוקבא, הוא בא למקום חרן דהיינו לחרון אף, כי נתכסלו עליו הדינין כנ"ל. וישבו שם.

(כז) מאי טעמא דאברהם: שואל מהו הטעם שאברהם נתעכב בחרן ולא הלך משם תכף לארץ כנען, כי הכתוב אומר וישבו שם. ואומר, אלא דאידיה הוה ידע וצריף בכל

(דברי דף ע"ה ע"א)

יתמעטו

והוה ה תקיף כל ישובי דעלמא, ו והוה סליק בידוי. כד מטא להאי אתר, חמא תקיפו דעמיקין, ו ולא יכיל למיקם ביה.

כח) כיון דחמא קב"ה, אתערותא דיליה, ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה, ואמר ד ליה, לך לך. למנדע לך, ו לאתקנא גרמך.

כט) מארצך. מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה. וממולדתך מההוא חכמה, דאת ומשגח, ותקיף תולדתא דילך, ורגעא ושעתא וזמנא, דאתיילדת ביה, ובההוא כוכבא, ובההוא מזלא.

ל) ומבית אביך. דלא תשגח בכיתא דאבוך. וואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא, מביתא דאבוך. בגין כך לך לך, מחכמה דא ומאשגחותא דא.

חלופי גרסאות א ב נא תקיף, ב נא ליג והוה, ונא . ו נא דלא. ד נא ליג ליה. ה נא ולאתקנא. ו נא אשגח. ז נא ליג ואי.

הכולם

מאמר

לך לך לאתקנא גרמך

המוחין, ונגלו לו ונמשכו לו כל הברכות האמורים בכתוב הזה.

כט) מארצך, מההוא סטרא דישובא דהוית מחדבק ביה וכו': מארצך.

היינו שאמר לו לך לך, מאותו צד של הישוב שהית דבוק בו, שהוא צד הימין בלי התכללות השמאל. וממולדתך היינו שאמר לו לך לך,

מאותו החכמה שהית מסתכל ושוקל התולדה שלך, והרגע והשעה והזמן שנולדת בו, ובאותו הכוכב ובאותו המול. שכל זה הוא הארת השמאל בלי התכללות הימין, שהארה זו באה בכח המפתחא, שממנה באים מנהיגי הככבים ומזלות. כנ"ל בדבור הסמוך. ופה שהארת השמאל מכונה מולדתך, וכן מ"ש ששקל הרגע והזמן שנולד בו, הוא כי מוחין דהולדת נשמות, נמשכים רק מהארת השמאל, וע"כ, המשא ומתן בו, דהיינו מה ששקל אברהם את הכחות אלו כנגד אלו (כנ"ל בסמוך), נבחן כחוקר לדעת הרגע שנולד בו, לראות ולבדוק באיזה קומה נולד און, אם מג"ר אם מ"ק, וכדומה.

ל) ומבית אביך. דלא תשגח בכיתא דאבוך וכו': ומבית אביך, היינו שאמר לו לך לך, ולא תסתכל עוד בבית אביך, שהוא חרן, שלא תסתכל אם יש לך שורש להצליח בהעולם מבית אביך. כלומר שלא תשקול עוד ב' מיני השליטים אלו נגד אלו ולקוות להחזיר שליטת המפתחא שנעלמה. (כנ"ל דף ט"ז ד"ה עוד) שפעולה זו הוא קליטת חרן, כמ"ש שם. בגין כך לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא, ועל כן לך לך מחכמה זו ומהסתכלות הזו.

תא

יתפעטו מג"ר מחמתם. והוה תקיף כל ישובי דעלמא והוה סליק בידוי. והיה שוקל כל ישובי העולם, דהיינו הט"ס ראשונות, והיה עולה בידו. כלומר, שעלה בידו לברר כרצונו, אשר שליטי המפתחא חזקים יותר משליטי המנעולא, ואין הג"ר שלהם מתבטלות מחמתם. כד מטא להאי אתר, חמא תקיפו דעמיקין, ולא יכיל כמיכם ביה. אבל כשהגיע למקום הזה, דהיינו לנקודת המלכות, ראת עצמת העמקים, דהיינו תוקף הדינין דמנעולא שהחזקה על המפתחא וביטלה הג"ר ולא יכול לעמוד בו. כלומר שלא היה יכול להתדבק בו, מכח הדינין דהארת השמאל, שעוד לא עברו. דהיינו שחזר עליו התכפלות הדינין. כנ"ל ולפי שעוד לא החליט בקביעת המסך דחירק, שהוא המסך דמנעולא אלא שהיה מנסה עוד לשקול הכחות של ב' מיני השליטים זה על זה. ע"כ נתעכב בחרן. דהיינו בחרון אף, כמ"ש וישבו שם.

כח) כיון דחמא קב"ה, אתערותא דיליה, ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה, ואמר ליה לך לך: כיון שראה הקב"ה את ההתעוררות שלו ואת התשוקה שלו, מיד נגלה עליו ואמר לו כך לך. למנדע לך וראתקנא גרמך, לדעת את עצמך, ולתקן את עצמך. כלומר, שיפסיק מלשקול את כחות העליונים, אלא שיעלה מ"ן וימשיך זווג עליון על המסך הזה שנגלה לו, כנ"ל, שבזה יזכה להמשיך דעת לעצמו, ויתקן את עצמו, וכאן נעשה פעולה הד' (הנ"ל באות כ"ב ד"ה ולפיכך) שנמשכה קומת החסדים על מסך דחירק הנ"ל, שה"ס יציאת קו האמצעי המכריע על ב' הקוין ימין ושמאל, שכוללם יחד, שבזה נשלמו

(דפו"י דף ע"ח ע"א)

לא) תא חזי. דהכי הוא, דהא נפקו מאור כשדים, והווי בחרן. אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך. אלא עקרא דמלתא, כמה דאתמר. אל הארץ אשר אראך. אראך, מה דלא יכילת למיקם עליה, ולא יכילת למינדע חילא דההיא ארעא, דאיהו עמיק וסתים.

לב) * ו א ע ש ך לגוי גדול ו גוי. ו אעשך, ו בגין דכתיב, לך ו אברכך, בגין דכתיב, מארצך. ואגדלה שמך, בגין דכתיב, וממולדתך. והיה ברכה, בגין דכתיב, ומבית אביך.

לג) ר"ש אמר, ואעשך לגוי גדול, מסטרא דימינא. ואברכך, מסטרא דשמאלא. ואגדלה שמך, מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה, מסטרא דארעא דישראל. ד הא הכא כרסייא, דארבע סמכין, דכלהו כלילין ביה באברהם. מכאן ולהלאה, ברכאן לאחריני, דמתזני מהכא, דכתיב, ואנרכה מברכך * ומקלדך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה.

מסורת הזהר

א) ואעשך לגוי גדול וגוי: (בראשית יב) ח"א פז: רלב. ח"ב לא: רלה. ח"ג יב. חלוסי גרסאות א גיא מוסיף גדול ואברכך. ב גיא מוסיף ואעשך לגוי גדול. ג גיא ליג מן בגין עד בגין. ד גיא והא.

מאמר	הכולם	ואעשך לגוי גדול
לא) תא חזי דהכי הוא וכו': בוא וראה שכן הוא. כי כבר יצאו מאור כשדים, והיו בחרן, ולמה יאמר לו לך לך מארצך וממולדתך. הרי כבר יצא מאור כשדים שהיא ארצו ומולדתו. אלא עיקר הדבר הוא בהכרתו. כמו שאמרנו, אשר מארצך פירושו מהארת הימין בלי השמאל, וממולדתך פירושו הארת השמאל בלי הימין.	מקו ימין הבלתי כלול בשמאל, זכה להארת הימין הנכלל עם הארת השמאל, שהארתו מרומת בהכתוב ואברכך. ואגדלה שמך, הוא בזכות שכתוב וממולדתך. כלומר בזכות שפירש את עצמו מהארת השמאל הבלתי כלול בימין, זכה להבטחה המרומת בהכתוב ואגדלה שמך, שה"ס הארת השמאל הכלולה בהחסדים שבימין.	

והיה ברכה. הוא בזכות שכתוב ומבית אביך. כלומר בזכות שפירש את עצמו מקליפת חרן השולטת בחרן שה"ס בית אביך כנ"ל, זכה להבטחה והיה ברכה. שה"ס הארת קו האמצעי.

לג) ר"ש אמר וכו': ר"ש חולק, ואומר, ואעשך לגוי גדול הוא הארת צד ימין. ואברכך הוא הארת צד שמאל. ואגדלה שמך הוא הארת קו האמצעי. והיה ברכה הוא מצד ארץ ישראל. כלומר מצד הנוקבא. המכונה ארץ ישראל. הא הכא כרסייא וכו': הרי יש כאן, כסא של ארבע רגלים. דהיינו ג' קוין שהם חסד גבורה תפארת, שהם ג' רגלים, והנוקבא, שהיא רגל ד', שהם ארבע רגלים של כסא העליון, שהוא בינה. (להלן דף כ"ז ד"ה פירוש) מכאן ואילך הברכות הם לאחרים הנזונים מכאן, דהיינו שיהברכו אחרים בשבילי, שכתוב ואברכה מברכך ומקלדך אאור וגו'.

אל הארץ אשר אראך: פירושה אראך, מה שלא יכולת לעמוד עליו, מכה הדינין דהארת השמאל, ולא יכולת לדעת הכח של ארץ היא, דהיינו המלכות, שהוא עמוק וסתום מכה הדינין דביטול הג"ר כנ"ל. ומעתה אני מבטיח אותך שיסורו ממך ב' מיני הדינין הללו. ויאירו לך המוחין בשלימות הג"ר ובמתיקות הדביקות.

מאמר ואעשך לגוי גדול

לב) ואעשך לגוי גדול וכו': ואעשך, הוא בזכות הכתוב לך לך. כלומר בזכות שהעלה מ"ן וגרם זוג עליון על המסך דחירק, שהוציא קומת החסדים, שעי"ז נשלמו המוחין העליונים כנ"ל, בשביל זה זיכה הקב"ה גם אותו באלו המוחין הגדולים, והיינו ההבטחה ואעשך לגוי גדול. ואברכך הוא בזכות שכתוב מארצך. כלומר, ע"י שפירש את עצמו (רמ"י דף ע"ח ע"א א) דף ע"ח ע"ב)

לד) ר' אלעזר, הוה יתיב, קמיה דר"ש אבוי, והוי עמיה, ר' יהודה, ורבי יצחק, ורבי חזקיה. ה א"ל ר' אלעזר, ב דר"ש אבוי. ג האי דכתיב, לך לך מארצך וממולדתך. כיון דכלהו נפקו ל למהך, אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון.

לה) דהא אע"ג דתרח הוה פלח לע"ז, כיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם, וחמינן דקכ"ה אתרעי בתיובתא דחיביא, ה ושרא למיפק, אמאי לא כתיב לכו לכם. אמאי לאברהם בלחודוי לך לך.

לו) א"ל ה ר"ש, אי תימא, דתרח כד נפק, מאור כשדים, בגין לאהדרא בתשובה הוה, לאו הכי, אלא כד נפק, לאשתזבא נפק, דהוה כלהו בני ארעיה, בעאן למקטליה. כיון דחזו, דאשתזיב אברהם, הוה אמרי ליה ו לתרח, אנת הוא ו דהוית מטעי לן, באלין ה פסילין, ומגו דחלא דלהון, נפק ה תרח, כיון ו דמטא לחרן, לא נפק מתמן לבתר, דכתיב ו וילך אברם כאשר דבר אליו ה וילך אתו לוט. ו ואילו תרח לא י כתיב.

לז) י פתח ואמר, ב וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר. האי קרא אוקמוה, אבל, וימנע מרשעים אורם, דא נמרוד ובני דריה, דנפק אברהם י מנייהו טו דהוה אורם. וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד.

לח) ד"א. וימנע טו מרשעים ו אורם, דא תרח ובני י ביתיה. אורם: דא

דרך אמת

ה) והתחיל ללכת כמ"ט ויאלו ללכת וגו'.

מסורת הזהר

א) וילך אברם כאשר: (בראשית י"ב) ח"ב
ב) וימנע מרשעים אורם: (איוב ל"ח)
ח"א רג: ח"ב רכז. ח"ג פח. צג. ז"ח א' טא שו.

חלופי גרסאות ה ג"א אמר. וגי' אמר ר' יצחק. ג ג"א ל"ג לריש אבוי. ג ג"א הא כתיב. ד ג"א למיהך. ה ג"א ל"ג לריש. ו ג"א ל"ג לתרח. ז ג"א דהיית. ח ג"א פסילין. ט ג"א ל"ג לתרח. י ג"א דמטו יא ג"א ואלו. יב ג"א מוסיק כתיב ביה וילך אלא ויצא. יג ג"א תיח. יד ג"א מבינייהו. וגי' מבינייהו (אה"ל). טו ג"א ל"ג דהוה אורם. טז ג"א ל"ג מרשעים. יז ג"א ל"ג אורם. יח ג"א דריה.

מאמר

מאמר וימנע מרשעים אורם

לד) ר' אלעזר הוה יתיב וכו': ר' אלעזר היה יושב לפני ר' שמעון אבוי, והיה עמו ר' יהודה ור' יצחק ור' חזקיה. א"ר אלעזר לר' שמעון אבוי, מה זה שכתוב לך לך מארצך וממולדתך, כיון שכולם יצאו מאור כשדים ללכת ארץ כנען, למה לא נאמר לו שכולם ילכו.

לה) דהא אע"ג וכו': כי הגם שתרח היה עובד עבודה זרה, אבל כיון שנתעורר בהתעוררות יפה לצאת עם אברהם, וראינו שהקב"ה חפץ בתשובת הרשעים, והוא התחיל לצאת, למה לא כתוב לכו לכם, למה רק לאברהם לבדו נאמר לך לך.

לו) א"ל ר"ש אי תימא וכו': אמר לו ר' שמעון, אם תחשוב, כשתרח יצא מאור כשדים, היה זה כדי לעשות תשובה, אינו כן. אלא כשיצא רק להנצל יצא, כי כל (רש"י דף ע"ח ע"ב)

הכולם

וימנע מרשעים אורם

אנשי ארצו היו רוצים להורגו, כי אחר שראו שאברהם ניצל מכשן האש, היו אומרים לתרח, אתה הוא, שהית מטעה אותנו בפסילים הללו, והיו רוצים להורגו. ומשום הפחד מפניהם יצא תרח. ולפיכך, כיון שהגיע לחרן, לא יצא עוד משם, כי כתוב, וילך אברם וגו' וילך אתו לוט, ואלו תרח לא נזכר בהכתוב.

לז) פתח ואמר וימנע מרשעים אורם וכו': מקרא זה כבר בארוהו. אבל וימנע מרשעים אורם, זה נמרוד ובני דורו, שיצא אברהם מהם, שהוא היה אורם. וזרוע רמה תשבר, זהו נמרוד.

לח) דבר אחר וימנע וכו': פירוש אחר. וימנע מרשעים אורם, זהו תרח ובני ביתו. אורם זהו אברהם. כי האור לא כתוב אלא אורם, שהיה עמהם. דהיינו אברהם שהיה עמהם, ויצא מהם. וזרוע רמה תשבר, זהו

אברהם. האור, לא כתיב, אלא אורם, דהוה עמהון. וזרוע רמה תשבר. דא נמרוד, דהוה מטעי אבתריה, כל בני עלמא. ובגין כך כתיב לך לך. בגין, לאנהרא לך, ולכל אינון דיפקון מינד, מכאן ולהלאה.
 (ט) תו פתח ואמר. * ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם. ועתה לא ראו אור, אימתי, בשעתא דאמר קב"ה לאברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. בהיר הוא בשחקים. דנעא קב"ה לאדבקא ליה לאברהם, בהווא אור ודלעילא, ולאנהרא לך תמן.
 (מ) ורוח עברה ותטהרם. דהא לבתר תבו בתיובתא, תרח וכל בני מאתיה בני מאתיה, דכתיב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. תרח: דכתיב ואתה תבא אל אבותיך בשלום וגו'.

סתרי תורה

(מא) * ואעשך לגוי גדול, האי ברכתא יחדא. ואברכך תרין. ואגדלה שמך תלת. והיה ברכה ארבע. ואברכה מברכך חמש. ומקללך אאור שית. ונברכו בך כל משפחות האדמה, הא שבע. כיון דאתברכו באלין שבע ברכאן, מה כתיב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה', לנחתא להאי עלמא, כמה דאתפקדא. (מב) מיד וילך אתו לוט. דא איהו נחש דאתלטיא, ואתלטיא עלמא בגיניה,

פסורת הזהר

(א) ועתה לא ראו אור: (איוב ל"ז) ח"ג קלג. ת"ז תק' ג"ו ז: תק"ח ק"י טב שה. (ב) ואת הנפש אשר עשו בחרן: (בראשית י"ב) ח"א עט. טה: קל. ח"ב קמו: קצה. ח"ג קסה. (ג) ואתה תבא אל אבותיך: (בראשית ט"ו).

חלופי גרסאות א ג"א מוסיף אברהם דהעיר ממזרח [כאור]. כ ג"א בשחקים וגו'. ג ג"א לאברם. ד ג"א וממולדתך וגו'. ה ג"א לאתדבקא. ו ג"א לעילא. ז ג"א מחמן. ח ג"א וכל בני ביתיה. וניא מוסיף מאתיה וכל בני ביתיה. וניא בני מאתיה ובני ביתיה [בני ביתיה] דכתיב. ט ג"א ל"ג בני מאתיה, י ג"א מוסיף בחרן הא בני ביתיה ובני מאתיה. יא ג"א ואת (אה"ל). יב ג"א הא. יג ג"א חר. יד ג"א דאתברכא.

<p>מאמר ב'</p> <p>זהו נמרוד שהיה מטעה אחריו כל בני העולם. ומשום זה כתוב לך לך, כדי להאיר לך, ולכל אלו שיצאו ממך מכאן ואילך.</p> <p>(ט) תו פתח ואמר, ועתה לא ראו אור: ושואל אימתי היה זה. ואומר שזה היה בשעה שאמר הקב"ה לאברהם לך לך וגו'. כי לאחר שאברהם יצא מהם, לא ראו יותר אור, בהיר הוא בשחקים, סוכב על אברהם שרצה הקב"ה להדביק את אברהם באור העליון שיאיר שם.</p> <p>(מ) ורוח עברה ותטהרם. סוכב על תרח ובני עירו, כי לאחר כך חזרו בתשובה, תרח וכל בני עירו, שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן, הרי שבני עירו עשו תשובה. תרח עשה תשובה, שכתוב ואתה תבא אל אבותיך בשלום. ואם תרח לא היה עושה תשובה, לא היה אומר לו הקב"ה לאברהם, שיבא אל אבותיו בשלום.</p> <p>(דפוסי דף ע"ח ע"ב * ע"ח ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>(מא) ואעשך לגוי גדול וכו': בכתוב הזה יש שבע ברכות. ואעשך לגוי גדול, אחת. ואברכך, שתיים. ואגדלה שמך, שלש והיה ברכה, ארבע. ואברכה: מברכך, חמש. ומקללך אאור, שש. ונברכו בך כל משפחות האדמה, הרי שבע. ואחר שנתברך בשבע ברכות הללו, מה כתוב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שפירושו, שהלך לירד לעולם הזה כמו שנצטווה. פירוש, כי אברהם הוא הנשמה (כמ"ש לעיל אות י"ג) ואחר שהנשמה נתברכה בשבע ברכות הנ"ל, יורדת לעולם הזה להתלבש בגוף.</p> <p>(מב) מיד וילך אתו לוט וכו': זהו הנחש שנתקלל והעולם נתקלל בסבתו. כלומר, ע"כ מכנה הכתוב לתנחש בשם לוט.</p>
--	--

דאיהו קאים לפתחא, לאסטאה לגופא, ולא תפעול נשמתא, פולחנא דאתפקדת, עד דיעברון ^ה ערה ^ב בהאי עלמא, י"ג שנין, דהא מתריסר שנין ולעילא, נשמתא אתערת, למפלח פולחנא דאתפקדת, ^ג הה"ד ^א ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה. שבע וחמש תריסר אינון.

מג) וכדין אתחזיא נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתיא מחמש שנים, דאינון ^ה ^ב ד ת"ק פרסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה, דא איהו ההוא אילנא ממש. דאיהו שביעאה לדרגין, ושבעין שנה אתקרי.

מד) כדין נפקת מההוא זוהמא דנחש, ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד, בצאתו מחרן, ^ה מההוא ורוגזא ^ו ותוקפא דההוא ^ז נחש, דהנה אסטי ליה עד השתא לגופא, ושלטא עליו.

מה) באילנא, שלטא ^ג ערלה ^ה תלת שנין. בבר נש, ^ד תלת סרי שנין, ^ה דאקרון שני ערלה, כיון ^ו דאעברו על גופא ^ז אינון שנין, ^ח ואתעברת נשמתא, למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא, דרעותא ^ט טבא, ^י לכפוף לההוא נחש, דהא לא יכיל ** לשלטאה כמה ^י דהוי.

דרך אמת

א) וואברם בן חמש - ושבעים: בראשית י"ב.
 ב) ת"ק פרסי דאילנא דחיי: ח"א יח: לה. עו:
 ח"ג קפו: ת"ז תי"ט לח. ג) ערלה תלת שנין:
 ח"ב רמד: ח"ג עז: ת"ז בהק"א: תק"ח ק"ז
 ט"ג שיר. ד) י"ג שנים: ח"ב רמח: רמט.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות א ג"א ליג עלה. ג ג"א בהאי עלמא שנין דארבע סרי [וילך אברם וגו'] ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה שבע וחמש תריסר אינון ותריין עלאין עלייהו י"ד אינון ג ג"א מוסיף וילך אברם וגו' וליג ההיר. ד ג"א ליג ת"ק. ה ג"א מוסיף ימי ע' (ז) שנה לא ספורות חיים מההוא ארבע סרי. ו ג"א ליג רוגזא. ז ג"א תוקפא. ח ג"א שנין. ונ"א שטן. י ג"א חיויא (אחי"ל). י"ט ג"א דאקרי. י"ז ג"א דאעברו, י"ח ג"א ליג אינון שנין. י"ט ג"א ואתעברת. י"ז ג"א ליג טבא. י"ד ג"א לכפוף ונ"א וכסיף (אחי"ל). י"ט ג"א דהנה.

מאמר ב'

הסורם

ואעשר לגוי גדול

כי רומי, פירושו קללה בלשון ארמית, והוא שנתקלל והביא קללה לעולם. והוא מתלוהאל הנשמה בעולם הזה. דאידו קאים לפתחא וכו' שהנחש עומד לפתח להשטות הגוף. כמ"ש לפתח חסאת רובץ. וע"כ לא תפעול הנשמה העבודה שנצטוית עד שיעברו עליה י"ג שנים בעולם הזה. כי מ"ב שנים ומעלה, הנשמה מתעוררת לעבוד העבודה שנצטוית, וז"ש ואברם בן חמש שנה ושבעים שנה. שבעים במספר קטן הוא שבע. שבע וחמש הם י"ב. ואז יוצאת הנשמה מחרן. שהוא הקליפות, ומתעוררת ללכת בעבודת השם. מג) וכדין אתחזיא נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתיא מחמש שנים, דאינון ^ה ^ב ד ת"ק פרסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה, דא איהו ההוא אילנא ממש. דאיהו שביעאה לדרגין, ושבעין שנה אתקרי. מד) כדין נפקת מההוא זוהמא דנחש, ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד, בצאתו מחרן, ^ה מההוא ורוגזא ^ו ותוקפא דההוא ^ז נחש, דהנה אסטי ליה עד השתא לגופא, ושלטא עליו. מה) באילנא, שלטא ^ג ערלה ^ה תלת שנין. בבר נש, ^ד תלת סרי שנין, ^ה דאקרון שני ערלה, כיון ^ו דאעברו על גופא ^ז אינון שנין, ^ח ואתעברת נשמתא, למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא, דרעותא ^ט טבא, ^י לכפוף לההוא נחש, דהא לא יכיל ** לשלטאה כמה ^י דהוי.

מו) דכתיב, ויקח אברם את שרי אשתו ה וגו', דא גופא, ד דאיהי
 ד לגבי נשמתא, כנוקבא לגבי ה דכורא. ואת לוט בן אחיו, דא י נחשו, דלא
 אעדי כל כך מן גופא, ה בגין דדבקוחא דגופא, לא ה אעדיו כל כך י מניה,
 אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר, י ואתרי י ביה, ואוכח ליה, וכפיף
 ליה, על י כרחיה, ולא יכיל לשלטאה.

מו) ואת כל רכושם אשר רכשו, אלין עובדין טבין דעביד בר נש, בהאי
 עלמא, באתערותא דנשמתא. ואת הנפש אשר עשו בחרן. ההוא נפש, דהות
 בקדמיתא בדבקוחא י בחברותא דההיא ערלה, בהדי גופא, ואתקין לה לבתר,
 דהא לבתר דתליטר שנין ולעילא, דנשמתא אתערת, לאתקנא לגופא, תרווייהו
 מתקנין לההוא נפש, דמשתתפא טו בתוקפא דנחש, טו ותאובתיה בישא, הה"ד
 ואת הנפש אשר עשו בחרן.

מח) ועם כל דא, נשמתא אתקיפת ביה, בההוא נחש. לתברא ליה,
 י בתוקפא י בשעבודא דתשובה, י הה"ד א ויעבור. כ
 מט) * וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. א"ר אלעזר, ת"ח, דהא לא כתיב

מסורת הזהר

א) ויעבור אברם בארץ: (בראשית י"ב) ח"א עג. פ. ח"ב צו: ז"ח לך כ"ד טכ שכה של. ב) וילך
 אברם: לעיל דף י"ט ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות ה נ"א ל"ג וגו'. ב נ"א אברם דא י את שרי דא ה' י דא נשמתא לנשמתא והוא זכר [דכורא]
 ה' דא נשמתא נוקבא. ול"ג מן דא גופא עד ואת לוט. ג נ"א דאיהו. ד נ"א גבי. (ד"א). ה נ"א
 מוסיף דכורא נשמתא (אה"ל). ו נ"א יצר הרע. ז נ"א אעדי כל זמנא ההוא מניה. ול"ג מן כך עד מניה. ה נ"א ל"ג
 בגין (אה"ל). ט נ"א אעדין, ונ"א אעדיא. י נ"א מוסיף זמנא ההוא מניה. ונ"א ההוא זמנא מניה. ונ"א מנה. ונ"א
 מיניה לההוא נחש (אה"ל). יא נ"א ל"ג ואתרי. יב נ"א ל"ג ביה. יג נ"א כרחי. יד נ"א ל"ג בחברותא. טו נ"א
 בתוקפא. טז נ"א ותאובתיה. יז נ"א ל"ג בתוקפא. יח נ"א בשעבודא דאורייתא ואמשיך ליה [לגבי] לבתי כנסיות ובתי
 מדרשות בגין דלא יתגבר על רוחא. כבבקדמיתא [נ"א כבדקדמיתא]. יט נ"א ל"ג הה"ד ויעבור. כ בדפ"י כתוב הכתוב
 כדף פ'. אחר הגלין שורה טו.

מאמר ב' הסולם ואעשך לגוי גדול

דהא לבחר דתליכר וכו': כי לאחר כך, מי"ג
 שנה ולמעלה, שהנשמה מתעוררת לתקן
 את הגוף, שניהם, הנשמה עם הגוף, מתקנים אותה
 הנפש, שנשמתה בתוקף הדינים של הנחש
 ובתאותו הרעה, וזה שכתוב, ואת הנפש אשר
 עשו בחרן. שאומר, עשו, שהוא לשון רבים,
 משום שסובב על הנשמה ועל הגוף, ששניהם
 מתקנים את הנפש. הנשמה ע"י התעוררותה
 שמעוררת את הגוף, והגוף על ידי מעשיו הטובים.
 מח) ועם כל דא וכו': ועם כל זה מתקפת
 הנשמה על אותו הנחש לשבור אותו
 בתוקף השעבוד של תשובה. והוא שכתוב,
 ויעבור עד מקום שכם, אשר שכם הוא מקום
 משכנה של השכינה (כמ"ש להלן באות פ')
 והיינו משום שכבר נשבר לגמרי תוקפו של
 הנחש, על ידי הנשמה. (ע"כ ס"ת)

מו) דכתיב ויקח וגו': שכתוב ויקח אברם
 את שרי אשתו וגו' שרי אשתו
 זה הגוף, שהוא כלפי הנשמה כערך הנקבה
 כלפי הזכר. ואת לוט בן אחיו, זהו הנחש,
 שאינו סר כל כך מן הגוף, גם לאחר י"ג שנה,
 משום שגם דביקות הגוף לא תסור כל כך ממנו,
 אבל התעוררותה של הנשמה מכה אותו תמיד,
 ומתרה בו ומוכיח אותו, ומכניעו בעל כרחו,
 ואינו יכול למשול.

מו) ואת כל רכושם אשר רכשו: אלו הם
 מעשים הטובים שאדם עושה בעולם
 הזה בכח התעוררות הנשמה. ואת הנפש אשר
 עשו בחרן. היינו אותה הנפש שהיתה בתחילה
 בדביקות ובהתחברות של הערלה עם הגוף,
 ואחר כך תקנה אותה הנשמה. עליה אומר
 הכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. והיינו
 נפש המתאווה, שיש לה קורבה חזקה אל תאות
 הגוף והקליפות. כמ"ש להלן.

(רש"י דף ע"ט ע"א ט) ע"ח ע"ב

מאמר וילך אברם כאשר דבר אליו ה'
 מט) וילך אברם וגו' אר"א ת"ח וכו': אמר
 ר'

ויצא אברם ^ב כאשר דבר אליו ה'. אלא וילך. כד"א לך לך. דהא יציאה בקדמיתא עבדו, דכתיב, ויצאו ^ב אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען. והשתא כתיב וילך, ולא כתיב ויצא.

(ג) כאשר דבר אליו ה'. דאבטח ליה בכלהו הבטחות. וילך אתו לוט, דאתחבר עמיה, בגין למילף מעובדוי, ועם כל דא לא אוליף כולי האי. א"ר אלעזר זכאין אינון צדיקיא, דאולפי ^ג ארחוי דקב"ה, בגין למיהך בהו, ולדחלא מניה, מההוא יומא דדינא, דזמין בר נש למיהב דינא וחושבנא לקב"ה.

(דא) פתח ואמר, * ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו. האי קרא אוקמוה. אבל * ת"ת, בההוא יומא, דאשלימו יומי דב"ג לאפקא מעלמא, ההוא יומא, דגופא אתבר, ונפשא בעיא לאתפרשא מניה. כדין, אתייהיב רשו לב"ג ^ד למחמי, מה דלא הוה ליה רשו ^ה למחמי, בזמנא דגופא שלטא, ^ו וקאים על בורייה.

(זב) וכדין קיימי עליה ^ג תלת שליחן, ^ד וחשבי יומי וחובוי, וכל מה דעבד בהאי עלמא, והוא אודי על כלא בפומיה. ולכתר הוא חתים עליה בידיה. הה"ד, ביד כל אדם יחתום.

(גג) ובידיה כלהו חתימין למידן ליה, ^ו בהאי עלמא, על קדמאי, ועל בתראי, על חדתי ועל עתיקי. לא ^ז אתנשי חד ^ח מינייהו, הה"ד ^ה לדעת כל

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ביד כל אדם יחתום: (איוב ל"ז) ת"ז תק' ^א י"ח לב: (ב) למחמי מה דלא הוה ליה רשו: ^ב ח"א ריה: ח"ג פה. (ג) תלת שליחן: ח"א קצט. ח"ג פה. (ד) וחשבי—וכל מה דעבד בהאי ^ב עלמא: ח"א סה: צה. קל: ר"א: רכז. ח"ג נג. קכו: ה) לדעת כל אנשי מעשהו: לפיל ציון א'

חלופי גרסאות ^א ח"א ליג כאשר דבר אליו ה'. ^ב ח"א ליג אתם מאור כשדים. ^ג ח"א אורחוי. ^ד ח"א למיחמי. ^ה ח"א ליג למחמי. ^ו ח"א בההוא. ^ז ח"א יתנשי. ^ח ח"א מינייהו.

מאמר **הסולם** וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ביום ההוא שנשלמו ימיו של האדם לצאת מהעולם. ביום ההוא שהגוף נשבר והנפש צריכה לפרוש ממנו. אז ניתן רשות להאדם לראות, מה שלא היה יכול לראות בעת ששלט הגוף, ומשיג, דבר על בוריו.

(גב) וכדין קיימי עליה וכו': ואז עומדים עליו שלשה שליחים, (שענינם מבואר בח"ב קצט. ע"ש) וחושבים ימיו וחטאיו, וכל מה שעשה בעולם הזה. והוא מודה על הכל בפיו ואח"כ חותם עליו, על הדין וחשבון, בידו. והוה שכתוב, ביד כל אדם יחתום.

(גג) וכידיה כלהו חתימין וכו': ובידו כולם, חתומים כל מעשיו וחטאיו לדון אותו בעולם הזה, על ראשונים ועל אחרונים על חדשים ועל ישנים, אף אחד מהם אינו נשכח, והוה שכתוב לדעת כל אנשי מעשהו. וכמו שכל

ר' אלעזר בוא וראה. כי לא כתוב ויצא אברם כאשר דבר אליו ה', אלא וילך כמ', שאתה אומר לך לך. הוא, משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן, שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען, וע"כ, כתוב עתה, וילך, ולא כתוב ויצא.

(ג) כאשר דבר אליו ה': היינו כפי שהבטיח לו בכל ההבטחות. וילך אתו לוט. שנתחבר עמו כדי ללמוד ממעשיו. ועם כל זה לא למד כל כך, אמר ר' אלעזר, אשריהם הצדיקים הלומדים דרכיו של הקב"ה, כדי ללכת בהם, וליראה ממנו, מאותו יום הדין שעתיד האדם ליתן דין וחשבון לפני הקב"ה.

(גא) פתח ואמר, ביד כל אדם יחתום וגו': מקרא הוה בארוהו. אבל בוא וראה. (וסו"י דף ע"ח ע"ב * ע"ט ע"א)

אנשי מעשהו. וכי אינן עובדין דעבד בהאי עלמא, בגופא ורוחא. הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא, עד לא יפוק מעלמא.

נד) ת"ח, כמה ה דחייביא, ה) אקשי קדל בהאי עלמא, ה"ג, י אפילו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא, אקשי קדל. בג"כ זכאה הוא ב"ג, די"ף בהאי עלמא ארחוי דקב"ה, בגין י למיהך בהו. י וחייבא, י אע"ג ו דאסתכל י בהני י צדיקיא, אקשי קדל, ולא בעי למירף.

נה) ובג"כ אית ליה לצדיקא, י למתקף י ביה, ואע"ג י דחייבא אקשי קדל הוא, לא ישבוק ליה, ואית ליה י לאתקפא בידיה, ולא ישבוק ליה, דאי ישבוק ליה יהך ויחריב עלמא.

נו) ת"ח, מן אלישע י דדחה לגחזי. וכן י באברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה, לא אתחבר בהדי רשיעיא, כיון דאתפרש מניה, מה כתיב * ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, וכתיב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד.

נז) א"ר אבא, האי דאמרת וילך אברם, ולא כתיב ויצא אברם, שפיר הוא אב"ר, סופא דקרא, מה כתיב, בצאתו מחרן. א"ר אלעזר, מחרן כתיב, יו וההיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא.

נח) י ויקח אברם את שרי אשתו. מהו ויקח, אל"א, אמשיך לה במל"י

דרך אמת

ה) מקשים עוקף.

מסורת הזהר

א) ויבחר לו לוט: (בראשית י"ג) ח"א פ: סד... ז"ח נח כ"ד טג שב. ב) ויקח אברם את שרי לעיל דף כ' ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות ה נ"א דחייבא. ז נ"א ליג אפילו. ג נ"א למך. ד נ"א וחייבא. ה נ"א באע"ג (ד"א) ו נ"א דאשתדל, ונ"א דאשתדל. ז נ"א בהדי. ח נ"א צדיקא, ונ"א צדיקא. ט נ"א לאתקפא, י נ"א ליג ביה, ונ"א בה (אה"ל) יא נ"א דחייבא. יב נ"א לאתקפא. יג נ"א דדחי יד נ"א אברהם. יד נ"א ותא.

מאמר

הסולם

וילך אברם כאשר דבר אליו ה'

אלו המעשים שעשה בעולם הזה היה בגוף ורוח יחד, כן הוא נותן חשבון עליהם כשהוא בגוף ורוח יחד, מטרם שנפטר מהעולם.

נד) ת"ח כמה דחייביא: בוא וראה כמו שהרשעים הם קשי עורף בעולם הזה, כן אפילו בשעה שעומדים לצאת מעולם הזה מקשים עורף. משום זה, אשרי הוא האדם, הלומד בעולם הזה דרכיו של הקב"ה כדי ללכת בהם. והרשע, אע"פ שמסחכל באלו הצדיקים, הוא מקשה ערפו ואינו רוצה ללמוד מהם.

נה) ובגין כך אית ליה וכו': ומשום זה יש לו להצדיק לאחוז בו, ואף על פי שהרשע מקשה ערפו, לא יעזוב אותו, ויש לו להחזיק אותו בידו ולא ירפה ממנו, כי אם ירפה ממנו, ילך ויחריב העולם.

נו) ת"ח מן אלישע וכו': בוא וראה מן אלישע שדחה לגחזי, (כמ"ש בסנהדרין קז): וכן באברהם, כל זמן שהיה לוט עמו, לא

נז) אמר ר' אבא וכו': אר"א, לר' אלעזר, זה שאמרת וילך אברם ולא כתוב ויצא אברם, משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן, (כנ"ל באת ל"א) יפה הוא. אבל בסוף הפסוק מה כתוב, בצאתו מחרן, הרי שהדבור נסמך גם על היציאה, אע"פ שכבר יצא. אמר ר' אלעזר מחרן כתיב, אבל עיקר היציאה היא היציאה מארץ מולדתו, שזה היה מקודם לכן. מה שאין כן היציאה מחרן, באה עתה עם הדבור לך כך וגו', ויתכן לומר כאן בצאתו מחרן:

מאמר ויקח אברם את שרי

נח) ויקח אברם וגו': שואל מהו ויקח שאומר הכתוב, ואומר, אלא שהמשיכה בדברים טובים

מעלייתא, בגין, דלית ליה רשו לב"נ, לאפקא אתתיה, למיהך בארעא ^ה אחרא בלא ^ג רעותא דילה. וכן הוא אומר ^א קח את אהרן. ^ב קח את הלויים. ^ג ובג"כ ויקח אברם. משיך לה במלין, ואודע לה ארחהוון דאינון בני דרא, כמה ^ד בישין. ובג"כ ויקח אברם את שרי ^ה אשתו.

נט) ואת לוט בן אחיו. מה חמא אברהם לדבקא עמיה לוט. אלא בגין דצפה ברוח הקדש, דומין למיפק ומניה דוד. ^א ואת הנפש אשר עשו בחרן. אלין גרים וגירות דאתקינו נפשיהו, אברהם מגייר גוברין, ושרה מגיירת נשין. ומעלה עליהו ^ב כאלו עבדו להוון.

ס) א"ר אבא אי הכי, כמה בני נשא ^ה הוון, אי תימא דכלהו ^ט אלו עמיה. ^י א"ר אלעזר אין. ובגין ^{יא} כך ^{יב} כלהו בני נשא, ^{יג} דהוון אזלין עמיה, ^{יד} כללהו אקרון ^{טז} * ^{טז} עם אלקי אברהם. והוה מעבר בארעא, ולא הוה דחיל. דכתיב ^{יז} ויעבור אברם בארץ.

סא) א"ר ר' אבא, אי ^{טו} הוה כתיב, והנפש אשר עשו בחרן. הוה אמינא הכי, אלא, ואת הנפש כתיב, את לאסגאה, זכותא דכלהו ^{טו} נפשאן, דהוון ^{יז} אזלי עמיה, דכל מאן ^{יח} דמוכה לאחרא, הווא זכותא תליא ביה, ולא אעדי מניה. מנלן, דכתיב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. זכותא ^{יט} דאינון נפשן הוה אויל עמיה דאברהם.

מסורת הזהר

א) קח את אהרן: (במדבר כ') ח"א קיט: ח"ג קפג. ב) קח את הלויים: (במדבר ג') ח"ב קפא. ג) ואת הנפש אשר עשו בחרן: לעיל דף כ' ציון ב' וש"נ. ד) עם אלקי אברהם: (תהלים מז') ח"א עו: ח"ג כו. קט. קפא. ה) ויעבור אברם בארץ: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א) גי' אחרא, ב) גי' רשותא וליג דילה. ג) גי' ליג ובג"כ. ד) גי' מוסיף הוון בישין. ה) גי' אשתו ובגין. ו) גי' מיניה. ז) גי' כאילו. ח) גי' הוון. ט) גי' אזלי. י) גי' א"ר ר' יא) גי' כך. ובגין דא יב) גי' דכלהו, יג) גי' הוון. וגי' הוון (אה"ל) יד) גי' כלהוון. וגי' אקרון כללהו. (אה"ל) טו) גי' הוה, וגי' ליג הוה כתיב. טז) גי' נפשן. יז) גי' ליג אזלי. וגי' אזלין, יח) גי' דמוכי יט) גי' דילה.

מאמר הסולם ויקח אברם את שרי

אנשים היו אלו הגרים, איך אפשר לומר שכולם הלכו עמו. א"ר אלעזר כן. ומשום זה כל האנשים שהלכו עמו. נקראו. עם אלהי אברהם. והיה עובר בארץ ולא היה מתירא. שכתוב ויעבור אברם בארץ.

סא) אמר ליה ר' אבא וכו': א"ל ר"א, אם היה כתוב והנפש אשר עשו בחרן, היתי אומר כן, שמפאת הרבוי שלהם לא היה מתירא לעבור בארץ. אלא, ואת הנפש כתוב, הפלה את באה לרבות. זכותן של כל אלו הנפשות שהיו הולכות עמו. וע"כ עבר אברהם בארץ בלי פחד. כי כל המזכה את האחר, אותה הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו. מאין לנו זה. כי כתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. הזכות של אלו הנפשות. היתה הולכת עם אברהם.

מאמר טובים. כי אין לו רשות לאדם להוציא אשתו ללכת לארץ אחר בלי רצונה. וכן הוא אומר קח את אהרן. קח את הלויים. ומשום זה. ויקח אברם, דהיינו שהמשיכה בדברים. והודיע אותה כמה רעים הם דרכי בני הדור, וע"כ כתוב ויקח אברם את שרי אשתו.

נט) ואת לוט בן אחיו: שואל מה ראה אברהם, להדביק את לוט אליו. ואומר. אלא משום שצפה ברוח הקדש שדור עתיד לצאת ממנו. ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלו הם גרים וגירות שתקנו את נפשותם. אברהם היה מגייר את האנשים ושרה היתה מגיירת את הנשים, וע"כ מעלה עליהם הכתוב כאלו עשו אותם.

ס) א"ר אבא וכו': א"ר א, אם כן, הרבה (דפו"י דף ע"ט ע"א"ס) ע"ס ע"ב)

סב) * לך לך. א"ר שמעון, מאי טעמא דגלויא קדמאה, דאתגלי קב"ה עליה דאברהם, פתח בלך לך, דהא עד הכא, לא מליף עמיה קב"ה, מ"ט פתח לך לך. אלא, הא יקאמרו, דרמז בחושבניה מאה, דהא למאה שנין דאתייליד ליה בר.

סג) אבל ת"ה, כל מה דעביד קב"ה בארעא, כלא רוא דחכמתא איהו, בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה, כדין כדקא חזי. אמר ליה לך לך, ודא רמז ליהווא אתר דבעי לאתקרנא בהדיה דקב"ה, ואיהו דרגא קדמאה לאעלא לקב"ה, בג"כ לך לך.

סד) והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה, עד דייעור לארעא דתמן יקבל ליה לההוא דרגא. כגוונא דא כתיב וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת מערי יהודה ויאמר ה' עלה ויאמר אנה יאעלה ויאמר חברונה. וכי כיון דמית שאול, ומלכותא אתחזי לדוד, אמאי לא קביל מלכותא מיד על כל ישראל.

סה) אלא כלא רוא דחכמתא איהו, בגין די דוד לית ליה לקבלא מלכותא, אלא עד ה' דיתחבר באבהו, דאינון בחברון, וכדין בהו די יקבל מלכותא. וע"ד אתעכב תמן שבע שנין, בגין דיקבל מלכותא כדקא יאות, וכלא ברוא מ' דחכמתא ובגין די דיתקן מלכותיה. כגוונא דא, אברהם לא עאל בקיומא דקב"ה, עד דעאל לארעא.

דרך אמת

ה) (י"ט א' וק"ו א' וקמ"ו ב' ואל"ל א' ה')
א) קך לך - חושבניה מאה: ח"א עז.
ב) וישאל דוד בה': (שמואל ב' ב') ח"ב לא.

חלופי גרסאות: א' נ"א ל"ג עליה, ב' נ"א בלך, ג' נ"א אמרו (אה"ל) ד' נ"א יתייליד, ונ"א יתייליד, ס' נ"א ל"ג כדין (אה"ל) ו' נ"א דא, ז' נ"א ביה, ח' נ"א בקביה, ט' נ"א ההוא, י' נ"א האעלה וגו', י"א נ"א ה' אליו עלה ויאמר דוד, י"ב נ"א אעלה וגו', י"ג נ"א ל"ג דוד, י"ד נ"א יקביל, ונ"א מוסיף יקביל איהו, טו' נ"א מוסיף מלכותא בהו, טז' נ"א מוסיף דחכמתא איהו, יז' נ"א דיתחקן.

הסולם

חב) לך לך: א"ר שמעון מה הטעם, שגילוי הראשון, שנגלה הקב"ה על אברהם, פתח בלך לך, שהרי עד כאן עוד לא דיבר הקב"ה עם אברהם, מה הטעם שפתח בלך לך. אלא שאמרו, שרמז לו בהחשכון של לך לך, שהוא בגמטריא מאה, כי יולד לו בן למאה שנים.

סג) אבל תא חזי: אבל בוא וראה, כל מה שעושה הקב"ה בארץ, הכל הוא בסוד החכמה, משום, שאברהם עוד לא היה דבוק אז בהקב"ה כראוי, אמר לו לך לך, וזהו רמז לאותו המקום שהיה צריך להתקרב להקב"ה והוא מדרגה ראשונה, לבוא להקב"ה, משום זה כחוב לך לך.

סד) והאי דרגא לא יכיל וכו': ומדרגה זו לא יכול אברהם להתאחו בה מטרם שקומתה שוה לגמרי כמו ז"א, ושניהם משתמשים (דטו"י דף ע"ט ע"ב)

מסורת הנהר

ויקח אברם את שרי שיכנס לארץ ישראל, כי שם מקבלים מדרגה הזו. כעין זה כתוב, וישאל דוד בה' וגו' ושאל וכי מאחר ששאול מת, ודוד היה ראוי לקבל המלכות, למה לא קבל מיד את המלכות על ישראל, אלא שנצרך למלך מקודם ז' שנים בחברון.

סה) אלא כלא רוא וכו': אלא הכל סוד החכמה הוא, כי דוד, לא היה לו לקבל המלכות, אלא עד שיתחבר מקודם באבות שהם בחברון, ואז יקבל המלכות בהם. וע"כ נתעכב שם בחברון שבע שנים כדי שיקבל המלכות כראוי, והכל בסוד החכמה, ומשום שיתוקן מלכותו, כעין זה גם אברהם לא בא בקיום שלם להקב"ה עד שנכנס לארץ.

פירושי מתחילה נבנית המלכות, שה"ס הנוקבא דז"א, בסוד ב' מאורות הגדולים, דהיינו הנוקבא דז"א, שוה לגמרי כמו ז"א, ושניהם משתמשים

(טו) חמי מה כתיב ויעבור אברם בארץ, ויעבור, וילך מבעי ליה, אלא, הכא הוא רמז שמא קדישא, דאתחתים ה ביה נ עלמא, ה) * בע"ב אתוון,

דרך אמת

ה) כע"כ אומיות החקוקים נזירופי לחיות בסוד ויסע וינארוס אשר פססם רי"ו לחיות וכללס ע"ב והיינו ויעבור פ"ב רי"ו ועיין לקמן פ' בשלח ופ' בהעלוך מענין זה.

חלופי גרסאות ה ג"א מוסף ביה שמא קדישא נ ג"א עלאה.

מסורת הזהר

א) ע"ב אתוון (ע"ב שמהן) לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ד ציון ד'.

מאמר

משתמשים בכתר אחד, שפירושו שמקבלים שניהם הארתם ממקור אחד, שהיא בינה שבחינת הימין שבה דהיינו החסדים, מקבל ו"א. ובחינת השמאל שבה, דהיינו הארת חכמה בסוד השורק, מקבלת הנוקבא, ואז נבחנים שניהם לדי' רגלי כסא העליון, שהוא בינה. ו"א שה"ס חג"ת, נבחן לג' רגלי הכסא. הנוקבא, שהיא ספירת המלכות, נבחנת לרגל רביעי של הכסא, ומשם אין הנוקבא יכולה להשפיע מוחין לעולם, כי אין זה מקומה, וע"כ הם מכונים מוחין דאחורים. וה"ס חברון, מסעם היותה מחוברת עם האבות, שה"ס חג"ת, בקומה שיה. ואח"כ יורדת משם, ונבנית מבחי מחזה ולמטה דו"א בסוד המאור הקטן, ואז מקבלת ב' מיני מוחין: אחורים, ופנים, על ידי ו"א, והיא נשלמת במוחין גדלות השלמים, ומשפעת לעולם, ואז נבחנת לבחינת ארץ ישראל. שאין הארת החכמה מושפעת אלא רק ממנה, כנודע. והנה דוד הוא מרכבה אל המלכות, שהיא הנוקבא דו"א, ולפיכך לא יכול לקבל מלכות על כל ישראל ולהעשות מרכבה אל המלכות. הנקראת ארץ ישראל, מטרם שמלך בחברון ונעשה מרכבה שם אל המלכות הנקראת חברון שמשם מוחין הראשונים של המלכות. המקבלת מבינה שחזרה להיות חכמה, וכיון שדוד קבל בחינת המוחין דחברון היה יכול לקבל אח"כ המוחין השלמים מבחינת ארץ ישראל, וקבל המלכות על כל ישראל, ולולא קבל המוחין דחברון, לא היה יכול לקבל המוחין דארץ ישראל, כי היה חסר לו המוחין דהארת השמאל של הבינה, שאינם מקובלים אלא בחברון כנ"ל.

הסולם

ויקח אברם את שרי

וזהו בנין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה כדן כדקא חזי אמר ליה לך דך, כי מטרם שהשפיע המוחין בשביל הנוקבא, לא היה לו אלא חסדים מכוסים מחכמה, וכיון שהיה חסר לו הארת החכמה, לא היה או דבוק בו בהקב"ה כראוי, כי לא גרם זווג קב"ה ושכינתיה, וע"כ אמר לו לך דך, ודא רמז לההוא אתר דהיינו השכינה, דבעי לאתקרבא בהדיה דקב"ה, כלומר שרמז לו שילך ויקרב השכינה אל הקב"ה, ואיהו דרנא קדמאה לאעלא לקב"ה, שהוא מדרגה הראשונה לבא ולהעשות מרכבה לקב"ה, כי מטרם שיגרום זווג קב"ה ושכינתיה, לא יוכל להדבק בהקב"ה. והאי דרנא לא יוכל אברהם לאתאחדא ביה עד דייעול לארעא, ומדרגה זו לזכות בהמוחין דהארת חכמה ע"י שגורם זווג קוב"ה ושכינתיה כנ"ל, לא יוכל להמשיך אלא כשהוא בארץ ישראל, כי שם הנוקבא מתוקנת במוחין דפב"ס עם הקב"ה, ויכולה להשפיע לעולם, כנ"ל. וזהו שמשוה ביאת אברהם לארץ ישראל למלכות דוד בחברון, כי כמו שדוד המלך, שהוא מרכבה להנוקבא, לא יכול לקבל מלכות השלמה שה"ס ארץ ישראל, מטרם שקבל הארת חכמה מבינה, בסוד רגל רביעי לכסא עלאה שה"ס מלכות חברון, כן אברהם שהוא מרכבה לו"א, לא היה ראוי לדביקות שלם בז"א מטרם שבא לא"י וגרם זווג קב"ה ושכינתיה, שמשם נכלל גם הוא בהארת החכמה. וז"ש כגוונא דא אברהם לא עאר בכיומא דקב"ה עד דעאל לארעא, כמו שדוד לא היה ראוי להדבק במלכות השלמה שה"ס א"י מסבת חסרון המוחין דהארת חכמה, שאינם נמשכים לו רק בחברון, כן אברהם לא היה ראוי להדבק בהקב"ה, מסבת חסרון מוחין הללו דהארת חכמה, שאינם נמשכים לו רק בארץ ישראל.

(טו) חמי מה כתיב וכו' ראה מה שכתוב ויעבור אברם בארץ, שואל, הכתוב אומר ויעבור וילך צריך לומר, אלא שהוא

וזהו דוד לית ליה יקבלא מלכותא, אלא עד דיתחבר כאכהן דאינון בחברון, כמבואר.

ואברהם היה מרכבה לבחינת חג"ת דו"א, ועקרו בחסד דו"א, ונודע שז"א הוא תמיד בחסדים מכוסים, זולת בעת שמשפיע אל הנוקבא, שאז מקבל מוחין דהארת חכמה בשביל הנוקבא ונכלל גם הוא מהם.

גליפן ה' דכלהו בשמא דא. כתיב הכא ויעבור, וכתבי התם * ויעבור ה' על פניו ויקרא.

סז) בספרא דר' ייסא סבא, כתיב הכא ויעבור אברהם בארץ. וכתבי התם * אני אעביר כל טובי. והוא רמוז * לקדושה דארעא, * דאתי מאתר עלאה, כדקא חזי.

סח) עד מקום שכם עד אלון מורה. מסטרא ז' דא לסטרא דא, כדקא חזי * והכנעני אז בארץ. הא אתמר, דעד כדין, * שלטא חויה בישא * דאתלטיא, ואייתי לווטין על עלמא, דכתיב * ארור * כנען * עבד עבדים יהיה לאחינו. וכתבי * ארור אתה מכל הבהמה * וגו'. ותמן * אתקריב * אברהם לגבי קב"ה, * מה

מסורת הזהר

א) ויעבור ה' על פניו: (שמות ל"ד) ב) אני אעביר כל טובי: שמות ל"ג ג) והכנעני אז בארץ: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"ג. ד) ארור כנען: (בראשית טו) לעיל נח דף ק"ו ציון א' וש"ג. ה) ארור אתה מכל הבהמה: (בראשית ג') לעיל נח דף ק"ו ציון ב' וש"ג

חלופי גרסאות ח' ג"א כלהו. ונ"א דהא כלהו. ז ג"א לקב"ה. ונ"א לקדושה. ג ג"א * דאחי. ז ג"א מוסיף דא דלתתא. ח ג"א דשלטא. ו ג"א דאתלטיא. ז ג"א כנען וגו'. ח ג"א מוסיף ומכל חית השדה וגו'. ט ג"א אתקריב. י ג"א דור (אה"ל)

ויעבור אברהם בארץ

הסולם

מאמר

ואחר שנעשה זווג על המסך הזה כמ"ש לעיל בביאור הכתוב לך דף. ונמשכה קומת חסדים ונכללו כל ג' הקוין זה בזה, אז המשיך אברהם אותם אל הנוקבא שנקראת ארץ.

וזה שיעור הכתוב, ויעבור אברהם פירושו, שאברהם המשיך השפע מן מקום עליון שהיא הבינה, על דרך הכתוב אני אעביר כל טובי על פניך, אל הנוקבא, שו"ס ויעבור אברהם בארץ, והמשכה זו נקראת ויעבור, משום שעוברת בג' דוכתי, דהיינו ג' קוין, ומפרש הכתוב, עד מקום שכם, דהיינו ממדרגתו עצמו שהוא קו ימין, ששם היה נכלל כל טובו של הקב"ה, המשיך אל מקום שכם שהוא קו שמאל, ואז נכללו ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, עד ארון מורה, דהיינו שהמשיך שני הקוין אל קו האמצעי, שהוא הנושא אל המסך דמנעולא, ונכללו כל ג' הקוין בקו האמצעי, ואומר הטעם, שהוא משום והכנעני אז בארץ, כי מטרם שנעשה הזווג על המסך דמנעולא שבקו האמצעי היה הכנעני שה"ס הקללה של הנחש שולטת על הארץ, שהיה מחלוקת בין הקוין, והארת השמאל היתה כאש שורף, וניתן עי"ז כח לקליפת כנען לשלוט על הארץ, אבל עתה אחר ביאת הזווג על המסך שבקו אמצעי, סרה קליפת הארורה הזו מהארץ, והאירו בה ב' הקוין ימין ושמאל כני"ל, וכיון שקו האמצעי היה הגורם לכל זה, זכה בהם גם הוא, כי כל שיעור אור שהתחזון גורם להשליון זוכה

רומז כאן השם הקדוש שנחתם בו העולם בע"ב אותיות חקוקות, שכולם הן בשם הזה, כלומר, ויעבור הוא נוטריקון ע"ב רי"ו, הרומז על ע"ב שמות ורי"ו אותיות כתוב כאן ויעבור, וכתוב שם ויעבור ה' על פניו ויקרא, מה שם המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש, אף ויעבור שבכאן המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש, (ואלו ע"ב שמות שבהם רי"ו אותיות מובאים בזהר בפרשת בשלח ז"ף ג"ב עמוד א' ובסוף הספר דף רס"ט ע"ב, וביאורו תמצא לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ד ד"ה שמא גליפא).

מאמר ויעבור אברהם בארץ

סז) בספרא דר' ייסא סבא וכו': בספרו של ר' ייסא סבא, אומר, כתוב כאן ויעבור אברהם בארץ, וכתוב שם אני אעביר כל טובי, מה שם המדובר הוא בכל טובו במקום עליון דהיינו בינה אף כאן הוא רומז לקדושת הארץ הבאה ממקום עליון בכל טובו כראוי, דהיינו המלכות המלבשת את הבינה כראוי ומקבלת אורתיה.

סח) עד מקום שכם עד אלון מורה: היינו. מצד זה לצד זה כראוי, מקום שכם פירושו ספרא דשמאלא מקום הארת השורף, שנקרא עתה שכם, מטעם שנתמעט מג"ר דג"ר, ואינו מושג אלא משכמו ולמטה ולא משכמו ולמעלה. אלון מורה ה"ס סטרא דמורה, כי אלון לשון תוקף, שזה רומז על המנעולא הנ"ל, שצד מורה שה"ס קו האמצעי קבל אותו להמשיך קומת חסדים על המסך שלו, כנ"ל בסמוך. (דפו"י דף ע"ט ע"ב)

כתיב, * וירא ה' אל אברם. הכא אתגלי ליה, מה דלא הוה ידע, ההוא חילא עמיקא ב' דשלטא על ארעא. ובגין כך וירא, מה * דהוה י מתכסי מניה. סט) י וכדין י ויבן שם מזבח לה' הנראה ד אליו, כיון דאמר לה', מהו הנראה אליו. אלא הכא אתגלי ליה, ההוא דרגא, דשלטא על ארעא, ועאל י ביה, ואתקיים י ביה.

ע) ויעתק משם ההרה, מתמן ידע הר ה'. וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר, ויט אהלה. ה בה"א כתיב, פריש פרישו, וקביל מלכו שמיא, בכלהו דרגין דאחידן ביה. וכדין ידע י דקב"ה שליט על כלא. וכדין בנה מזבח. עא) י ותרין מדבחן הוו, בגין דהכא אתגלי ליה, דהא קב"ה שליט על כלא. וידע י חכמה עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא. ובנה תרין מדבחן,

מסורת הזהר

א) וירא ה' אל אברם: (בראשית י"ב) ח"א פד. פט. ב) ויבן - לה' הנראה אליו: ח"א פג: פד. חלוסי גרסאות א) נ"א דשלטא. ב) נ"א אתכסי. ג) נ"א מוסיף וכדין על דאתפשר בארעא ובזרעא. (הרמ"ק) ד נ"א מוסיף אליו על דאתפשר בזרעא ובארעא (אה"ל) ס נ"א בה ו נ"א בה. ז נ"א מוסיף הה"ד ויעתק. ח נ"א כתיב בה"א ט נ"א קב"ה שליט. י נ"א תרין. יא נ"א חכמתא.

מאמר	הסולם	ויעבור אברם בארץ
זוכה בו גם התחתון. שז"ס תלת נפקי מחד חר בתלת קיימא (כנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת).	לומר עוד. הנראה אליו, ואומר, אלא כאן נגלה לו אותה המדרגה השולטת על הארץ, ונכנס בה ונתקיים בה, דהיינו שנגלה לו סוד שליטת המנעולא על הארץ, ועאל ביה, דהיינו שקבל קומת הזווג שיצאה עליה, ואתקיים ביה. שנתקיים, לקבל כל המוחין, על ידה, ולולא שליטתה היה נשאר בחשך ולא היה יכול להתקיים, כנ"ל.	וזה אמרו ותמן אתקריב אברהם לגבי קב"ה, דהיינו על ידי קו האמצעי, שה"ס אלון מורה, נגלה עליו הקב"ה בכל טובו המפורש בתכתוב לך לך וגו', כנ"ל, מה כתיב וירא ה' אל אברם הכא אתגלי ליה מה דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא דשלטא על ארעא, מה כתוב עתה, וירא ה' וגו' שנתגלה לו מה שלא הוה ידע מחמת אותו הכח העמוק, דהיינו המנעולא, ששלט על הארץ, פירוש, כי מובא לעיל (דף ט"ז ד"ה עור) שאחר הופעת המנעולא ומטרם שנמשך הזווג עליה, נכפלו עליו הדינים בסוד חרף, שמלבד שלא הרפו ממנו הדינים דשמאל, ולא יכיל למיקם עליה נתחדשו עליו דינים דביטול הג"ר, דהיינו ורא וזה ידע, עש"ה, ועל זה אימר כאן, כי עתה אחר הזווג הנעשה על המסך דמנעולא, אתגלי ליה מה דלא הוה ידע כי עתה נכללו הקיין, זה בזה ונשלמה הארת השמאל על ידי הימין והימין על ידי השמאל, והאירו בכל השלימות האפשרי, ובגין כך וירא מה דהוה מתכסי מניה, כי סרו ממנו כל דינים שבשמאל שלא היה יכול למיקם עלייה, ועתה יכור למיקם עלייה, ואינם מתכסים ממנו יותר.

ע) ויעתק משם ההרה: משם ידע הר ה', וכל המדרגות הנטועות באותו מקום, פירוש שעלה ממדרגת הנוקבא שבמקום נה"י שמחזה ולמטה דז"א להנוקבא שבמקום חג"ת, שמחזה ולמעלה דז"א, כי חג"ת נקראים הרים והנוקבא אשר שם נקראת הר ה', והשיג שם כל המדרגות הנטועות במקום חג"ת, ויט אהלה בה' כתיב, רומזו על הנוקבא ולא כתיב אהלו ע"י, כי שפר מסך וקבל מלכות שמים, בכל המדרגות התליות בה, ואז ידע, שהקב"ה מושל על הכל, ואז בנה מזבח, פירוש, ויט אהלה, עם ה' רומזו על תקון המסך שפרש אברהם, במקום החזה דהיינו שעשה גבול להבדיל בין המדרגות שמחזה ולמעלה לבין המדרגות שמחזה ולמטה, שלא להמשיך ממעלה למטה, שבוה קבל הארת המלכות שמים שמחזה ולמעלה, המכונית לאה, בכל המדרגות שבה, והיא מרומזת בסוד ה של אהלה, ואהל פירושו מסך ופריסא שפרש מתחתיה.

עא) ותרין מדבחן וכו': ושני מזבחות היו משום דכאן נגלה לו שהקב"ה שולט על הכל, שהיא בחינת מחזה ולמעלה, גם ידע חכמה

למיקם עלייה, ואינם מתכסים ממנו יותר. סט) וכדין ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו ושואל, כיון דאמר לה' למה צריך (רמ"י דף ע"ט ע"ב * דף ס' ע"א)

חד לדרגא ^ה דאתגליא וחד לדרגא דאתכסיא, ת"ח, דהכי ^ב הוה, בקדמיתא כתיב, ^ג ויבן שם מזבח ^ד לה' הנראה אליו וגו'. ולכתר כתיב, ויבן שם מזבח לה' סתם, ולא כתיב הנראה אליו. וכ"א רזא דחכמתא איהו.

עב) וכדין אתעטר אברהם, מדרגא לדרגא, עד דסליק לדרגיה, הה"ד * ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה. ^ב דא דרום, ^ו דהוא חולקיה דאברהם. הלך ונסוע. דרגא בתר דרגא עד דסליק לדרום, ותמן אתקשר כדקא יאות. ^ז וסליק לדרגיה ^ח לדרום.

עג) כיון דאתעטר אברהם בדרגוי, ^ט בארעא קדישא, ^י ועאל ^{י"א} בדרגא י' קדישא, כדין מה כתיב, ^ב ויהי רעב בארץ. ד"א הו' ידעי ידיעה, ^ג לקרבא לגבי ^ד דקב"ה.

עד) ויהי רעב בארץ. דעד כען לא הוה חילא דע"ל ארעא, יהיב ^ט תוקפא

מסירת הזהר

א) ויסע - הלך ונסוע הנגבה: (בראשית י"ב) פ: סר. פט. ב) ויהי רעב בארץ: (בראשית י"ב) ח"א פא: פג: פד. צח: קיח. קמ: קמז: ז"ח אחרי מ"ו טב שז. ש"ש ס"ב טר שלה. תק"ח קי"ח טא שמה, טד שיו.

חלופי גרסאות א' נ"א דאתגלייא. ב' נ"א הוא. ונ"א ל"ג הוה. (אה"ל) ג' נ"א ל"ג ויבן שם. (אה"ל) ד' נ"א לה' וגו'. ה' נ"א הא. ו' נ"א והוא. ז' נ"א סליק (אה"ל) ח' נ"א דרום. ט' נ"א ל"ג בארעא. ונ"א באחרא. ונ"א באתר (אה"ל) י' נ"א דעאל. י"א נ"א בארעא. ונ"א באחרא. י"ב נ"א מוסיף לקרבא ליה (אה"ל) י"ד נ"א קביה. טו נ"א מוסיף תוקפא וחילא כדקא חזי.

מאמר הסולם ויעבור אברם בארץ

(כנ"ל דף ט' ר"ה וז"ש ע"ש). וע"כ בחר גם אברהם בחסדים מכוסים.

עב) וכדין אתעטר אברהם וכו': ואז נתעטר אברהם ממדרגה למדרגה, עד שעלה למדרגתו. וז"ש ויסע אברהם הלך ונסוע הנגבה, זהו דרום דהיינו שרצה לזכות במדרגת חסד דו"א המכונה דרום, שהוא חלקו של אברהם, כלומר שהוא היה עתיד להיות מרכבה לספירת החסד דו"א, וע"כ היה הלך ונסוע, מדרגה אחר מדרגה עד שעלה לדרום, ונתקשר שם כראוי דהיינו שתקן את עצמו, שיוכל להחזיק במדרגת החסד בקביעות. ואז עלה למדרגתו של הדרום. דהיינו שזכה להיות כרכבה לחסד דו"א הנקרא דרום.

עג) וכיון דאתעטר אברהם וכו': אחר שנתעטר אברהם במדרגותיו בארץ הקודש, שה"ס המוחין מעלמא דאתגליא, רחל, הנקראת ארץ הקודש. ונכנס בהמדרגה הקדושה דהיינו מדרגת החסד ובכחינת עלמא דאתכסיא, לאה, כנ"ל בדבור הסמוך, מה כתוב אז, ויהי רעב בארץ, שפירושו שלא היו יודעים איך הידיעה איך להתקרב אל הקב"ה. דהיינו בסו"ה, (עמוס ח' י"א) לא רעב ללחם לא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. והטעם, מביא הזהר לפנינו בסמוך.

עד) ויהי רעב בארץ וכו': כי עד עתה עוד לא היה הכח השולט על הארץ, שהוא המסך

חכמה עליונה מה שלא השיג מקודם לכן. שהוא בכחינת מחזה ולמטה. וע"כ ובנה תרין מרכבין ב' מזבחות בנה. מזבח אחד להמדרגה שנגלה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמטה דו"א המכונה רחל. שה"ס עלמא דאתגליא, שפירושו, שהארותיה מגולות בחכמה. ומזבח אחד למדרגה המכוסה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, המכונה לאה, שה"ס עלמא דאתכסיא. שפירושו שמאירה בחסדים מכוסים מחכמה. בוא וראה שכן הוא. כי מתחילה כתוב ויבן מזבח לה' הנראה אליו ואחר כך כתוב, ויבן שם מזבח לה', סתם, ולא כתוב, הנראה אליו, וכל זה הוא בסוד החכמה, פירושו: כי מזבח הראשון בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, שה"ס עלמא דאתגליא, וע"כ כתוב לה' הנראה אליו, ומזבח הב' בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה שה"ס עלמא דאתכסיא, ע"כ לא כתוב בה לה' הנראה אליו, אלא לה' סתם, ומשמיענו הכתוב, כי אחר שגילה והמשיך המוחין בסוד החסדים המגולים בחכמה, במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, בסוד, ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, לא נשאר בהמוחין ההם. אלא עלה למעלה מחזה והמשיך המוחין בבחינת חסדים מכוסים מחכמה, כמדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, וטעם הדבר, כי אברהם היה מרכבה לז"א, וז"א אינו מקבל חכמה לעצמו אלא בשעה שהוא משפיע להנוקבא. (דסו"י דף ט' ע"א)

ומזונא על ארעא, בגין דעד לא ה' אתקדשת ב' ולא קיימא בקיומא. כיון דחמא אברהם, דהא ההוא חילא : דממנא על ארעא, לא יהיב תוקפא וחילא קדישא י' כדקחזי, כדין וירד אברם מצרימה לגור שם.
 עה) מנא ידע אברהם. דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. כדין ידע אברהם, דהא ארעא לא ה' אתתקנא, בתקונא קדישא, אלא בדרגין י' קדישין, דיפקון מניה. וכדין ידע אברהם, רזא דחכמתא, דארעא לא תתקן בקדושה, אלא י' כדאמרן.

ח גליון

עו) * קב"ה רמיז חכמתא עלאה, ה' באברהם וביצחק. אברהם דא נשמתא נשמתא, י' ואיהי י' נשמה דא היא שרה. לוט דא הוא נחש, ובת זוגיה דההוא סמאל'. רוח קדישא דא יצחק. נפש קדישא דא רבקה. יצר הרע, דא רוח הבהמה, וע"ד אמר שלמה בחכמתיה, * י' מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו'. נפש הבהמית, דא נפש מסטרא דיצר הרע.
 עז) ועל דא אמרו י' דאיהי נשמתא נשמתא, אתערא לגברא ביראה ובחכמתא. נשמתא אתערא לאיניש בכינה. הה"ד : ויאמר לאדם הן יראת ה'

מסורת הזהר

א) מי יודע רוח בני האדם: (קהלת ג') ח"א נד. פ: פט: ח"ג קנו: ת"ז תק' מ"ו פג. תק' ס"ט קיו: ז"ח בראשית ח' טג שכת. י"ז טג שמג. שה"ש ע"ה טא שלו. רות ע"ח טב שט תק"ח צ"ו טב שלד ב) ויאמר לאדם הן יראת: (איוב כ"ח) ח"א קצט. ז"ח בראשית י"ו טר שיב.
 חלופי גרסאות א' נ"א אתתקנת. וניא אתקשרת. (אה"ל) כ' נ"א לא. ג' נ"א די ממנא. ד' נ"א כדקא חזי. ה' נ"א אתקנא. וניא אתתקנת. ו' נ"א ידעין וניא ידעין. ז' נ"א כדקאמרן. ח' נ"א סתרי תורה. ט' נ"א כתב מן קב"ה עד דף פ' שורה י"ד שר"ץ מצויין, ואה"ל כתב כל זה הלשון עד דף פ' א' [ברפוי"י] לתברא ליה בשעבודא דתשובה. ע"כ לא מצאתיו בספרי כ"י המדויקים. י' נ"א מוסיף ואיהי אב ורם י"א נ"א נשמתא. יב' נ"א מוסיף כי פי. יג' נ"א דאיהו.

מאמר	הסולם	ויעבור אברם בארץ
------	-------	------------------

אלא ע"י המדרגות הקדושות שילדו ממנו, שעליהם נאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת. ולא נזכר ואז ידע אברהם סוד החכמה מסני מה הארץ לא תתקן בקדושה אלא רק כמו שאמרנו. וע"כ ירד מצרימה, כדי לתקן משם את החסרון.

גליון

עו) קב"ה רמיז חכמתא עראה באברהם וכו': הקב"ה רמו חכמה העליונה באברהם ויצחק. אברהם הוא נשמה לנשמה דהיינו אור החיה. נשמה זו שרה. לוט זהו נחש שהוא בת זוגו של אותו סמאל. רוח הקדוש. זה יצחק. נפש הקדושה זו רבקה. יצר הרע זהו רוח הבהמה. ועליו אמר שלמה בחכמתו. מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה. ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. נפש הבהמית זו היא נפש מצד היצר הרע.
 עז) ועל דא אמרו וכו': ועל זה אמרו. כי אותה נשמה לנשמה, באה לאדם, כיראה בחכמה

המסך דמנעולא. נותן גבורה ומזונות על הארץ, משום שעוד לא נתקנה הנוקבא לגמרי, ולא היתה בקיומה כראוי, פירוש, כי כל התקונים שנמשכו עד עתה להנוקבא. היו מבחינת המפתחא. שה"ס הכלים דאמא (כנ"ל דף י"ג ד"ה ולפיכך) אבל מבחינת מנעולא שה"ס בחינתה עצמה של המלכות, עוד לא המשך התקונים המיוחדים לה. וע"כ מבחינה זו היה רעב בארץ. שלא היה יודע ומשיג איך להתקרב עמה להקב"ה, כנ"ל בדבור הסמוך.
 כיון דחמא אברהם וכו': כיון שראה אברהם כי אותו הכח הממונה על הארץ, דהיינו המנעולא אינו נותן גבורה וכח קדוש כראוי. אז וירד אברם מצרימה לגור שם.
 עה) מנא ידע אברהם וכו': ושואל. מאין ידע אברהם. שהארץ, שהיא הנוקבא, עוד חסרה תקונים. ומשיב, דכתיב, לזרעך אתן את הארץ הזאת. ואינו אומר, לך ולזרעך אתן את הארץ הזאת אז ידע אברהם, שהארץ לא תתקן בתקון הקדוש (רפוי"י דף פ' ע"א * דף ע"ט ע"ב)

היא חכמה וגוי. נשמתא ^ב אתערי בתשובה, דאתקרי בינה, ואקרי שרה. ורוח הוא הקול ואתקרי דעת, ואתערי לאיניש ^ג די סליק קליה באורייתא ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער ^ד מניה עובדין טבין.

עח) * וכדוגמא דא, ^ד ברא גופא, מארבע יסודות : אש, ורוח, ועפר, ומים. כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא, נשמה, ורוח, ונפש. מים דא דכר, ודא הוא מים ^ה מתיקי דקדושה, ואית מים המאררים, דאינון יצר הרע. אית אשא קדישא נוקבא, ואית אשא נוכראה, אש זרה. ועל דא כתיב, ^א ואל יבא בכל עת אל הקדש. דאיהי נוקבתא מן יצר הרע. רוח קדישא איהו דכר, אית רוח מסאבא, ^י דא יצר הרע, שנאמר ^ב כי משרש נחש יצא צפע. אית עפר קדישא, ואית עפר מסאבא.

עט) ועל דא, נשמתא דאיהי תשובה, דתקיפת ביה בההוא נחש, לתכרא ליה, בשעבודא ^ז דתשובה, ואמשיך ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ^ח ואינון ארבע יסודי מתפשטין לכ"ב אתוון, ^י אחה"ע בומ"ף, גיכ"ק, דטלנ"ת זסר"ץ.

ע"כ גליון.

מסורת הזהר

א) ואר יבא בכל עת אל הקודש : (ויקרא ט"ז) ח"א קסו : קצר. ח"ב קנה : ח"ג נו. : נו. : נח. : נט. ס. שא : ת"ז בהקדמה ה. חק' ס"ט קא. : תק"ח ק טא שיג. קז טר שב. קי טד שלט. קיג טז שכו. קיד טא שלא. ב) כי משרש נחש יצא צפע : (ישעיה י"ד) ח"ג קכד : ת"ז חק' ס"ט צט : ג) אחה"ע בומ"ף וכו' : ת"ז חק' ע' קלב.

חלופי גרסאות ^ה נ"א אתערת. ^ז נ"א דיסלק. ^ח נ"א מינה. ^ד נ"א בדא. ^ה נ"א מתיקן. ^ו נ"א ל"ג דא. ^ז נ"א דאורייתא (אה"ל) ^ח נ"א בנין דלא יתנבר על רוח כד בקדמייתא ההיד ויעבור. וליג מן ואינון ער ויעבור (אה"ל)

ויעבור אכרם בארץ

הסולם

מאמר

ויש לעומתם מים המאררים שהם יצר הרע. שה"ס סמאל. יש אש קדוש, שהיא בחינת נקבה, דהיינו בדומה לנשמה הבאה מכינה, ויש לעומתה, אש זרה, שעליה כתוב ואל יבוא בכל עת אל הקודש. שהיא הנוקבא מצד היצר הרע. דהיינו הנחש שהוא הנוקבא של סמאל. רוח קדוש הוא זכר. דהיינו בדמיון הרוח הבא מספירת הדעת. ויש לעומתו רוח סמא, הוא היצר הרע, שעליו נאמר משרש נחש יצא צפע. דהיינו רוח הבהמה הנק' צפע, והוא תולדה של הנחש דטומאה, דהיינו מבינה דטומאה. וע"כ אומר הכתוב משרש נחש יצא צפע. ויש עפר קדוש, דהיינו בדומה לנפש הבאה משמאל הדעת. ויש לעומתה עפר סמא דהיינו הנפש הבהמי שהיא מצד היצר הרע.

בחכמה, כלומר שמקובלת מספירת החכמה, ביראה וחכמה הנשמה באה לאדם, כבינה. וז"ש הן יראת ה' היא חכמה. וע"כ אין נשמה לנשמה באה אלא על ידי יראה וחכמה. אבל הנשמה באה לאדם על ידי תשובה, הנקראת בינה, ונקראת שרה. ורוח הוא שנקרא קול, ונקרא דעת, והוא נמשך לאדם המגביר קולו בתורה. והרוח גם נקראתורה שבכתב. ונפש השכלית. נמשך ממנה מעש"ט. פירוש. חכמה בינה דעת, נמשכים מהם נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח ונפש: הנשמה לנשמה ה"ס אברהם. ונמשך מספירת החכמה. הנשמה ה"ס שרה, ונמשכת מספירת הבינה. הרוח ה"ס יצחק ונמשך מספירת הדעת. וכן הנפש שה"ס רבקה נמשכת מדעת. הרוח ה"ס הימין של הדעת. והנפש ה"ס שמאל של הדעת.

עט) ועל דא נשמתא וכו' : ועל כן הנשמה, שהיא תשובה, דהיינו בינה, מתקפת בו באותו הנחש לשבר אותו בכח השעבוד של התשובה, ומושך אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. ואלו ארבעה יסודות שהם ד' בחינות חכמה, בינה, ח"ת ומלכות. מתפשטים לכ"ב אותיות היוצאים מה מצאות הטה, אחה"ע מגרון. בומ"ף משפתים. גיכ"ק

עח) וכדונמא דא ברא גופא וכו' : וכעין זה, ברא הקב"ה את הגוף מארבעה יסודות, שהם אש, רוח, עפר, ומים. בדומה אל הנשמה לנשמה, נשמה, רוח ונפש. הנשמה לנשמה ה"ס מים. הנשמה ה"ס אש. הרוח ה"ס רוח. הנפש ה"ס עפר. מים, זהו בחי' זכר דהיינו בדומה לנשמה לנשמה, הבאה מחכמה, וזהו מים מתוקים דקדושה. (דפו"י דף ע"ב ס' דף פ' ע"א)

סתרי תורה

פ) * ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם. דא בי כנישתא, אתר א דדירא דשכינתא תמן, כד"א ב ואני נתתי לך שכם אחד. ב דא שכינתא דאתחזי ליה, הואיל ב ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו ד דירה אלא בהדי צדיק, ודא הוא עד מקום שכם. עד אלון מורה. אלו בתי מדרשות, דאולפין ומורים ב תמן תורה ברבים.

פא) והכנעני אז בארץ. כדין אתכסם ואתתקן יצר הרע בגופא בעל כרחיה. דסגיאינן שמהן אית ליה, ובגיני כך ו אדכר בשמהן סגיאינן. אז בארץ. ו דאי ואתכפיא בהאי, בגין דכדין איהו גופא, בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקווא דגופא, כדין הכנעני אז בארץ. אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא ב לדינין בישין.

פב) ונשמתא קיימא בהאי עלמא ב כדקא יאות, בגין למזכי בה לבתר כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת ב סלקא ב לאתרה דנפקת מהמן, דכתיב ב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, וכתיב אל המקום ב אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה ב בה"א.

פג) והשתא איהי ב קיימא בין לסלקא לעילא, ובין לנחתא לתתא.

מסורת הוהר

א) ויעבור אברם: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"נ. ב) ואני נתתי לך שכם אחד: כראשית מה. ג) אל מקום המזבח: (כראשית י"ב) ח"א פ: פד. ד) אשר היה שם אהלה: (כראשית יג) ח"א מט: פד. חלופי גרסאות א גיא דירא, ב גיא ל"ג דא, ג גיא ואקרי (אה"ל) ד גיא דיריה. ה גיא ל"ג תמן. ו גיא אהרה. ז גיא אהרה (אה"ל) ז גיא מוסיף ודאי ואתיישב בעל כרחיה (הרמ"ק) ה גיא זינין וגי'א זינין (אה"ל) ט גיא מוסיף לאתקנא אורחא [אורחוי' אה"ל] דגופא כדקא יאות (הרמ"ק) י גיא סלקת וגי'א סלקת. יא גיא לאתרא. יב גיא בה'. יג גיא קיימת. יד גיא קיימת.

הסולם

מאמר

ויעבור אברם בארץ

חתמה מה שהיצר הרע נקרא כנעני, כי הרבה שמות יש לו ליצר הרע, והוא נזכר משום זה בהרבה שמות. אז בארץ, ודאי שהוא נכפה בזה, שהוא בגוף, בעת שמאיר בו הנשמה. שה"ס אברם, כי אז נמצא הגוף, במצב שהנחש עוד לא נעבר ממנו כל כך, ומשום דבקווא הגוף שיש עוד להנחש נמצא הכנעני אז בארץ. למה נקרא היצר הרע כנעני, משום שמקיף את הגוף עם דינים רעים כי כנעני פירושו סוחר, שהוא לשון מקיף כמ"ש צנה וסוחרה אמתו (תהלים צ"א).

פב) ונשמתא קיימא וכו': והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי, כדי לזכות בה אחר שתצא מעולם הזה. ואם היא זכאית היא חוזרת למקום שיצאה משם. שכתוב, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה כתוב עם ה' שהיא השכינה (כנ"ל באות ע'). פג) והשתא איהי וכו': ועתה בעולם הזה, היא נמצאת בינתיים, בין לעלות למעלה, למקום

ניכ"ק מחיך, דמלנתי, מלשון, וסשריך משנים, כי אלו ה' מוצאות הם כנגד כתר, חו"ב ותו"מ, שהם ארבע היסודות מים אש רוח עפר כנ"ל. וע"כ אומר, שהד' יסודות, שהם סוד ה' מוצאות הפה הללו, מתפשטים בהם כ"ב אותיות (ע"כ גליון).

סתרי תורה

פ) ויעבור ונו' עד מקום שכם: זהו בית הכנסת, המקום שמדורת השכינה שמה. כמו שאתה אומר ואני נתתי לך שכם אחד, שכם זה השכינה. שהיא ראויה לו ליוסף, הואיל שנקרא צדיק, כי צדק, שהיא השכינה, אין מדורה אלא עם הצדיק, שהוא יוסף, וזה הוא עד מקום שכם, שפירושו, עד מקום השכינה. דהיינו בית הכנסת. עד אלון מורה הוא בתי מדרשות, שמאלפים ומורים שם תורה ברבים. פא) והכנעני אז בארץ: אז נתמתק היצר הרע ונתחתקן בעל כרחו בהגוף שנקרא ארץ, ואל

(דפרי דף ס' ע"א)

ב * בין בית אל ובין העי. אי זכאת. ב סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מאן עשה, ומאן מזבח. אלא, אשר עשה שם, דא קב"ה. דאיהו עבד תמן האי מזבח, ואתקין לה על ג' תריסר אבנין, ב למספר ד שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' ב אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

פד) ומזבח ו דא עשה שם בראשונה, ז כד אתברי עלמא ב עלאה טמירא ב לכל עלמין, ומיכאל כהנא רבא, קאים ומקריב עליה, קרבנין דנשמתין. כיון * דנשמתא סלקא תמן מה כתיב, ב ויקרא שם אברם בשם ה'. נשמתא קארי תמן, יב ואציריא ד בצרורא דחיי.

פה) וכל דא אי יב זכאה בהאי עלמא, יב לאתקנא גופא כדקא יאות, יב ולאכפיא תוקפא דהווא יב לטייא, עד דאתפרשא מניה. מה כתיב, ב ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט. דבכל יומא ויומא, בהאי עלמא,

מסורת הזהר

א) בין בית אל: שם. ב) למספר שבטי בני יעקב וגו': (מלכים א' יח) ח"א טו: ג) ויקרא שם, אברם בשם ה' (בראשית י"ג). ז"ח לך כ"ד טב שלו. ד) צרורא דחיי: ח"א רכז: ח"ב נט. קמב: קעח: ח"ג כד: כה. נה. עא: ה) ויהי ריב בין רועי: (בראשית י"ג) ח"א סד. תקיח קי"ח טו שח.

חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף דכתיב בין, ב ג"א סלקת, ג ג"א תריסר ד ג"א ליג שבטי, ד ג"א אליו וגו' ישראל, ו ג"א ליג דא, ז ג"א כ"י, ח ג"א ל"ג עלאה, ט ג"א רכל, י ג"א עליה. יא ג"א ואציריא יב ג"א זכאת. יג ג"א לאתקנא, יד ג"א מוסיף ולאכפיא, יו ג"א לטייא, יז ג"א מוסיף לוט דא יצר הרע.

הכולם

ויעבור אברם בארץ

מאמר

העליון. הנסתר מכל העולמות היינו בינה דא"א. ומשמיענו שבנין המזבח על י"ב אבנים, הוא נבנה תחלה בעולם העליון הנסתר מכל העולמות. דהיינו הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש א"א, ונבנית שם בסוד י"ג תקוני דיקנא. (כמ"ש בתע"ס שיעור י"ג) ועליה רימו הכתוב, אשר עשה שם בראשונה, ומשם מקבל המזבח, שהוא השכינה, את המוחין הגדולים השלימים מהארת החכמה, ומיכאל המלאך ה"ס אור החסד, שהוא המקרב את הנשמה ומעלה אותה מבי"ע אל המזבח דאצילות. כלומר שבכח אור החסדים שהנשמה מקבלת יכולה לעלות ולהתדבק בשכינה. ומקבלת ממנה, השלימות הגדול דהארת החכמה, מסוד י"ג תקוני דיקנא. וזהו שאומר, נשמתא קארי תמן, ואציריא בצרורא דחיי, שהנשמה קוראת שם בשם ה' ונקשרת בקשר החיים. כי המוחין דחכמה, נקראים אור החיים.

שיצא משם, ובין לרדת למטה, למקום העונשים, דהיינו בין בית אל, שהוא למעלה, ובין העי שהוא למטה. במקום העונשים. ודורש עי מלשון עי מפלה. אי זכאת סלקא וכו': שואל, אם היא זוכה עולה אל מקום המזבח אשר עשה וגו', לפי"ז, מי הוא אשר עשה ומה הוא מזבח. ומשיב, אלא אשר עשה שם זהו הקב"ה, שהוא עשה שם מזבח הזה, דהיינו השכינה ותקן אותה על י"ב אבנים למספר שבטי בני יעקב, אשר היה דבר ה' אליו לאמור, ישראל יהיה שמך, בודאי, פירוש העשר ספירות כשמתקנים להאיר בהארת חכמה מתחלקות ל"ב. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ד ד"ה ועם זה) וה"ס בנין השכינה בשלמות ע"י ז"א בעלה, שאז נקרא ז"א בשם ישראל. שהוא נוסריקון ל' ראש ווס"ה, ישראל יהיה שמך, דהיינו שמקבלת ראש וג"ר מישראל בעלה.

פד) ומזבח דא עשה וכו': ומזבח זה, שהוא השכינה, עשה שם בראשונה, כאשר גברא עולם העליון הנסתר מכל העולמות, ומיכאל, המלאך, כהן הגדול, עומד ומקריב עליו קרבנות מנשמות הצדיקים, כיון שהנשמה עולה שמה לקרבן מה כתוב עליה, ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה קוראת שם בשם ה', ונקשרת בקשר החיים. פירוש, הבינה, נקראת עולם (רמזי דף ט' ע"א *) ט' ע"ב)

פה) וכל דא אי זכאה וכו': וכל זה אם הנשמה זכתה בעולם הזה לתקן את הגוף, ולכפות תוקפו של אותו האור, דהיינו יצר הרע הנקרא לוט, עד שנפרד ממני. מה כתוב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם, שהוא הנשמה ובין רועי מקנה לוט, שהוא היצר הרע. כי בעולם הזה

אינון סיען ^ב ומנהיגין ^ג דנשמתא, ואינון ^ד סיען ^ה ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא, מקטרגין אלין באלין, וכל שיפין דגופא בצערא ^ו ביניהו, בין נשמתא, והוא נחש, דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

(פו) מה כתיב, ^א ויאמר אברם אל לוט. נשמתא ואהדרא לגבי יצר הרע, ואמר ליה אל נא תהי מריבה ^ב ביני וביניך ^ג ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. כי אנשים אחים אנחנו. יצר טוב ויצה"ר קריבין דא בדא, דא לימינא, ודא לשמאלא.

(פז) ^א הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיין חייביא אינון בעלמא, זיל ושוט אבתייהו, ואתפרש מעמי. אם השמאל ואימינה ^ב וגו'. ואוכח ליה, ואעיק ליה, בכמה קרבין ^ג דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב ^ד ויפרדו ^ה י איש מעל אחיו.

(פח) כיון ^א דמתפרשין דא מן דא, מה כתיב, ^ב אברם ישב בארץ ^ג כנען. ^ד אתישבת נשמתא באינון צדיקיא, ^ה בישובא ^ו טוב ^ז בשלם. ולוט ישב בערי הככר, ההוא לטיא מקטרגא, ^ח אזיל לקטרגא, ^ט ולאתחברא באתר דחייביא תמן. דכתיב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה, ^י ואנשי סדום רעים וחטאים לה, מאד. תמן ^{יא} שריא ^{יב} ושווי ^{יג} דיוריה ביניהו, ^{יד} לאתחברא בהו, ^{טו} לאסטאה לון ולאובדא לון, ^{טז} בעובדין בישין.

מסורת הזהר

(א) ויאמר אברם אל לוט: (בראשית י"ג) ח"א פד. (ב) הלא כל הארץ לפניך: (בראשית י"ג) ח"א פד. (ג) אברם ישב (בראשית י"ג) ח"א פד. קח. (ד) ואנשי סדום רעים (בראשית י"ג) ח"א מ. עט: סד. ז"ח לך כ"ד טד שו.

חלופי גרסאות א נ"א ומנהיגין. ב נ"א ליג מן דנשמתא עד אינון בקטרוגא. ג נ"א סיעין. ד נ"א ליג ומנהיגין ה נ"א ביניהון. ו נ"א אהדרת. ז נ"א ליג ביני וביניך. ח נ"א בין. ט נ"א ליג וגו'. י נ"א דעבר. יא נ"א [אברם ישב בארץ כנען] ולוט ישב בערי הככר. ול"ג מן ויפרדו עד ההוא לטיא. יב נ"א ליג איש (אה"ל). יג נ"א דמתפרשין. יד נ"א הנגב. טו נ"א אתישבת, ונ"א אשתארת. טז נ"א דישובא, ונ"א דישובה. יז נ"א סבא. יח נ"א בשלום, יט נ"א ליג אזיל לקטרגא. כ נ"א לאתחברא. כא נ"א שרי. כב נ"א שרא (דיא). כג נ"א ליג ושווי. כד נ"א ושווי (אה"ל). כה נ"א מרודיה. כו נ"א ולאסטאה. כז בדפויי הוא בסוגריים מן בעובדין עד בכלא בסוף אות צ, וגם כי חסר.

הסולם

<p>ויעבור אברם בארץ ושוט אחריהם והפרד מעמי אם השמאל ואימינה וגו'. ומוכיח אותו ומציק אותו בכמה מלחמות שעושה עמו בכל יום. עד שכתוב ויפרדו איש מעל אחיו.</p> <p>(פח) כיון דמתפרשין דא מן דא וכו': כיון שנפרדו זה מזה, מה כתוב, אברם ישב בארץ כנען, שפירושו שהנשמה נתישבה בין הצדיקים בישוב טוב בשלום, ולוט ישב בערי הככר, שפירושו, שאותו אורו המקטרג, הלך לקטרג ולהתחבר במקום שהרשעים שם, שכתוב, ויאהל עד סדום. מה כתוב לאחר זה, ואנשי סדום רעים וחטאים לה מאד, שם שכן, ושם משכנו ביניהם. לאתחבר בהם להשטות אותם ולהאביד אותם במעשים רעים.</p> <p>כיון</p>	<p>מאמר</p> <p>הזה. בכל יום ויום, אלו המחנות והמנהיגים שמצד הנשמה, הם במריבה עם אלו המחנות והמנהיגים שמצד הגוף, והם מריבים אלו עם אלו וכל אברי הגוף הנמצאים בצער ביניהם: בין הנשמה ובין אותו הנחש, שהוא היצר הרע. הנלחמים בכל יום ויום.</p> <p>(פו) מה כתיב, ויאמר אברם אל לוט: הנשמה השיבה ליצר הרע, ואמרה לו, אל נא תהי מריבה ביני וביניך, ובין רועי ובין רועיך, דהיינו בין המחנות שלי והמחנות שלך, כי אנשים אחים אנחנו, שהיצר הרע והיצר טוב סרובים זה לזה, זה לימינו של אדם וזה לשמאלו. דהיינו יצה"ר לשמאלו ויצה"ט לימינו.</p> <p>(פז) הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי וכו': הרבה רשעים הם בעולם, לך (דפו"י דף ט"ז)</p>
---	---

פט) כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא, ואתדכי גופא מההוא זוהמא, מיד קב"ה אשרי דיווריה ב בהדיה, וירית ב אחסנתא עלאה ותתאה, ואית ליה נייחא בין צדיקיא, וההוא ג לטיא בין אינון ד רשיעיא, חטאן בהדיה עד דלא י הוה פורקנא לחובייהו.

צ) מה כתיב, וישמע אברם כי נשבה אחיו. וישמע אברם, דא נשמתא, דאשתארת בדכיון ז בגופא. כי נשבה אחיו, דא יצר הרע, דנשבה בין אינון חייביא בחובין סגיאין. וירק את חניכיו ילידי ביתו. אלין אינון צדיקיא דלעאן באורייתא דאינון ח שייפי דגופא, זריון למיהך ב בהדיה י"ח ושלש מאות, אלין רמ"ח שייפין דגופא, ושבעין י דרוזא דנשמתא, דנפקא מתמן. יא בכלא אזדרו למהך תמן, לגבי אינון חייביא, לאתבא לון י מחוביהון.

צא) מה כתיב, וירדוף עד דן. רדיף אבתרייהו, ואודע לון דינא דההוא עלמא, ועונשא דגיהנם, ולא יהיב דמיכו לעיניה, ביממא ובליילא, עד דאוכח לון לאינון חייבין, ואתיב לון בתיובתא לגבי קב"ה. מה כתיב וישב את כל הרכוש, אתיב לון בתיובתא י שלימא כדקא יאות.

צב) וגם את לוט אחיו וגו', אפילו לההוא יצר הרע אתקיף בהדיה, עד דאכפייה בעל כרחיה י ואמתיק ליה, כדקא חזי. כלא אתיב בתיובתא שלימתא כדקא יאות, בגין דלא יא אשתכך יממא וליילא, עד דאוכח לון ורדף לון על ההוא חובא דחאבו, עד דתאבו בתיובתא שלימתא י כדקחזו.

מסורת הזהר

א) וישמע אברם כי נשבה: (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ד סד שז שלח. ב) וירדוף עד דן: (בראשית י"ד) ז"ח לך כ"ד סד שמב. ג) וגם את לוט (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ה טא שב. חלופי גרסאות א ג"א בגוויה ולא אתפרש מניה לעלמין (אה"ל). ז ג"א אחסנת עלאי ותתאי (אה"ל). ג ג"א ליטא. ד ג"א חייביא. ה ג"א הוי. ו ג"א ל"ג וישמע אברם כי נשבה אחיו. ז ג"א דגוסא (אה"ל). ח ג"א חו אלין אינון שייפין (אה"ל). ט ג"א בהדי. י ג"א ברוא. יא ג"א מוסיף [ואברחם] בעוכרין טבין בתשובה באורייתא בכלא. יב ג"א מחובין. יג ג"א ל"ג מן שלימא עד שלימתא. יד ג"א מוסיף ולא. ו ג"א ולא אמתין ליה כר חזי דלא. טו ג"א אשתכח. טז ג"א כדקחזו. יז ג"א כדקא חזי.

<p>מאמר</p> <p>פט) כיון דאשתארת וכי: כיון שנשארה הנשמה בלי מקטרג, והגוף נשחר מאותה הזוהמא, מיד הקב"ה משרה משכנו עמו, והוא יורש נחלה העליונה והתחתונה, ויש לו נחת בין הצדיקים, ואותו הארור, דהיינו לוט, הוא בין הרשעים והם חוטאים עמו עד שאין להם עוד גאולה לחטאתם.</p> <p>צ) מה כתיב וישמע אברם כי נשבה אחיו וכי: וישמע אברם, זוהי הנשמה שנשארה בגוף בטהרה. כי נשבה אחיו, זהו יצר הרע, שנשבה בין הרשעים בהרבה עונות, וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים העוסקים בתורה, שהם אברי הגוף. כלומר, אברי הגוף מדוכים לצדיקים העוסקים בתורה, הפוזינים ללכת עמו, במספר שלש מאות ושמונה (רמ"י דף פ' ע"ב)</p>	<p>מסורת הזהר</p> <p>א) וישמע אברם כי נשבה: (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ד סד שז שלח. ב) וירדוף עד דן: (בראשית י"ד) ז"ח לך כ"ד סד שמב. ג) וגם את לוט (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ה טא שב. חלופי גרסאות א ג"א בגוויה ולא אתפרש מניה לעלמין (אה"ל). ז ג"א אחסנת עלאי ותתאי (אה"ל). ג ג"א ליטא. ד ג"א חייביא. ה ג"א הוי. ו ג"א ל"ג וישמע אברם כי נשבה אחיו. ז ג"א דגוסא (אה"ל). ח ג"א חו אלין אינון שייפין (אה"ל). ט ג"א בהדי. י ג"א ברוא. יא ג"א מוסיף [ואברחם] בעוכרין טבין בתשובה באורייתא בכלא. יב ג"א מחובין. יג ג"א ל"ג מן שלימא עד שלימתא. יד ג"א מוסיף ולא. ו ג"א ולא אמתין ליה כר חזי דלא. טו ג"א אשתכח. טז ג"א כדקחזו. יז ג"א כדקא חזי.</p>
---	---

צג) אהרנא למלי קדמאי דפרשתא. כתיב * מצאוני השומרים הסוכבים בעיר וגו'. ה תנן, עבד קב"ה, כ ירושלם לעילא, כגוונא דירושלם ג דלתתא, בשורין, ומגדלין, ופתחין ד פתיחין. ואינון חומות דתמן, אית עלייהו נטרין, * דנטרי תרעי ס דאינון חומות, ו דכתיב ב על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וגו'. ו ומיכאל כהנא רבא, ו עלאה מכלהו נטרי תרעי ס דאינון חומות.

צד) י נשמה כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת. עאלת יא בגנתא דעדן יב דארעא, דנטע קב"ה לרוחיהון דצדיקיא, כגוונא דההוא יג גנתא דעדן דלעילא, ותמן כל צדיקא דעלמא.

צה) וכד ג נשמתא נפקת מהאי עלמא, עאלת י במערתא דכפלתא, דתמן יי איהי פתחא דג"ע. פגעת באדם הראשון, ובאינון אבהן דתמן, אי זכאת

מסורת הזהר

א) מצאוני השומרים הסוכבים: (שה"ש ה') ח"א פא: ז"ח כ' טב שמב כ"א טא שיב טב שיו. ב) על חומותיך ירושלם: (ישעיה ס"ב) ח"ב פס: ריב. ז"ח כ' טג שו. כ"א טב של. ג) נשמתא — פגעת באדם הראשון: ח"א נו: סה: ככו. ד) מערתא דכפלתא: ח"א קכו.

חלוסי גרסאית f בדפוסי מוסיף בסוגיים תנן כדוגמת [ג"א כדוגמא] דרמינו באברהם ויצחק ושרה ורבקה הוייה כדוגמא דא רמינו בהאי קרא ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים, אלימלך דא נשמתא לנשמתא. נעמי דא נשמה. ואמאי אתקרי נעמי משום ויהי נועם ה' אלינו. מחלון דא רוחא קדישא. ולמה אתקרי מחלון שפחל לו הקביה [ג"א דמחל ליה קב"ה] רוח דא נפש קדישא ואמאי [ג"א ולמה] אתקרי רוח על שם תור, כליון דא רוחא דבעירא ועיר אמר שלמה ע"ה רוח הבתמה דא יצר הרע, ערפה דא נשמה דשמאלא בת זוגיה דיצר הרע ואמאי [ג"א ולמה] אתקרי ערפה משום כי עם קשה עורף הוא. אי זכה בר נש סלקא נשמתא עלאה ואי לאו מסתלקי אינון דוברי [ג"א דוברי] נשמתא ורוחא. ואשתאר נשמתא (עלאה) ונפש השכלית מה כתיב ותצא מן המקום אשר היתה ששה [וגו'] (ושתי כלותיה עמה ותאמר נעמי לכלותיה) שיבנה בנותי וגו' (ותאמר רוח אל תפגעי בי וגו') (הנה שבה יבמתך) וערפה שבה אל עמה ולאליה, ואה"ל כתב כתיב מצאוני השומרים מכאן עד סוף הדרף תנן עבד קביה לא נמצא בסיי המדוייקים ועיין בפיי הרא"ג זלה"ה, ובר"א כתב מן תנן עד שבה לעמה ולאליה מצויין. כ ג"א ליג ירושלם. ג ג"א לתתא, ד ג"א פתוחין, ה ג"א אינון, ו ג"א ליג מן דכתיב עד נשמה. ז ג"א מיכאל, ח ג"א לעילא. ט ג"א אינון, י ג"א מוסיף נשמה דאתקרי נעמי. יא ג"א נשמתא, יב ג"א בע"ג. יג ג"א ליג דארעא. יד ג"א בארעא. יז ג"א ג"ע. יח ג"א איהו.

מאמר הסולם ויעבור אברם בארץ ואינון חומות דתמן וכו': ואלו החומות אשר שם. בהבינה ובהמלכות. יש עליהם שומרים. שכתוב על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וגו'. ומיכאל כהן גדול הוא עליון על כל שומרי השערים.

צד) נשמה כד נפקת וכו': הנשמה בעת שיוצאת מעולם הזה. דהיינו בסטירתו של אדם, אם האדם זוכה, היא נכנסת בגן עדן הארץ, שנטע הקב"ה בשביל רוחות הצדיקים בהארץ שהיא מלכות. כעין גן עדן העליון, שהיא בינה. ושם עומדים כל צדיקי עולם. צה) וכד נשמתא נפקת וכו': וכשהנשמה יוצאת מעולם הזה. היא נכנסת תחילה, במערת המכפלה ששם הוא פתח גן עדן. ופוגעת באדם הראשון ובאבות אשר שם. אם

(דפוסי דף ס' ע"ב ס' פ"א ע"א)

איהי חדאן ^א בה, ^ב ופתחין לה : פתחין, ועאלת, ואי לא, דחיין לה ^ג לבר.
 י ואי זכאת, עיילת לגנתא דעדן, כיון דעיילת, יתבא תמן ^ד בגנתא,
 ואתלבשת תמן, בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא, ^ה ואתעדנת תמן.
 צו) סתרא דסתרין, לחכימי לבא ^ו אתמסר, י תלת דרגין אינון,
 דאחידן דא בדא, ואלין ^ז אינון : י ^ח נפש, רוח, ונשמה. י ^ט נפש, איהו חילא,
 דגופא אתבני מניה. דכד בר נש אתער בהאי עלמא, לאזדווגא בנוקביה, כל
 י ^י שייפי ^{יא} מסתכמי ומתחקני ^{יב} לאתהנאה ^{יג} תמן, וההוא נפש ורעותא דיליה,
 אסתכם ביה בההוא ^{יד} עובדא, ומשיך ליה לההוא נפש, ואעיל ^{יז} ליה תמן
 בההוא זרעא דאושיד.

צו) ומגו רעותא ומשיכו דנפשא, ^כ דמשיך תמן, אתמשך חילא ^{כא} אוחרא
 תמן, מאינון דרגין דאתקרון אישים. ועאל ^{כב} כלא במשיכו דההוא זרעא,
 ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא קדמאה תתאה, דאינון ^{כג} תלת.

מסורת הזהר

א) נפש רוח נשמה: לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ו ציון א' ב' ג'.

חלופי גרסאות ^א ג"א ביה. ^ב ג"א ופתחין. ^ג ג"א פתחא. ^ד ג"א מוסיף לבר. ומה היא אמרה כד דחיין לה
 לבר מצאוני השומרים וגו' אזלת. לבתר דאזלת תמן מקמי דאתא לעלמא דא ויהיבת נר על
 רישיה שנאמר בהלו נרו עלי ראשי כל מאן דחזון [ג"א דחזון] לה מזדעועין ואמרי [ג"א ואמר] הואת נעמי
 אחיבת אחי [ג"א היא] ואמרה אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה וגו', אני מלאה הלכתי בההוא אתר וריקס השיבני הי
 בלא תורה ובלא מעשים טובים דעיל לי בגופא בישא למה תקראנה לי נעמי יהי ענה בי. ואהיל כתב ומה היא גם זה
 הלשון ער יתבא תמן בגנתא לא נמצא בכמי המדוייקים ובדיא מן ומה ער ענה בי מצויין. ^ה ג"א ל"ג ואי. ^ו ג"א מוסיף
 בגנתא ואזדווגת [ג"א ואזדווג] באלימלך דא מחלון דדא יוח אזדווג ברות דדא נפש השכלית, ואה"ל כתב גם זה הלשון
 לא נמצא, ור"א כתב מן ואזדווגת ער השכלית הוא מצויין. ^ז ג"א ואחלבישו. ונ"א ואחלבישת (אה"ל). ^ח ג"א ל"ג
 ואתעדנת תמן. ^ט ג"א אתמסרי (דיא). ^י ג"א ארבע. ^{יא} ג"א ל"ג אינון (אה"ל). ^{יב} ג"א נפשא וחת ונשמה.
 ונ"א נשמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי יויד רוח ונשמה. ^{יג} ג"א מוסיף נפש. נפש איהו. ^{יד} ג"א שיימוי
 טו ג"א מתכנשי. ונ"א מתכנשי תמן ול"ג ומתחקני לאתהנאה. ^{טו} ג"א לאתנאה. ^{טז} ג"א מוסיף לנשמה תמן. ^{יז} ג"א
 מוסיף עובדא ממש. ^{יח} ג"א לה. ^{יט} ג"א דאמשיך (אה"ל). ^כ ג"א אחרא. ^{כא} ג"א שלש (דיא).

מאמר	הסולם	תלת דרגין נר"ג
זוכה הם שמחים בה ופותחים לה הפתחים ונכנסה. ואם לא הם דוחים אותה לחוץ. ואם זוכה נכנסה בגן עדן ויושבת שם, ומתלבשת בלבוש מצורת עולם הזה. ומתעדנת שם. וביאור הדברים תמצא להלן בדף מ"ב ד"ה ביאור המאמר.	המשכת הנפש שהמשיך שמה נמשך שם כח אחר, מאלו המדרגות המלאכים דנקראים אישים, והכל נכנס בהמשכה של הזרע, והגוף נבנה מהם. זה הוא כח הראשון התחתון מאלו שלשה מדרגות הנ"ל, שהוא הנפש. פירוש. כי האדם הוא תולדה דזו"ן דאצילות. (כנ"ל דף ז' ד"ה תאנא) וע"כ משורשו אין לו אלא בחינת נפש. כי אור הנמשך מהמלכות שה"ס הנוקבא דז"א, מכונה נפש. אמנם מתוך המיתוק, שהמלכות עלתה ונתמחקה בהבינה, נאחו האדם גם בבינה, ונמצא משום זה, שהאדם כולל ג' מדרגות, שהם בינה ת"ת ומלכות, שאור הבינה נקרא נשמה. ואור הת"ת נקרא רוח, ואור המלכות נקרא נפש. וז"ש תלת דרגין אינון דאחידן דא ברא. שהם: נפש, רוח, נשמה. כמו שהולך ומבאר. ואלו ג' מדרגות, נמשכים מג' עולמות: בריאה, יצירה, ועשיה. ואם זכה	יתר

מאמר תלת דרגין נר"ג

צו) סתרא דסתרין לחכימי וכו': סתר
 הסתרים לחכימי לב נמסר, שלשה
 מדרגות הן הנאחזות זו בזו, ואלו הן: נפש,
 רוח, נשמה. נפש, היא בחינת כח שהגוף גבנה
 ממנו. כי כשהאדם מחעורר בעולם הזה להזדווג
 בנוקביה, כל האברים מוסכמים ומתחקנים
 להנות מזה, והנפש והרצון של האדם, נכנס אז
 בהסכמה באותה הפעולה, ומושך את הנפש
 ומכניסה בהזרע שהוציא.

צו) ומגו רעותא וכו': ומתוך הרצון ועם
 (רפויי דף ס"א ע"א)

צח) וּבְגִין דְּהָאֵי י נִפְשׁ אֶקְרִיב, בְּדַבְּקוֹתָא וַיְסוּדָא דְּגוּפָא, קְרַבְנָא, דַּאֲתַקְרִיב לְכַפְרָא עַל י נִשְׁמַתָּא, דַּאֲתִיְהִיבַת חוֹלְקָא לְאִינוּן דְּרַגִּין י דְּאִישִׁים. וּבְגִין דְּמִשִּׁיכוּ דְּחוֹלְקָא דְּהִהוּא נִפְשׁ אֲתִי מְנִיְהוּ. וְהֵינּוּ דְּכַתִּיב * אֵת קְרַבְנִי לְחַמֵי י לְאִשִׁי. בְּגִין י דְּהוּא כְּפֵרָה דְּנִפְשׁ, נְטִלֵי חוֹלְקִיהוּן. י וְכַד מִית בִּינִי י לְבְּהָאֵי עֲלֵמָא, הֵהִיא י נִפְשׁ לֹא אֲתַעְדִי מִן י קְבֵרָא לְעֲלֵמִין. וּבְחֵילָא דָא, י יְדַעֵי י מְתִיָא י דְּמִשְׁתַּעוּ דָא עִם דָא.

צט) רוּחַ, אִיהוּ יו דְּמַקִּיִּים לְנִפְשׁ, בְּהָאֵי עֲלֵמָא. וְאִיהוּ מִשִּׁיכוּ דַּאֲתַעְרוּתָא דְּנוֹקְבָא לְגַבֵי דְּכוּרָא, כַּד אִינוּן בְּתִיאֹבְתָא חַדָא, יו וְכַדִּין אֲתַעֲרַת לְגַבֵי דְּכוּרָא

מסורת הזהר

א) אֵת קְרַבְנִי לְחַמֵי לְאִשִׁי : (בְּמִדְבַר כַּח) ח"א פטו. קסד. ח"ג קי. רכד. רכה. רמ. רמב. רנב: רנב. שו: ב) נִפְשׁ לֹא אֲתַעְדִי מִן קְבֵרָא: ח"ב קמב. ג) יְדַעֵי מְתִיָא: ח"א רכה. חלופי גרסאות א) גִּיָא וּבְגִין. ב) גִּיָא מוּסִיף נִפְשׁ אִיהוּ. וּגִיָא נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא. וּלְגִיָא נִפְשׁ אֶקְרִיב. ג) גִּיָא נִפְשׁ. ד) גִּיָא וְאֲתִיְהִיב. וּגִיָא יְהַב. וּגִיָא אֲתִיְהִיב. וּגִיָא אֲתִיְהִיב. ה) גִּיָא דְּאִישִׁים דַּאֲתַקְרוּן רוּחַ וּנִפְשׁ הַשְׁכִּילִית. ו) גִּיָא דְּמִשִּׁיכוּ מִן בְּגִין עַד וְהֵינּוּ (דִּשָׁא) וּגִיָא דְּאִישִׁים דַּאֲתַקְרוּן בְּגִין (אֲהִיל) וּגִיָא אִישִׁים דַּאֲתַקְרוּן רוּחַ וּנִפְשׁ הַשְׁכִּילִית. ו) גִּיָא דְּמִשִּׁיכוּ וּלְגִיָא בְּגִין, וּגִיָא מוּסִיף בְּגִין דְּמִשִּׁיכוּ. ז) גִּיָא נִשְׁמַתָּא. ח) גִּיָא מוּסִיף לְאִשִׁי מְהוּ [אֵת קְרַבְנִי] לְחַמֵי לְאִשִׁי וְרָא הוּא שְׁמַע מְאוּר דְּאִינוּן מְתַנְּן מְוִי הַשְׁכִּינָה. ט) גִּיָא דְּמַהוּא. וּגִיָא דְּמַהוּא נְטִלֵי חוֹלְקִיהוּן וּלְגִיָא דְּהוּא כְּפִירָה דְּנִפְשׁ. י) גִּיָא לְגִיָא מִן וְכַד עַד רוּחַ. יא) גִּיָא בְּהִהוּא (אֲהִיל). יב) גִּיָא מְקַבְרָא וּלְגִיָא מִן. יג) גִּיָא מִיְתִיא. יד) גִּיָא וּמִשְׁתַּעֵי. טו) גִּיָא מְקִיִּים. טז) גִּיָא מוּסִיף וְכַדִּין אִיהוּ (אֲהִיל).

חלת דרגין גר"ג	הסולם	מאמר
<p>ב' אורות. רוּחַ וּנִפְשׁ שְׁבַנְפֵשׁ, אֲשֶׁר נִפְשׁ דְּנִפְשׁ הוּא מְעוֹלַם הַעֲשִׂיָה, וְרוּחַ שְׁבַנְפֵשׁ, הוּא מְעוֹלַם הַמְּלָאכִים, מְבַחֲנִת הַנִּפְשׁ שְׁבַהֵם, הַנְּקֵרָאִים אִישִׁים. כַּמְבוּאָר.</p> <p>צח) וּבְגִין דְּהָאֵי נִפְשׁ וְכוּ': וּמְשׁוּם שְׁנַפְשׁ הוּא מְקַרְבַת קְרַבֵּן בְּדַבְּיָקוֹת יַחַד עִם יְסוּד הַגּוּף. שְׁוֹא קְרַב כְּדִי לְכַפֵּר עַל הַנִּשְׁמָר, גִּיתֵן חֶלֶק מִמֶּנּוּ. לְאֵלּוּ הַמְּדַרְגוֹת דְּבַחֲנִת אִישִׁים, מְשׁוּם שְׁחֶלֶק מִהֶנְפֵשׁ, שְׁוֹא הַרוּחַ שְׁבַנְפֵשׁ כְּנִל, נִמְשָׁךְ מֵהֶם. וְהֵינּוּ שְׁכַתְבַת אֵת קְרַבְנִי לְחַמֵי לְאִשִׁי, שְׁפִירוּשׁוֹ לְאִישִׁים הַנִּל. כִּי מְשׁוּם שְׁוֹא כְּפֵרָה הַבָּאָה בְּכַח הַנִּפְשׁ, לְיוֹקְחִים גַּם הֵם חֶלְקֵם. דְּהֵינּוּ לְפִי שִׁיעוּר מִדַּת חֶלְקֵם הַמְּלוּבֵשׁ בְּנִפְשׁ הֵהִיא הַמְּקַרְבַת אֵת הַקְּרַבֵּן.</p>	<p>יותר הם נמשכים מבינה ות"ת ומלכות מעולם האצילות.</p> <p>והמשכה הראשונה היא אור הנפש. ומבאר כאן, שהיא כח שהגוף נבנה ממנו. והוא נמשך בכח אור הנפש של המולידים, כי בכח גודל תשוקת המולידים, שהיא בחינת הסכמה חזקה מאור הנפש שלהם, הם ממשכים מעולם העשיה הרוחני את אור הנפש של הולד, והיא מתלבש בהזרע שלהם שמוציאים, ומאור הזה הרוחני הולך ונבנה גופו של הולד. אמנם לא יצויר כלל מציאות של הארת אור הנפש בלי הארה מאור הרוח. כי אין לך דבר שלא יהיה בו בחינת זכר ונקבה. והרוח הוא זכר. והנפש היא נקבה. כגודע. וע"כ יחד עם אור הנפש נמשך לו אור הרוח מעולם המלאכים שהוא עולם היצירה. אבל בתחילת התהוותו של הולד אינו נמשך לו אז רוח ממש, אלא בחינת מלכות דרוח, דהיינו מהמלכות של עולם המלאכים. כי גם הם נחלקים לעשר ספירות, כח"ב חג"ת גה"מ, ונקראים: מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, (כמ"ש בזהר ח"ב מ"ג) הרי שמדרגה אחרונה שלהם הוא, אישים דהיינו בחינת מלכות של המלאכים, שערכו הוא כמו נפש דרוח, והוא מתלבש באור הנפש של הולד, ונבחן בזה שיש לו (דפו"י דף ט"א ע"א)</p>	
<p>וכד מית ב"נ וכו': וכאשר האדם נפטר מעולם הזה, אותה הנפש לא תסור מן הקבר לעולם. ובכח הזה, של הנפש הנשארת בקבר, יודעים המתים, ומדברים זה עם זה.</p> <p>צט) רוּחַ, אִיהוּ דְּמַקִּיִּים וְכוּ', רוּחַ: הוּא הַמְּקִיִּים אֵת הַנִּפְשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁוֹא מִמְּשִׁיךְ שְׁמַע הַחַיִּים וּמִשְׁמִיעַ לְהִנְפֵשׁ. וְהוּא מְדַרְגָה אֲמִצְעִית מִגַּד מְדַרְגוֹת דְּנִל, וְהוּא הַמְּשַׁכָּה הַבָּאָה בְּהַתְּעוּרֵרוֹת הַנוֹקְבָא דְּאִצִּילוֹת לְהַדְּכַר דְּאִצִּילוֹת, בְּעַת שֶׁהֵם בְּתַשׁוּקָה אַחַת, דְּהֵינּוּ בְּעַת הַזֶּה כִּי אֵז מִתְּעוּרֵר לְהַדְּכַר מַחְמַת תְּשׁוּקַתָּה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֹר הַרוּחַ, כַּעֲיֵן הַנוֹקְבָא דְּעוֹלָם הַזֶּה</p>		

ב בתיאובתא ב דילה, ג להאי רוח. ד כגוונא דנוקבא דלתתא אשדיאת זרעא
 בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא * והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.
 ק) והאי ב רוח ו נפקא מהאי עלמא, ואתפרשת ב מנפש. ס עאל
 י לגנתא דעדן, דבהאי יא עלמא, ואתלבש תמן גו אוירא דגנתא. כמה
 דמתלבשי מלאכי יב עלאי, כד נחתין להאי עלמא, בגין דאינון מההוא רוח
 הוו, דכתיב ב עושה מלאכיו רוחות וגו'. י

קא) י' ובמציעות גנתא, אית עמודא חדא, מרקמא ס בכל גוונין. וההוא
 רוח, כד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא ס לבושא, י ועאל גו ההוא
 עמודא יס וסליק לעילא, גו ההוא אתר יט דנפקת ס מניה, לא כדכתיב והרוח
 תשוב וגו'.

קב) ככ ונטיל לה מיכאל כהנא רבא, כ ומקריב לה קרבן בוסמין, קמי
 קב"ה, כד ויתבא תמן ומתעדנא, בההוא ג צרורא דחיי, י דעין לא ראתה אלקים

מסורת הזהר

א) והרוח תשוב: (קהלת יב) ח"א קו: קל: ריו: ח"ב. צו: קמא: ח"ג קח: רטו: רטו: רכד:
 ת"ז תק' עי קלו: ז"ח שה"ש ס"א טג שמו: רות פ"ח טד שמה. איכה צ"ב טד שי. ב) עושה מלאכיו
 רוחות: לעיל בראשית ב' דף כז ציון ג' ושינ. ג) צרורא דחיי: ח"א רכד: ח"ג כד: כה. נה. עא: צב.
 ד) עין לא ראתה: לעיל בראשית ב' דף י"א ציון ג' וש"ג.

חלוסי גרסאות א גיא בתיאובתא. ב גיא דילה. ג גיא הא ד גיא כד [גיא דכר] אשדיאת [גיא אשדי וגי"א אשדיח]
 שפע בתיאובתיה לגבי נוקבא והכא רוא והרוח ול"ג מן כגוונא עד והרוח. ה גיא מוסיף
 רוח ונפש וגשמה ובשמתא לגשמתא כד. ו גיא מוסיף כד נפקא. ו גיא נפקן וגי"א נפקאן. ז גיא ואחפרש. וגי"א
 אחפרשן. ח גיא ייה אסתלק לגנתא דעדן בשמיא [וגיא בשמיא] עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גווני
 ול"ג מנפש. ט גיא מוסיף ויה עאל. י גיא בגנתא. וגי"א לגנת. יא גיא מוסיף עלמא תתאה. יב גיא עלאה. יג גיא
 ממשין. אוף הכי רוחא (רוח דא) מתלבש (אתלבש) [אתלבשת] בגן עדן דארעא (בארעא) בדיוקנא דהאי עלמא. ותמן
 אתעדנת בכל עידונין (עידונים) בגיע אית ציורין (ציורין) ודיוקנין דהאי (כהאי) עלמא, ואית ציורין ודיוקנין דעלמא
 עלאה. ותמן כל אינון צדיקייא (צדיקין) אזלין ומתעדנין תמן. וגי"א דיוקנא (דיוקני) דא מרוח ואש דבהאי עלמא,
 ובדיוקנא דא אתעדנו בכל עידונין. ובכל זמני וירחי ושבתי אסתלקו רוח ונפש. ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא
 עלאה בגיע דלעילא, מרקמא בכל גוונין. כאן אתר הוא ייה בלבושא דילה ואודווגו כחדא ייה ייה, ואינון נהני
 מאור השכינה. יד גיא ובאמציעות, טו גיא לכל. טז גיא מוסיף לבושא ונפשא אשתארת [גיא אשתאר דיא] תמן
 כגוסא. יז גיא ועאלת. וגי"א מוסיף ועאלת הרוח. יח גיא וסלקת וגי"א וסלקא. יט גיא דופק. כ גיא ליה. וגי"א מינה.
 כא גיא כמדיא. וגי"א ל"ג מן כדכתיב, עד מיכאל. כב גיא כדין עייל לה מיכאל (אה"ל). כג גיא מקריב
 כד גיא ואתח וגי"א ואתי.

מאמר הסולם חלת דרגין נר"ג

הזה. שמתלבשים באויר הזה כאשר יורדים לעולם
 הזה. משום שהם נתהוו מאותו הרוח, שכתוב
 עושה מלאכיו רוחות וגו'.
 קא) ובמציעות גנתא וכו': ובאמצע הגן. גיש
 עמוד אחד מרוקס בכל הצבעים.
 ורוח ההוא, כשרוצה לעלות לעולם אצילות. מתפשט
 שם מאותו הלבוש. דאזירא דג'ע ונכנס תוך
 העמוד, ועולה למעלה, אל המקום שיצא משם,
 והיינו אל הנוקבא דאצילות (כנ"ל בסמוך) כמו
 שכתוב, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.
 קב) ונטיל לה מיכאל וכו': ואז, מיכאל כהן
 הגדול לוקח אותו, את הרוח,
 ומקריב

הזה, המזרעת זרע בכח תשוקתה לקבל מהזכר.
 וזה סוד, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.
 דהיינו ששב אל הנוקבא הנקראת בשם אלקים.
 ואע"פ שהרוח נמשך מו"א שנקרא הוי"ה, מכל
 מקום, כיון שבא עם התעוררות הנוקבא היא
 נחשבת לו לשורש, שלאחר הפטירה מהגוף
 הוא שב אליה.
 ק) והאי רוח נפקא וכו': ורוח הזה, לאחר
 פטירת האדם, יוצא מעולם הזה ונספרד
 מהנפש, הנשארת חופפת על הקבר, והוא נכנס לגן
 עדן שבעולם הזה, ומתלבש שם בהאזיר של גן
 עדן, כמו מלאכים העליונים היורדים לעולם
 (רס"י דף פ"א ע"א)

זולתך וגו'. לבתר * ה' נחתא לגו ב' גנתא דארעא, ומתעדנא בכל עדונין, ואתלבשת בההוא ד' לבושא, ויתבא תמן ו' בעטורא, על חד תרין י' מכמה דהות כ' בקדמיתא.

קג) נשמה, י' היא חילא עלאה על כל אלין, ואיהי מחילא דדכורא, רזא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיד. וכל י"ב הני י"ג תלת דרגין מתקשרין כחדא דא י"ב דא. וכד מתפרשן, י"ד כלהו סלקין, י"ו ותבין לההוא אתר דנפקו מניה.

קד) כד האי כ"ו רוחא כ"ז נפקת מהאי עלמא, י"ח ועאלת י"ט בגו מערתא כ' דאדם, ואבהן תמן, כ"א אינון, יהבין כ"ב לה כ' פנקס סימנא, ועאלת לגבי גנתא דעדן. כ"ג קריבת תמן כ"ד ואשכחת כרובים וההוא להט החרב המתהפכת. אי כ"ה זכאת, חמאן פנקס סימנא, ופתחין כ"ו לה פתחא, כ"ז ועאלת. ואי לא, דחיין כ"ח לה לבר.

קה) כ"ט ויתבא תמן ל' כל ל"א ההוא זמנא ל"ב דיתבא, ל"ג מתלבשא תמן

מסורת הזהר

א) פנקס סימנא: ז"ח נח כא :

חלופי גרסאות א' נ"א דנחתא. ב' נ"א מוסיף גנתא דערן. ג' נ"א ואודווגת בנפש רידיה. וליג' ואתלבשת בההיא לבושא. ד' נ"א נפש וליג' לבושא, ונ"א מוסיף לבושא ואודווגת [נ"א ואודווגא. ונ"א ואודווג] בנפש רידיה [נ"א רידיה דא]. ה' נ"א ליג' ויתבא תמן בעטורא (ד"א). ו' נ"א בטורא. ונ"א בעטורא. ז' נ"א ליג' מכמה דהות בקדמיתא. ח' נ"א מוסיף בקדמיתא ודא הוא בחול [ונ"א מחול] ואתלקא [נ"א ואתלקת] בשיבות דגי'ע ומתעסק [נ"א ומתעסקא] באורייתא ובכל רישי ירחי וזמני ושכתי נחתא ואודווגת בנפש. ואה"ל כחב ודא עד בנפש ארליג. ט' נ"א ונשמה. י' נ"א איהי. י"א נ"א אינון. י"ב נ"א ליג' תלת. י"ג נ"א מוסיף בדא ואחיד דא בדא (אה"ל). י"ד נ"א ליג' כלהו. ט"ו נ"א ותאבין. ט"ז נ"א רוח, י"ז נ"א נפק. י"ח נ"א על. י"ט נ"א גו. כ' נ"א מוסיף דאדם הראשון, נ"א אדם הראשון ואבהן יהבין לה (אה"ל). כ"א נ"א אינון. כ"ב נ"א ליה. כ"ג נ"א קריב. כ"ד נ"א ואשכח. כ"ה נ"א זכה. כ"ו נ"א ליה. כ"ז נ"א ועלה. כ"ח נ"א ליה. כ"ט נ"א ויתבי. נ"א יתבא (ד"א). ל' נ"א ליג' כל. ל"א נ"א ליג' ההוא. ל"ב נ"א דיתבי. ל"ג נ"א מתלבש.

<p>מאמר</p> <p>ומקריב אותו קרבן ריח ניחוח לפני הקב"ה היינו ז"א, והוא יושב שם. בוא דאצילות, ומתעדן באותו צרור החיים, אשר עליו רומז הכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך, ואחר כך, חוזר ויורד משם לגן עדן הארץ, ומתעדן בכל עדנים, ומתלבש שוב באותו הלבוש, דאזירא דגן עדן, ויושב שם עתה בעטרה, הגדולה ככפלים ממה שהיה לו מטרם עליחו לזו"ן דאצילות.</p> <p>קג) נשמה, היא חיקא עלאה וכו': הנשמה: היא כח עליון על כל אלו, היינו על הנפש והרוח, והוא מכה הזכר, שהוא עץ החיים. כלומר שז"א הנק' עץ החיים מושך אותה מבינה דאצילות. ומשום שז"א מושך אותה הוא נבחן לשורשה. כמו הרוח, שהנוקבא נחשבת לשורשו. משום שממשכת אותו מו"א. אמנם אור ז"א נקרא רוח, ואיר הבינה נקרא נשמה. ודא סלקא לעילא מיד. והנשמה, אחר פטירתו של אדם, נהיא עולה למעלה מיד.</p> <p>(דמויי דף פ"א ע"א י' ס"א ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>כלומר, שאינה באה מתחילה לגן עדן הארץ שבעוה"ז כמו הרוח, אלא שעולית לשורשה מיד. דהיינו לז"א, שהוא שורשה מבחינת ההמשכה, כמבואר.</p> <p>וכל הני תלת דרגין וכו': וכל שלש מדרגות הללו, שהן נפש רוח נשמה, מתקשרות זו בזו, וכאשר נפרדים מהנף, כולם עולים וחוזרים אל המקום שיצאו משם. כמ"ש לעיל.</p> <p>קד) כד האי רוחא וכו': כאשר הרוח יוצא מעולם הזה, ונכנס בתוך המערה של אדם הראשון והאבות, הם נותנים לו שם מכתב לסימן, והולך אל גן העדן, כשהוא קרב שם פוגש הכרובים ואותה להט החרב המתהפכת. אם זוכה, הם רואים את מכתב הסימן, ופוחחים לו הפתח ונכנס. ואם לא, הם דוחים אותו לחוץ.</p> <p>קה) ויתבא תמן וכו': ויושבת שם כל הזמן שיושבת, ומתלבשת שם בצורה של עולם.</p>
---	--

בדיוקנא דהאי עלמא. וברישי ירחי ושבת, כד ל בעאת לסלקא, צדיקייא דבגנתא דעדן, יהבין לה פנקס: סימנא, ד וסלקת בההוא * עמודא, ה ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם, אי ו זכאה, פתחין לה פתחא ה ועאלת. ואי לא, נטלין ה מינה ההוא פנקס ודחין לה לבר. י תבת לגנתא, ה ואמרה צ מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו'. נשאו את רדידי מעלי. דא איהו פנקס סימנא, דנטלי י מניה, שומרי החומות. אלין אינון נטרי חומות י ירושלם ד (ע"כ ס"ת).

מסורת הזהר

(א) עמודא: ב"ב דף י"ד ציון ב' וש"נ (ב) מצאוני השומרים: לעיל דף ל"ז ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות ה נ"א בעי. כ נ"א ליה. נ נ"א ליג סימנא. ד נ"א וסלקא, ו נ"א ופגע, ו נ"א זכה. ז נ"א ליה. ה נ"א ועאל. ט נ"א מניה. י נ"א תב. יא נ"א ואמר. יב נ"א מינה. ונ"א מנה (אה"ל). יג נ"א ירושליב (אה"ל). יד נ"א מוסיף ירושלים. הנינן בכל יומא ויומא בת קול נפקת מסורא דחורב. ואמרת ווי לון לברייתא מעלבונה דאורייתא, דכל פאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, כד נפק מיניה לית בההוא עלמא מאן דימחי בידיה. איא כל אינון נטרי חומות וכל דוכתי כלתו מקדישין לגביה שלם, וקב"ה עליה ולא דחיל, הה"ד אתר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם וגו' כנדרס לקמן [רס"י] דף ס"ח [אה"ל]. ונ"א מוסיף כדוגמא [נ"א בדוגמא ד"א] דא נשמחא לנשמחא אחשש מההוא לבושא דלעילא ומסתלק לעילא לעילא, ואתהני מאור השכינה, ונשמה [נ"א ונפשא ונ"א ונפש] אשתארת בנופא, ובכל רישי ירחי וומני ושכתי נחחא (נשמה לנשמה ומזווגא לנשמה דאשתארת בנופא) ומזווגא בנשמה, ודיוקנא דגנתא דעדן דלעילא הוה [נ"א הוא] מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגבי עילא ורוז יקרא הוא, ובלבושא דא מתלבש ו"ה לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא מאש ומים [נ"א ומים] שנאמר שמים (עד הכא) רוחא דשמאלא היורת למטה אזלת לדרגא דיליה ונפש דיליה אשתארא [נ"א אשתארת] כגופא דארעא [נ"א בארעא] דכתיב אך בשרו עליו יכאב וגו', ועל דא אמרו דמתאי [נ"א דמתייא] ידעי בעלמא דאתי מיקרא דצדיקא ומעלמא תתאה ומשתעין דא עם דא, (וכו') [עד כאן] ואהיל כתב מן כדוגמא עד עם דא לא נמצא בספרי כ"ה. ובד"א בתכ מן כדוגמא עד עם דא] מצויין.

<p>תלת דרגין נר"ג</p> <p>כשחתוקן נקודה הזו, אז נאמר ובלע המות לנצח.</p> <p>אמנם מדת הדין הזה שה"ס צמצום א' אינו שולט רק על המלכות לבדה ולא כלום על ס"ר, ולפיכך הוא שורה רק על הגוף הנמשך ממלכות הזו, וכן על הנפש שה"ס אור המלכות שממנו נבנה הגוף, (כנ"ל באות צ"ו) אבל לא על רוח ונשמה שה"ס ס"ר, כי הרוח ה"ס ז"א הכולל חג"ת נה"י, והנשמה ה"ס אור הבינה הכולל ג"ר, כי הם אינם נפגמים כלום, אלא פורחים מהגוף ומסתלקים לשורשם, ומכל מקום יש הפרש מרוח לנשמה, כי רוח ה"ס אור ז"א שהוא מקיים את הנפש (כנ"ל באות צ"ט) וע"כ יש לו התכללות מן המלכות הזו דמדת הדין, וע"כ אינו יכול לעלות תכף לשורשו אלא שצריך למיתוק מחדש מן הבינה, אבל הנשמה שהיא אור הג"ר אין לה שום מגע עם מלכות הזו דמדת הדין וע"כ אינה צריכה שום מיתוק, וע"כ בעת מיתת הגוף היא עולה תכף לשרשה באופן שיש ג' הבחנות ביניהם, (א) הנפש והגוף, שעליהם רובץ כח מדת הדין בזה, שנגלה עם המיתה, המכונה קבר. (ב) הרוח, שיש לו תקון לחזור לשורשו על ידי שמקבל</p>	<p>מאמר</p> <p>עולם הזה. (כנ"ל בהק' הזהר דף צ' אות ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבט כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה סכת סימן, והיא עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן התחתון, (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב' דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש.) והיא פוגשת את שומרי חומות ירושלם, אם היא זוכה, פותחים לה הפתח ונכנסת, ואם לא, לוקחים ממנה את מכתב הסימן, ורוחים אותה לחוץ, והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי, זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי החומות, שהם שומרי חומות ירושלם.</p> <p>ביאור המאמר, כי המיתה באה לעולם מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת הדין של המלכות, (כנ"ל בפרשת נח דף ק"ח ד"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא אלפי שני, וע"כ אין צדיק בארץ שלא יחטא, ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח נשמה כמעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה בשורשו ואז הוא מת, כי בכל מקום שנגלתה נקודה זו מסתלקים אורותיה החיים משם, ואחר שתא אלפי שני,</p>	<p>הסולם</p> <p>מאמר</p> <p>עולם הזה. (כנ"ל בהק' הזהר דף צ' אות ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבט כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה סכת סימן, והיא עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן התחתון, (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב' דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש.) והיא פוגשת את שומרי חומות ירושלם, אם היא זוכה, פותחים לה הפתח ונכנסת, ואם לא, לוקחים ממנה את מכתב הסימן, ורוחים אותה לחוץ, והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי, זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי החומות, שהם שומרי חומות ירושלם.</p> <p>ביאור המאמר, כי המיתה באה לעולם מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת הדין של המלכות, (כנ"ל בפרשת נח דף ק"ח ד"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא אלפי שני, וע"כ אין צדיק בארץ שלא יחטא, ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח נשמה כמעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה בשורשו ואז הוא מת, כי בכל מקום שנגלתה נקודה זו מסתלקים אורותיה החיים משם, ואחר שתא אלפי שני,</p>
--	---	--

קו) * וירד אברם מצרימה לגור שם. מ"ט למצרים. אלא, בגין דשקיל לגן ה'. דכתיב, כגן ה' כארץ מצרים, דתמן שקיל ונחית חד נהרא, דאיהו לימינא, דכתיב שם האחד פישון הוא ה' הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב.

מסורת הזהר

א) וירד אברם מצרימה: (בראשית יב) ח"א פג: צח: קמ: קמו: ז"ח אחרי מ'ט טב שו. שה"ש ס"ב טד שלה. תק"ח קי"ח טא שמה. טד שיו.

חלופי גרסאות א' ג"א הסובב וגו'.

מאמר
מיתוק מהבינה. ג) הנשמה שבלי שום מיתוק, היא עולה תכף לשורשה. וזה אמרו, וכד מית בר נש כהאי עלמא, ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין. כי קברא ה"ס כח מדת הדין שבמלכות שממנו מת האדם, ושם הוא נעול עד תח"מ בסו"ה בפתחי את קברותיכם וגו'. והוא רובץ בעיקר על הגוף שה"ס מלכות הזו, ועל הנפש שה"ס איר המלכות המקיים את הגוף, וע"כ הם בקברא. וז"ש כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא, ועאלת בנו מערתא דאדם ואבהן תמן אינון יהבין לה פנקס סימנא: כי אוהו הקליפה הקשה שה"ס קבר אינו שולטת על הרוח אלא שצריך מיתוק מחדש מבינה, כנ"ל, וע"כ הוא נכנס במערת המכפלה. שה"ס מקום המיתוק של ב' ההין יחדיו, שהם מלכות ובינה, ומיתוק זה מכונה בשם פנקס. שפירושו אגרת מקופלה, על דרך שאמרו בעובר במעי אמו, שמקופל כפנקס ראשו על ברכיו. (נדה ל' ע"ב) וזה יורה על עלית נהי לחג"ת ג' גו ג'. (כמ"ש בתע"ס שיעור י' דף תשט"ו אות ל"ו ע"ש) וכשהרוח מקבל פנקס זה מאדם והאבות סיכון הוא שנתמתק בהבינה, די צרכו, ואז ועאלת לגבי ננתא דעדן וכו'. המאן פנקס סימנא ופתחין לה. והיינו גן עדן התחתון. כי גן ה"ס מלכות, וכשהוא מתוקנת להיות לגמרי באורות הכינה, הנקראת עדן, נקראת המלכות גן עדן, ואז נבחן בה ב' כלליות, א) כללות הבינה במלכות, שה"ס גן עדן תחתון. ב) כללות המלכות בבינה שה"ס גן עדן עליון. (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף ה' ד"ה היכלא) ושם מדבר בדרך כללות מרוח ונשמה יחדיו וכאן מדבר בפרטות. וע"כ אומר שרק הרוח עולה לגיע התחתון.

הסולם
תלת דרגין נר'ן
לג"ע העליון, וע"כ צריך מיתוק ב' בהבינה, וה"ס פנקס סימנא דיהבין לה צדיקוייא די בננתא דעדן, וכ"ו אמור רק בהרוח, שצריך לאלו המתוקים בבינה אבל הנשמה אומר (באות ק"ג) ודא סכחא רעילא מיד, כי אינה צריכה למיתוקים כמבאר.

מאמר וירד אברם מצרימה
קו) וירד אברם מצרימה וכו': שואל מה הטעם שירד למצרים. ואומר, אלא משום שהיא נדמה לגן ה' דהיינו גן עדן שכתוב, כגן ה' כארץ מצרים. כי שם שקול וירד נהר אחד שהוא לימין, שכתוב שם האחד פישון וגו'. פירוש, כמו שהזהר מבאר להלן (בפ' חיי שרה דף קכ"ה במדרש הנעלם) שמטפות שהעדן, שה"ס חכמה, מנטף לגן, שה"ס מלכות נעשה נהר גדול המתחלק לד' ראשים, שה"ס חו"ב חו"מ, אשר האחד המיוחד מכולם הוא פישון, שה"ס חכמה, והוא הנוסל בארץ מצרים. ולפיכך היתה חכמת מצרים יותר מכל העולם, וזהו הנהר שראה יחזקאל בנבואתו, וע"כ אמר הכתוב, כי מלאה הארץ דעה את ה' שאותם מים מגדלים תמיד הידיעה בעולם. ע"כ לשונו בקיצור.

וזהו אמרו כאן, דתמן שקיל ונחית חד נהרא דאיהו לימינא, דהיינו חכמה שהוא בקו ימין, כי ג' קוין הם: חח"ן בימין, בג"ה בשמאל, דת"י באמצע. הרי שהחכמה היא בראש קו הימין, והיא לאפוקי מבחינת החכמה שהוא בקו שמאל, דהיינו בינה החוזרת לחכמה, שכל הארת חכמה שבזוין ממנה באים שהיא מכונה זהב, אבל נהר פישון הוא בחינת החכמה שבימין, שכתוב שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב. הרי שנהר פישון הוא החכמה שבימין, וע"כ סובב ומשפיע לארץ החוילה, שה"ס בינה, אשר שם הזהב, דהיינו הארת החכמה שבשמאל

וז"ש ובריש ירחא ושכתא וכו' יהבין לה פנקס סימנא, כי בר"ח ושבת הרוח עולה (רמזי דף ס"א ע"ב)

קז) ואברהם, כיון דידע, ועאל ^ה בהימנותא שלימתא, בעא למנדע כל אינון דרגין, דאתאחדן לתתא. ומצרים הוה נטיל ^ב מימינא, ובג"כ, נחת למצרים. ות"ח, כפנא לא אשתכח ^ג בארעא, אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא. קח) * ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר ר"א, כאשר הקריב, כאשר קרב, מבעי ליה, מאי כאשר הקריב. אלא, ^ד כדכתיב, ^ב ופרעה הקריב, דאיהו אקריב להו לישראל, לתיובתא. אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקב"ה, כדקא יאות. לבא מצרימה. לאשגחא באינון דרגין, ולאתרחקא מנייהו ולאתרחקא מעובדי ^ה מצרים.

מסורת הזהר

א) ויהי כאשר הקריב: (בראשית י"ב) ח"א רנד: ח"ב קמג. חק"ח קי"ח סב שה. ב) ופרעה הקריב: (שמות י"ד) ח"ב מז.

חלוסי גרסאות ^א ג"א במהימנותא. ^ב ג"א לימינא. ^ג ג"א ל"ג בארעא. ^ד ג"א דכתיב. ^ה ג"א דמצרים. (ואה"כ)

הכולם

מאמר

וירד אברם מצרימה

אלו ניצוצות דחכמה מצד ימין בארץ מצרים וע"ז רומז הכתוב, כגן ה' כארץ מצרים. וע"כ לא יכול אברהם להבנוח במוחין הגדולים. דחכמה דימין, אלא אחר שליטת אותם הניצוצין ממצרים. כמ"ש לפנינו.

קח) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וכו': אמר ר' אלעזר, הכתוב אומר, כאשר הקריב, היה צריך לומר כאשר קרב. ולמה אומר כאשר הקריב, אלא כמו שכתוב, ופרעה הקריב, שביארו, שהוא הקריב את ישראל לעשות תשובה. אף כאן הקריב, יורה שהקריב את עצמו להקב"ה כראוי. לבא מצרימה, פירושו, להסתכל באלו המדרגות, שבמצרים, ולהתרחק מהן, ולהתרחק מעובדי מצרים.

ביאור הדברים. כי יש כאן ב' בחינות. א) הוא קריבה למצרים. ב) מעשה מצרים ממש. וההפך ביניהם, כי מעשה מצרים, הוא המשכת אור החכמה ממעלה למטה, כמו החטא דעצה"ד. כי הכלים והניצוצין מבחינת החכמה, שפגם אדם בחטאו בעצה"ד, נפלו לחלקם של המצרים כנ"ל. וע"כ הם ממשיכים בחטא הזה. אינם יש מדרגה קרובה למעשה מצרים, ואינה מעשה מצרים ממש. והוא, כי הוא ממשיך הארת החכמה ממעלה למטה פעם אחת, כדי לחזק ולגדל את החסדים המכוסים מחכמה. שמצד אחד הוא כמו מעשה מצרים, כי הוא ממשיך ממעלה למטה כמוהם. ומצד הב' הוא הפכי למעשה מצרים, כי הוא רק מחזק וקובע הארת החסדים המכוסים מחכמה. ולפיכך נבחנת מדרגה זאת שהוא קרובה למצרים, ולא ארץ מצרים ממש.

וזה אמרו מאי כאשר הקריב אלא כדכתיב ופרעה וכו' אוף הבא הקריב,

דאקריב

קז) ואברהם, כיון דידע ועאל בהימנותא שלימתא. ואברהם אחר שידע

ונכנס באמונה שלמה, דהיינו הנוקבא דז"א הנקראת אמונה, ואחר שנשלמה בהארת החכמה, מצד הבינה שחזרה לחכמה, היא נקראת אמונה שלמה, דהיינו הארת חכמה מסוד השמאל, שה"ס הזהב כנ"ל, בעא למנדע כל אינון דרגין דאתאחדן לתתא, ומצרים הוה נטיל מימינא, היה רוצה עתה לדעת כל המדרגות הנאחזות למטה, דהיינו היכולים להשפיע מלמעלה למטה, שה"ס החכמה שבקו ימין כמ"ש להלן. ומצרים היתה נוסעת מימין, כלומר שהיא מבחינת נהר פישון, שה"ס החכמה שבקו ימין.

ובנין כך נחית למצרים, ומשום זה ירד למצרים, כדי להוציא משם כל ניצוצים הקדושים שמבחינת החכמה היא שמצד ימין, ואח"ז חזר לארץ ישראל, ונשלם בזה עם המוחין דחכמה הללו, ותי"ח כפנא לא אשתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא.

ובוא וראה, הרעב אינו בארץ אלא בעת שמסתלקים הרחמים מן הדין. כלומר, שז"א שה"ס רחמים נסתלק מהנוקבא שה"ס דין, כי נפרד זיוג זו"ן, ונעשה רעב בהנוקבא, הנקראת ארץ. והטעם הוא, כי כן הדרך בכל פעם שזו"ן משפיעים מדרגה חדשה להתחתונים, חוזרים, לקטנותם ונפסק זיוגם, כנודע, ואל תתמהאין אפשר שנהר פישון שה"ס החכמה השלמה יאיר בארץ מצרים מקום הקליפות וערות הארץ. הענין הוא בסו"ה אמלאה החרבה, שאין הקליפות נבנות אלא מחורבנה של הקדושה, וכן להיטף. שאין הקדושה נבנית אלא מחורבנם של הקליפות. ולפיכך מסבת החטא דעצה"ד נפלו (ושרי דף פ"א ע"ב)

קט) א"ר יהודה, ת"ח, ה בגין דנחת י אברהם למצרים בלא רשו, אשתעבדו בנוי במצרים, ארבע מאה שנין, דהא כתיב, וירד אברם מצרימה. ולא כתיב י רד מצרים, ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה.

קי) * ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. וכי עד ז ההיא שעתא לא הוה ידע ה אברהם, דאשה יפת מראה הות. אלא, הא אוקמוה, דעד ז ההיא שעתא, לא אסתכל בדיוקנא דשרה, ז בסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים, ה אתגלייא ה איה, וחמא ז בה. קיא) ד"א במה ידע. יא אלא על ידא דטורח אורחא, ב"נ י מתבזה,

מסורת הזהר

א) ויאמר - כי אשה יפת מראה את: (בראשית יב) ח"א מה. תק"ח ק"ח טב שו חלופי גרסאות ה גיא כיון. ז גיא אברם. נ גיא רד אברם מצרימה. ד גיא ההוא. ה גיא מוסיף אברהם בשרי אנתתיה. ו גיא ההוא. ז גיא מסגיאות. ח גיא באתגלייא. ט גיא איתח. י גיא לה. יא גיא אלא אפילו ברחא דאית ביה טורח היא קיימא. יב גיא מוסיף מתבזה שופריה.

מאמר

הסולם

מאמר

דהיינו שהמשיך הארת חכמה ממעלה למטה, והוא השפיע אותם אל שרה, ואלו המוחין מכונים אצלה יפת מראה, כי מראה וראיה רומזים על מוחין דחכמה, וז"ה אחר שהקריב לבא מצרים, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. דהיינו אחר שקבלה ממנו המוחין בסוד הקרבה למצרים. וזה אמרו דעד הדין שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא וכו', כי אברהם ושרה היו מרכבה לדכר ונוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, ששם החסדים מכוסים מחכמה, המכונה דאיה והסתכלות, וע"כ לא נסתכל בה. אלא כד קריב למצרים, דהיינו שהמשיך המוחין דחכמה ע"י קרבת מצרים כנ"ל, והשפיע אליה. אז אתגלייא איהי וחמא בה, אז נתגלו החסדים שלה בהארת החכמה, המכונה ראיה, וע"כ ראה בה.

קיא) ד"א במה ידע וכו': פירוש אחר לפרש מאין ידע עתה שהיא יפת מראה יותר מחמיה, עד שאמר הנה נא ידעתי, כי על ידי טורח הדרך האדם מתבזה, ועם זה, היא עמדה ביפיה ולא נשתנתה. ע"כ ידע אז יותר מתמיד, שהיא יפת מראה. פירוש, כי עוברי דרכים, כלומר, ההולכים בדרך ה' מטרם באים למטרתם, הם בקטנות המוחין והם מתבזים, ושרה היתה גם היא בדרך, ולא עוד אלא דרך ירידה כמ"ש וירד אברם מצרימה, ומכ"ש שמעשה המשכת המוחין היתה קרובה למעשה מצרים כנ"ל, ומ"מ האירו בה המוחין בכל שלמותם. ע"כ אמר אז הנה נא ידעתי, כי ידע אז יותר מתמיד.

דאקריב גרמיה לקב"ה כרקא יאות, כי הקריב פירושו שהקריב עצמו להקב"ה כראוי דהיינו למדרגת הג"ת דז"א שהיא חסדים מכוסים. לבא מצרימה פירושו, לאשנחא באינון דרגין דהיינו להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה כמו מדרגות המצרים, אבל לאתרחקא מנייהו, דהיינו להתרחק מהמשכת החכמה, וכהתרחקא מעובדי מצרים, אלא לחזק ולקבוע הארת החסדים המכוסים מחכמה, שהוא רחוק מקצה אל הקצה ממעשה מצרים, ושיעור הכתוב הוא, שהקריב עצמו להקב"ה וע"כ הקריב לבא מצרימה, לעשות כמעשיהם, אבל להתרחק מהם ולהתקרב להקב"ה, עשה מעשה זו. ע"כ נבחת המעשה, שהקריב לבא מצרימה ועוד לא בא למצרים.

קט) אר"י ת"ח וכו': א"ר יהודה בוא וראה, משום שירד למצרים בלי רשות, נשתעבדו בניו במצרים ארבע מאות שנים, שהרי כתוב וירד אברם מצרימה ולא כתוב שאמר לו הקב"ה, רד מצרים. וע"כ, נצטער כל אותו הלילה בשביל שרה, וביאור הדברים הללו, תמצא להלן בדרך מ"ח ד"ה ואין ע"ש. קי) ויאמר אל שרי וגו' יפת מראה את: ושואל וכי עד אז עוד לא ידע אברהם שהיא אשה יפת מראה, ומשיב, אלא שבארוה, דעד אז לא היה מסתכל בצורתה של שרה, מרוב הצניעות שהיתה ביניהם, וכאשר קרב למצרים היא נתגלתה, וראה אותה. פירוש, כמ"ש לעיל בסמוך, בסו"ה, ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה, שפירושו, שהקריב את עצמו ועשה מעשה קרובה למעשה מצרים,

(דמויי דף ס"א ע"ב)

והיא קיימא בשפירו דילה, ולא אשתני. ד"א הנה נא ידעתי, דחמא עמה שכינתא. ובגין כך, א' אתרחץ אברהם, ו' ואמר אחותי היא. קיב) ומלה דא אסתלק, ד לתרי גוונין. חד כמשמעו. וחד כדכתיב " אמור לחכמה אחותי את. וכתיב ב אמרי נא אחותי את. וכתיב ב ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי ו שכינה אמר, בעבורך ייטב לי קביה. וחיתה נפשי בגלגך. בגין דבדא יסתלק ב"נ, ויזכה ל'אסתלקא ב'לאורחא דחיי. קיג) אמרי נא אחותי ב וגו'. ר' ייסא אמר, ידע' הוה אברהם דכלהו מצראי י' שטיפין אינון בזמה, י' וכיון דכל האי (* ידע, אמאי לא דחיל על י' אתתיה, דלא אהדר מארחא, ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא י' עמה טו.

קיד) ד ויהי כבא אברם טו מצרימה ויראו המצרים את י' האשה כי יפה היא מאד. א"ר יהודה, בתיבה אעיל י' לה, ופתחו לה, למיסב י' מנה ב) קוסטונא. כיון דאתפתח, הוה ב' נהורא, כנהורא דשמשא, הה"ד כי יפה היא מאד.

דרך אמת
 ב) פ"י מכס.
 א) אמור לחכמה אחותי את: (משלי ז') ח"א קיא: קיב. קמ: ח"ב יב. ח"ג קס. רצו. ת"ז חק' ס"ט קה. ז"ח יתרו ל"ח טא שיב. תק"ח קי"ח טב שיג. ב) אמרי נא אחותי את: (בראשית י"ב) ח"ג נב. תק"ח קי"ח טר שיא. טר שכה. ג) ואת תדבר אלינו: (דברים ה') ח"ג רסא. ד) ויהי כבא אברם מצרימה: (בראשית י"ב) ח"א רנה. תק"ח קי"ח טב שלט.
 חלופי גרסאות א' ג"א אתרחץ ב ג"א לומר, כ ג"א אסתליק. ד ג"א לתרין. ס ג"א דכתיב. ו ג"א שכינתא ז ג"א לסלקא. ח ג"א לאורכא. ט ג"א לארחא. ט ג"א מוסיף את וגו'. י ג"א ליג הוה. יא ג"א שטופי זמה אינון. יב ג"א כיון. יג ג"א אנתתיה. יד ג"א ל"ג עמה. טו בדפויי כתב מה שחסר כגון ע"י בסוף הספר כס"י י"ד. ואהיל כתב וזה מה שחסר בחלופי גרסאות. טו מצרימה. הרמ"ק כתב כאן מה שחסר בחלופי גרסאות. יז ג"א האשה וגו'. יח ג"א ליה. יט ג"א מינה וגי"א מניה. כ ג"א נהירא.

מאמר
 ד"א הנה נא ידעתי וכו': פירוש אחר על מה שאמר הנה נא ידעתי. כי ראה עמה את השכינה. כלומר שובה לנילו שכינה, וע"כ בטח אברהם ואמר אחותי היא.
 קיב) ומלה דא אסתלק וכו': ומלה זו אחותי היא, מתבאר בב' פנים, אחד כמשמעו, דהיינו אחותי. ואחד כמו שכתוב, אמור לחכמה אחותי את. וכתוב כאן אמרי נא אחותי את, והמלה את פירושו השכינה. וכן כתוב ואת תדבר אלנו, שגם שם פירושו השכינה. למען ייטב לי בעבורך אמר כלפי השכינה, כלומר בעבור השכינה, וכן חיתה נפשי בכללך, משום שבוז דהיינו במחין הללו דחכמה, שתעלה האדם בדרך החיים. כי אור החכמה נקרא אור החיה כנודע.
 קיג) אמרי נא אחותי את וכו': ר' ייסא אמר, יודע היה אברהם שהמצרים (דפו"י דף ט"א ע"א *) דף פ"ב ע"א) היה

הסולם
 כולם שטופי זמה הם, ושואל וכיון שידע כל זה למה לא פחד על אשתו, ולא חזר מדרכי זה, שלא יכנוס שמה, ומשיב, אלא משום שראה עמה השכינה, וע"כ בטח בה ולא היה מפחד.
 קיד) ויהי כבא אברם מצרימה וגו': א"ר יהודה בתיבה הכניס אותה למצרים. והמצרים פתחו התיבה לקבל ממנה מכס. כלומר שאחר שהמשיך לשרה המוחין דחכמה חזר והעלה המוחין למחזה ולמעלה דיו"ן ששם החסדים מכוסים מחכמה, שתהיה משומרת מהמצרים, ומטעם זה מכונה שם תיבה, שאותיותיה למסרע ממלה הבית, (כנ"ל נח דף ס"ד ד"ה פירוש ע"ש) אמנם המצרים פתחו התיבה להחזירה לבחינת הבית, דהיינו בית פרעה. כדי לקבל מכס. כלומר, שפתחו כדי להמשיך הארת החכמה שבה ממעלה למטה. ורשות בידם לקבל זה בתורת מסים להיותה בארצם. כיון דאתפתח וכו': כיון שנפתחה התיבה.

היה

קטו) מאי מאד. אלא, דחמו ה' בתיבה כ' נהורא: אחרא, אפיקו לה וחמו לה, כמלקדמין, הה"ד ויראו אותה שרי פרעה, ד' כיון דכתיב, 'ויראו המצרים את האשה. מאי א' ויראו אותה שרי פרעה. אלא דאפיקו לה, וחמו לה, כמלקדמין. וכדין ויהללו אותה אל פרעה ו' וגו'.

קטז) א"ר יצחק. ווי לאינן חייביא דעלמא, דלא ידעין ולא משגיחין, בעבידתיה דקב"ה, ואנן לא מסתכלי ב' דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה איהו, דאיהו ידע ב' בקדמיתא, מה דלהוי בסופא, דכתיב ב' מגיד מראשית אחרית. ואיהו אסתכי ועביד י' עבידן בקדמיתא, בגין לסלקא לון, לבתר יומין.

קיו) ת"ח, אלמלא י' דאנסיבת י' שרי לגבי פרעה, לא אלקי הוא, ואלקאותא דא גרים אלקאותא לבתר כן, י' דילקון מצרים בנגעים גדולים, כתיב הכא ב' נגעים גדולים, וכתיב התם י' ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים, מה להלן עשר טו מכות, טו אף כאן עשר מכות. כמה י' דעביד קב"ה י' נסין וגבורן

מסורת זוהר

א) ויראו אותה שרי פרעה: (שם) ח"ב כט: ת"ז ט: ב) מגיד מראשית אחרית: לעיל כ"א דף ר"א ציון א' וט"ז. ג) ננעים גדולים: בראשית י"ב. ד) ויתן ה' אותות ומופתים: דברים ו'.

חלוסי גרסאות א' נ"א דיוקנא אחרא בתיבה. ב' נ"א דיוקנא, ג' נ"א אחרא (אה"ל). ד' אה"ל כתב מן כיון עד אלא אר"ג. ה' נ"א ותקח אותה בית פרעה וליג' וגו'. ו' ברפויי כתב כאן שייך בה שבוייה דף ל"ח ע"ב. ז' נ"א בעבידתיה, ח' נ"א מוסיף בכלא, וכל. ט' נ"א מקדמת דנא. י' נ"א להוי, וי"א דהוי. ונ"א דיהוי. י"א נ"א עבידין. י"ב נ"א דאנסיבת. י"ג נ"א שרה. י"ד נ"א דאלקון. טו נ"א מוסיף מכות קב"ה. טז נ"א אף הכא. י"ז נ"א דקב"ה עבר. י"ח נ"א ניסין.

<p>מאמר</p> <p>היה האור כאור השמש. כלומר שהיה אורה של שרה. שה"ס אור הלכנה גדול כאור החמה, בסוד ב' מאורות הגדולים. וזהו שכתוב כי יספה היא מאד.</p> <p>קטו) מאי מאד וכו': ושאל מה רומז הכתוב בהמלה מאד. ומשיב, אלא שהמצרים ראו בתיבה אור אחר, דהיינו אור חסדים המכוסים, כנ"ל. הוציאו אותה מהתיבה והמשיכו האור ממעלה למטה בכחינת בית וראו אותה יפה כבתחילה, דהיינו כמו שהיתה בהתיבה. כלומר שמעשה מצרים לא פגמו אותה, ונשאר בה יספה כמו שהיתה בהתיבה.</p> <p>הה"ד ויראו אותה שרי פרעה: ושואל כיון שכתוב ויראו המצרים את האשה, למה לי ויראו אותה שרי פרעה, הרי גם הם היו מצריים, ומשיב, אלא שהוציאו אותה מהתיבה, דהיינו שאור החכמה שהיה טמון בה המשיכו ממעלה למטה, בכחינת בית וראו אותה עומדת ביסיה כבתחילה, כעוד שהיתה בהתיבה. ואז ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. פירוש, כי המצרים פתחו את התיבה, וראו את שרה בעודה בהתיבה שהיה אורה כאור השמש. ושרי (דפ"י דף פ"ב ע"א)</p>	<p>ויהי כבא אכרם מצרימה</p> <p>פרעה הם שהוציאוה מן התיבה, וראו אותה עומדת ביסיה כמלפנים בעודה בתיבה. וע"כ יש כאן ב' ראיות: של המצרים ושל שרי פרעה.</p> <p>קטז) א"ר יצחק ווי לאינן וכו': אר"י, ווי לרשעי עולם הללו. שאינם יודעים, ואינם מסתכלים כדי להבין, שכל מה שיש בעולם מהקב"ה הוא. כלומר, שהוא לבדו ית', עשה ועושה ויעשה את כל המעשים כולם שבועולם. שהוא ידע מראש מה שיהיה בסוף. שכתוב מגיד מראשית אחרית. והוא צופה ועושה מעשים מראשית. כדי לחזור עליהם ולעשותם בשלמות לאחר זמן.</p> <p>קיו) ת"ח אלמלא דאנסיבת וכו': בוא וראה אלמלא לוקחה שרי אל פרעה לא-היה פרעה מוכה, והכאה זו גרם הכאה לאחר מכאן, שיוכו ה-צרים בנגעים גדולים, ביציאת ישראל ממצרים, כי כאן כתוב נגעים גדולים, ושם, ביציאת ישראל ממצרים, כתוב, ויתן ה' אותות ומופתים גדולים וגו'. וליף גזירה שוה, גדולים גדולים, מה שם הם עשר מכות, אף כאן, הוכה פרעה עשר מכות. וכמו שעשה הקב"ה לישראל נסים וגבורות בלילה, אף כאן, עשה הקב"ה נסים וגבורות בלילה</p>
---	--

ישראל ה' ליליא, אוף הכא י עבד לה קב"ה לשרה י נסין י וגבוראן י ליליא.

חלופי גרסאות ה' גיא לילה. ז גיא עבד. נ גיא נסין. ד גיא וגבוראן. ה גיא לילה.

מאמר

הכולם

ויהי כבא אברם מצרימה

והניצוצין האלו נמסרין מהמצרים לישראל אלא מדעתם ורצונם. וע"כ היה צריך פרעה לקום לילה ולומר לישראל מדעתו ורצונו, קומו צאו מתוך עמי וגו', שבדבורים הללו מסר להם הכלים מדעתו ורצונו.

ואין המוחין הללו נגמרים שהם מדרגת אור החיה. אלא בג' פעמים. שהם ג' בחינות מוחין. א) בדרך נסיון. כמו אברהם. שלא צוהו הקב"ה לרדת מצרימה. אלא ששלח רעב בארץ. והכריחו בזה לרדת מצרימה מדעתו עצמו. ואחר שלוקחה שרה בית פרעה ונצטער כל אותו הלילה. חשב שהענישהו הקב"ה על החטא שירד למצרים ונתחבר ברשעים הללו. ואחר שעמד בנסיון ולא הרחרח אחר מדותיו ית'. זכה לקבל מפרעה את הכלים והניצוצין למוחין הגדולים. שנפלו לרשותו בעת החטא דעץ הדעת כנ"ל. בסויה ולאברם היטיב בעבורה וגו'. וכן ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. כדוגמת הכתוב ביציאת מצרים. ויהי בעלח פרעה את העם וגו'. שבזה מסר לו פרעה את הכלים מדעתו ורצונו הטוב כנ"ל. ובחינה זו נבחנת לבירורי הכלים. למוחין דו"ק של המדרגה דאור החיה. והוא מטעם שלא השיג אותה על ידי דבר ה'. זולת עיי חטא ונסיון.

ב) הוא על ידי מאמר ה'. שהקב"ה אמר לו לרדת למצרים. וזהו מבואר בדבר ה'. בהכתוב. ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. שה"ס מוחין דחיה ממש. וכן אמר ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה וגו'. ולפי שהירידה היה ברשות הקב"ה. ע"כ הכלים שהוציאו משם חשובים ביותר. וזכו בהם למוחין הגדולים דחיה. שה"ס המוחין דליל ססח.

ג) בסוד המעמד הקדוש. שזכו לשמוע מפי הגבורה אנכי ה' אלקיך אשר הוציאך מארץ מצרים וגו' שז"ס ההמשך של גילוי המוחין דיציאת מצרים. וה"ס המוחין דיחידה. שה"ס חרות ממלאך המות כנודע. והנה נתבאר שאין המוחין הללו נשלמים אלא בג' פעמים. והטעם. שבמעם האי. המה מחויבים לבא בדרך חטא ונסיון. הוא. משום שתחילת הבירור נעשה באיסור על ידי המצרים כנ"ל. ואם היה הקב"ה מצווה לרדת מצרים. היה מתדבק בהם. ובמעשיהם הללו. ולא היה פורש מהם לעולם. וע"כ

בלילה. הרי. שבשעה שעשה המכות לפרעה. בשביל שרה. היה צופה ומביט לחזור עליהם ולעשותם בגמר שלימותם לאחר זמן. בעת יציאת ישראל ממצרים.

ויש כאן עמקות מאד נפלא. ומוכרחני להאריך בו. להיותו הקוטב של כל המאמר שלפנינו. והנה כבר נתבאר לעיל (דף מ"ד ד"ה ביאור) שסוד הכלים והניצוצין של מוח החכמה דאדם הראשון. שנשרו מאנו בסבת החטא דעץ הדעת ונמסרו לקליפות. המה נמסרו למצרים. שה"ס חכמת מצרים. שבשעה שישראל יבררו כל הכלים הללו מהם ויחזירו אותם לקדושה. נאמר אז. והאבדתי את חכמת מצרים. אמנם אין הבירור הזה יוכל להעשות אלא על ידי המצרים עצמם. ולא ע"י עובדי השם. כי אי אפשר לבררם לצורך הקדושה. זולת אם ימשיך לתוכם אור העליון ממעלה למטה. כי כמו שנפגמו על ידי המשכת האור ממעלה למטה. שה"ס איסור עץ הדעת (כנ"ל בראשית ב' דף ק"ע ד"ה ועל ע"ש) כן צריך להיות טהרתם מהקליפות ע"י המשכת האור אליהם מלמעלה למטה. שזו"ה. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וגו'. (במדבר ל"א). כי הכלים לא יפלטו מתיכם בליעת הטומאה. שה"ס זוהמא דחויא. שנבלע בהם בחטא עצה"ד. זולת שיכשירו אותם באותו הדרך שבלעו האיסור. דהיינו על ידי המשכת האור ממעלה למטה שהוא החטא דעצה"ד. ולפיכך אי אפשר שיעשה זה אלא על ידי המצרים עצמם. שחטא דעץ הדעת וזוהמתו דבוקה בהם. והמה מבררים הכלים ונותנים אותם לישראל. בסו"ה יכין רשע וצדיק ילבש. ובכדי שימסרו הכלים לישראל צריכים לזה ב' פעולות. א) היא בדרך כפיה. דהיינו שהקב"ה מכריחם על ידי מכות ויסורים. עד שימסרו אותם לישראל. ב) שהמסירה עצמה צריכה להיות מדעתם ומרצונם הטוב. שהסו"ה. וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום וינצלו אח מצרים (שמות י"ב) הרי שלא יכלו ישראל לנצל את מצרים זולת על ידי מציאת חן שמצאו בעיני מצרים. וכן ז"ס שהקב"ה לא הוציא ישראל ממצרים בעל כרחו של פרעה אלא שצוה אליו. שלח את עמי ויעבדוני. דהיינו דוקא בהסכמתו. וכן היה באמת אחר מכת בכורות. שנאמר. ויגם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי וגו' ולכו עבדו את ה' כדברכם. כי הוא מטעם הנ"ל שאין הכלים (רמ"י דף ט"ב ע"א)

קִיחַ ר' יוסי פתח ה ואמר, * ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד אע"ג דכל בני עלמא, ייתון לאגחא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי. ת"ח, כתיב מגן בעדי. אמר ב דוד י לקב"ה, רבש"ע, מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה, כמה דחתמי ברכה באברהם, דכתיב ב אנכי מגן לך, ג ואמרי מגן אברהם.

קִיט א"ל קב"ה לדוד, ד אברהם כבר בחנתו וצרפתיו, וקאים קמאי בקיומא שלים. א"ל ה דוד א"ה י בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון ו דעבד י ההיא ה מלה דבת שבע, אדכר דוד קמיה, על מה דאמר, ה אמר י בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל י תמצא זמותי בל יעבר פי.

מסורת הזוהר

א) ואתה ה' מגן בעדי: (תהלים ג') ח"ב ע'. ב) דוד: ח"א ח. נה. עג. עט. פכ. פט: צא: צט. קלב. קנא: קסג: קסח. קעג. ר. רז. רלג: רמח: ח"ב כז. לא. עג. צח. קז: קח. קמ. רכד. רלכ: רלג. רלה. ח"ג כג: כד. לח: נו. עח: קיד. קצה: רכב: רכג. רעכ. רפד. רפז. רצב. ג) אנכי מגן לך: (בראשית ט"ז) ח"א פח: ח"ב רכד: רנ. ד) בחנני ה' ונסני: (תהלים כ"ו) ח"ב קז. ח"ג רצב. ה) מלה דבת שבע ח"א ח. עג: קז. ח"ג פג: לח: עח: רצב. ו) בחנת לבי פקדת לילה: (תהלים י"ז) ח"א רנג.

חלופי גרסאות א ג"א ליג ואמר, ב ג"א קמי קביה מאריה דעלמא. ג ג"א מוסיף וכדין חתמין ואמרי, ד ג"א כבר בחנתיו וצרפתיו לאברהם. ה ג"א ליג דוד, ו ג"א דעבדי, ז ג"א הוא, ח ג"א ליג אמר, ט ג"א תמצא וגו'.

<p>מאמר</p> <p>וע"כ היה מוכרח לבא מעצמו בדרך חטא, כדי שימחר להסתלק מהם.</p> <p>וזה אמרו (באות קט"ז) ווי לאינון חייביא וכוי ואינון לא מסתכלי דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה איהו. חייביא דעלמא, פירושו אותם שהתחילו לקבל מדרגות קדושות, ונתעכבו בתחילתם ואינם משיגים יותר, וזה עון פלילי, שהזהר מכנה אותם דעיילי ולא נפקין, ועיקר עכובם יקרה להם, בעת השגת מוחין דחיה בפעם הא' הג'ל, מפאת שחושבים שמוחין הללו השיגו ע"י מעשיהם הם ולא על ידי הקב"ה, ואם היו חותרים לדעת ולהבין כמו אברהם, דכל מה דהוי בעלמא מעם קב"ה איהו, אז היו זוכים לבחינה הב' שהקב"ה יצוה אותם לרדת למצרים, שה"ס השגת מדרגה הגדולה מוחין דחיה, כמו שזכו ישראל ביציאת מצרים בליל פסח. כנ"ל וז"ש ואנון לא מסתכלי, דהיינו שאינם מסתכלים להבין ולדעת כמו אברהם וז"ש דאיהו ידע במדמותא מה דלהוי בסופא וכוי ואלהאזותא דא גרים אלקאזותא לבתר כן וכוי, שצריכים, להסתכל עד שיזכו וישיגו שאלו המכות שקבל פרעה בפעם הא' באברהם, היה תכף על ידי הקב"ה עצמו.</p>	<p>הסולם</p> <p>ויהי ככא אברם מצרימה</p> <p>שהיה או צופה ומביט בראשית מה שיהיה באחרית, ביציאת מצרים, דהיינו שהם רשימה והכנה לבירורי המוחין, ששיגו בשעה שיתן להם רשות לרדת למצרים, כמו שנתן רשות לישראל, שאמר לו אנכי ארד עמך למצרים וכו' כי הזוכה לזה ישיג אז המוחין הגדולים דאור החיה, כנ"ל. וזהו שמשוה הנסים של שרה, לנסים של יציאת מצרים, כי כל המעשים דבחינה א' דמוחין דו"ק דחיה הם רשימה והכנה להמוחין דבחינה ב', שהם מוחין דחיה, וגם אברהם עצמו זכה בידיעה זו, כמ"ש, ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' שבידיעה זו השיג גם הוא אותם המוחין דיציאת מצרים.</p>
--	--

קִיחַ ר' יוסי פתח וכוי ר"י פתח ואמר, ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד, אפילו בני העולם יבואו ויעשו עמי מלחמה, לא יוכלו לי, כי ואתה ה' מגן בעדי. בוא וראה, כתוב מגן בעדי. אמר דוד להקב"ה רבונו של עולם, מפני מה אין חותמים בי ברכה, כמו שחותמים ברכה באברהם, שכתוב אנכי מגן לך. ואמרים מגן אברהם. ולמה אין חותמים בי מגן דוד.

קִיט א"ל קב"ה לרוד וכוי: והשיב הקב"ה לדוד, אברהם, כבר בחנתו וצרפתיו, ועמד בנסיון לפני בקיום שלם. אמר לו

(דפו"י דף ס"ב ע"א)

קכ) אמר, אנא אמינא, בחנני ה' ונסני, ואנת בחנת לבי. אנא אמינא צרפה כליותי, ואת צרפתני, כל תמצא, כל אשכחת לי כדקא יאות. זמותי כל יעבר פי. מאן יתן והאי מלה דחשבית, דלא יעבר ד לי פומאי. קכא) ועם כל דא, חתמין ביה ברכה, דקאמרן מגן דוד. ונג"כ אמר דוד ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, ודאי דרגא דא יקרא דידי דאנא מתעטרנא ביה. קכב) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. ת"ח, י קב"ה יא איהו מגן

מסורת הזהר

(א) ויצו עליו פרעה אנשים: (בראשית י"ב) תקיח קיח טג שטו.

חלוסי גרסאות א גיא ואנת. ב גיא ולא. ג גיא מוסיף דחשבית ואמרית קמך [קמין]. ד גיא על. ה גיא לבתר כך. ו גיא מוסיף ראשי והאי. ז גיא ליג ודאי וניא ורא. ח גיא ליג דא. ט גיא מתעטרנא. יו גיא אעטרנא. יא גיא ליג מן קב"ה עד ר' יצחק פתח שבאוח קב"ה. יב גיא ליג איהו.

ויהי כבא אכרם מצריכה

הסולם

מאמר

בקיומא שלים. כלומר שבפעם הא', אי אפשר להשיג מוחין הללו, אלא על ידי נסיון (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ואין ע"ש) כמו אברהם שלא זכה בהם, אלא ע"י שבחנתיו בהנסיון של חטיפת שרה וכו', ואם אתה מוכן לבא בנסיון כמוהו, תוכל גם עתה לזכות בהם. וז"ש א"ל דוד אי הכי בחנני ה' ונסני וגו'. כלומר שאמר, כי גם הוא מוכן לכך כמו אברהם.

וז"ש, כיון דעבר האי מלה דבת שבע אדכר דוד וכו'. כי באמת היתה בת זוגו של דוד מיום שנברא העולם, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ק"ז אות קל"ב. ובנח דף קי"א אות שי"ט) אלא דוד לא היה יכול להשפיע לבת שבע אותם המוחין. כמו אברהם שלא היה יכול לברר אותם, וכמו שנבררו המצרים אותם בשביל אברהם. (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ויש) ואברהם קבל אותם מהמצרים בדרך חטא ונסיון כנ"ל, כן אוריה החתי נשא את בת שבע תחילה, והוא השפיע לה אותם המוחין, ואח"כ קבל דוד את המוחין הללו באמצעות בת שבע על ידי חטא ונסיון. בדומה לאברהם, ואז זכה באלו המוחין דמגן כמו אברהם. אלא שנדמה לו תחילה שלא עמד בנסיון כראוי, משום שהרג לאוריה בחרב בני עמון, וע"כ אמר בחנת לבי וגו' אבל לבסוף מחל לו הקב"ה וזכה בהמוחין הללו. וז"ש ועם כר דא חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד, דהיינו שזכה בהמוחין דמגן, כמו אברהם. ובנין כך אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי, ואחר שזכה בהם אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי. כבודי ומרים ראשי ודאי דרגא דא יקרא דידי, דאנא מתעטרנא ביה. כבודי ומרים ראשי, פירושו, שאמר, מדרגה זו דמגן הוא כבודי ודאי, שאני מתעטר בה. קכב) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו וכו'

לו דוד, אם כן, בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון שעשה אותו מעשה דבת שבע, נזכר דוד מה שאמר לפני הקב"ה. אמר, בחנת לבי וגו'. אמר, אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה בחנת לבי בנסיון עם בת שבע. אני אמרתי צרפה כליותי, ואתה צרפתני כל תמצא. זמותי כל יעבר פי. מי יתן שאותו דבר שחשבתי לא היה עבר אל פי, ולא אמרתי אז בחנני ה' ונסני וגו'.

ביאור הדברים. כי סוד הכתוב ואתה ה' מגן בעדי, וכן אנכי מגן לך, טובב על המוחין הנ"ל. הנבררים על ידי המצרים, ומכונים מגן מב' טעמים. א) משום שאין מי שישגיגם אלא בדרך מגן והצלה. כמו שפרעה הוכה להגן על שרה ולהוציאה משם. וכן להגן על ישראל ולהוציאם ממצרים ב) משום שהזוכה בהם אין לו עוד פחד משום דבר, ונבחנים ע"כ כמו שהם מגן בעדו. וזה אמרו אמר דוד, אע"נ דכל בני ערמא ייתון לאנחא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי, דהיינו כמבואר שהזוכה בהם אינו מפחד עוד משום דבר, וזה אמרו, מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה כמה דחתמי באברהם, דכתיב אנכי מגן לך ואמרי מגן אברהם. כלומר שבקש על המוחין דמגן הנ"ל, כי בכל ברכה ממשילים בה תחילה בחינת ו"ק ממדרגה המיוחדת לה, ובחתימת הברכה, ממשכים הג"ר שבה, ובחתימה דמגן נמשכים בחינת הג"ר הגדולים, שהכלים נבררים ע"י המצרים. כנ"ל. ולפי שאברהם זכה בהם ע"כ כתוב בו אנכי מגן לך, וע"כ חותמים בו, מגן אברהם, ובקש דוד מהקב"ה שיוזכו ג"כ במוחין הגדולים הללו כמו לאברהם. וז"ש, א"ל קב"ה לדוד אברהם, כבר בחנתיו וצרפתיו, וקאים קמא (דסו"י דף סיב ע"א)

לצדיקייא, דלא ישלטון ב בהו בני נשא, וקב"ה אגין על אברהם דלא ישלטון ביה ובאתתיה.

קכג) ת"ח שכינתא לא אתעדי מינה דשרה, כל הוא ד ליליא, אתא פרעה למקרב בהדה, אתא ומלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי, הוא מלקי, ואברהם הוה מתקיף י במאריה, דהא שרה לא יכלין לשלטאה עליה, הה"ד וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא י הוא, דלא י הרהר י אבתריה דקב"ה.

קכד) א"ר יצחק, ת"ח, יו דבגין כך לא יו פקיד קב"ה, לנחתא י למצרים, אלא הוא י עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא י הא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כן, ולבתר אצטער על אתתיה.

קכה) ר' יצחק פתח ואמר ב צדיק כתמר יפרח ב כארו בלבנון ישגא צדיק כתמר י יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר. מה תמר, כיון דגורין ליה לא סליק עד זמן סגיא. אוף הכי ב צדיק, כיון דאתאביד מעלמא, לא סליק אחר ב תחותי עד זמן כל סגיא.

דרך אמת

א) חז"ל בני יתק יסגיא בני שדי. ב) ולא קשיא מה בלחז"ל עד שלא פה וכו' כי אמת שהלדיק טול עד שגא מה הלדיק אבל אינו עדיין במעוזו למלאות מקומו עד זמן רב.

מסורת זוהר

א) וצדיקים ככפיר יבטח: (משלי כ"ח) ח"א רכו. רל: ח"ב קמג. ז"ח כ"ד טב שו. ב) צדיק כתמר יפרח: (תהלים צ"ב) ח"א רכ. ח"ג טז. רצב. ת"ז בהקדמה צב: תק' ע' קלו. תק' ו' בהשמטות קמו.

חלוסי גרסאות א גיא בתון. ב גיא והקב"ה. ג גיא מנה. ד גיא לילה. ה גיא למקרב. ו גיא מלאכא. ז גיא דהוה. ח גיא הוה. ט גיא מאלקי. י גיא היה. יא גיא במארי. יב גיא הוה. יג גיא הרחיר. יד גיא אבתרי. טו גיא בגין. טז גיא מוסיף פקיד ליה (אהל). יז גיא אל מצרים. יח גיא ל"ג עצמו. יט גיא ל"ג יפרח. כ גיא הצדיק ול"ג הכי. כל גיא מוסיף סגיא כארו בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

מאמר

וכו': בוא וראה הקב"ה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם אנשים. והקב"ה הגן על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו. פירוש, כי כאן בסוד ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, מסר לו גמר הכלים דמוחין דמגן הנ"ל. שוהו כמו סויה ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי. וכן ויהי בשלח פרעה את העם, ואז נמשכו לאברהם המוחין דמגן באותם הכלים. וז"ש קב"ה איהו מגן לצדיקיא, וכו' דלא ישלטון ביה ובאתתיה. כלומר, כי עתה זכה במוחין דמגן. שהזוכה בהם אינו מסחד עוד משום איש. (כנ"ל דף נ' ד"ה ביאור ע"ש).

הסולם

ככפיר יבטח. וכאן היה נסיון, שנסה ה' את אברהם, ולא הרהר אחר הקב"ה. קכד) א"ר ת"ח רבנין כך וכו': א"ר יצחק, בוא וראה, משום זה לא צוהו הקב"ה לירד למצרים, אלא הוא ירד מעצמו, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, על הקב"ה, כי אמר לו לירד למצרים, ואחר כך נצטער על אשתו.

קכה) ר' יצחק פתח וכו' ר"י פתח ואמר, צדיק כתמר יפרח כארו בלבנון ישגא. ושואל צדיק כתמר יפרח, מפני מה משהו את הצדיק לתמר, ואומר, מה תמר כיון שקצצו אותו לא יחזור ויעלה עד זמן רב, דהיינו לע' שנים, אף הצדיק כן, כיון שנאבד מהעולם, לא יבא אחר תחתיו, עד זמן רב. דהיינו עד ע' שנים, שהם ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר, והטעם הוא, מפני שאין לו שלמות זולת בהנוקבא שהיא המלכות, ספירה השביעית, וע"כ נצרך לכל ע' שנים.

כתמר

(דפו"י דף פ"ב ע"א)

קכו) כתמר יפרח, מה תמר לא סליק אללא דכר ונוקבא. אוף
 ה הכי צדיק, לא סליק אללא דכר ונוקבא, י דכר צדיק, ונוקבא צדקת, כגוונא
 דאברהם ושרה.

קכז) כארו בלבנון ישגא. מה ארו בלבנון עלאה על כלא, וכלא יתבי
 תחותי, אוף י הכי צדיק, י הוא עלאה על כלא, וכלא יתבי תחותי. ועלמא
 לא קיימא אללא על צדיק חד, דכתיב * וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא,
 י ובגיניה אסתמיך, ועליה אשתיל.

קכח) ר' יהודה אמר, והא י תנינן, דעל שבעה סמכין י עלמא קיימא,
 דכתיב י. חצבה עמודיה שבעה. א"ל ר' יוסי, הכי הוא ודאי, אבל י כלהו
 אחרנין י בשביעאה * קיימי, דאיהו סמכא דעלמא ואיהו צדיק. ודא י אשקי
 ורוי עלמא י וון כלא. ועליה כתיב י אמרו צדיק כי טוב י כי פרי מעלליהם
 יאכלו. וכתיב י טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

קכט) אמר ר' יצחק, הא כתיב י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. דא
 י הוא סמכא דעלמא קאים עליה, ואיהו אשקי י לגנתא, וגנתא אשתקי מניה,

מסורת הזהר

א) וצדיק יסוד עולם: לעיל בראשית א' דף רפ"ז ציון ג' וש"נ. ב) חצבה עמודיה שבעה: ח"א
 קפ"ו. רלא. ח"ב רע"ז צ"ח ג' טא שא. ויצא כז טא שטו. תשא מ"ד טג שכא. רות ע"ו טב שכה. ג) אמרו
 צדיק כי טוב: לעיל בראשית א' דף רפ"ז ציון א' וש"נ. ד) טוב ה' לכל: לעיל ב"א דף רס"ו
 ציון ב' וש"נ. ה) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף רי"א ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א) נ"א הינ. ב) נ"א ל"ג מן דכר ער כארו. ג) נ"א ל"ג הכי. ד) נ"א איהו. ה) נ"א וביה. י נ"א
 תנן. ז נ"א קיימא עלמא. ח) נ"א מוסיף הכא כלהו. ט) נ"א בשבעה. י) נ"א מוסיף אשקי עלמא.
 יא) נ"א מן. יב) נ"א ל"ג כי פרי מעלליהם יאכלו. יג) נ"א האי. יד) נ"א מוסיף לגנתא דעון.

מאמר

הסולם

ויהי ככא אכרם מצרימה

קכו) כתמר יפרח וכו': הוא להורות. מה
 תמר אינו עולה אלא זכר ונקבה.
 אף הצדיק כן, שאינו עולה אלא זכר ונקבה.
 הזכר הוא צדיק והנקבה היא צדקת, כמו
 אברהם ושרה. וע"כ אינו נשלם אלא בע' שנה
 שלמים כנ"ל. כארו בלבנון ישגא. מה ארו
 בלבנון הוא עליון על כל האילנות, אף הצדיק.
 הוא עליון על כל, והכל יושבים תחתיו. כלומר
 שמתקיימים בזכותו. פירוש כי הצדיק, שה"ס יסוד
 דו"א שורשו הוא בבינה, שהוא נכלל שם בסוד קו
 המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל אשר שם.
 (כנ"ל ב"א דף ג"ה ד"ה יסודא) וע"כ הוא
 נבחן לעליון על כל דו"ס חג"ת נהי"מ. וכן
 וכלא יתבי תחותי, כי הוא הממשיך המוחין
 מבינה ומשפיע אותם להנוקבא, וממנה לכל
 העולמות. וז"ש ועלמא לא קיימא אלא על
 צדיק חד, והעולם, שה"ס הנוקבא, אינה
 עומדת אלא על צדיק אחד, כמו שכחוב, וצדיק
 יסוד עולם. ועליה קאים עלמא, ובגיניה
 אסתמיך, ועליה אשתיל. ועליו עומד העולם
 (דפו"י דף ס"ב ע"א * ס"ב ע"ב)

שהוא

ומניה ^ה עבידא פירין. וכלהו פירין פרחין בעלמא, ואינון קיומא דעלמא, סיומא דאורייתא, ומאן גינהו. נשמתהון ^ב דצדיקייא, דאינון פרי עובדוי דקב"ה.

קל) ובגין כך בכל ליליא ולייליא. נשמתהון דצדיקייא סלקון, * וכד * אתפלג ליליא, קב"ה ^ד אתי ^ה לגנתא דעדן לאשתעשעא ^ו בהו. במאן. א"ר יוסי בכלהו. ^ז בין אינון ^ח דמדוריהון בההוא עלמא, בין אינון דיתבי במדוריהון בהאי עלמא, בכלהו ^ט משתעשע ^י בהו קב"ה, בפלגות ליליא.

קלא) ת"ח, עלמא דלעילא, אצטריך לאתערותא דעלמא ^{יב} תתאה, וכד נשמתהון דצדיקייא נפקי מהאי עלמא, וסלקי לעילא, כלהו ^{יג} מתלבשי בנהורא דלעילא, בדיוקנא יקר, ובהו קב"ה משתעשע, ותאיב לון, ^{יד} דאנהו ^{טו} פרי עובדוי. וע"ד אקרון ישראל, דאית לון נשמתין קדישין, בנין לקב"ה, כד"א ^{טז} בנים אתם לה' אלקיכם. בנים ודאי, איבא דעובדוי.

מסורת הזהר

א) אתפלג ליליא: לעיל בהקדמת הזהר דף קל"ט ציון א' וס"ג. ב) בנים אתם לה': ח"א ריה: רמה: ח"ב כ. כב. פז: פט: צ. צד: צח. כה. ח"ג ז: כד: לר. מב פא. קיא: קנב: קנט: רכה. רלח. רמג. רעג: רעז: רעה: רמו: רצח. ת"ז בהקדמה ד: ה. ט. תכ"ב סח. תק"ח צ"ד טא שכא. ק"ו טד שמח. קי"ז טא שלד. ק"כ טג שיט.

חלופי גרסאות א גיא עביד, ב גיא דצדיקין, ג גיא אתפליג, ד גיא מוסיף אתי עם צדיקייא, ה גיא לניע, ו גיא מוסיף בהו כחורא, ז גיא באינון וליג בין, ח גיא דמדוריהו וניא מוסיף דיתבי במדוריהון, ט גיא אשתעשע, י גיא לניג בהו, יא גיא דלתא, יב גיא לניג מתלבשי, יג גיא דאינהו, וניא דאינון, (אה"ל). יד גיא פירי.

<p>הסולם</p> <p>הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא</p> <p>עולם העליון, נצרך להתעוררות מעולם התחתון. וכאשר נשמות הצדיקים יוצאות מעולם הזה, ועולות למעלה לגן עדן, מתלבשות כולן באור העליון בצורה יקרה. ובהן הקב"ה משתעשע ומשתוקק אליהן, כי הן פרי מעשיו, ועל כן נקראים ישראל בנים להקב"ה, משום שיש להם נשמות קדושות. כמו שאתה אומר, בנים אתם לה' אלקיכם, כי הנשמות הן בנים ודאי, פרי מעשיו של הקב"ה.</p> <p>פירוש. עולם העליון, היינו הנוקבא, הנקראת לילה, אשר שלמותה מצד קו השמאל, נגלית מחצות לילה ואילך שה"ס מחוה ולמטה של הנוקבא. בסו"ה ותסס בעוד לילה, אמנם להיות הארת השמאל בחינת חכמה בלי חסדים, הוא עוד לילה, כי אור החכמה אינו יכול להאיר בלי לבוש של חסדים. וז"ש, עלמא דלעילא אצטריך לאתערותא דעלמא תתאה, שעולם העליון שהיא הנוקבא, שהוא בבחינת חכמה בלי חסדים ואינו יכול להאיר הוא נצרך להתעוררות, דהיינו להעלות מ"ן, מעולם התחתון, דהיינו מעולם הזה, מהנשמות, שיעלו מ"ן אליה, שעל מ"ן הללו יוצאת קומת חסדים, ומגלהאת קו האמצעי, שה"ס הקב"ה המכריע</p>	<p>מאמר</p> <p>שהוא יסוד דז"א היוצא מבינה שחורה לחכמה הנקראת עדן, וזה הוא העמוד שהעולם עומד עליו, והוא המשקה להגן, שהיא הנוקבא, והגן מושקה ממנו, ועושה ממנו פירות, שהם נשמות בני אדם, וכל הפירות פורחים בעולם, שהיא הנוקבא, והן קיום העולם וקיום התורה, ושואל, מי המה פירות האלו, ואומר, הם נשמות הצדיקים, שהן פרי מעשיו של הקב"ה.</p> <p>מאמר הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקייא.</p> <p>קל) ובגין כך בכל ליליא וכו': ומשום זה, משום שהנשמות הן תולדות הקב"ה, בכל לילה ולילה עולות נשמות הצדיקים לגן עדן, וכשנחלק הלילה הקב"ה בא לגן עדן להשתעשע בהן, ושואל, במי, במי הוא בא להשתעשע, אם בנשמות החיים אם בנשמות הנפטרות, אמר רבי יוסי בכולן, הן באלו שמשכנן בעולם האמת, הן באלו שמשכנן בעולם הזה, בכולן, הקב"ה משתעשע בהם בחצות לילה בגן עדן, פירוש, לא לבד נשמות הנפטרים עולות בכל לילה למ"ן, אלא אפילו נשמות החיים עולות ג"כ למ"ן ולשעשועים בכל לילה, כמו שמבאר לפנינו להלן.</p> <p>קלא) ת"ח עלמא דלעילא וכו': בוא וראה, (דמרי דף ס"ב ע"ב)</p>
--	---

קלב) אַמר ר' ייסא, ואפילו אינון דבהאי עלמא. האיך א"ל, בגין דבפלגות ליליא, כל אינון זכאי קשוט, כלהו דמתערי ס למקרי באורייתא, ולמשמע תושבחן דאורייתא, והא אתמר, דקב"ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא ו דעדן, כלהו צייתין לקריהון, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא, דכתיב * יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

קלג) ועל דא תושבחן דסלקין בלייליא קמיה, דא תושבחתא שלים. ת"ח, בשעתא דישראל, הוו סגירין בנתיהון, כד קטל קב"ה ס בכוריהון דמצראי, הוו אמרי היליא ס ותשבחן קמיה.

קלד) ת"ח י דוד מלכא, הוה קם בפלגות ליליא, דאי יל תימא יכ דהוה יתיב או שכיב בערסיה, והוה אמר שירין י ותושבחן, לא, אלא כמה דכתיב

מסורת הזהר

א) יומם יצוה ה' חסדו: (תהלים מ"ב) ח"א צב. קלב. קעה. קעד: ח"ב יח: כא. מו. נא: קמט. ח"ג יד. לא. סה. קנ. קצא: רעה: ת"ז בהק' ב. תק' י"ח לו. תק' ע' קכ: ז"ח בראשית י"ח ט"א ש"ז יחרו לה טא שלה.

חלופי גרסאות א ג"א ר' ייסא אמר, כ ג"א דארעא. ול"ג דבהאי עלמא. כ ג"א די בפלגות. ד ג"א ארערי. כ ג"א למעני. ו ג"א ל"ג דעדן. ז ג"א אינון תושבחן שלימין. ח ג"א בכרי מצרים. ט ג"א תושבחן. י ג"א דוד. יא ג"א חמצא (דיא). יכ ג"א הוה. יז ג"א ותשבחן הא כתיב חצות. (אה"ל).

מאמר הסולם הקב"ה משתעשע בנשמחתו דצדיקיא

שבחצות לילה, כל אלו צדיקי אמת מתעוררים כולם לקרות בתורה ולהשמיע חשבחות של התורה. ולמדנה, שהקב"ה וכל אלו הצדיקים שבת"ך גן העדן, כולם מקשיבים לקולותיהם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום. כלומר שע"י המ"ן שהם מעלים על ידי התורה וחשבחות, נמשך קו האמצעי אל הנוקבא, שה"ס אור החסדים. כנ"ל בסמוך. ולפי שהם גרמו לאור הזה, זוכים בו גם הם. וז"ש וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא. דהיינו אותו השיעור שגרמו להנוקבא. וזוסי"ה יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שבשביל השירה שבלילה זוכים לחסדו ביום.

קלג) ועל דא תושבחן וכו': ועל כן, התשבחות העולות לפני הקב"ה בלילה, הן תשבחות שלמות. בוא וראה בשעה שישראל היו סגורים בנתיהם. כשהקב"ה הרג את בכורי מצרים, היו אומרים לפני הקב"ה הלל ותשבחות.

קלד) ת"ח דרוד מלכא וכו': בוא וראה, דוד המלך היה קם בחצות לילה, ואם תאמר שהיה יושב או שוכב במטה, ואומר שירות ותשבחות. לא, אלא כמ"ש, חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי, בעמידה, היה עוסק בשירות ותשבחות של התורה. פירוש. מוחין דנה"י כאור הנפש, מכונים שכיבה, שאין להשוכב

המכריע ומלביש החכמה באור החסדים. (כנ"ל דף ג' ד"ה ת"ח ע"ש). וז"ש, וכד נשמחתו דצדיקיא נפקי מהאי עלמא וסלקי לעילא, כשהנשמות יוצאות מעוה"ז ועולות למעלה להנוקבא. הן מעלות מ"ן ומגלים בה את קו האמצעי, שה"ס הקב"ה, המכריע ומלביש החכמה בחסדים, שלבוש הזה דחסדים מכונה לבוש יקר. (כנ"ל בהק' הזהר דף י"ז ד"ה אתלבש ע"ש). וז"ש כלהו מתלבשי בנהורא דלעילא בדיוקנא יקר, כי שיעור האור שהתחתון גרם בעליון, זוכה בו גם התחתון, וע"כ כיון שהנשמות גרמו לבוש יקר דחסדים להנוקבא, זוכות בו גם הן, ומתלבשות בדיוקנא יקר הזה. וז"ש ובהו הקב"ה משתעשע ותאיב לון כי הקב"ה ה"ס קו אמצעי, שעל ידי העלאת מ"ן של הנשמות הוא בא להנוקבא, שה"ס גן עדן, ומשלים אותה בקו האמצעי, כנ"ל. וע"כ משתעשע עם הנשמות ההם, ומשחוקק אליהם. דאינון פרי עוברין, שהן תולדות הקב"ה. (כנ"ל דף ט' אות י"ג). וע"כ נקראים ישראל בנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם.

קלב) אַמר ר' ייסא וכו': אר"י ואפילו באלו הנשמות שבעוה"ז אחא אומר הוא משתעשע איך הוא זה. אמר לו. משום, (וטרי דף ס"ב ע"ב)

* חצות לילה אקום להודות לך. אקום: ודאי בעמידה, לאתעסקא בשירין ותושבחן דאורייתא.

קלה) ב ובגין כך, דוד מלכא, ב חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא, ג איהו מלכא. דהא תנן מלכא משיחא, אי מן חייא הוא, דוד שמיה, ואי מן ד מתייא הוא, דוד שמיה, ו ואיהו הוה ו אתער בצפרא עד לא ייתי, דכתיב ב עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

קלו) ת"ח. כל ההוא לילא, דשרה הות לגביה דפרעה, אתו מלאכי עלאי, לזמרא ליה לקביה, בשירין ותושבחן, א"ל קב"ה, כלכו זילו ו ועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעבד ב לבתר. מה ג כתיב וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וגו'.

קלז) ת"ח, מה כתיב, ד ויקרא פרעה י לאברם וגו'. מנא י' הוה ידע, דהא לא כתיב הכא, כמה דאתמר באבימלך, דכתיב, ה ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא וגו'. והכא לא א"ל מדי.

מסורת הזוהר

א) חצות לילה אקום: (תהלים קי"ט) ח"א צב: ח"ב כו. ח"ג ריג: רכב: ז"ח בראשית י"ח טא שיד. תשא מ"ה טד שיד. אחרי מ"ז טג שכב. ב) עורה כבודי עורה: (תהלים נ"ז) ח"ב כו. ז"ח יג טג שכו ג) וינגע ה' את פרעה: (בראשית יב) ח"א פב. קיג: ח"ג גב: רו: תק"ח קי"ח טג שא. שכג. ד) ויקרא פרעה לאברם: (בראשית י"ב). ה) ועתה השב אשת האיש: (בראשית כ') ח"א קיב: קיג:

חלוסי גרסאות א) נ"א בגין. ב) נ"א ל"ג חי. ג) נ"א מוסיף דוד איהו (אה"ל). ד) נ"א מיתא. ונ"א מיתיא, ה) נ"א ודוד (אה"ל). ו) נ"א מתער צפרא. ז) נ"א עבדו. ח) נ"א לאתר דא. ונ"א לבתר דא, ט) נ"א פרעה וגו'. נגעים גדולים על דבר שרי אשת אברם. והרמ"ק מוסיף ואת ביתו כמה דאתקן אתמחי דקשי ליה שמשא דערסא בגין דלא יקרב בתרה דשרה. ואה"ל כתב נגעים גדולים וגו' במין ראחן אתמחי דקשי ליה שמושא דערסא בגין דלא יקרב בתרה דשרה. י) נ"א מוסיף לאברם ויאמר. יא) נ"א ל"ג הוה.

<p>מאמר</p> <p>ההשקפה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא</p> <p>יהיה מבין החיים. דוד שמו. ואם הוא יהיה מנשמות הנפטרים שיעמדו לחתיה. דוד שמו. והוא היה מעורר השחר מטרם שיבא, שכתוב עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. שהיה קם לעסוק בתורה תמיד. מטרם שיאיר השחר.</p> <p>מאמר וינגע ה' את פרעה</p> <p>קלו) ת"ח כל ההוא לילא וכו'. בוא וראה, כל אותו הלילה. ששרה היתה אצל פרעה. באו מלאכים העליונים לזמר לפני הקב"ה בשירות ותשבחות. אמר להם הקב"ה: לכו כלכם ונגעו נגעים גדולים במצרים, לרשימה וסימן. למה שאני עתיד לעשות לאחר כך. מה כתוב. וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וגו'.</p> <p>קלז) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב. ויקרא פרעה לאברם. ושואל מאין ידע ששרה אשת אברם היא, שהרי לא כתוב כאן כמו שנאמר באבימלך, שכתוב, ועתה השב אשת</p>	<p>מאמר</p> <p>להשוכב שום קומה. מוחין דו"ק מכוונים ישיבה, כי היושב, נמצאים נה"י שלו מקופלים תחתיו, והוא חסר אז נה"י דכלים וג"ר דאורות. מוחין דג"ר מכוונים עמידה, כי אז כל ג' חלקי קומת האדם זקופים שהם: ראש, תוך, וסוף. וי"ש דאי תימא דהוה יתיב, דהיינו ששיבח להקב"ה במוחין דו"ק הנבחנים לשיבה. או שכיב בערסיה, או ששיבח במוחין דנה"י הנבחנים לשיבה, אלא כמה דכתיב וכו'. אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין וכו'. דהיינו במוחין דג"ר הנבחנים לעמידה. ובמוחין האלו היה עוסק בשירות ותשבחות לפני הקב"ה, ששיעור קומתו גדלה בכל הגדלות. קלה) ובגין כך דוד מלכא וכו': ומשום זה, משום שעסק בשירות ותשבחות במוחין דג"ר, שה"ס עמידה, וה"ס אור-חיה, דוד המלך חי לעולם. ואפילו בימות המלך המשיח, הוא המלך. כי למדנו, אשר מלך המשיח, אם הוא (דסו"י, דף פ"ב ע"ב)</p>
---	---

קלח) אמר רבי יצחק, הא כתיב * על דבר שרי אשת אברם. דהכי הווי אמרי ל' ליה, על דבר שרי אשת אברם. דהא לא הווי ממליץ עמיה, כמה דממליץ ג באבימלך, אלא ד במלך דא אתמר, ולא יתיר, מכתשא דא, על דבר שרי אשת אברם איהי, ולא הווי ממליץ עמיה, כדין ידע דהא אתתיה דאברהם איהי, מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו'.

קלט) ויצו עליו פרעה אנשים. למה, בגין, דלא יקרב בר נש בהו, לאבאשא לון. וישלחו אותו. לוייה עבדו ליה, בכל ארעא דמצרים. א"ל ס קב"ה י הכי אנת זמין למעבד לבנוי, את תוזיף לון מארעך, דכתיב, ויהי בשלח פרעה את העם. דאוזיף לון מכל ארעיה.

קמ) א"ר אבא, כל כך למה אזדמן ליה לאברהם, ולמאי אצטריך. אלא, בגין לגדלא שמיה דאברהם ושרה בעלמא, * דאפילו במצרים, דאינון חרשי עלמא. ולא הווי יכיל בר נש, י לאשתויב מנייהו, אתגדל אברהם, וואסתליק לעילא. הה"ד י ויעל אברם ממצרים, לאן אתר, הנגבה. י

קמא) אמר רבי שמעון, תא חזי, כלארזא דחכמתא איהו, סו וקא רמז הכא בחכמתא, ודרגין דלתתא, דקא נחית אברהם סו לעומקייא דלהון, וידע לון, ולא אתדבק בהו, ותב י לקמי מריה.

מסורת הזהר

א) על דבר שרי : לעיל דף נ"ה ציון ג' וש"נ ב) ויצו עליו פרעה : לעיל דף נ' ציון א' וש"נ ג) ויהי בשלח פרעה : (שמות י"ג) ח"ב מד. מהו : ד) ויעל אברם ממצרים : (בראשית י"ג) ח"א פג. קכב. קמ. קמו :

חלופי גרסאות ה' נ"א ליג ליה. כ נ"א דמליץ. ג מוסיף באבימלך דכתיב (ד"ו). ד נ"א ליג במלה. ונ"א מלה. ה נ"א ליג הוה. ו נ"א מלה. ונ"א מתמלל, ונ"א ממלל (אה"ל). ז נ"א מוסיף דא עמיה, ח נ"א מוסיף ידע הוה. ט נ"א מוסיף קב"ה לפרעה פרעה. י נ"א מוסיף הכי הוה. יא נ"א ליג יכיל. יב נ"א דאשתויב. יג נ"א אסתלק. יד נ"א מוסיף ומאי [נ"א וטעם] הוה ואשתו וכל אשר לו אלא לאורעא דלא גזלו [מניה] מדעם מאינון מתנן דיהבו ליה בדיל שרה דתהא למלכא. טו נ"א דקא. טז נ"א לעומקא. יז נ"א לקמיה. ונ"א לקיומיה וליג מריה.

מאמר

הסוכים

וינגע ה' את פרעה

קמ) א"ר אבא וכו' : אר"א למה נזדמן לו לאברהם כל כך, ולמה נצרך כל זה. ואומר, אלא שהוא כדי להגדיל שמו של אברהם ושרה בעולם. שאפילו במצרים, שהמה מכשפי העולם שאיש לא יכול להציל עצמו מהם. גם שם נתגדל אברהם ונתעלה למעלה. וזהו שכתוב ויעל אברם ממצרים. לאיזה מקום. הנגבה. דהיינו למדרגתו שהיה בה בתחילה.

קמא) אמר ר' שמעון ת"ח וכו' : אר"ש בוא וראה. הכל סוד החכמה הוא. והכתוב מרמז כאן בבחינת החכמה ומדרגות שלמטה דהיינו מדרגות המצרים שממשיכים החכמה למעלה למטה. (כנ"ל דף מ"ה ד"ה ויש) אשר אברהם ירד לעמוקות שלהם, וידע אותן. ולא נתדבק בהם, אלא חזר אל רבונו.

ולא

אשת האיש וגו', וכאן לא אמר הקב"ה לפרעה כלום. אמר רבי יצחק. הרי כתוב, על דבר שרי אשת אברם. כי כן היו המלאכים אומרים. על דבר שרי אשת אברם. כי לא דבר עמו הקב"ה כמו שדבר עם אבימלך, אלא מלות אלו נאמרו לו ולא יותר : נגע זה על דבר שרי אשת אברם. וגם זה לא דבר עמו הקב"ה, אלא המלאכים המכים אמרו זה. אז ידע כי היא אשת אברם. מיד ויקרא פרעה לאברם וגו'.

קלט) ויצו עליו פרעה אנשים וכו' : ושואל למה עשה זה. ואומר כדי שלא יקרב אדם להרע להם. וישלחו אותו. לוייה עשו לו. דהיינו שליו אותו, בכל ארץ מצרים אמר לו הקב"ה, לפרעה, כן אתה עתיד לעשות לבנוי, אתה תלוה אותם מארצך, שכתוב, ויהי בשלח פרעה את העם : שליוה אותם מכל ארצו.

(רמזי דף שיב ע"ב * דף פ"ג ע"א)

קמב) ולא ב' אתפתא בהו. כאדם, דכד מטא להווא דרגא, ב' אתפתא
 בנחש, וגרים מותא לעלמא. ולא י' אתפתא כנת, דכד ל' נחת ומטא להווא
 דרגא, מה כתיב, * וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. ה' ב' אהלה כתיב
 בה"א.

קמג) אבל ו באברהם מה כתיב, ויעל אברם ממצרים. ו' דסליק ולא נחית,
 ותב לאתריה, לדרגא עלאה, דאתדבק ביה בקדמיתא. ועובדא ב' דא הוה, בגין,
 לאחזאה חכמתא, דאתקיים בקיומא שלים, כדקא חזי ליה, ולא ס' אתפתא, וקם
 י' בקיומא, ותב לאתריה. הנגבה: דא דרום, דרגא עלאה, י' דאתאחיד י' ביה
 בקדמיתא, דכתיב ב' הלוך ונסוע הנגבה. אוף הכא י' הנגבה, אתר דאתדבק ביה
 בקדמיתא.

קמד) ת"ח, רזא דמלה, אי אברם לא ייחות למצרים, ולא יצטרף תמן
 בקדמיתא. לא י' יהא חולק עדביה טו בקב"ה. טו כגוונא דא לבנוי, כד בעא
 קב"ה למעבד י' ליה עמא חדא, עמא שלים, ולקרבא לון לגביה, אי לא נחתו
 בקדמיתא למצרים, ולא י' יצטרפון תמן, לא הוו עמא יחידא דיליה.
 קמה) כגוונא דא, אי לא אתייהבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא,
 וישלוט בה, לא י' הות ארעא חולקיה ועדביה, דקב"ה. וכלא רזא כ' חדא.
 קמו) ר"ש הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' אלעזר בריה, ורבי אנא

מסורת הזהר

א) וישת מן היין וישכר: לעיל נח דף ק"י ציון א' ושי"ג. ב) אהלה כתיב בה': ח"א עג. ט. פד.
 ג) הלוך ונסוע הנגבה: לעיל רף ל' ציון א' ושי"ג.

חלוסי גרסאות א) נ"א אתפתא. ב) נ"א אתפתא. ג) נ"א אתפתא. ד) נ"א נחית. ה) נ"א ליג אהלה כתיב. ו) נ"א
 אברהם. ז) נ"א סק. ח) נ"א ל"ג דא. ט) נ"א אתפתא. י) נ"א בקיומיה. יא) נ"א דאתאחיד. יב) נ"א
 מסיף ביה באברהם. יג) נ"א ליג הנגבה. יד) נ"א הוה. טו) נ"א דקב"ה. טז) נ"א ל"ג כגוונא דא לבנוי (אהיל). יז) נ"א
 לון. יח) נ"א יצטרפון. יט) נ"א הוה. כ) נ"א מסיף חדא ועקרא חדא. נ"א ועקרא דרזא ר"ש הוה (אהיל).

וינבע ה' את פרעה

הסולם

מאמר

קמב) ולא אתפתא בהו וכו': בוא וראה סוד
 הדבר. אם לא ירד אברם למצרים,
 ולא נצרף שם בתחילה. לא היה חלק גורלו
 בהקב"ה. כעין זה היה לבניו, כאשר רצה
 הקב"ה לעשותם עם אחד, עם שלם, ולקרבם
 אליו. אם לא ירדו מתחילה למצרים, ולא
 נצרפו שם, לא היו עם אחד שלו. כעין זה, אם
 לא ניתנה ארץ הקדש מתחילה לכנען, והיו
 מושלים בה, לא היתה הארץ חלקו וגורלו של
 הקב"ה והכל סוד אחד. וכבר נתבאר כל זה. (ענין
 אברהם ומצרים נתבאר לעיל דף מ"ח ד"ה ואין
 ע"ש. וענין ישראל ומצרים נתבאר לעיל דף
 מ"ח ד"ה ב') וג' ע"ש. וענין כנען וארץ הקדש
 נתבאר לעיל פרשת נח דף קי"ב ד"ה והסוד
 הוא ע"ש.)

קמב) ולא אתפתא בהו וכו': ולא נתפתה
 מהם, כמו אדם, כאשר הגיע לאותה
 מדרגה, נתפתה על ידי הנחש, וגרם מות לכל
 העולם, ולא נתפתה כנה, כאשר ירד לאוהה
 המדרגה, מה כתוב, וישת מן היין וישכר ויתגל
 בתוך אהלה. אהלה כתיב בה' שה"ס אשה זרה.
 (כנ"ל בפרשת נח דף ק"ח אות ש"ח ע"ש.)

קמג) אבל באברהם מה כתיב וכו': אבל
 באברהם מה כתיב בו, ויעל אברם
 ממצרים, שעלה ולא ירד, וזרזו למקומו. למדרגה
 העליונה, שנתדבק בה בתחילה. ומעשה זו
 היתה כדי להורות חכמה, שנתקיים בקיום שלם
 כראוי לו, ולא נתפתה אחר המצרים, ועמד
 בקיומו וחזר למקומו, הנגבה, זהו רוח דרום,
 חסד דו"א. הוא מדרגה העליונה שאחז בה בתחילה,
 שכתוב הלוך ונסוע הנגבה. אף עתה הנגבה,
 דהיינו המקום שנתדבק בו בתחילה.

קמו) ר"ש הוה אזיל וכו': ר' שמעון היה חולך
 בדרך

(דשו"י פ"ג ע"א)

א ורבי יהודה. עד דהוו אזלי, אר"ש, תוהנא, ב היך בני עלמא לא נ משגיחין, למנדע מלי דאורייתא, ועל מה קיימי. פתח ואמר, * נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי ד אשחרך. האי קרא אוקמוה, ואוקימנא ליה, אבל ת"ח, נפשא דב"נ, ה"ב כד סליק ו לערסיה, נפקת מניה, וסלקא לעילא. ואי תימא, דכלהו ז סלקאן, לאו כל חד ה וחד ה חמי אפי מלכא, אלא נפשא יל סלקא, ולא אשתאר יכ בה בהדי גופא, בר ה) חד י רשימו ב) יד דקסטא דחיותא דלבא.

קמז) ונפשא אזלא ובעיא לסלקא. וכמה דרגין דדרגין לסלקא, שטאת, טו והיא טז אתערעת, כהני ז) קומרין ח טהירין י) דמסאבותא, אי היא יכ דכיאת, דלא י אסתאבת ביממא, סלקא לעילא. ואי לא כל דכיאת, אסתאבת בינייהו, ואתדבקת בהו, ולא ככ סלקא יתיר.

קמח) ותמן, מודעי לה מלין, ככ ואיהו כד אתדבקת מאינון מלין, דומן קריב. ולזמנין ד) ככ דחייכין בה, ומודעין לה מלין כדיבין. וכדין אזלא כו כהאי גוונא כל ליליא, עד כז דיתער ב"נ, כח ותאבת לאתרה. כט זכאין אינון צדיקיא, דגלי לון קב"ה, רוזן דיליה בחלמא, בגין דיסתמרון מן דינא. ווי לאינון חייבי עלמא, ל דמסאבין גהמיהו, ונפשייהו.

דרך אמת

א) נשאר אליו כעה שיגמו רשימת מקום הכלי שחיוה הלב והנפש זו תמיד, ב) מדה וכלי, ג) כוחות חיצוניות שהם מכסה וקליפה לפהירין שהם האורות עליונות ומלת קומרין פי' כסויים שהם מכסים האורות כעה חנוכחה כמ"ש סכתא בעקן, ד) שהם משחקים עם

מסורת הזהר

א) נפשי אויתיך בלילה: (ישעיה כ"ו). ב) כד סליק לערסיה: ח"א יוד: רמב: ח"ב ל. קצה: ח"ג כג: בני סו. קו: קיב: קיט. קנו: רס: ז"ח י"ג טב שלב. אהה השמה ומודיעים לה דברים כזנים.

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף ורבי יהודה ורבי יצחק. ונ"א ורי יצחק ורי יהודה. ב) נ"א איך. ג) נ"א משגיחין. ד) נ"א אשחרך וגו'. ה) נ"א מוסיף כד איהו. ו) נ"א ערסיה. ז) נ"א סלקן ונ"א סלקין. ח) נ"א ל"ג וחד. ט) נ"א זכי למחמי. י) נ"א נפשה. יא) נ"א נפקת ונ"א סלקת. יב) נ"א ביה. יג) נ"א נשימו. יד) נ"א דקסטו. טו) נ"א והאי. טז) נ"א אערעת. יז) נ"א מוסיף טהירין סטר [נ"א דסטר] רוח. יח) נ"א מסאבותא. יט) נ"א דכייתא. כ) נ"א מסתאבת. כא) נ"א מוסיף היא דכייתא. כב) נ"א סלקת. כג) נ"א ל"ג ואיהו. כד) נ"א ואתדבקת. כה) נ"א אדבקת ככ) נ"א דחייבין. כז) נ"א בהאי. כח) נ"א דאתער. כט) נ"א ותבת. כס) נ"א ל"ג מן זכאין עד ווי. ל) נ"א דמסאבין.

מאמר

בדרך, והיה עמו ר' אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יהודה, בעוד שהיו הולכים, אמר ר' שמעון, תמיהני איך בני העולם אינם מסתכלים להבין דברי תורה, ולדעת על מה הם עומדים בעולם. פתח ואמר, נפשי אויתיך בלילה וגו'. מקרא זה בארוהו וגם אנו בארנו אותו. אבל בוא וראה, נפש האדם, כעת שעולה לישן על מכתו, יוצאת וממנו ועולה למעלה. ואם תאמר שכולם עולים דהיינו שגם שאר המדרגות: רוח ונשמה עולים עמה למעלה, אינו כך, כי לאו כל אחד ואחד רואה פני המלך, אלא הנפש עולה, אל המלך, (וטעם הדבר הוא להלן דף ג"ט ד"ה ת"ח) ולא נשאר אז עם הגוף, רק רשימה אחת שהיא מדת החיים של הלב.

הסולם

מדרגות על מדרגות הם, לעלות. היא משוטטת ופוגשת בקליפות של אורות הטומאה. אם היא טהורה, שלא נטמאת עם הגוף ביום, היא עולית למעלה. ואם אינה טהורה, היא נטמאת בין הקליפות הללו ומתדבקת בהן, ולא תעלה עוד קמח) ותמן מודעי וכו': ושם, בין הקליפות, מודיעים לה דברים מאלו דברים העתידיים לבא בזמן קרוב, והנפש מתדבקת בהם, ולפעמים, שמצחקים בה, ומודיעים לה דברי שקר, וכך הולכת באותו אופן כל הלילה עד שיעור האדם משנתו, ואז חוזרת הנפש למקומה, להגוף. זכאין אינון: אשריהם הצדיקים, שהקב"ה מגלה להם בחלום את הסודות שלו, כדי שישמרו עצמם מן חדין, ווי לאותם הרשעים המטמאים עצמם ונפשם.

קמט) ת"ח. אינון דלא אסתאבו, כד ה סלקי בערסייהו, י נפשא י סלקא ד ועאלת בין כל הני י דרגין בקדמיתא, וסלקא י ולא אתדבקת בהו. י ולבחר אזלא ושטאת, ה וסלקא כפום פ אורחה.

קנ) ההיא נפשא י דזכת לסלקא, י אתחזיאת קמיה דסבר אפי יומין, ואתדבקת ברעותא לאתחזאה י בתיאובתא עלאה, י למחמי בנועם מלכא, ולבקרא בהיכליה. ודא הוא ב"נ דאית ליה חולקא תדיר בעלמא י דאתי.

קנא) ט ודא סוהיא נפשא, ה) כ דכסיפא י דילה, י כד סלקא, י בקב"ה, ולא אתדבקת בהני כ"ז זינין טהירין אחרנין, והיא אזלת בתר זינא קדישא, י באתרא דנפקת מתמן. ובג"כ כתיב נפשי אויתך בלידה. בגין למרדף י בתרך ולא לאתפתאה י בתר זינא אחרא נוכראה.

קנב) ת"ח, * נפשי: כה דא נפש דאיהי שלטא בלידה, ולמרדף בתר י דרגא. רוח ביום, דכתיב נפשי אויתך * בלידה, דא נפש דאיהי שלטא בלידה, אף רוחי בקרבי אשחרך. דא רוח י דאיהו שלטא ביממא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) כחלוסה. ז) מיני לוחס אחרים שהם נל הקליפה א) נפש-רוח: לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ח ציון חילוטה.

חלוסי גרסאות ה) נ"א סליקן, ז) נ"א גפשייהו, ג) נ"א סלקת, ו) נ"א ועאלין. ה) נ"א מוסיף דרגין ודרגין. ו) נ"א ליג מן ולא עד כפום, ז) נ"א מוסיף ולבחר הכי, ח) נ"א מוסיף וסלקא לעילא. ט) נ"א אורחיה ונ"א ארחה, ו) נ"א אורחה, י) נ"א דזכאת, יא) נ"א אחחויית, יב) נ"א בתיובתא, יג) נ"א למיחמי, יד) נ"א דאתי תדיר, טו) נ"א ודא נפשא דכסופא דיליה בקב"ה תדיר דכסופא דילה כד סלקא בקב"ה, טז) נ"א ליג היא, יז) נ"א דכסופא, יח) נ"א דיליה, יט) נ"א ליג כד סלקא, כ) נ"א מוסיף בקב"ה תדיר, ו) נ"א ליג בקב"ה (אהל), כא) נ"א זיני, נ"א זינין, כב) נ"א בתר אחרא [ונ"א אתרה אהל], כג) נ"א אבתרך, כד) נ"א אחר, כה) נ"א ליג דא נפש, ואח"כ כתב דא נפש דאיהי שלטא בלידה אדל"ג, כו) נ"א מוסיף דרגא דילה, כז) נ"א דאיהי.

מאמר

הסולב

נפש רוח נשמה

קמט) ת"ח אינון וכו': בוא וראה. אלו שלא נטמאו ביום, כשעולים למטתם לישן, עולה הנפש ונכנסת מתחילה בין כל אלו מדרגות הקליפות הנ"ל, ועולה מהן, ואינה מתדבקת בהן. ואחר כך הולכת ומשיטת ועולה למעלה לפי מדרגתה.

קנ) ההיא נפשא וכו': אותה הנפש שזכתה לעלות, היא מתראית אל פני המלך, ומתדבקת בהרצון להראות, בתשוקה עליונה, לראות בניעם המלך ולבקר בהיכלי. וזה הוא אדם שיש לו חלק תמיר, בעולם הבא.

קנא) ודא היא נפשא וכו': וזו היא נפש, אשר בעת שהשתוקקות שלה עולה, היא להקב"ה, ואינה מתדבקת במיני אורות אחרים, והיא הולכת אחר מינה הקדוש, במקום שיצאה משם. שה"ס הנוקבא, שהיא יוצאת ונמשכת ממנה, ומשום זה כתוב, נפשי אויתך בלידה, כדי לרדוף אחרך להדבק בך, ולא להתפתות אחר מין אחר זר.

קנב) ת"ח נפשי וכו': בוא וראה. נפשי, זו היא השולטת בלידה, ולרדוף אחר המדרגה שלה, שהיא הנוקבא דז"א, להדבק בה, רוח, שולט ביום, שכחוב נפשי אויתך בלידה, זו היא הנפש השולטת בלידה. דהיינו כנ"ל, שאז עולית ומתראית אל פני המלך וכו', אף רוחי בקרבי אשחרך, זה הוא רוח, השולט ביום, פירוש, נפש רוח נמשכים מזו"ן, הרוח מז"א, שה"ס חסדים, והנפש מהנוקבא, וכמו שז"א שולט ביום כן הרוח שולט ביום, וכמו שהנוקבא שולטת בלידה, בסו"ה ותקם בעוד לילה, כן הנפש שולטת בלידה, ומטעם זה, אומר לעיל באות קמ"ו לאו כל חד וחד חמי אפי מלכא אלא נפשא סלקא, להיותה דומה אל הנוקבא, שבה נוהג ראה, (כנ"ל בראשית א', דף ע"ד ד"ה ועלמא, ודף רע"ו ד"ה ועוד) אבל שאר המדרגות, רוח ונשמה הנמשכים מז"א ובינה, אינם עולים להראות לפני המלך, כי בהם אינה נוהגת ראה כמ"ש שם.

(דוסי דף ס"ג ע"א * דף ס"ג ע"ב)

קנג) ואי תימא, דתרין דרגין אינון בפרודא. דהא הכי, דהא דרגא חד אינון, ואינון תרין, בחבורא חד. וחד עלאה, דשלטא עליהו, ואתדבק בהו, ואינון ביה, ואתקריאת נשמה.

קנד) וכלהו דרגין ב סלקאן ברזא דחכמתא, דכד ב מסתכלן אלין דרגין, יסתכל ב"נ, בחכמה עלאה, והאי נשמה עייל בהו, ד ומתדבקן ב בה, וכד האי שלטא, כדין ההוא ב"נ, אקרי קדוש, שלים מכלא, רעותא חדא לגבי קב"ה.

קנה) נפש: איהו אתערותא תתאה, ודא סמיכא בגופא, וזנת י ליה, וגופא אחיד בה, ו והיא אתאחדת בגופא. לבתר אתתקנת, ואתעבידת כרסייא לאשראה עלה ס רוח, באתערותא דהאי נפש. דאתאחדת בגופא, ס כמה דכתיב א עד יערה עלינו רוח ממרום.

קנו) לבתר דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא י נשמה, דהא רוח אתעביד י כרסייא, לגבי נשמה, לאשראה עליה. ו והאי נשמה, איהי סתימא, עלאה על כלא, טמירא דכל טמירין.

קנז) אשתכת, י דאית סו כרסייא טו לכרסייא וכרסייא לגבי עלאה י עלייהו. וכד תסתכל בדרגין, תשכח רזא דחכמתא בהאי מלה. וכלא הוא חכמתא י לאתדבקא י בהאי גוונא מלין סתימין.

קנח) ת"ח, נפש ב איהי אתערותא תתאה, כ דאתדבקא ביה בגופא. כגוונא

מסורת הזהר

א) עד יערה עלינו רוח ממרום: (ישעיה ל"ב) ח"ג ע: קיב: קכב.

חלופי גרסאות א גיא ואקרי, וגיא ואקרון, ב גיא סלקן. ג גיא מסתלקאן (אה"ל). ד גיא ופסתכלין. ו גיא ומחננין (אה"ל). ס גיא ביה ו גיא לה. ז גיא ואיהי אחירא ביה. ח גיא מוסיף ההוא רוח. ט גיא כד"א. י גיא דמתקני. יא גיא מוסיף האי נשמה. יב גיא כרסיא. יג גיא דהא (אה"ל). יד גיא מוסיף ראית לה. טו גיא כרסייא. ו גיא כרסיא. זא גיא דעלייהו. יב גיא לארבעא. יג גיא כהאי. כ גיא דאיהי. כל גיא דאתדבקת.

מאמר	הסולם	נפש רוח נשמה
קנג) ואי תימא דתרין וכו': ואם תאמר, שנפש רוח הם ב' מדרגות נפרדות זו מזו. אינו כך, כי מדרגה אחת הם, והם שנים בחיבור יחד. ואחת עליונה שולטת עליהם ומתדבקת בהם, והם בה, ונקראת נשמה.		הנפש הנאחזת בהגוף, כמו שכתוב עד יערה עלינו רוח ממרום.
קנד) וכלהו דרגין וכו': וכל המדרגות עולות בסוד החכמה. כי כשהמדרגות מסתכלות זו בזו, מסתכל אז האדם בחכמה העליונה, ונשמה הזו נכנסת בהם, כהנפש ורוח, והם מתדפקים בה, וכאשר זו שולטת, דהיינו הנשמה, נקרא אז האדם, קדוש, שלם מכל, והוא ברצון אחד אל הקב"ה.		קנו) לבתר דמתקני וכו': לאחר שכבר נתקנו שניהם, הנפש והרוח, הם עתידים לקבל נשמה, כי הרוח נעשה כסא אל הנשמה שתשרה עליו, ונשמה זו היא עליונה על כולם וסתומה, בלתי מושגת, נסתרת מכל נסתר.
קנה) נפש אירו וכו': נפש היא התעוררות תחתונה, כלומר, היא התחוננה בהאורות נר"ו, וזו סמוכה להגף, ומזינה אותו, והגוף אוהז בה, והיא נאחזת בהגוף. לאחר כך, הנפש מתתקנת ע"י מעשים טובים שעושה האדם, ונעשית כסא, שישרה עליה הרוח, בכח התעוררות של (רש"י דף פ"ג ע"ב)		קנז) אשתכח דאית וכו': נמצא, שיש כסא לכסא, כי הנפש היא כסא לרוח שהוא ג"כ כסא, וכסא אל העליון עליהם, כי הרוח הוא כסא אל הנשמה שהיא עליונה עליהם, וכשתסתכל ב' מדרגות תמצא בדבר זה סוד החכמה, כלומר איך אור החכמה נמשך על ידי נפש רוח נשמה הללו, והכל הוא חכמה להשיג בדרך הזה דברים סתומים. קנח) ת"ח נפש איהי וכו': בוא וראה, נפש היא התעוררות תחתונה הנדבקת בהגוף, כעין אור הנר, שאור התחתון שבו שהוא

לנהורא א דבוצינא, דנהורא תתאה, ב דאיהי * אוכמא ב אתדבכת ד בפתילה, ב ולא אתפרש ו מנה, ולא אתחקנת אלא בה. וכד אתחקנת בפתילה, אתעבידת ז' כרסייא לנהורא עלאה חורא, ח דשרייא על ההוא נהורא ט אוכמא. קנט' י לבתר כד יא מתקנן תרווייהו, י' אתעבידת ההוא נהורא חורא י' כרסייא לנהורא י' סתימאה, י' דלא אתחזי ולא אתיידע, מה דשרא על ההוא נהורא י' חורא. וכדין, נהורא שלים. י' וכך י' הוא בר נש, דאיהו שלים בכלא. וכדין אקרי קדוש כד"א ב לקדושים אשר בארץ המה י' וגו'.

קס) כגוונא דא ברזא עלאה. ת"ח בשעתא דעאל י' אברהם לארעא, אתחזי ליה קב"ה, כמה דאתמר, דכתיב ג' לה' הנראה אליו, וקביל תמן נפש ז' ובנה מזבח לההוא דרגא. לבתר הלוך י' ונסוע כל הנגבה, א) כד דקביל רוח. כ' לבתר דסליק לאתדבקה גו נשמה, כדין, ה' ויבן שם מזבח לה' סתם, דא י' היא נשמה, דאיהי סתימא דכל סתימין.

קסא) לבתר ידע, כה דבעי כו לאצטרפא, ולא תעשרא בדרגין, מיד י' וירד

מסורת הזהר

דרך אמת

- א) עיין בשל"ה ומש טאמר חמשה דרגין ארזי לבטן
- ב) כיה עיין ע"ד א' בניי סכחוב משמו כפנתם כ"ז כ' ולפי דרכנו למדט שקורא לה"ש ז"א.
- א) נהורא אוכמא - חורא: ח"א נא.
- ב) לקדושים אשר בארץ: (תהלים ס"ז).
- ג) לה' הנראה אליו: לעיל דף כ"ט ציון ב' וש"נ. ד) הלוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"נ. ה) ויבן שם מזבח: לעיל דף כ"ט ציון ב' וש"נ. ו) וירד אברהם מצרימא: לעיל דף מ"ג ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ"א דבוסינא. ב' נ"א דאיהו. ג' נ"א ואתדבכת. ד' נ"א מוסיף בפתילה אתעבידת כרסייא. ה' נ"א ל"ג מן ולא עד אתעבידת כרסייא (אה"ל). ו' נ"א מינה. ז' נ"א כרסיא. ח' נ"א דשרא. וניא דשריא. ט' נ"א אוכמה. י' נ"א מוסיף לבתר דא. י"א נ"א מתקנו (אה"ל). י"ב נ"א אתעביד. וניא אתעבדת (אה"ל). י"ג נ"א כרסיא. י"ד נ"א סתימא. טו נ"א ליג חורא. טז נ"א כך. י"ז נ"א מוסיף הוא שלים. י"ח נ"א ואדירי כל חפצי במ וליג וגו'. י"ט נ"א אברס. כ' נ"א ל"ג ובנה. כ"א נ"א ליג הנגבה. כ"ב נ"א מוסיף וקביל ביה. כ"ג נ"א ער. וניא מוסיף לבתר סליק עד דסליק (אה"ל). כ"ד נ"א ל"ג היא. כ"ה נ"א דבעא. כ"ו נ"א לצרפא. וניא לאתצרפא, וניא לאתצרפא (ד"א).

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

נשמה. וכדין אקרי קדוש, כד"א לקדושים וכו'. ואז נקרא האדם בשם קדוש. כמו שאתה אומר, לקדושים אשר בארץ המה וגו'.

שהוא שחור. מתדבק בפתילה, ואינו נפרד ממנו ואינו מתקן אלא בו. וכשחור השחור מתקן ונאחו בפתילה, הוא נעשה כסא לאור הלבן העליון שעליו, כי הוא שורה על אור השחור. ואור הלבן הזה הוא כנגד אור הרוח.

קס) כגוונא דא ברזא עלאה, ת"ח וכי: כעין זה בסוד עליון הוא בהכתובים שלפנינו. בוא וראה בשעה שאברהם בא לארץ נראה לו הקב"ה. כמו שאמרנו, שכתוב לה' הנראה אליו. והשיג שם אור הנפש. ובנה מזבח למדרגה זו. לאחר זה כתוב, הלוך ונסוע הנגבה, שהשיג בזה אור הרוח. ואחר כך, שעלה להתדבק תוך אור הנשמה שה"ס בינה הנק' עלמא דאתכסיא. כתוב אז ויבן שם מזבח, סתם. שלא כתוב לה' הנראה אליו. אשר זה הוא נשמה, שהיא סתומה מכל סתום. וע"כ לא כתוב בה לה' הנראה אליו, כמו שכתוב באור הנפש. קסא) לבתר ידע דבעי וכו': לאחר כך, ידע אברהם שהוא צריך להצרף, ולהתעטר

קנט) לבתר כד מתקנן וכו': לאחר ששניהם מתקנים, אור השחור ואור הלבן שעליו, נעשה אור הלבן כסא, לאור סתום שאינו נראה ולא נודע, מה ששורה על אור הלבן והוא כנגד אור הנשמה ואז הוא אור שלם. באופן שיש באור הנר ג' אורות זה על זה. א) אור שחור הדבק בפתילה, שהוא למטה מכולם. ב) אור הלבן השורה על אור השחור. ג) אור סתום לא נודע, השורה על אור הלבן. וכך היא בר נש דאיהו שלים בכלא, וכן הוא האדם השלם בכל. שיש לו ג"כ ג' אורות זה על זה, כנ"ל באור הנר, שהם נפש רוח (נפשי דף ס"ג ע"ב)

אברם מצרימה, ואשתזיב מתמן. ולא א אתפתא ב) גו אינון טהירין, ואתצריף ותב לאתריה. כ כיון ג דנחת ואתצריף, מיד א ויעל אברם ממצרים, סליק ודאי ותב לאתריה, ואתדבק ד במהימנותא עלאה, דכתיב הנגבה.

קסב) מכאן ולהלאה ידע אברהם, חכמתא עלאה, ואתדבק ס בקב"ה, ואתעביד ימינא דעלמא. כדין, א ואברם כבד מאד במקנה בכסף וכוזהב. כבד מאד, ו בסטרא דמזרח. במקנה, בסטרא דמערב. בכסף ס מסטרא דדרום. בזהב ס מסטרא דצפון.

קסג) אתו ר' אלעזר ור' אבא, וכלהו חבריא, ונשקו ידוי. בכה ר' אבא ואמר, יווי ווי'כד י' תסתלק מן עלמא, מאן ינהיר נהורא דאורייתא, זכאה י חולקהון דחברייא דשמעין מלין דאורייתא. י אילין מפומך.

קסד) אמר רבי שמעון, תא חזי, מה כתיב, וילך י למסעיו. למפקד אתריה, ודרגוי. ס למסעיו, ג) ס למסעו כתיב, י מאן י מסעו. דא דרגא קדמאה, דאתחזי ליה בקדמיתא, כתיב הכא מסע, וכתיב התם י אבן שלמה מסע י נבנה. והא י אוקימנא, אבן שלמה ודאי. מסע כמה דאתמר.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ויעל אברם ממצרים: לעיל דף ג' ציון ד' וש"נ. ב) ואברם כבד מאד: (בראשית י"ג) ז"ח בראשית כ"ד טג שה. ג) וילך למסעיו: (בראשית י"ג) ח"א מט: פ. פד. פה. ד) אבן שלמה מסע נבנה: (מלכים א' ד') ח"א עד. ח"ב רכב.

א) סוד חוקן אורוז כוחו חיצונית כמכר. ב) מימס כי אינו כחוב כך ובכרסת בלק ר"ג ב' ומנכטו אמר רב מתיבחא מלא ולו כתיב וכמתיבחא עלאה חסר ואלו וכן אל תירא אושו וכן עד דרוס אחיך אושו וכן כלם ואתרים ג"כ וכן ויחי ריב.

חלופי גרסאות א) גי'א לאתפתאה. ב) אהיל כתב מן כיון עד ואתדבק אדל"ג. ג) גי'א דנחת. ד) גי'א כמהימנותה ס) גי'א מוסיף ביה בקב"ה ו גי'א בסטרה. ז) גי'א בסטר. ח) גי'א בסטרא. ט) גי'א בסטרא. וגי'א בסטרה. י) גי'א ריש ווי. וגי'א ריש ריש ווי ווי. יא) גי'א מוסיף אנת תסתלק. יב) גי'א חולקין. יג) גי'א אילין יד) גי'א למסעו. טו) גי'א למסעו. טז) גי'א למסעו מבעי ליה (אהיל). יז) גי'א מאי. יח) גי'א למסעו. יט) גי'א למסעו. וגי'א למסעו. וגי'א מוסיף דאתגטיל מדרגא לדרגא כדאמרן [וגי'א כדאמרן דא] למסעיו דא דרגא קדמאה (הרמיק ואהיל). יט) גי'א ליג נבנה. כ) גי'א אוקימנא.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

מערב. שהוא מלכות. בכסף. מצד דרום. שהוא חכמה. כזהב. מצד צפון. שהוא בינה.

קסג) אתו ר' אלעזר וכו': באו ר' אלעזר ור' אבא וכל החברים ונשקו ידיו של ר"ש. בכה ר' אבא ואמר, ווי ווי כאשר תסתלק מהעולם מי יאיר אור התורה. אשרי חלקם של החברים ששמעו דברי תורה הללו מפיך.

מאמר וילך למסעיו

קסד) אריש וכו' ויךך למסעיו וכו': וילך למסעיו פירושו. שהלך לפקוד את

מקומו ומדרגתו. למסעו, למסעו כחוב, בלי י', שהוא לשון יחיד. ושואל, איזה מסע. ואמר, זו היא מדרגה הראשונה שנראה לו בתחילה. כתוב כאן מסעו, וכתוב שם אבן שלמה מסע נבנה, ובארנו לעיל (פרשת נח כי"ד אות שכ"ו)

אבן

עוד במדרגות. מיד, וירד אברם מצרימה, ונצל משם ולא נתפתה תוך אותם האורות שלהם, ונצרך ושכ למסומו. כיון שירד למצרים ונצרך שם, מיד ויעל אברם ממצרים, עלה ודאי. כלומר שהיה לו עליה במדרגה. כי זכה לאור החיה שה"ס חכמה דצד ימין (כנ"ל דף ג' ד"ה אמר) ושב למקומו לארץ ישראל. ונתדבק באמונה העליונה, שכתוב הנגבה, שפירושו חכמה דצד ימין: דהיינו חסד שעולה לעת גדלות ונעשה חכמה. אמנם יש גם במדרגה זו ה' מדרגות נרנח"י ועתה זכה למדרגות הראשונות שבה כמ"ש להלן.

קסב) מכאן ולהלאה וכו': מכאן ואילך, ידע אברהם חכמה עליונה ונתדבק בחקב"ה, ונעשה ימינו של העולם. אז נאמר ואברם כבד מאד בסקנה בכסף וזהב. כבד מאד, מצד מזרח, שהוא ת"ת. במקנה, מצד (ופרי דף סיג ע"ב)

קסה) וילך למסעיו. כל אינון דרגין, דרגא בתר דרגא, כמה דאתמר. מנגב * ועד בית אל, ל' לאתקנא אתריה, ולחברא לון ביחודא שלים. דהא מנגב ועד בית אל, אשתכח רזא דחכמתא, כדקא יאות.

קסו) אל המקום אשר היה שם י אהלה בתחלה י אהלה בה"א, מאן אהלה. דא בית אל, אבן שלמה י כדאמרן. תו רשים ואמר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. דכתיב לה' הנראה אליו. וכדין * ויקרא שם אברם בשם ה'. כדין אתדבק במהימנותא שלימתא.

קסז) ת"ח, בקדמיתא סליק מתתא לעילא, דכתיב וירא ה' אל אברם, וכתיב לה' הנראה אליו. ודא הוא דרגא קדמאה, כדאמרן אבן י שלמה. ולבתר הלך ונסוע הנגבה. דרגא בתר דרגא, עד דאתעטר בדרום, חולקיה ועדיביה. י לבתר סתים י מלה, כד סליק, ואמר לה' סתם, י דא עלמא עלאה. ומתמן נטיל בדרגין, ונחית מעילא לתתא, ואתדבק כלא באתריה, כדקא יאות.

מסורת הזהר

(א) ויקרא שם אברם: לעיל דף ל"ד ציון ג' וש"ג.

חלוסי גרסאו. ח נ"א מוסיף ובג"כ וילך. כ נ"א לאתקנה. ג נ"א אהלה ביהא בתחלה מאן תחלה [נ"א אהלה] דא. ד נ"א ל"ג אהלה בה"א. ונ"א אהלה. כתיב (אהיל). ה נ"א כדאמרן. ו נ"א מוסיף שלמה מסע [בנבנה] וכתיב למסעו [למסעיו]. ז נ"א ולבתר סליק. ח נ"א ל"ג פלה. ט נ"א ודא.

וילך למסעיו

הסולם

מאמר

קסו) אל מקום אשר היה שם אהלה בתחילה: אהליה כתיב עם ה' ולא עם י'. זהו יורה אשר אהלה הוא בית אל. הנקראת אבן שלמה. כמו שאמרנו (באות ע') דהיינו הנוקבא דז"א. עוד מציין שכוונתו על הנוקבא, ואומר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, שכתוב בו לה' הנראה אליו. שה"ס הנוקבא כנ"ל (באות ק"ס) ואז, ויקרא שם אברם בשם ה'. כי אז נתדבק באמונה שלמה. דהיינו בהנוקבא בשלמותה. שנקראת אמונה שלמה.

קסז) ת"ח בקדמיתא וכו': בוא וראה. מתחילה עלה במדרגות ממטה למעלה. שכתוב וירא ה' אל אברם. וכתוב לה' הנראה אליו. וזה הוא מדרגה הראשונה. כמו שאמרנו. שה"ס אבן שלמה. דהיינו מדרגת הנוקבא, (כנ"ל באות ע') שבה נוהג ראייה. ומכאן השיג נפש. ואחר כך כתוב, הלך ונסוע הנגבה. דהיינו שהלך מדרגה אחר מדרגה עד שנתעטר בדרום שהוא חסד דז"א. שהוא חלקו וגורלו. ומכאן השיג רוח. אחר כך. כשעלה יותר למעלה סותם הדבר, ואומר ויבן שם מזבח לה' סתם. ואינו אומר לה' הנראה אליו. (כנ"ל באות ק"ס) זה הוא עולם העליון. דהיינו בינה, ומכאן זכה בנשמה. (כנ"ל באות ק"ס) ומשם נסע עוד במדרגות. דהיינו שירד למצרים ועלה משם. שבו השיג

אבן שלמה ודאי. דהיינו אבן שהוא מלכות. של המלך שהשלום שלו. כי שלמה רומז על המלך שהשלום שלו שהוא ז"א (כנ"ל ב"א דף רמ"א אות רצ"ג). ואבן שלמה היא הנוקבא דז"א. ויליף גזירה שוה שאף כאן, היא הנוקבא דז"א. כמה דאתמר. מסע פירושו, כמו שנתבאר שם (מפרשת נח דף קי"ד אות שכ"ו). ע"ש.

קסה) וילך למסעיו וכו': למסעיו, פירושו, שהלך בכל אלו המדרגות מדרגה אחר מדרגה. כמו שנתבאר לעיל (באות קס"א) מנגב ועד בית אל, הוא כדי לתקן את מקומו שהוא חסד הנוקבא נגב, ולחבר אותו עם בית אל שהיא הנוקבא. ביחוד שלם. כי מנגב עד בית אל נמצא סיד החכמה כראוי. פירושו, כי הנוקבא הנקראת בית אל, היא מאירה באור החכמה. כי נקראת חכמה תתאה. אמנם אין החכמה יכולה להאיר בה בלי חסדים. וע"כ אומר, דהא מנגב, שהוא חסד, עד בית אל אישתכח רזא דחכמתא כדקא יאות. כי כשמחבר את הנגב שהוא חסדים, עם החכמה, שבבית אל יכולה החכמה להאיר כראוי. אבל מטרים שנתחברה בנגב אין החכמה שבבית אל יכולה להאיר. (כנ"ל דף ס"א ד"ה לבתר).

(דו"י דף פ"ג ע"ב י') דף פ"ד ע"א

קסח) והכא כד תסתכל בדרגין, תשכח רזא דחכמתא עלאה, מה כתיב, וילך ה למסעו מנגב, מסטרא ב דימינא, י שירותא דעלמא עלאה, סתימא עמיקא לעילא, עד אין סוף, ז ונחית דרגא בתר דרגא, ה מנגב ו ועד בית אל י מעילא לתחא.

קסט) וכתיב, ויקרא שם אברם בשם ה'. ה אדבק, יחודא באתריה, כדקא יאות, דכתיב, אל מקום המזבח אשר ב עשה שם בראשונה, מאי אשר עשה שם. דסליק לה, מתתא לעילא. והשתא יא נחית בדרגין מעילא לתתא. בגין דהוא לא תעדי מאינון דרגין עלאין, ואינון לא יעדון י מנה, י ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות.

קע) כדין אתעטר אברהם, והוה חולק עדביה דקב"ה ודאי. זכאין אינון צדיקייא, דמתעטרי ביה, בקב"ה. והוא, מתעטר בהון. זכאין אינון בעלמא דין, זכאין אינון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב * ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ י וכתיב ב ואורח צדיקים כאור יו בוגה הולך ואור עד נכון היום.

קעא) אזלו, כד מטו יו בחד בי חקל, יתבו. פתח ר' שמעון ואמר, ב פנה אלי וחנני וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, והא אוקימנא ליה, בכמה אתר. אבל י בהאי קרא, מלין סתימין אית ביה, פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנני.

מסורת הזהר

א) ועמך כולם צדיקים: לעיל בראשית א' דף ש"א ציון א'. ב) ואורח צדיקים כאור ננה: לעיל ב"א דף רנ"ב ציון א' וש"ב. ג) פנה אלי וחנני: (תהלים פ"ו) ח"ג פר. קצה:

חלופי גרסאות א' ב'א למסעיה. ב'א דימינא. ג'א שרותא. ד'א ונחת. ו'א ונטל. ז'א ונטל. (אה"ל) ה'א מ'א מוסיף עד מנגב. ו'א עד וליב מנגב. ז'א ל"ג מעילא לתתא (אה"ל). ט'א מ'א אדבק. ט'א עשה וגו'. י'א ל"ג שם. י"א ב'א נחת. י"ב ב'א מינה. י"ג ב'א ויתיחד. י"ד ב'א מוסיף וכתיב צדיקים ירשו ארץ וישכנו יעד עליה (הרמיק). טו ב'א בוגה וגו'. טז ב'א חד. יז ב'א האי.

מאמר הסולם וילך למסעיו

במקומוכראוי. שכתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. מה פירושו של אשר עשה שם, הוא, כי מתחילה העלה את הנוקבא למטה למעלה, כנ"ל, ועתה הוריד אותה בהמדרגות, ממעלה למטה כדי שלא תעבור מאלו מדרגות העליונות והן לא תעבורנה ממנה. ויתיחד הכל ביחוד אחד כראוי.

קע) כדין אתעטר וכו': אז נתעטר אברהם, ונעשה חלק גורלו ודאי בה'. אשריהם הצדיקים שמתעטרים בהקב"ה, והוא מתעטר בהם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא עליהם כתוב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתוב, ואורח צדיקים כאור בוגה הולך ואור עד נכון היום.

קעא) אזלו כד מטי וכו': הלכו, כשהגיעו לשרה אחד ישבו. פתח ר"ש ואמר, פנה אלי וחנני וגו'. מקרא הזה יש להסתכל בו. והרי בארנוהו בכמה מקומות. אבל דברים סתומים

השיג מדרגת חכמה שמצד ימין שחסד נעשה לחכמה, כנ"ל. ואח"כ ירד ממעלה למטה, כמ"ש כאן בהכתוב וילך למסעיו כנ"ל. ונתדבק הכל במקומו כראוי להיות.

קסח) והכא כד תסתכל וכו': וכאן כאשר תסתכל במדרגות שבהכתוב, תמצא כאן סוד חכמה העליונה, דהיינו החכמה שמצד ימין. מה כתוב, וילך למסעיו מנגב, שזירושו מצד ימין, שהוא דרום, והוא התחלה של העליון, דהיינו בינה. הסתום ועמוק למעלה עד אין סוף. פירוש הנגב, שאומר כאן פירושו חכמה שכראש קו ימין, שהוא התחלה ושירש אל הבינה העומדת בראש קו שמאל. שחכמה זו סתומה ועמוקה עד א"ס. ומשם ירד מדרגה אחר מדרגה ממעלה למטה, מנגב עד בית אל שהיא הנוקבא.

קסט) וכתיב ויקרא וכו': וכתוב ויקרא שם אברם בשם ה'. דהיינו שהדביק היחוד

(דפו"ד דף פ"ד ע"א)

קעב) אלא בגין דרגא ^א דיליה, דאיהו אתעטר ביה קאמר, תנה עוך
 נ לעבדך. תנה עוך, דא נ עז עלאה כדכתיב * ויתן עז למלכו. מאן מלכו. דא
 מלך סתם, מלכא משיחא. אוף הכא לעבדך, דא מלכא משיחא, ^ד כדאמרן
 מלך סתם.

קעג) והושיעה לבן אמתך. וכי לא ^ה הוה בריה דישי ו איהו, עד דאיהו
 א אמר בשמא דאמיה, ולא בשמא דאבוי. אלא, הא אוקימנא, דכד ייתי
 ב"נ, ^ח לקבל מלה עלאה ^ט לאדכרא, בעי למהך במלה דאיהו ודאי. ועל דא,
 אדכר לאמיה, ולא לאבוי. ותו, ^י הא תנינן ^{יא} דדא מלך כדקאמרן.

קעד) אמר ר' שמעון, ת"ח, מה כתיב, ^ב ויהי ריב בין רעי מקנה יי אברם,
 רב כתיב, חסר יוד, דבעא לוט למהדר לפולחנא נוכראה, דפלחי יתבי ארעא,
 וסופיה דקרא אוכה, דכתיב והכנעני והפריזי אז יושב בארץ.

קעה) ומנלן דלוט אהדר יי לסרחניה, לפולחנא נוכראה, ^ד דכתיב, ויסע
 לוט מקדם. מאי מקדם. מקדמונו של עולם. ^{טו} כתיב הכא, ויסע לוט מקדם,
 וכתיב ^י ויהי בנסעם מקדם, מה להלן נטילו מקדמונו ^{טז} של עולם אוף
 הכא ^{יז} כן.

מסורת הזהר

א) ויתן עז למלכו: (שמואל א' ב') ח"א קסו: ח"ג יט: ב) ויהי ריב בין רועי מקנה אברם:
 לעיל דף ל"ד ציון ה' וש"נ. ג) ויהי בהנסעם מקדם: לעיל פרשת נח דף קי"ח ציון א' וש"נ.
 חלוסי גרסאות א) גיא דילה. ב) גיא מוסיף לעבדך סתם. ג) גיא עז. ד) גיא כדקאמרן. ה) גיא מוסיף הוה רור
 ו ג"א ליג איהו עד (אה"ל). ז) גיא מוסיף אמר (והושיעה לבן) כן אמתך. ח) גיא לקבלא.
 ט) גיא לאתוכרא. י) גיא דהא. יא) גיא דא. יב) גיא אברם וגוי. יג) גיא לסרחניה. יד) גיא הה"ד, טו) גיא
 מוסיף אמר (זוט) אי אפשי (גיא אפשר) באברהם ולא באלוהו כתיב (הרמיק ואה"ל). טז) גיא דעלמא, יז) גיא מקדמונו.
 דעלמא וליג כן.

וילך למסעיו

הסולם

מאמר

כמו שאמרנו. כלומר. שלא התפלל בשביל
 עצמו אלא בשביל הנוקבא הנקראת מלך סתם,
 וע"כ הזכיר לאמו, שה"ס הנוקבא ולא הזכיר
 לאביו.

מאמר ויהי ריב בין רועי מקנה אברם

קעד) אמר ר"ש ת"ח וכו': אמר ר"ש בוא
 וראה מה כתוב, ויהי ריב בין
 רעי מקנה אברם. רב כתוב חסר יי, יורה,
 שלוט רצה לחזור לעבודה זרה, שיושבי הארץ
 עבדו. וסוף הכתוב מוכיח זה. שכתוב והכנעני
 והפריזי אז יושב בארץ. שזה מלמד שלוט
 היה רוצה לעבד ע"ז כמותם. ומה שאומר רב
 חסר יי מורה על עבודה זרה. וה"ס הכתוב ורב
 יעבוד צעיר. וכן עשו אמר ליעקב יש לי רב.
 ויעקב אמר לו יש לי כל. וכן ה"ס וערב רב
 עלה אתם.

קעה) ומנלן דלוט וכו': ומאין נשמע שלוט
 חזר לסורו לעבודה זרה. שכתוב,

ויסע

יש במקרא הזה. פנה אלי, שואל. וכי דור
 שהיה עניו. יאמר פנה אלי וחנני. ומשיב אלא
 שאמר זה. בשביל מדרגה שלו שהוא מתעטר
 בה. דהיינו שהתפלל בשביל הנוקבא דז"א,
 תנה עורך לעבדך וכו': תנה עורך, זה הוא
 עז העליון. שהוא חכמה. שכתוב ויתן עז למלכו.
 מי רוא מלכו. זה הוא מלך סתם שהוא מלך
 המשיח. דהיינו המלכות שהיא נוקבא דז"א.
 (כנ"ל בראשית א' דף רמ"א אות רצ"ג) אף
 כאן לעבדך הוא מלך המשיח. כמו שאמרנו
 מלך סתם. דהיינו הנוקבא.

קעג) והושיעה לבן אמתך: שואל, וכי לא היה
 בנו של ישי. עד שהיה צריך לומר
 בשמו של אמו, ולא בשמו של אביו. ומשיב, אלא
 בארנוהו. כאשר יבא האדם להזכיר עצמו
 לקבל דבר עליון, הוא צריך לבא בדבר שהוא
 ברור. וע"כ הזכיר את אמו, שאמר לבן אמתך
 ולא לאביו. ועוד הרי למדנו שזוהו מלך סתם
 (דשו"י דף ס"ד ע"א)

קען) כיון דידע אברהם, דלוט א להכי נ נטי נ לביה. מיד א ויאמר אברהם אל לוט וגו' הפרד נא מעלי. לית אנת כדאי לאתחברא בהדאי. כדין אתפרש ב אברהם מניה, ולא בעא ל'מיהך ולאתחברא עמיה, דכל מאן דיתחבר ל לחייבא, סופיה ב למיהך אבתריה, ס ולאתענש * בגיניה.

קען) מנלן, מיהושפט, דאתחבר עם אחאב, ואלמלא זכו דאבהן, אתענש תמן. דכתיב ב ויצעק יהושפט. וכדין אשתזיב, דכתיב ויסיתם אלקים ממנו. קעח) וע"ד לא בעא אברהם, למיהך בהדיה דלוט. ו עם כל דא, לא בעא לוט, למהדר מסורחניה, אלא ג ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן. ויסע לוט מקדם. אתנטיל מן קדמאה דעלמא, ולא בעא לאתדבקא במהימנותא שלימתא, כאברהם.

קעט) י אברהם ישב בארץ כנען. לאתדבקא באתרא דמהימנותא, ולמנדע חכמתא, לאתדבקא במאריה. ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, עם אינון חייבין דעלמא, דנפקו מגו מהימנותא, דכתיב, ו אנשי סדום רעים וחטאים לה' א מאד. כל חד אתפרש לארחיה, כדקא יאות. בג"כ זכאין אינון חברייא, דמשתדלי באורייתא יממא יב וליליא, וחברותא דלהון בקב"ה. ועלייהו כתיב ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

מסורת הוזהר

א) ויאמר - הפרד נא מעלי: לעיל דף ל"ה ציון א' וש"נ. ב) ויצעק יהושפט: ד"ה ב' י"ח ג) ויבחר לו לוט: לעיל דף כ"ד ציון א' וש"נ. ד) אברהם ישב בארץ כנען: לעיל דף ל"ה ציון ג' וש"נ. ה) ואנשי סדום רעים: לעיל דף ל"ה ציון ד' וש"נ. ו) ואחם הדבקים בה': לעיל ב"ב דף ק"ו ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות א) ג"א הכי. ב) ג"א נטיל. ג) ג"א ביה. ד) ג"א ל"ג וגו'. ה) ג"א אברהם. ו) ג"א ל"ג מן למיהך עד למיהך. ז) ג"א לחייבא. ח) ג"א למהך. ט) ג"א ולאתענשא. י) ג"א ל"ג מן ועם עד אלא. יא) ג"א מוסיף מאד יודעים את רבונם ומכוונים למרוד בו (הרמ"ק ואה"ל). יב) ג"א ולילי.

הסולם

מאמר
ויסע לוט מקדם, מהו מקדם, מקדמונו של עולם. כתוב כאן ויסע לוט מקדם, וכתיב ויהי בהנסעם מקדם, מה שם נסעו מקדמונו של עולם, אף כאן כן.

קען) כיון דידע וכו': כיון שידע אברהם אשר לוט נסה לבו אחר ע"ז, מיד ויאמר אברהם אל לוט הפרד נא מעלי. אין אתה כדאי להתחבר עמי. או נפרד אברהם ממנו. ולא רצה עוד ללכת להתחבר עמו. כי כל מי שמתחבר לרשע סופו ללכת אחריו ולהענש בשבילו.

קעז) מנלן מירושפט וכו': מאין לנו זה, מיהושפט שנתחבר עם אחאב. ואלמלא זכות אבות שהיה לו, היה נענש בשבילו, שכתוב ויצעק יהושפט וגו' ואו נצל שכתוב ויסיתם אלקים ממנו.

קעח) ועל דא לא בעא אברהם וכו': וע"כ (דפוסי דף פ"ד ע"א *) פ"ד ע"ב)

ויהו ריב בין רועי מקנה אברהם לא רצה אברהם ללכת עם לוט, ועם כל זה לא רצה לוט לחזור מחטאו, אלא ויבחר לו לוט וגו' ויסע לוט מקדם, שפירושו, שנסע מקדמונו של עולם, ולא רצה להדבק באמונה השלימה כמו אברהם.

קעט) אברהם ישב בארץ כנען: ארץ כנען ה"ס הנוקבא, והכתוב אברהם ישב בארץ כנען, פירושו, כרי להתדבק במקום האמונה שה"ס הנוקבא, ולדעת חכמת רבונן. ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, דהיינו שנתחבר עם רשעי עולם האלו שיצאו מן האמונה, שכתוב עליהם, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, כל אחד נפרד לדרכו כראוי לו. אברהם לקיושה, ולוט לרשעי עולם, בשביל זה אשריהם החברים. שעוסקים בתורה יום ולילה והתחברותם הוא בהקב"ה, דהיינו שעושים כמעשה אברהם ולא כמעשה לוט, ועליהם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

קפ) * וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. ר' אבא פתח ב' ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו', ה' ווי למאן דאסתתר מקמי קב"ה, דכתיב ביה ג' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. והוא אתי למערק מקמיה.

קפא) אלא, כתיב ד' יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי: דא כנסת ישראל. בחגוי הסלע: דא ירושלם, דאיהי סלקא על כל עלמא. מה סלע, איהי עלאה ותקיפא על כלא, אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא. בסתר המדרגה: ג' דא אתר דאקרי בית קדש הקדשים, ד' לבא דכל עלמא. קפב) ובג"כ כתיב בסתר המדרגה, בגין דתמן הות שכינתא מסתתרא, כאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ולא נפקא ס' מביתא ו' לבר. כמה דאת אמר, ה' אשתך כגפן פוריה ברכתי ביתך וגו'. כך כנסת ישראל לא שרייא לבר ז' מאתרהא, בסתירו דדרגא, אלא בזמנא דגלותא, ס' דאיהו בגו גלותא, ובגין דאיהי בגלותא, שאר עמין אית לון טיבו ושלוח יתיר.

מסורת הזהר

א) וה' אמר - אחרי הפרד לוט: (בראשית י"ג) ח"א פה. זה. קה. קנה. ח"ב רכו: ב) ויקם יונה לברוח תרשישה: (יונה א') ח"א פה. ח"ב קע: קעא. ג) הלא את השמים: (ירמיה כ"ג) לעיל פרשת נח דף ס"ט ציון ד' וש"ג. ד) יונתי בחגוי הסלע: (שה"ש ב') ח"ג סא. ז"ח שה"ש ע"ה טב שכה. תק"ח קס"ז טג שלהי. ה) אשתך כגפן פוריה: (תהלים קכ"ח) ח"א קטו: קטו. רלה. ח"ב קכ. קע: ח"ג קכה: קכו.

חלופי גרסאות א' נ"א וכי מן קמי דכזיב. ול"ג מן ווי ער דכתיב. ונ"א וכי מאן יכיל למערק מקמיה הקב"ה (הרמ"ק) ונ"א וכי מאן יכיל לערקא מקמי קב"ה (אה"ל). כ' נ"א דערקי. ונ"א דאסתר. ג' נ"א מוסיף דא בית המקדש ד' נ"א בלבא. ונ"א מוסיף אתר דאיהו לבא (אה"ל). ה' נ"א מביתה. ו' נ"א ל"ג לבר. ז' נ"א מאתרה. ח' נ"א דאיהו.

<p>מאמר</p> <p>קפ) וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט וגו': ר' אבא פתח, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו' ווי למי שמסתיר עצמו מלפני הקב"ה, שכחוב בו, הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. ומתמה, ויונה בא לברוח מלפני הקב"ה.</p> <p>קפא) אלא כתיב יונתי וכו': ומשיב אלא כתוב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי, היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה. בחגוי הסלע היא ירושלים, שהוא גבוה מכל העולם. מה סלע הוא גבוה וחזק מכל, אף ירושלים היא גבוה וחזקה מכל. בסתר המדרגה זהו המקום שנקרא בית קדש הקדשים שהוא הלב של כל העולם.</p> <p>קפב) ובג"כ כתיב וכו': ועל כן כתוב, בסתר המדרגה, על הקדש קדשים, משום שהשכינה היחה מסתרת עצמה שם, כאשר היא צנועה לבעלה, ואינה יוצאת מביתה לחוץ. כמו שאתה אומר, אשתך כגפן פוריה (רמ"י דף פ"ד ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>בירכתי ביתך, כך כנסת ישראל אינה שורה מחוץ למקומה, שהוא בסתר המדרגה, אלא בזמן הגלות, שהיא בתוך הגלות. ומשום שהיא בתוך הגלות, ע"כ שאר תאומות יש להם טובה ושלוח יותר מישראל. פירוש, בית המקדש ה"ס הנוקבא. וכתוב, והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. כי הפרכת ה"ס הפרסא שבמקום החזה המבדילה בין מחזה ולמטה, ששם החסדים מגולים בהארת חכמה, שה"ס הקדש, ובין מחזה ולמעלה, ששם החסדים מכוסים ונעלמים מהארת חכמה, שה"ס קדש הקדשים, וע"כ נקרא קדש הקדשים בשם סתר המדרגה, כי החכמה מסתרת שם ואינה מתגלית. אמנם מקום הזווג אינה אלא בבחינת מחזה ולמעלה, (כנ"ל בראשית א' דף פ"ו ד"ה וזה אמרו) דהיינו במקום קדש הקדשים. וז"ש דתמן הות שכינתא מסתתרא כאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ודא נפקא מביתא לבר, כי אין פני אדם אלא שם, כנ"ל ע"ש.</p>
--	--

קפג) ת"ח, בזמנא דישראל שריין על ארעא קדישא, כלא הוה מתתקן כדקא יאות, ^ה וכרסייא שלימ עדייהו, ועבדי פולחנא, ובקע אוירין דעלמא, וסליק ההוא פולחנא לעילא לאתריה, בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא, אלא לישראל בלחודייהו. ובג"כ, שאר עמין ^ז עעכו"ם, הוו מתרחקי, דלא הוו שלטין ^י בה ^ז כדהשתא, בגין דלא אתונו אלא מתמצית.

קפד) ואי תימא, הא חמינן כמה מלכין הוו, דשליטין בזמנא דבית המקדש קיים על עלמא. ת"ח, בבית ראשון, עד לא סאיבו ישראל ארעא, לא הוו ^ט שליטין שאר עמין ^ו עעכו"ם, אלא, אתונו מתמצית, ובה הוו שליטין, ולא כן. כיון דחבו ישראל, וסאיבו ארעא, ^י כדין כביכול, דחו לה לשכינתא ^י מאתרה, ואתקרבת לדוכתא אחרא, וכדין שליטין שאר עמין, ואתייהיב לון רשו לשלטה.

קפה) ת"ח, א ארעא דישראל, ^ב לא שליט עליה ממנא ^ט אחרא, בר קב"ה בלחודי. ובשעתא ^י דחאבו ישראל, והוו מקטרין לטעוון ^ה אחרנין, בגו ארעא, כביכול ^ז אדחייא שכינתא מאתרה, ומשכי ומקטרי לאתקשרא טעוון אחרן ^י גו שכינתא, וכדין אתייהיב לון שלטנותא. ^ה בגין דקטרת ^ז קטרא ^ט הוה לאתקטרא. ^ט וכדין, שלטו שאר עמין, ובטלו נביאים, וכל אינון דרגין עלאין לא שלטו בארעא.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) לפי שהקפדת הוא מקשר המדענות יחד ולכן נקרא בשם קפדת שהוא לשון קשור כלשון תכנוס.

שליט עליה ממנא אחרא: ח"א סא. קח: ח"ב לג. קל: קמ: קנא: רט.

חלופי גרסאות ח גיא וכרסיא. ז גיא ליג עעכו"ם. וגי'א עע"ז. נ גיא ליג בה. ד גיא כהשתא. ה גיא שליטין. ו גיא ליג עעכו"ם וגי'א עע"ז. ז גיא ליג כדין, ח גיא מאתרהא. ט גיא, מוסיף ולא אחרא. י גיא דחבו. יא גיא אחרן. יב גיא אתרתייהו. יג גיא בגו. יד גיא קטרא. וגי'א קטרא, טו גיא איהו. טו גיא ומכרין. (אה"ל)

וה' אמר - אחרי הפרד לוש

הסולם

מאמר

קפג) ת"ח בזמנא וכו': בא וראה, בשעה שישראל שרוים בארץ הקדושה הכל היה מתיקן כראוי, והכסא שהוא הנוקבא היה שלם עליהם. כלומר, שהיתה כסא שלם לישראל העליון ועבדו עבודת השם, דהיינו שהעלו מ"ן, ובקעו אוירים של העולם, והענודה עלתה למעלה למקומה לזו"ן, וגרמו להם זווג. כי הארץ אינה מתוקנת לעבודה רק לישראל בלבדם. ועל כן שאר האומות היו מתרחקים מהארץ, שלא היו שולטים בה כמו עתה, כי לא היו נוזנים אלא מתמצית. כלומר השפע שהמשיכו ישראל ע"י עבודתם. השלים גם את אומות העולם, אבל עיקר השפע הגיע לישראל, והאומות קבלו רק תמצית מהשפע. לפיכך היתה הממשלה לישראל.

קפד) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי אנו רואים כמה מלכי האומות היו

(רפויי דף פ"ד ע"ב)

קפו) ולא ה' אעדיו שלטנותא י' דשאר עמין, בגין דאינון י' משכו לשכינתא ז' לגבייהו. וע"ד, בבית שני, הא שולטנותא ה' משאר עמין, לא אעדיו, וכ"ש בגלותא, דשכינתא י' בשאר עמין, אתר דשאר ממנן שלטין, ובג"כ ז' כלהו ינקין מן שכינתא, דאתקריבת גבייהו.

קפו) ועל * דא, בזמנא דישראל, הוו שראן על מ' ארעא, ופלחי פולחנא דקב"ה, שכינתא ה' הות צנועה בינייהו, ולא נפקת מגו' ביתא לבר י"ב באתגלייא. ובג"כ, כל אינון נביאים דהוו בההוא זמנא, לא נטלו נבואה אלא י' באתרה כדקאמרן. ובג"כ, יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא, דלא יתגלי עליה נבואה, ולא יהך י' בשליחותא דקב"ה.

קפח) ואי תימא, הא חמינן דאתגלייא שכינתא בבבל, דאיהו לבר. הא אוקימנא, דכתיב, * היה י' היה, דהוה, מה דלא הוה מן קדמת דנא, מיומא דאתבני בי מקדשא, וההיא נבואה לשעתא הות.

קפט) וכתיב, על נהר כבר. נהר דכבר הוה, מיומא דאתברי עלמא, ושכינתא אתגלייא תדיר עליה, דכתיב י' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד מ' וגו'. י' ודא איהו חד מינייהו.

קצ) ותמן י' אתגלייא י' שכינתא, לפום שעתא דאצטריכו לה ישראל,

מסורת זוהר

א) היה היה — נהר כבר: (יחזקאל א') ח"א סמט. רכב. ח"ב א. ה. פב. קסו. ת"ז בהקדמה ד. ז"ח יתרו ל"ח טא שא. ב) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף רי"א ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות ה' ג"א אעדו (אה"ל). ז' ג"א משאר. נ' ג"א משכי. ד' ג"א גבייהו. ה' ג"א דשאר. ו' ג"א בין שאר. ז' ג"א כלהון. ח' ג"א בארעא וליג על. ט' ג"א מוסיף שראת והות י' ג"א ביהחא י"ב ג"א באתגלייא. י"ג ג"א בשליחותיה. י"ד ג"א מוסיף היה דבר ה' אל יחזקאל וגו' על נהר כבר וגו'. טו ג"א מ' מן. ונ"א מקדמת וליג מן. סו ג"א מוסיף וגו' שם האחד וגו'. י"ז ג"א והאי. י"ח ג"א אתגלי עליה וליג שכינתא. י"ט ג"א מוסיף שכינתא עליה (אה"ל).

מאמר הסולם וה' אמר — אחר הפרד לוס

קפח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי אנו רואים שנגלה השכינה בבבל, ליחזקאל, שהוא חו"ל. הנה ביארנו, שכתוב, היה היה, שהיה אז, מה שלא היה מסודר לכן, מיום שנבנה בית המקדש, ואותה הנבואה לשעה גיתה. כדי לנחם את ישראל כמ"ש להלן. וכתוב על נהר כבר, שפירושו, נהר שכבר היה מיום שנכרא העולם והשכינה היתה נגלה עליו תמיד, היינו מטרים שנבנה כיהמ"ק, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים וגו', ונהר זה כבר, הוא אחד מד' נהרות הללו. פירושו, הגן, ה"ס השכינה, (כנ"ל ב"א דף רי"א ד"ה ומיד) שממנה נמשך הנהר היוצא מעדן, שה"ס חכמה, ונעשה לד' נהרות, ע"כ היתה נגלה על ד' נהרות הללו מטרים שנבנה בית המקדש.

קצ) ותמן אתגלייא שכינתא וכו', ושם נגלה השכינה לצורך השעה, שהיו ישראל צריכים אותה, כדי לנחמם מצער של חורבן

בית

שלטו שאר האומות, ונתבטלו הנביאים, וכל אלו מדרגות העליונות לא שלטו בהארץ.

קפו) ולא אעדיו וכו': ולא הוסרה השליטה משאר האומות, משום שמשכו אצלם את שפע השכינה, ועל כן בבית שני לא הוסרה השליטה משאר האומות, ומכל שכן בזמן הגלות, ששפע השכינה היא בשאר האומות במקום משאר הממונים שולטים, וע"כ יונקים כולם מהשכינה שנתקרבה אליהם.

קפו) ועל דא בזמנא וכו': ועל כן, בשעה שישראל היו שרוים בארץ, ועבדו עבודת הקב"ה, השכינה היתה צנועה ביניהם ולא יצאה מן הבית לחוץ בגלוי, ומשום זה כל הנביאים שהיו אז באותו זמן, דהיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, לא קבלו נבואה מחוץ למקומה, דהיינו מחוץ לארץ ישראל, כמו שאמרנו. ומשום זה ברח יונה לחוץ מארץ הקדושה, כדי שהנבואה לא תתגלה עליו, ולא יהיה מחויב ללכת בשליחותו של הקב"ה.

(רמ"י, דף ס"ד ע"ב, י', דף פ"ח ע"א)

לפום צעריייהו. אבל בזמנא אחרא לא אתגלייא, ובג"כ יונה, בגין דלא תשרי עלוי שכינתא, ולא תתגלי א עליה, אזל ב מארעא קדישא, וערק. הה"ד * מלפני ה' וכתוב כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח.

קצא) ת"ח כמה דשכינתא לא אתגלייא, אלא באתרא דאתחזי לה, אופי הכי לא אתחזי ולא אתגלייא, אלא בב"נ דאתחזי לה. דהא מן יומא, דסליק על רעותיה דלוט, לאתהפכא בסרחניה, אסתלקת רוחא קדישא מאברהם. וכן וכד אסתלק לוט מניה, מיד שרא רוח קודשא בדוכתיה. הה"ד, וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו ו' וגו'.

מסורת הזהר

(א) מלפני ה': יונה א' ג'. (ב) כי ידעו האנשים: יונה א' יוד.

חלוף גרסאות א נ"א עלוי ב נ"א מן ארעא. ג נ"א מוסיף ה' לברוח חרשישה. ד נ"א ל"ג מן וכתוב עד חיה. ה נ"א הכא. ו נ"א אתחזייא. ז נ"א אתגלייא, ה נ"א ל"ג לה. ונ"א ליה. ט נ"א רעותא. י נ"א רוח קדישא. יא נ"א כיון דסתלק. יב נ"א אתפרש (אח"ל). יג נ"א קדישא, יד נ"א מוסיף וגו' שא נא עיניך וראה כל המקום אשר אתה שפוגו.

מאמר | הסולם | וה' אמר - אחרי הפרד לוט

ולמטה לבחינת חצוניות, כי לא יוכלו להתברר ולהשתלם מטרם גמר התקון, כי אז יקבלו הזו"ן השלמה דמין הב' כמ"ש באות קל"ג.

וזהו ההפרש מנשמת ישראל לאומות העולם, כי ישראל נמשכים מבחינת כלים דפנים, והם ראויים לקבל אורות שלמים גם מטרם גמר התקון. אבל אומות העולם נמשכים מבחינת כלים החצונים, וע"כ לא יוכלו לקבל שום שלמות מטרם גמר התקון, ועד"ז נחלקו העולמות לפנימיות וחיצוניות. וארץ ישראל, היס כלים דפנים מבחינת העולם. וחוץ לארץ הם כלים דחיצוניות. וע"כ אין שלמות בחוץ לארץ מטרם גמר התקון, כי אז נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'. וכן ומלאה הארץ דעה וגו'. אבל מטרם גמר התקון, אין שלמות רק בהכלים דפנים מהעולם בלבדם, שהם סוד ארץ ישראל.

וזה אמרו, ארעא דישראל לא שליט עלה ממנא אחרא בר קביה בלחודו. כי ארץ ישראל להיותה מבחינות כלים דפנים, קבלה חקון גם בזמן הזה, בסו"ה ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה וגו' והשכינה מתגלית בה. מה שאין כן בחוץ לארץ, כי נתנה לשליטת ע' שרים. שגם הם בחינת חיצוניות מהקדושה. דהיינו שנמשכים מכלים החצונים שאין להם שום שלמות מטרם גמר התקון, ולפיכך עוד לא נתקיים, והיה ה' למלך על כל הארץ, אלא בארץ ישראל לבד.

ווי"ש כמה דשכינתא לא אתגלייא אלא באתרא דאתחזי לה, דהיינו בארץ ישראל.

אוף

בית המקדש, אבל בזמן אחר לא נגלה השכינה בחוץ לארץ. ומשום זה, ברח יונה, כדי שלא תשרה עליו השכינה, ולא תתגלה עליו, וע"כ הלך מארץ הקדושה וברח. וזהו שכתוב, מלפני ה' וכתוב כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח.

קצא) הא חזי כמה וכו': בוא יראה, כמו שהשכינה אינה מתגלה אלא במקום הראוי לה, כן אינה נראית ואינה מתגלה אלא לאיש הראוי לה, שהרי מיום שעלה ברצונו של לוט להתהפך בחטאו, נסתלק רוח הקדש מאברהם, וכשלוט נפרד ממני, מיד שרה רוח הקדש במקומו, דהיינו על אברהם, וזהו שכתוב, וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. ביאור המאמר, כי ידעת שכל מדרגה נחלקת לפנימיות וחיצוניות, שזורשו של התחלקות הזה, ה"ס עלית ה"ת לעינים, ונעשה סיום חדש בסיום גלגלתא ועינים שה"ס פרסאן ואח"כ יצאו לחוץ מהמדרגה. (עי' בפתיחה לחה"ק אות ע"ז) ולפיכך הכלים שלמעלה מפרסא שנשארו בהמדרגה נקראים פנימיות, והכלים שיצאו למטה מפרסא נקראים חיצוניות, או אחורים, ע"ה. ואע"פ שבעת גדלות מוחזרים הכלים החצונים שלמטה מפרסא אל המדרגה, עם כל זה, כיון שז"ת דאצילות, שהם זו"ן, אינם נשלמים רק בדרך עליה להמקום שלמעלה מחוזה, שה"ס השלמת התחחון בעליון, ואינם נשלמים במקומם עצמם, בהמקום שמחזה ולמטה, כמו שנתבאר באורך בפתיחה לחכמת הקבלה, מאות קל"ד עד אות קמ"ד, עש"ה. ע"כ נחנים תמיד הכלים בינה ותו"מ שמחזה

(דפויו דף פסה ע"א)

קצב) ת"ת, כיון דחמא אברהם, דלוט הוה תב לסחרניה, הוה דחיל אברהם, אמר דילמא ח"ו, בגין חברותא דדא, אבידנא בגיניה חולקא קדישא, דאעטר לי קב"ה. כיון דאתפרש מניה, א"ל * שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם.

קצג) מאי ב מן המקום אשר אתה שם. דאתדבקת ביה בקדמיתא, ואתעטרת בהימנותא שלימתא. צפונה, ונגבה, וקדמה, וימה. אלין אינון מסעיו, דהוו בקדמיתא, דכתיב ב וילך למסעיו, וכתיב, ג הלוך ונסוע י הנגבה. אלין דרגין עלאין, דאתעטר במהימנותא שלימתא ד בקדמיתא.

קצד) וכדין אתבשר, דלא יעדי מניה ומן בנוי לעלמין, דכתיב כי את כל הארץ אשר אתה רואה. מאי אשר אתה רואה. דא דרגא קדמאה דאתגליא ליה, כד"א לה' הנראה אליו. ובג"כ אשר אתה רואה, בגין דדרגא דא קדמאה, אתכליל מכלהו דרגין, וכלהו ו אתחזון ביה, ובג"כ, כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'.

קצה) ר' אלעזר, אערע בבי י אושפיזא בלוד, והוה עמיה רבי חזקיה. קם

מסורת הוהר

א) שא נא עיניך: לעיל דף ס"ז ציון א' וש"נ. ב) וילך למסעיו: לעיל דף ס"ב ציון ג' וש"נ. ג) הלוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות א ג"א ליג אברהם. ב ג"א ליג מן המקום. ג ג"א ליג הנגבה. ד ג"א קדמיתא. ס ג"א וכלהו. ו ג"א אתחזין, ז ג"א אושפיזיה.

מאמר הסולם וה' אמר אחרי הפרד לוש

המקום שנתדבקת בו בתחילה ונתעטרת באמונה לשלמה, דהיינו צפונה ונגבה קדמת וימה, אלו הם המסעות שנסע בתחילה, שכתוב וילך למסעיו, כמו שנתבאר (באות קס"ה) שה"ס נפש רוח נשמה וחיה ע"ש. צפונה ה"ס בינה ונשמה, נגבה, ה"ס חכמה וחיה. קדמה ה"ס ת"ת, ורוח. ימה, ה"ס מלכות, ונפש. וכתיב הלוך ונסוע הנגבה וכו': אלו הן מדרגות העליונות שנתעטר בהם באמונה שלמה בתחילה.

קצד) וכדין אתבשר וכו': ואז נתבשר, שלא יסורו ממנו ומן בניו לעולם. שכתוב, כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך. ושואל מהו אשר אתה רואה ואומר, זה הוא מדרגה הראשונה שנתגלה לו שהיא מדרגת הנפש, כמו שאתה אומר, לה' הנראה אליו (כנ"ל באות קס"ו) ומשום זה נאמר אשר אתה רואה, משום שמדרגה זו הראשונה, שהיא הנוקבא, נכללת מכל המדרגות, וכל המדרגות נראות בה, ומשום זה נאמר, כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'.

מאמר כתפוח כעצי היער. קצה) ר' אלעזר אערע וכו': ר' אלעזר אירע בפלוג בלוד. והיה עמו שם ר' חזקיה

הסולם

מאמר

אוף הכי וכו' בכר נש דאתחזי לה וכו', דהיינו שיהיה נשמר מלעורר הזווג בחיצוניות הנוקבא, שהיא בהמקום שלמטה מחזה, כי אז הוא מפריד הנוקבא מו"א. והשפע הולכת לחוץ לארץ, אל ע' שרים של אומות העולם שהם בעלי הכלים החיצוניים המתאווים לאותו השפע. ווי"ש (באות קס"ה) ובשעתא דחאכו והוו מקטרין למעוין אחרנין וכו', דהיינו שעוררו זווג בכלים החיצוניים של הנוקבא והמשיכו השפע ממעלה למטה. שאז הולכת השפע לאלהים אחרים כנ"ל. וכדין שלכו שאר עמין וכו', כי השפע הגיע לע' שרים שלהם. ובג"כ כלהו ינקין מן שכינתא דאתקריבת נבייהו, כי הכלים החיצוניים של השכינה, קרובים לאומות העולם, בי רק הם מקבלים מהם כנ"ל. ובדרך תזה תבין כל המאמר.

קצב) תא חזי כיון וכו': בוא וראה, כיון שראה אברהם שלוט חזר לסורו, היה מפחד, אמר, אולי ח"ו, משום התחברותי עם זוה, אבדתי בשבילו, חלק הקדוש שהקב"ה העטיר אותי, כיון שלוט נפרד ממנו, א"ל הקב"ה, שא נא עיניך וגו', ושואל מהו מן המקום אשר אתה שם, ואומר שפירושו, (טו"י דף ס"ה ע"א)

בלידיא למלעי באורייתא, קם רבי חזקיה גביה, א"ל ר' אלעזר, (ה) ב בקיסטרא נ דקוסטא, חבריאי שכיחי.

קצו) פתח ר' אלעזר ואמר, * כתפוח בעצי היער וגו'. כתפוח, דא קב"ה דאיהו חמיד ומתעטר בגוונוי, מכל שאר אילנין, דלא אית דדמי ליה. רשים איהו מכלא, ד רשים הוא, דלית י אחרא כוותיה.

קצו) בגיני כך, בצלו חמדתי. בצלו: ולא בצלא אחרא. בצלו: ולא בצלא דשאר ממנן. חמדתי, אימתי, מן יומא, דהוה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד ורחים ליה לקב"ה באהבה. כד"א ב אברהם אוהבי. ופריו מתוק לחכי, מ דא הוא יצחק, דאיהו פ איבא קדישא.

קצח) ד"א, בצלו חמדתי וישבתי, דא יעקב. ופריו מתוק לחכי, דא יוסף

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) נאהל שלים עו האורחים ונזכר להם הכל במדה
עם מליים חמיד חברים אשר הם עובדים ושנים עסק
הם נאים לאוספתא אי כלה כמנאר.

חלופי גרסאות ה ג"א בקיסטא. ונ"א בקיסרא (אה"ל). ג ג"א דקוסטא (אה"ל). ג ג"א מוסיף היער כן דודי בין
הבנים וגו'. ד ג"א רשים הוא (אה"ל). ה ג"א אחר ונ"א אחרה. ו ג"א מוסיף חמדתי
וישבתי. ז ג"א מוסיף זרע אברהם. ח ג"א דא יוסף ול"ג מן הוא יצחק עד דא יוסף. ט ג"א איבו.

מאמר

הסולם

כתפוח בעצי היער

השכינה בצל אחר, דהיינו בצל דעלי תאנה
(כנ"ל בראשית ב' דף קפ"א ד"ה ויתפרו ע"ש)
בצלו ולא בצלא דשאר ממנן, דהיינו בצל
של ע' שרים. כנ"ל. חמדתי אימתי, שואל,
בצלו חמדתי מאימתי חמדה, כי אי אפשר לומר
שחמדה תמיד, שהרי מסכת החטא נטחה לע' שרים
כנ"ל בדבור הסמוך, ואומר, שהוא מיום שבא
אברהם לעולם, ואהב את הקב"ה באהבה, כמו
שאתה אומר אברהם אוהבי. אז תקן את
השכינה, וחזרה ונתיחדה בז"א, ופריו מתוק
לחכי, זהו יצחק, שהוא פרי קדוש של אברהם.
פירוש, כי בעוד שנטחה לע' שרים, שה"ס
הארת השמאל, היתה ריקנית הן כחכמה והן
מחסדים כנ"ל (דף י"ג ד"ה והענין) ואחר
שאברהם תקנה לזווג עם ז"א, וקבלה ממנו
קו ימין שה"ס חסדים המכוסים הנבחנים
לצל, חזר להאיר בה גם קו השמאל, שה"ס
הארת החכמה המתלבשת בחסדים דימין.
(כנ"ל דף י"ז ד"ה כיון) ונמצא הארת
החכמה בבחינת פרי ותולדה דקו ימין, כי
לא יכלה להאיר מקודם לכן. וז"ס אברהם
הוליד את יצחק.

חזקיה, קם ר' אלעזר בלילה ללמוד תורה.
עמד אצלו ר' חזקיה, בסמוך לו, כי היה צר לרם
המקום. אמר לו ר' אלעזר, בארמון צר החברים
מצוים. כלומר מתוך שהם מרבים בתורה
וממעטים במלאכה, לכן פוגשים אותם תמיד
בבית מלונות צרים וקטנים. כי אין להם
כסף לשכור בתים מרווחים. קיסטרא, פירוש
ארמון, לפי הענין. קיסטא, פירוש מקום צר
ודחוק. כמ"ש (תענית כד.) דיירנא בקוסטא
דחיקא.

קצו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר,
כתפוח בעצי היער וגו'. כתפוח,
זחו הקב"ה, שהוא נחמד ומתעטר בגוונוי
שה"ס ב' קוין ח"ת, הנבחנים לב' גוונין, לבן אדום
וירוק. שאין דומה לו, בכל שאר אילנות.
שהם ע' שרים המתדמים לקדושה כקוף בפני אדם.
מצוין הוא מכל, מצוין הוא שאין אחר כמותו.
פירוש, כי מחמת חטא דעצה"ד, נמשכה
השכינה לצד ע' שרים, שהם בחינת חיצוניות
דז"א, כמ"ש לעיל (בהסולם באות קצ"א ע"ש)
וע"כ אחר שנתקנה וחזרה ונתדבקה בז"א,
הנקרא הקב"ה, אמרה השכינה כתפוח בעצי
היער וכו' שאין דומה לו בע' שרים שנתדבקה
מקודם, וניכר יתרונו ית' עליהם עתה, כיתרון
האור על החשך.

קצו) בניני כך בצלו חמדתי בצלו ולא בצלא
אחרא וכו': כי מטרם תקונה היתה

(דברי דף פ"ה ע"א)

קצח) ד"א בצלו וכו': פירוש אחר. בצלו
חמדתי וישבתי, זה יעקב, שה"ס
קו אמצעי, שלהיותו מכריע בבחינת
מסך דחירק, הממעט הקומה, (כנ"ל דף י"ז
ד"ה

הצדיק, דעבד פירין קדישין בעלמא. וע"ד ח' כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. דכל אינון תולדות י דיעקב י ביוסף הצדיק קיימי, ד דעביד תולדות. ובג"כ, אקרון ישראל, על שמא דאפרים, דכתיב י הבן יקיר לי אפרים וגו'. קצט) ד"א כתפוח בעצי היער. דא אברהם. דדמי ליה לתפוח, דסליק ריחין, * ואתרשים במהימנותא שלימתא, על כל בני דריה, י ואתרשים י חד לעילא, ואתרשים י חד לתתא, דכתיב, י אחד היה אברהם.

ר) מאי טעמא הוה אחד. דלא הוה אחרא בעלמא, י די סליק י למהימנותא דקב"ה, בר י איהו. א"ל ר' חזקיה, והא כתיב י ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ל עד כען. אינון לא הוו, בדרגין עלאין, דאתער בהו אברהם. רא) לבתר א"ל, תו שמענא, דלא אקרי אברהם אחד, עד יא דאסתלק ביצחק ויעקב. כיון דאסתלק ביצחק ויעקב, י והוו כלהו י תלתהון אבהן דעלמא. כדין אקרי אברהם אחד. וכדין י הוא תפוח בעלמא. רשים מכל בני יו עלמא. א"ל שפיר קאמרת.

רב) ד"א, כתפוח בעצי י היער, דא י קב"ה. כן י דודי, דא קב"ה. בצלו,

מסורת הנהר

א) אלה תולדות יעקב יוסף: (בראשית ל"ז) ח"א כא: קעו: קט. קפב: ח"ב קה. רמב. ח"ג רמח: ז"ח וישב כ"ט טר שכא. תשא מ"ד טא שמו. ב) הבן יקיר לי אפרים: (ירמיה ל"א) ח"ב יב: ח"ג קמא: ת"ז תק' ו' כא: ג) אחד היה אברהם (יחזקאל ל"ג) ח"א רנו: ד) ואת הנפש אשר עשו בחרן: לעיל דף כ' ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ"א וכתיב וליג וע"ד, ונ"א עד כתיב (אה"ל). ב' נ"א יעקב (אה"ל). ג' נ"א יוסף איהו דעביד תולדות כעין כלהו שבטים. ד' נ"א דעבד (אה"ל). ונ"א מוסיף דעביד תולדות כעין כלהו שבטים. ונ"א כעין כלהו וליג שבטים. ס' ל"ג ואתרשים חד לעילא. ו' נ"א ל"ג חד ונ"א מוסיף למהוי חד. ז' נ"א מוסיף למהוי חד. ה' נ"א דיסליק (אה"ל). י' נ"א במהימנותא. י' נ"א מוסיף איהו. כתפוח היער דא אברהם דדמי לתפוח דסליק ריחין ואתרשים במהימנותא שלימתא (אה"ל). יא' נ"א דאתער. ונ"א דיתער (אה"ל). יב' נ"א והא. יג' נ"א תלתיהון. יד' נ"א הוה. טו' נ"א דריה (אה"ל). טז' נ"א מוסיף היער כמה דאתמר. יז' נ"א מוסיף קב"ה כמה דאתמר (אה"ל). יח' נ"א מוסיף דודי בין הכנים.

<p>מאמר</p> <p>ד"ה וכיון) ע"כ נבחן רצל, ולבחינת ישיבה. ופריו מתוק לחכי, זה יוסף שה"ס יסוד שהוא עשה פירות קדושים בעולם דהיינו נשמות וע"כ כתוב אלה תולדות יעקב יוסף. שכל אלו תולדות דיעקב ביוסף הצדיק עומדי, שהוא בחינת יסוד של יעקב. ומשום זה נקראים ישראל על שם אפרים, שכתוב הבן יקיר לי אפרים וגו'.</p> <p>קצט) ד"א כתפוח בעצי היער וכו': וזו אברהם שהוא דומה לתפוח המעלה ריח. והוא נצטיין באמונה שלמה יותר מכל בני דורו. ונצטיין לבחינת אחד למעלה ובבחינת אחד למטה, שכתוב, אחד היה אברהם.</p> <p>ר) מאי טעמא וכו': שואל. מהו דטעם שהיה אחד. ואומר. שלא היה אז אחר בעולם, שיתעלה באמונת הקב"ה חוץ ממנו.</p>	<p>הסולם</p> <p>אמר לו רבי חזקיה. והרי כתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. שזירוגו, שאברהם היה מגייר את האנשים ושה את הנשים. הרי שהיו בעלי אמונת הקב"ה חוץ ממנו. אמר לו, ובכל זאת, עוד לא היו באותן מדרגות העליונות שאברהם נתערב בהן.</p> <p>רא) לבתר איך וכו': אחר כך אמר לו. עוד שמעת. שלא נקרא אברהם אחד. עד שנכלל ביצחק ויעקב. כיון שנכלל ביצחק ויעקב, וכל השלשה יחד היו לאבות העולם, אז נקרא אברהם אחד. כלומר, אחר שנכלל כאחד בכל ג' הקוין נקרא אחד, ולא מקודם לכן, ואז הוא נקרא תפוח בעולם. כלומר שיש לו ג' גוונין לכן אדום ירוק כמו תפוח. שהם רומזין לג' הקוין, והוא נצטיין מכל בני דורו. אמר לו, יפה אמרת.</p> <p>רב) ד"א כתפוח וכו': פירוש אחר, כתפוח בעצי</p>
--	---

(רמזי דף פ"ה ע"א * פ"ה ע"ב)

דא קב"ה. חמדתי וישבתי, ביומא דאתגלי קב"ה, על טורא דסיני, וקבילו ישראל אורייתא, ואמרו * נעשה ונשמע.

רג) ב) ופריו מתוק לחכי. אלין מלין דאורייתא, דכתיב ה בהו י ומתוקים מדבש ונופת צופים. ד"א ופריו מתוק לחכי, אלין נשמתהון דצדיקיא, דכלהו י איבא י דעובדוי דקב"ה, וקיימי עמיה י לעילא.

רד) ת"ח, כל נשמתין דעלמא, דאינון איבא י) דעובדוי דקב"ה, כלהו חד, ברזא חד, וכד נחתי לעלמא, ד כלהו י מתפרשין, י בגוונין, י דכר ונוקבא, י ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא.

רה) י) ות"ח, י תיאובחא דנוקבא לגבי דכורא, עביד נפש. ורעותא י) דתיאובתא דדכורא, לגבי נוקבא, ואתדבקותא דיליה בה, אפיק נפש, י וכליל י) תיאובתא י) דנוקבא, ונטיל לה. ואתכליל תיאובתא תתאה, י) בתיאובתא דלעילא, ואתעבידו רעותא חדא, בלא פרודא.

רו) וכדין י) כליל כלא נוקבא, ואתעברת מן דכורא, ותיאובתין י) דתרווייהו מתדבקן כחדא, ועל דא, כלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין, דכר ונוקבא כחדא י) נפקין.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) לעיל פ"ב ב"י. ט) עיין בפירוש רמב"ם מהרמ"ק
ט"ז ס"ח פ"ג פ"ב ופקודי רמ"ו ה'.

א) נעשה ונשמע: (שמות כ"ד) ח"א א : ז. רסו:
ח"ב ג. טז : רכו. ח"ג טא : קח : קסב. קצ : קצב. שח' :

ב) ומתוקים מדבש: לעיל פרשת נח דף צ" :

ג) א"בא דעובדוי דקב"ה: ח"א ט. סב : ד) מהפרשין - דכר ונוקבא : ח"א
צ : צא : ח"ב רמו : ח"ג מנ : רפג : ה) תיאובתא - עביד נפש : ח"א טא. קסב. רט.

חלופי גרסאות א) ג"א ל"ג בהו. ב) ג"א ל"ג דעובדוי. ג) ג"א מוסיף לעילא במרומי רומה (אה"ל). ד) ג"א בלחן.
ה) ג"א כגוונין. ו) ג"א דכר. ז) ג"א ל"ג מן ואינון עד ותיאובתא דדכורא (אה"ל). ח) ג"א ת"ח:
ט) ג"א מוסיף ותיאובתא דדכורא לגבי (לגביה) נוקבא עביד נפש. ו) ג"א ותיאובתיה (אה"ל). י) ג"א ל"ג מן דתיאובתא
עד ואחדבקותא. י) ג"א מוסיף וכליל ועביד. יא) ג"א תיאובתיה. יב) ג"א ל"ג דנוקבא. יג) ג"א בתיאובת. יד) ג"א נטיל
טו) ג"א תרווייהו. טז) ג"א נפקי.

כתפוח בעצי היער

הסולם

מאמר

בהן שהן זכר ונקבה, אלא כשיוורת לעולם כל הנשמות בבחינות זכר ונקבה, וכל נשמה היא זכר ונקבה מחוברים כאחד.

רח) ות"ח תיאובתא וכ"י: ובוא וראה השתוקקותה של הנקבה להזכר עושה נפש. וכן רצון השתוקקותו של הזכר להנקבה, ודבקו בה, מוציא נפש, והיא כוללת את הנפש מהשתוקקות הנקבה, ולוקחת אותה, וכלל השתוקקת של התחתון הנקבה בהשתוקקות של העליון הזכר, ונעשו ב' הנפשות רצון אחד בלי פירוד.

רו) וכדין כליל וכ"י: ואז הנקבה כוללת הכל. ש"לוקחת ב' הנפשות, ומתעברת מן הזכר, בהן. והשתוקקותם של שניהם מתדבקים ונעשו אחד, ועל כן, כלול הכל זה בזה, וכאשר הנשמות יוצאות, זכר ונקבה כלולים בהן כאחד. לבתר

בעצי היער זהו הקב"ה, דהיינו קו ימין. כן דודי זהו הקב"ה, היינו קו שמאל. בצלו זהו הקב"ה, היינו קו אמצעי. חמדתי וישבתי, הוא ביום שנגלה הקב"ה על הר סיני וישראל קבלו את התורה, ואמרו נעשה ונשמע. או אמרה השכינה חמדתי וישבתי.

רג) ופריו מתוק לחכי: אלו הם דברי התורה, שכתוב בהם ומתוקים מדבש ונופת צופים. פירוש אחר, ופריו מתוק לחכי אלו הן נשמות הצדיקים, שכולן הן פרי מעשיו של הקב"ה, ועומדים עמו למעלה.

רד) ת"ח כל נשמתין וכ"י: כל נשמות העולם, שהן פרי מעשיו של הקב"ה, כולן הן אחד בסוד אחד, כלומר שלמעלה עוד לא ניכר (ור"י דף פ"ה ע"ב)

(רו) ח לבתר, כיון דנחתי, מתפרשן דא לסטרא דא, ודא לסטרא דא, * וקב"ה מזווג לון לבתר. ולא אתייהיב * זווגא לאחרא, אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון, כדקא יאות.
 (רח) זכאה הוא ב"ג, דוכי בעובדוי ואזיל * באורח קשוט. בגין * דאתחבר נפש בנפש, כמה דהוה * מעיקרא. דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא ב"ג שלימ כדקא יאות, ובג"כ כתיב, ופריו מתוק לחכי. * דהוא * בתקונא מברך, לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא, אי זכי אי לא זכי.
 (רט) א"ר חזקיה, הכי שמענא, דכתיב * ממני פריך נמצא. * קב"ה אמר לה לכנסת ישראל, ממני ודאי, פריך נמצא, * פריי נמצא, לא כתיב, אלא פריך, ההוא תיאובתא דנוקבא, * דעביד נפש, ואתכליל בתוקפא דדכורא, ואתכליל נפש בנפש, ואתעבידו חד, כליל דא בדא, * כדאמרן. לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא, * ודא בחילא דדכורא, אשתכח איבא דנוקבא.
 (רי) ד"א * בתיאובתא דנוקבא, אשתכח איבא דדכורא, דאי לא תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, לא אתעבידו פירין לעלמין, הה"ד ממני פריך נמצא.

מסורת הזהר

(א) וקב"ה מזווג לון: ח"א פט: קלו. רכט: ב) דאתחבר נפש בנפש (זווג): ח"א יד.: כא מט: ג. ס: עג: פט: צ: צד. קיב. קל: ק"ג. קלו. קמח: קנה. קעו. קפו. רד. רמה. ח"ב כח. פט. קיא: קלו: רה. ריט. רלה. רנה. רנט: ח"ג יט. לו: מט. עז. פא. סב. פד. צ. קד: קיח: קכו. קמג. קסז: קעז. רכד. רמו. רעז. רפב: ג) ממני פריך נמצא: (הושע י"ד) ח"א קטו: רכו: ח"ב רכג:

חלוסי גרסאות ח גיא ולבתר, ג גיא ידיעה לאחרא בזווגא. ג גיא בארת. ד גיא דיתחבר. ה גיא מעקרא ו גיא דא הוא. ז גיא תקונא. ח גיא דקב"ה. ט גיא פרי. י גיא דעבר. יא גיא לנג כדאמרן יב גיא ודאי (אה"ש). יג גיא תאובתא.

כתפוח בעצי היער

הסולם

מאמר

פריך נמצא, ולא כתוב פריי נמצא אלא פריך, להורות על אותה השתוקקות של הנקבה העושה בחינת הנקבה של הנפש, שנכללת בתוקפו של הזכר ונכללו נפש הנקבה בנפש הזכר, ונעשו אחד כלולים זה בזה כמו שאמרנו. ואח"כ נמצאים שניהם נפ"דים בעולם. ודאי שבכחו של הזכר, נמצא הפרי של הנוקבא, בעולם. פירוש. המלה פריך, קאי על פירות הנקבה, דהיינו על הנפש הנמשך בהשתוקקותה, ומשמיענו הכתוב, שאפילו נפש הנקבה אינה מבחינתה עצמה, אלא מכח התכללותה בנפש הזכר, וע"כ אומר ממני פריך נמצא.
 (רי) ד"א בתיאובתא וכו': פירוש אחר. על הכתוב ממני פריך נמצא. כי בהשתוקקות הנקבה עצמה שמשם באה בחי' הנקבה של הנפש, נמצא פריו של הזכר. כי לולא השתוקקות הנקבה אל הזכר, לא היו נעשים פירות בעולם, כלומר שלא היו שום חולדות. וז"ש ממני פריך נמצא.

(רו) לבתר כיון וכו': אח"כ, כיון שיורדים לעולם הם נפרדות זה מזה. הזכר מהנקבה, זה פונה לעברו וזה פונה לעברו. והקב"ה מזווג אותם לאחר כך. ולא ניתן מסתח הזווג לאחר אלא להקב"ה בלבדו. שרק הוא יודע זיוגם לחבר אותם כראוי. דהיינו, שיהיו זכר ונקבה מנשמה אחת.

(רח) זכאה וכו' אשרי האיש הזוכה במעשיו, והולך בדרך האמת. כדי שיתחברו לו נפש בנפש, זכר בנקבה, כמו שהיו מקודם שירדו לעולב. אבל אם אינו יזוכה לא יחנו לו בת זוגו. וע"כ כתוב עליו ופריו מתוק לחכי. כי איש הזה נתברך בחקון זכר ונקבה כראוי, שיתברך ממנו העולם בפירות מחוקים, דהיינו חולדות נאות, משום שהכל תלוי במעשיו של האדם אם זכה או לא.

(רט) א"ר חזקיה הכי וכו': אר"ח, כך שמעתי. שכתוב ממני פריך נמצא. הקב"ה אמר לכנסת ישראל, שהיא השכינה, ממני ודאי (דפו"י דף פ"ה ע"ב)

ריא) * ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח, ^ב מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. האי קרא אוקמה חבריאי. אבל האי קרא ברזא דחכמתא איהו. דהא תנינן, ^ג שבעה רקיעין עבד קב"ה לעילא, וכלהו ^ה לאשתמודע יקרא דקב"ה, וכלהו קיימין ^ב לאודעא רזא דמהימנותא עלאה.

ריב) ת"ח אית רקיעא עלאה סתים, לעילא מנייהו, דאינון שבעה, ודא הוא רקיעא דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע, וקיימא בשאלתא, דלא ידיעא, בגין דאיהו סתים ועמיק, וכלא ^ה תוהין עליה, ובג"כ אקרי מי, כמה דאוקמה דכתיב ^י מבטן מי יצא הקרח, ואתמר. ^כ והאי הוא רקיעא עלאה, * דקיימא על כל אינון ^ב שבעה.

ריג) ואית לתתא רקיעא, דאיהו תתאה מכלהו ולא נהיר. ובגין דאיהו תתאה דלא נהיר, ההוא רקיעא דעלייהו, אתחבר ביה, ואלין תרין אתוון, כליל לון בגויה, ^ד ואקרי ים, דההוא רקיעא עלאה, דאקרי ^ה מי.

ריד) בגין דכל אינון רקיעין אחרנין, אתעבידו נחלין, ועאלין לגביה, וכדין איהו ים עלאה, ^ו ועבד איבין ^ז ונונין לזנייהו, ועל דא אמר דוד ^ח זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין ^ט מספר חיות קטנות עם גדולות.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) כלס מתמיס. ב) נהקדמא א' ב' ופ' ויחי א) ויהי בימי אמרפל: בראשית י"ד. ב) מי העיר ממזרח: לעיל בראשית ב' דף צ"ה ל"ז ב'.
 ציון ב' ושל"ג. ג) ו' רקיעין: לעיל ב"א דף שט ציון ב' ושל"ג. ד) מבטן מי יצא הקרח: לעיל ב"א דף רמ"ז ציון ב' ושל"ג. ה) מ"י: ע"י לעיל בהקדמת הזהר דף ח' ציון ב' ושל"ג. ו) זה הים גדול: (תהלים ק"ד) ח"א יז: רלו. ח"ב מח: מט. ט: ח"ג יוד: ט.

חלופי גרסאות א) ג"א לאשתמודעא. ב) ג"א לאודעא. ג) ג"א מוסיף שבעה רקיעין. ד) ג"א וכדין אקרי. ה) ג"א ועבד. ו) ג"א ורוחין. ז) ג"א מספר וגו'.

ויהי בימי אמרפל

הסולם

מאמר

ריא) ויהי בימי אמרפל וגו': ר' יוסי פתח. מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו' מקרא זה בארוהו החברים, אבל מקרא זה בסוד החכמה הוא. כי למדנו, ז' רקיעים עשה הקב"ה למעלה שהם ז"ח דאצילות, חג"ת נהי"מ. וכולם הם כדי להכיר כבוד הקב"ה. וכולם עומדים להודיע סוד האמונה העליונה.

ריב) ת"ח אית רקיעא וכו': בוא וראה, יש רקיע עליון סתום, למעלה מאלו שבעה רקיעים, שה"ס בינה דאצילות, וזה היא הרקיע המנהיג אותם ומאיר אל כולם, והוא לא אתידע, והיינו ג"ר שלו, שה"ס או"א. ועומד בשאלה, שהיא לא ידוע, היינו ז"ח שלו, שה"ס ישו"ת, משום שהוא סתום ועמוק והכל תמהים בו. ומשום זה נקרא מ"י היינו הז"ת שלו, כמו שבארוהו, שכתוב מבטן מי יצא הקרח, וזה נתבאר (לעיל בראשית א' דף רנ"ו (דסו"י דף ס"ה ע"ב) דף פ"ו ע"א)

ריג) ואית לתתא וכו': ויש למטה רקיע, דהיינו המלכות, שהוא התחתון מכולם, ואינו מאיר, ומשום שהוא תחתון שאינו מאיר, אותו רקיע העליון שעליהם היא בינה הנקראת מ"י. מתחבר בו. כלומר שרקיע העליון, שה"ס מ"י, אינו מאיר החכמה לשום רקיע מהז"ת אלא להתחתון שבהם, שהיא מלכות (כנ"ל ב"א רע"ז אות שג"ד). ואלו ב' האותיות מ"י, של רקיע העליון הנקרא מ"י, הוא כולל אותם בתוכו, ונקרא ים שהם אותיות מ"י.

ריד) בגין דכל אינון וכו': משום שכל אלו רקיעים האחרים שלמעלה מרקיע התחתון, שהם חג"ת נה"י. נעשו נחלים ונכנסים לתוכו ואז הוא נעשה ים עליון ועושה פירות ודגים למינם, שהם המוחין שמשפיע לבי"ע. ועליו אמר דוד, זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל

רטו) ועל דא כתיב * ה מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח דא אברהם. צדק יקראהו לרגלו, דא י הוא רקיעא תתאה דכלהו רקיעין, דאתעביד ים. יתן לפניו י גוים. מאן האי. ה הוא רקיעא תתאה ו דאמרן, דעביד נוקמין, ואפיל שנאין. ובהאי י אשתבח דוד ו ואמר י ואויבי נתת לי עורף ומשנאי אצמיתם.

רטז) יתן לפניו גוים. אלין אינון עמין דהוה רדיף עליהון אברהם, וקביה הוה קטיל פ לון. י ומלכים ירד, ה) יא אלין ממנן רברבן דלעילא. דכד עביד קביה דינא י בעלמא, ככלא עביד דינא, בעילא ותתא.

ריז) ירדפם יעבור יי שלום אורח ברגליו לא יבא. ירדפם, יי דא אברהם. דאברהם הוה רדיף לון וקביה הוה יו עבר קמיה, וקטיל לון. דכתיב יעבור שלום. דא קביה דאקרי שלום.

ריח) אורח ברגליו לא יבא. יו וכי סלקא דעתך, דהוה אברהם אזיל בגו ענני או בגו סוסוון ורתיכין. אלא אורח ברגליו לא יבא, דלא הוה יי אזיל קמיה דאברהם, לא יי מלאכא, ולא שליחא, אלא קביה בלחודוי, דכתיב אורח ברגליו, מאן רגליו, אלין מלאכין דאינון תחותי דקביה, כד"א י ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

דרך אמת

מסורת הזהר

- ה) אלו שני מעלה משכטים אומות שנעלם.
- א) מי העיר ממזרח: לעיל כ"ב דף צ"ה ציין ב' ושינ'.
- ב) ואויבי נתת לי עורף: תהלים י"ה.
- ג) ועמדו רגליו: (זכריה י"ד) ח"ב רנח. ת"ז תק' י"ח לה:

חלופי גרסאות א) ג"א ל"ג סן מי עד מי. ב ג"א מוסיף לרגלו דא שרה, ד"א צדק יקראהו לרגלו (וגו'). ג ג"א היא. ד ג"א גוים וגו'. ה ג"א מוסיף דא הוא. ו ג"א ל"ג הוא. ז ג"א דאמרן. ז ג"א משתבח. ח ג"א ל"ג ואמר. ט ג"א ל"ג לון. י ג"א מוסיף ומלכים ירד (מאי [ג"א ומאן] ירד אלא [ומלכים ירד]) אלין מלכין ממנן [דממנן] דלעילא עליהו יתן לפניו גוים אלין עמין דלתתא. ומלכים ירד, יא ג"א אילין. יב ג"א בעמא יג ג"א שלום וגו'. יד ג"א ל"ג דא. טו ג"א עביר. ו ג"א עביד. זח ג"א ל"ג וכי. יז ג"א ל"ג אזיל. יח ג"א מלאכ-

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרלם

רטו) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח, זה אברהם. כלומר, אברהם העיר את רקיע העליון הנקרא ט"י, שישפיע החכמה לרקיע התחתון הנקרא י"ם. צדק יקראהו לרגלו. זה הוא רקיע התחתון מכל ז' הרקיעים, שנעשה י"ם. יתן לפניו גוים, שואל מי הוא לפניו, ואומר, הוא רקיע התחתון שאמרנו, שהוא עושה נקמות ומסיל השונאים. ובו משתבח דוד ואמר, ואויבי נתת לי עורף משנאי אצמיתם. פירוש כי הארת החכמה משמידה כל ההצוננים והקליפות, ולפי שרק רקיע התחתון מקבל הארת החכמה, ולא ששה העליונים ממנו, ע"כ אומר, שהוא עושה נקמות ומסיל האויבים, וכן יתן לפניו גוים. רטז) יתן לפניו גוים: אלו הם העמים שאברהם (פשוט דף פ"ו ע"א)

ויהי בימי אמרלם היה רודף אחריהם, והקביה הורגם. ומלכים ירד, אלו הם המלאכים הממונים עליהם למעלה. כי כשהקביה עושה דין בעולם, בכולם הוא עושה הדין, למעלה ולמטה. דהיינו בהעמים שלמטה ובשרים שלהם שלמעלה בשמים.

ריז) ירדפם יעבור שלום וגו': ירדפם, זהו אברהם. כי אברהם היה רודף אותם, והקביה היה עובר לפניו והורגם. שכתוב, יעבור שלום, זהו הקביה שנקרא שלום.

ריח) אורח ברגליו לא יבא: שואל וכי יעלה על דעתך, שהיה אברהם הולך בתוך העננים, או על סוסים ומרכבות. כי נאמר אורח ברגליו לא יבא. ומשיב, אלא, אורח ברגליו לא יבא, פירושו, שלא מלאך ולא שליח הלך לפני אברהם, אלא הקביה בלבדו, שכתוב אורח ברגליו

ריט) ד"א מי העיר ממזרח. ת"ח, בשעתא דקב"ה אתער עלמא, ה לאייתאה לאברהם, ו לקרבא ליה לגביה, האי אתערותא, בגין דזמין יעקב : למיפק מניה, ולקיימא תריסר שבטין, כלהו זכאין קמיה דקב"ה.

רכ) צדק יקראהו לרגלו. דקב"ה הוה קרי ליה תדיר, מן יומא דאתברי עלמא, כד"א * קורא הדורות מראש. ובג"כ, צדק יקראהו ודאי. לרגלו : לאתחנרא ביה בפולחניה, ולקרבא ליה לגביה. כד"א : העם אשר ברגליך.

רכא) ד"א מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא דנהורא לאנהרא. בגין, דדרום ההוא תוקפא דנהורא דיליה, מגו מזרח איהו, ועל דא מי העיר ההוא נהורא דדרום, ממזרח. בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה, למיהב ליה למזרח.

רכב) צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכיך. כד"א : אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירד. דהא מניה קביל תוקפא ד לאכנעא כל אינון עמין דעלמא.

מסורת הזהר

א) קורא הדורות מראש : (יעשיה מא) ח"א רכו : ב) העם אשר ברגליך : שמות יא. ג) אלקים אל דמי לך : (תהלים פג) ח"א עז : קעח : ח"ב קמ. רנו : ח"ג ריט. ז"ח רות פ"ה טא שמב. חלוסי גרסאות ה ג"א מוסיף לאייתאה ליה. ו ג"א ולקרבה. ו ג"א למפק. ז ג"א דכל מלכין דעלמא (אה"ל)

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרפל

העם המחובר בך. אף לרגלו, שבכאן פירושו להתחבר עמו.

רכא) ד"א מי העיר ממזרח : כי משם האור מתחיל להאיר. משום שדרום, שהוא חסד, כל תוקף האור שבו הוא ממזרח, שהוא ת"ת, וע"כ אה"כ מי העיר את אור הדרום שהוא חסד, ממזרח. המזרח שהוא ת"ת העיר אותה כי הוא, דהיינו הת"ת, לוקח וניזון תחילה, ואח"כ הוא נותן לשש קציות הכוללים בת"ת, שבתוכם הוא הדרום, שהוא חסד, וחשקו של רקיע העליון, דהיינו בינה, הוא להשפיע למזרח, שהוא ת"ת, כלומר שהמקבל מבינה הוא ת"ת, שהוא העיקר מהשש קצוות, ואח"כ הוא משפיע להקצוות, שאור החסד בתוכם, ונמצא הדרום אינו מקבל מבינה, אלא ממזרח, וע"כ אומר הכתוב מי העיר ממזרח.

רכב) צדק יקראהו לרגלו : זהו מערב, שהוא מלכות, שהוא קורא למזרח תמיד, שהוא ת"ת, ואינו שוקט. כמש"א אלקים אל דמי לך וגו', משום שהמערב שהוא המלכות הנסי' אלקים, מתעוררת אליו תמיד. יתן לפניו גוים ומלכים ירד, כי ממנו, מן המזרח, מקבל כח להכניע כל עמי העולם.

ברגליו ושואל מי המה רגליו, ומשיב, אלו הם המלאכים שהם מתחת הקב"ה, כמו שאתה אומר, ועמדו רגליו ביום ההוא וגו', שהוא המלאכים הנקראים רגליו, ושיעור הכתוב הוא, רגליו, שהם המלאכים, לא יבאו אז באורח אברהם, אלא הקב"ה לבדו היה בדרכו.

ריט) ד"א מי העיר ממזרח : בוא וראה, בשעה שהעיר הקב"ה את העולם שהוא מלכות, להביא את אברהם ולקרבהו אצלו, היה התעוררות הזוה, בשביל יעקב, שה"ס מזרח, בשביל שיעקב עתיד לצאת ממנו, ולהעמיד ממנו י"ב שבטים, שהיו כולם צדיקים לפני הקב"ה, ושיעור הכתוב, מ"י שהוא בינה העיר את העולם להביא את אברהם, ממזרח בשביל מזרח שהוא יעקב, כי אברהם יצחק יעקב, מכונים, דרום צפון, מזרח.

רכ) צדק יקראהו לרגלו : הקב"ה היה קורא אותו את יעקב, תמיד, מיום שנברא העולם. כמש"א, קורא הדורות מראש, ומשום זה צדק, שהיא המלכות, יקראהו ודאי. לרגלו, פירושו, להתחבר בו בעבודתו ולקרבהו אליו. כמו שאתה אומר העם אשר ברגליך, שפירושו (דפו"י דף פ"ו ע"א)

רכג) רבי יהודה אמר מי העיר ב' ממזרח, דא אברהם. ב' דלא נטייל אתערותא לגבי קב"ה אלא ממזרח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא, מסטרא דמזרח, נטייל אתערותא לנפשיה ב' דאיהו קב"ה, אמר דא הוא מלכא דברא יתי, פלח ליה כל ההוא יומא. לרמשא חמא, שמשא דאתכניש, ד וסיהרא נהרא. אמר ב' דא הוא ודאי, דשליט על ההוא ו פולחנא דפלחית כל הא יומא, ד' דהא אתחשך קמיה ולא נהיר. פלח ב' ליה כל ה' ההוא ליליא.

רכד) לצפרא, חמא דאזלא י' חשוכא, ואתנהיר סטרא דמזרח, אמר ודאי כל אלין, מלכא אית עלייהו, יב' ושליט דאנהיג לון. כיון דחמא קב"ה, תיאובתא דאברהם לגביה, כדין אתגלי עלוי, ומליד עמיה, דכתיב צדק יקראהו ררגלו. דמליל עמיה, ואתגלי עליה.

רכה) ר' יצחק פתח * דובר צדק מגיד מישרים. * קב"ה, כל מלוי אינון בקושטא, ועביד מישרים, במה י' עביד מישרים. בגין, דכד ברא קב"ה עלמא, לא הוה קאים, והוה מתמוטט להכא ולהכא. א"ל קב"ה לעלמא, מה לך י' דאת מתמוטט. א"ל י' רבונו של עולם, לא יכילנא למיקם, דלית בי יסודא, על מה דאתקיים.

רכו) א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיקי, טו דאיהו אברהם, די ירחים יי. מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד ב' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם; (ב) אל תקרא ב' בהבראם אלא באברהם. באברהם. טו מתקיים עלמא.

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) דובר צדק: ישעיה מ"ה. (ב) אלה תולדות השמים והארץ: לעיל בראשית ב' דף ק"א ציון

(ג) לעיל ג' ב' וכ"ה ח'.

א' וש"נ. (ג) בהבראם אלא באברהם: לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ח ציון ה' וש"נ.

חלופי גרסאות ח' נ"א מוסיף ממזרח שמש. ב' נ"א ולא. ג' נ"א ליג דאיהו קב"ה (אה"ל). ד' נ"א ליג וסיהרא נהרא. ונ"א וירחא נפקח [נפקא]. ונ"א מוסיף וירחא נפקח וסיהרא נהרא (ד"א). ונ"א ונהרא פיהרא. (אה"ל). ה' נ"א וראי דא חווא. ו' נ"א ליג פולחנא. ונ"א דפלחנא ליה כל הא (אה"ל). ז' נ"א דהאי. ח' נ"א לירחא. ט' נ"א ליג ההוא. י' נ"א חשוכא. יא' נ"א שליט (אה"ל). יב' נ"א עבר. יג' נ"א דאנת. יד' נ"א מאריה דעלמא. טו נ"א ואיהו. טז נ"א אתקיים.

הסולם

מאמר

של אברהם אליו. או נגלה אליו ודיבר עמו. שכתוב צדקו יקראהו לרגלו. צדק זה הקב"ה שקרא אותו, ודבר עמו ונגלה עליו.

רכה) ר' יצחק פתח וכו': ר"י פתח. דובר צדק מגיד מישרים, הקב"ה. כל דבריו אמתי ועושה מישרים, ושואל, במה עושה מישרים. ואומר, כי כאשר ברא אלקים את העולם לא היה העולם עומד. אלא היה מתמוטט לכאן ולכאן. אמר לו הקב"ה אל העולם: מה לך שאתה מתמוטט. א"ל רבונו של עולם איני יכול לעמוד. כי אין בי יסוד שעליו אעמוד.

רכו) א"ל הא אנא וכו': א"ל הקב"ה, הרי אני עתיד להעמיד בתוכך צדיק אחד. שהוא אברהם, שהוא יאהב אותי. מיד עמד העולם

רכג) ר' יהודה אומר וכו': ר"א מי העיר ממזרח זהו אברהם, שלא לקח התעוררות אל הקב"ה אלא ממזרח. כי כשראה את השמש יוצא בבקר מצד מזרח. לקח לעצמו התעוררות. שהוא הקב"ה, אמר על השמש, זרו המלך שברא אותי, ועבד אל השמש כל היום. לערב לאה ששקעה השמש והלבנה האירה, אמר על הלבנה, זהו ודאי, השולט על עבודה ההיא שעבד כל אותו היום, אל השמש, שהרי השמש נחשך מפני הלבנה ואינו מאיר. עכד אל הלבנה כל אותה הלילה.

רכד) לצפרא חמא וכו': בכורך ראה שחלבנה הולכת לה חשוכא, ותאיר צד המזרח. אמר, בודאי, שיש מלך ושליט על כל אלו שמנהיג אותם, כיון שראה הקב"ה חשקו (דש"י דף פ"ו ע"א י' פ"ו ע"ב)

רכז) אמר רבי חייא. ה מגיד מישרים. דהא אתיב ליה עלמא לקב"ה. ההוא אברהם. זמין י הוא י דיפקון מניה בנין. ד דחריבו ס מקדשא, ו ויוקידו אורייתא. אמר ליה, זמין חד ב"נ י למיפק מניה, דאיהו יעקב, ויפקון מניה תריסר שבטין, כלהו זכאין. מיד אתקיים עלמא בגיניה הה"ד מגיד מישרים. רכח: ר' אלעזר אמר, הא אתערנא, וידבר, ויגד, ויאמר, כלהו לטעמייהו מתפרשן, וידבר: איהו באתגליא, דרגא לבר, דלא איהו דרגא פנימאה, כאינון דרגין עלאין, ודא איהו דובר צדק.

רכט) ויגד: איהו רמו לדרגא פנימאה עלאה, ס דשלטאה על דבור, ודא הוא א מגיד מישרים, ה) מאן מישרים, דא דרגא עלאה דיעקב שרייא ביה. הה"ד י אתה כוננת מישרים, ובג"כ מגיד כתיב, ולא כתיב דובר. רל) א"ר יצחק, והא כתיב, י ויגד לכם את בריתו. א"ל הכי הוא ודאי איהו דרגא דשלטא על תתאה, דאיהו דובר צדק, וכלא ס איהו י לאסתכלא י"ה הכא. ת"ח, דאע"ג י דדבור איהו תתאה, לא תימא, דלאו עלאה איהו, אלא

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) גזוכי סיב כסירים מאן מטרים הלן י"ה דכחמו (א) מגיד משרים: לעיל דף ע"ט ציון א' וש"נ. דילקון לגבי ול"ו וכ"ו. (ב) אתה כוננת משרים: (תהלים צ"ט) ח"א רלב: ח"ב נא: ח"ג לט: נט. ז"ח חוקת נ"א טב שכא. שה"ש ס"ו טד שכא שמכ. (ג) ויגד לכם את בריתו (דברים ד') ח"ב עט: ד) דיבור: לעיל בראשית ב' דף קמ"ו ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות ה' נ"א ומגיד. כ נ"א ל"ג הוא. ג נ"א ל"ג דיסקין מניה בנין. ונ"א לנפקא נ"א למיפק ד"א] מניה [מיניה] ישמעאל א"ל הא יצחק א"ל זמין למיפק [נ"א לנפקא ד"א] מניה [נ"א מיניה] עשו. (חילא אה"ל) דיחריב. ד נ"א די יחריב. ונ"א דיחריב. ס נ"א מוסיף בי מקדשא. ו נ"א ויוקיד. ז נ"א למפק. ח נ"א דשלטא. ט נ"א בה. ונ"א בהו. י נ"א לאשתלא. ונ"א מוסיף בגין לאסתכלא. ונ"א בנין לאשתלא. יא נ"א איבא ונ"א איכא, ונ"א אחיא.

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרסל

העליונות ממנה. וזה היא דובר צדק. דהיינו המלכות שהיא בחינת דיבור, כמבואר.

רכט) ויגד, רומז למדרגה פנימיות עליונה ממלכות. שהיא שולטת על הדיבור שהיא מלכות. וזה הוא מגיד משרים, מי הוא מישרים זה הוא מדרגה עליונה, אשר יעקב שורה בה. דהיינו ת"ת. וז"ש אתה כוננת מישרים ועל כן כחוב כאן מגיד ואינו כתוב דובר, להורות שהכונה הוא כאן על ת"ת, ולא על המלכות. ור' אלעזר מביא בדבריו אלו, ראיה לדברי ר' חייא.

רל) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, והרי כתוב ויגד לכם את בריתו. וא"כ כמו שכתוב הגדה אצל ברית יכול לומר ג"כ אצל צדק. אמר לו כן הוא ודאי, שהגדה הוא גם בחינת ברית, דהיינו יסוד, כי ת"ת וברית חד הוא. אבל יסוד הוא מדרגה השולטת על התחתונה, שהוא דובר צדק. וע"כ יתכן לומר גם בה לשון הגדה:

וחכל

העולם על קיומו. הח"ד אלה תולדות השמים וארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם, כי באברהם נתקיים העולם, (וע"ז לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ח והלאה, שנתבאר זה באירך).

רכז) אמר ר' חייא וכו': אר"ה. מגיד מישרים פירושו כי העולם השיב להקב"ה, אותו אברהם. עתיד שיצאו ממנו בנים שיחריבו את בית המקדש וישרפו התורה. אמר לו הקב"ה אדם אחד עתיד לצאת ממנו, שהוא יעקב, ויצאו ממנו י"ב שבטים כולם צדיקים. מיד נתקיים העולם בשבילו. וזה שכתוב מגיד מישרים. כי מישרים ה"ס יעקב שהוא ת"ת.

רכח) ר' אלעזר וכו': ר"א אמר, הנה הערנו וידבר, ויגד, ויאמר, יש לכל אחד טעם מיוחד. וידבר, פירושו בגלוי, שה"ס מלכות שנק' עלמא דאתגליא. והיא מדרגה חיצונית לכולן, ואינה מדרגה פנימיות כאלו מדרגות (רמזי דף פ"ו ע"ב)

ודאי א דבור, מלייא איהו מכלא, ודרגא עלאה איהו. וסימניך * כי לא דבר רק הוא מכם.

רלא) רבי אלעזר, הוה אויל לבי חמוי, והווי עמיה ר' חייא, ור' יוסי, ור' חזקיה. אמר ר"א, הא חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו, אלא כד אתער לתתא, דהא אתערותא דלעילא, בתיאובתא דלתתא : תלייא.

רלב) פתח ואמר, אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. דא הוא אתערותא דלתתא. בגין לשלטאה. אמר דוד, אלקים אל דמי לך, לאתערא לגבי ו עלאה, ולא תחברא גבי ימינא.

רלג) מאי טעמא, בגין כי הנה אויביך יהמיון וגו', כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו, ובגין כך, אלהים אל דמי לך, לאתערא לגבי עילא, דהא כדן אתערת ימינא, וקטירת לה בהדה. וכד אתקשרת בימינא, כדן אתבר שנאין דכתיב, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

רלד) ותא חזי, בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין, לאגחא קרבא עליה

מסורת הזהר

א) כי לא דבר רק הוא: (דברים ל"ב) ח"א סגן. קסח. ח"ג ו': ב) אלקים אל דמי: לעיל דף ע"ח ציון ג' וש"ג. ג) כי הנה אויביך: תהלים פ"ג. ד) כי נועצו לב יחדיו: (תהלים פ"ג) ח"ב רמא: ה) ימינך ה' נאדרי בכח: (שמות ט"ו) ח"א רסז: ח"ב ו. כו. ל: זב: נו: נז: נח: סו: פא. ח"ג כד. לו. קמב: קעח. רא. ת"ו תק' מ"ו סד: תק' ס"ט קא:

חלושי גרסאות א גיא דבר, וניא דכד. כ גיא וסימן. ג גיא מוסיף תלייא מלתא. ד גיא לך וגו'. ס גיא מוסיף אלקים אל דמי לך דא. ו גיא עילא. ז גיא אויביך ה' וגו'. ח גיא מוסיף וכתבי. ט גיא מוסיף דהא כדן אתערא [גיא אתערת] ימינא לאתערא לגבי עילא. י גיא יחבר. יא גיא כד"א.

מאמר והכל הוא להסתכל כאן. בוא וראה, אע"פ שאמרנו שדבור הוא תחתון מכולן, אל תאמר בשביל זה, שהוא אינו מדרגה עליונה וחשובה אלא וראי דבור, יורה שהוא מלא מכל המדרגות, ומדרגה עליונה היא. והסימן שלך שכתוב כי לא דבר רק הוא מכם. פירוש, כי הגם שדבור היא מדרגה החיצונה מכולם, דהיינו מלכות, אמנם אין המלכות נקראת בשם דבור, אלא בשעה שהיא נבנית ונעשית פרצוף פנימי עליון בשוה עם ז"א פנים בפנים, שאז נקרא ז"א קול והנוקבא דבור. הרי שמצד אחד, דבור פירושו מלכות, שהיא חיצונה ותחתונה מכולן, ומצד הכ' יורה על בנינה השלם סב"ס עם ז"א, שאז היא מדרגה עליונה.

רלב) פתח ואמר אלקים אל דמי לך וגו': זה הוא התעוררות מלמטה, מצד הנוקבא, כדי לשלוט. אמר דוד, אלקים אל דמי לך, מלהתעורר אל העליון, לז"א ולהתחבר בימין. בחסד שלו.

רלג) מאי טעמא וכו': מה הטעם. משום כי הנה אויביך יהמיון וגו' כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו. כי הנוקבא היא בחי' שמאל, שה"ס חכמה בלי חסדים, ואין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. וע"כ, כל הקליפות ואויבי הקדושה מרימים ראש. ומשום זה אלקים אל דמי לך מלהתעורר למעלה, לז"א, כי אז מתעורר הימין דז"א וקושר אותה עמו, וכשמתקשרת בימין, דהיינו שהחכמה שבה מתלבשת בחסדים שבימין, אז נשברו השונאים כי הארת החכמה משמדת כל אויבי הקדושה. שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

רלד) ות"ח, בשעה שנתחברו כל אלו המלכים לעשות מלחמה עם אברהם, נתעצו להעבירו מן העולם. וכיון ששלטו בלוט בן

דאברהם, אתייעטו לאעברא ליה מן א עלמא, וכיון דשלטו בלוט, בר אחוה דאברהם, מיד אזלו, דכתיב * ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו. ד מ"ט. בגין, דדיוקניה דלוט הוה דמי לאברהם, ובגין כך וילכו, ד דכל אהוא קרבא, בגיניה הוה.

רלוז) מאי טעמא. בגין, דהוה אברהם אפיק בני עלמא, מפולחנא נוכראה, ואעיל לון, כפולחנא דקב"ה. ותו, קב"ה אתער לון בעלמא, בגין לגדלא שמא דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה.

רלוז) ורזא דמלה, כיון דאברהם אתער למרדף אבתרייהו, כדין אלקים אל דמי לך, עד דאתקשר כלא באברהם, וכד אתקשר ו כלא באברהם, כדין אתברו כלהו מלכין מקמיה, וכדקא אמרן דכתיב ימינך ה' תרעץ אויב וגו' (ב). רלוז) ס ב ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. רבי שמעון פתח ואמר א ויהי בשלם סכו וגו'. ת"ח, כד סליק ברעותא דקב"ה, למברי עלמא, (ב) אפיק חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא, (ג) ונשף זיקא בזיקא, חשכאת ואוקידת. ואפיק מגו * (ד) סטרי י תהומא, חד (ז) טיף, וחבר לון כחד, וברא י בהו עלמא.

דרך אמת

א) כאן טיך עד דהוו אזלי הכסוב בדף שאחר זה באמצע הדף. ב) הוציא מהעלם אל הגילוי בלבנות אחת והוא מציאות קו הדין שנתאלל מנוליה דקרדנותא כנו' לעיל בריש דף ס"ו א"י. ג) והיה מנסב ומכה כוח עליון כרוח מחסון שהוא הסך אל היסודי. ד) טיפה אחת והוא קו החסד שהוא החכמה כוד הוה יוד שהוא טיפה אחת.

מסורת הזהר

א) ויקחו את לוט: בראשית י"ד. ב) ומלכי צדק מלך שלם: (בראשית י"ד) ח"א פ"ג. צ: רצא: ז"ח לך כ"ה טא שכר. ג) ויהי בשלם סכו: (תהלים ע"ו) ח"א קעב: ח"ג צ: ד) בוצינא דקרדניתא: לעיל ב"א דף ב' ציון א, וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא מעלמא וליג מן. ב גיא מוסיה דשלטו ליה. ג גיא רכושו וגו'. ד גיא מוסיה מיט וילכו. ה גיא דהא כל (אה"ל). ו גיא מלה. ז גיא כדקאמרן. ה גיא ליג וגו'. ט בדיו כתב כאן עד דהוו אזלי שבאות רמ"ד עד סוף אות ר"ס ומתחיל ומלכי צדק אחר זה. י גיא חשכא. ונ"א חשוכא (אה"ל). יא גיא סטרי ונ"א סטרי (אה"ל). יב גיא תהומי. יג גיא בחון.

מאמר

אחי אברהם. מיד הלכו. שכתוב ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו. מה הטעם, משום שצורחו של לוט היתה דומה לאברהם, ומשום זה, וילכו, כי כל מלחמה תזו בשבילו היתה. וחשבו שכבר נפל בידיהם.

הסולם

באברהם, שה"ס חסד דז"א, דהיינו שהחכמה שבה נתלבשה בחסדים ונשלמה הארתה וכשנקשר הכל באברהם אז נשברו לפניו כל המלכים. כמו שאמרנו לעיל (באות הסמוך) שכתוב אז. ימינך ה' תרעץ אויב.

מאמר ומלכי צדק

רלוז) ומלכי צדק מלך שלם וגו': ר' שמעון פתח ואמר, ויהי בשלם סכו וגו', בוא וראה, כשעלה ברצונו של הקב"ה, שה"ס בינה, לברוא העולם, שהוא ז"א הנקרא עולם, הוציא להבה אחת של בוצינא דקרדנותא, ונשב רוח ברוח, ונחשכה הלהבה, וגם שורפת. והוציא מתוך צדדי התהום ספה אחת, וחבר אותם כאחד. דהיינו הספה עם הלהבה, וברא בהם את העולם, שהוא ז"א, פירוש, כדי לבאר הכתוב ומלכי צדק וגו', וסוד הברכה אשר ברכו, הוצרך לבאר היסב בדיוק סדר עליית ז"ו"ן אל הבינה בסוד מ"ן, כדי להשלים הארתה.

שבוה

(דפו"י דף ס"ו ע"ב * ס"ו ע"א)

רלח) ההוא ה' שלהובא סליק, ואתעטרא בשמאלא, וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא, סלקו חד בחד, י אחלפו דוכתי, דא לסטרא דא, ודא לסטרא דא, ד' דנחית סליק, ודסליק נחית.

מסורת הזהר

א) דנחית סליק ודסליק נחית: ח"א ל: לג: ח"ב קלב: ת"ז תק' כ"ב סח:

חלופי גרסאות ה' נ"א שלהובה. כ' נ"א ואתער, נ' נ"א אחלפו. ד' נ"א ונחית.

מאמר	הסולם	ומלכי צדק
<p>שבזה מתבאר ברכה הראשונה. ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. ואח"כ הוצרך לבאר סדר קבלת ז"א ונוקביה את המוחין מבינה אחר עלייתם שם. שבזה מתבאר ברכה הב', וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידיו וגו'.</p> <p>ונודע שבעת שהבינה משפעת בחינת ו"ק לזו"ן, היא צריכה או להתמעט בעצמה לבחינת ו"ק, שאז מורידה ג' אתוון אל"ה דאלקים. אל זו"ן, והיא עצמה נשארה בב' אותיות מ"י דאלקים, שהם בחינת ו"ק בלי ראש. ואז משפעת ו"ק לזו"ן. (כנ"ל דף ו' ד"ה פירוש ע"ש) וכשרוצה להשפיע ג"ר לזו"ן, היא מעלית ג' אתוון אל"ה מזו"ן ומחזרת אותם למדרגתה. והזו"ן עולים עמהם, ואז יוצא קו שמאל בהבינה. ונעשו ה' אתוון אלקים סתימא בשמא. מטעם חסרון חסדים. ונעשו מחלוקת בין ב' הקוין ימין ושמאל דבינה, ואז נעשה ז"א בחינת מין אליה עם עוד המסך דחירק, שמצד אחד ממעט כחו של קו שמאל, ומצד הב' הוא מרבה חסדים ואז מכריע ביניהם ומיחד אותם זה בזה. (כנ"ל דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ואחר שז"א השלים ג' הקוין בבינה, זוכה גם הוא באותם ג' הקוין. כי כל השיעור שתחתון גורם בעליון זוכה בו התחתון, וכבר נתבאר זה בכ"מ. וכאן בא הזהר לבאר רק השפעת מוחין דג"ר אל הזו"ן. שהוא מבחינת ג"ר של עצמה. דהיינו שכבר החזירה לעצמה ג' אתוון אל"ה, והאירה בה הארת השורק, דהיינו קו השמאל שבה, שהאורות נסתמים בה אז, וצריכה לעלית ז"א עם המסך שלו. שתזדווג עליו ותוציא על ידו קו האמצעי המכריע ומשלים ב' הקוין שלה. וזה אמרו, כד סליק ברעותא דקב"ה.</p> <p>שהוא בינה, למברי עלמא, דהיינו להשפיע מוחין דג"ר אל העולם, שהיא זו"ן. אפי"ן חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא, דהיינו שגילתה את כח הדין של קו השמאל, שהוא כאש שורף מחוסר חסדים, ואז ונשף ויקא בזיקא, שרוח התחתון שהוא ז"א, נשב ברוח העליון שהוא ז"ת דבינה. כלומר, שז"א עלה</p>	<p>או למ"ן עם המסך שלו אל ז"ת דבינה, ונעשה לה בחינת רוח. שזה נבחן כנשיבת הרוח ברוח, ואז חשכאת ואוקידת. כלומר שנכפלו הדינים בז"ת דבינה, כי מטרים שנעשה זווג על המסך דז"א, לא לבד שלא נתקן האש דקו שמאל אלא עוד שקו השמאל נתמעט ונחשך לבחינת ו"ק, (כנ"ל דף ט"ז ד"ה עוד) שה"ס חרן, ע"ש. ונמצא דחשכאת מטעם המסך דז"א שעלה, וגם אוקידת, כי עוד לא יצא הזווג על המסך שימשיך קומת החסדים.</p> <p>ואחר זה נעשה הזווג מאור העליון על המסך דז"א ויצאה עליו קומת חסדים, וז"ש ואפי"ן מגו סטרי תהומא חד טיף, המסך דצמצום ב' מכוונה תהום (כנ"ל בראשית א' דף ל"ח ד"ה אבנין ע"ש) וקומת החסדים שה"ס קו אמצעי מכוונה חד טיף, טפה אחת, כי ג' הקוין מכוונים ג' טפות, (כנ"ל בראשית א' דף רס"ד אות שכ"א) ואומר שהוציא בסוד הזווג על המסך, המכוונה סטרי תהומא, טפה אחת דהיינו קומת החסדים, וחבר לון כחד, שקומת החסדים חיבר ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה להיות כמו קו אחד. דהיינו שעשה שלום ביניהם, ונתלבשו זב"ז החכמה שבשמאל בהחסדים שבימין וכן החסדים שבימין בהחכמה שבשמאל. וברא בהו עלמא, ובאלו המוחין ברא את העולם, שהוא ז"א, כי מתוך שז"א גרם הארת המוחין הללו בבינה, זכה בהם גם הוא. כנ"ל.</p> <p>רלח) ההוא שלהובא וכו': אחר שביאר בדרך כלל, ענין יציאת המוחין בבינה, והמשכתם לז"א, בא עתה לבאר זה בפרטיות. ואומר, שלהבת היא עלתה ונתעטרה בקו שמאל דבינה, וטפה היא שהיא קו אמצעי, עלתה ונתעטרה בקו ימין דבינה, ואז סלקן חד כחד, נכללו ב' הקוין זה בזה. אחלפו דוכתי דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, החליפו מקומותיהם הימין והשמאל, החסדים שבצד ימין נמשכו ובאו לצד שמאל, והארת החכמה שהיה שם בשמאל, כשלהבת שורפת, נתלבשת בהחסדים וחזרה לבחינת הארת חכמה</p>	<p>המתוקת</p>

(דפו"י דף פ"ז ע"א)

רלט) אתקטרו דא בדא, נפיק מבינייהו רוח שלים. כדן אינון תרין סטרין, אתעבידו חד, ואתייהב בינייהו, ואתעטרו חד בחד. כדן אשתכח שלם לעילא, ושלם לתתא, ודרגא נ אתקיים.

רמ) אתעטרת ה"א בוא"ו, וא"ו בה"א, כדן סלקא ה"א, ואתקשרא בקשורא שלים. כדן ומלכי צדק מלך שלם. מלך שלם ודאי, מלך איהו דשליט בשלימו, אימתי איהו מלך שלם, ביומא דכפורי דכל אנפין נהירין ה.

חלופי גרסאות א נ"א שלם אשתכח. ב נ"א ודרג (ד"ק). ג נ"א אתקיימת (אה"ל). ד נ"א ואתעטרת (אה"ל). ה נ"א ה. ו נ"א ואתקשרת. ז נ"א דאיהו שלים (אה"ל). ח בדפו"י מוסיף ד"א ומלכי צדק מלך שלם בעא ארש בעא קביה למיסק [נ"א לאסקא] כהונתא משם כדאי ברוך אברם לאל עליון כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה [נ"א דמאריה] א"ל אברהם וכי מקדימין ברכתא דעבדא לברכתא דמריה [נ"א דמאריה] מיר אתייהב [אתייהבת] כהונתא לאברהם דכתיב נאם ה' לאדוני שב לימיני, וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק דכתיב והוא כהן לאל עליון [נ"א מוסיף הוא כהן] ואין זרעו כהן [נ"א כרין].

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

נתעטר בחסדים דימין ונשלם החכמה שבו, והימין נתעטר בחכמה שבשמאל ונשלם בג"ר גם הוא. וקו האמצעי נתעטר בהחסדים דימין, והשיג גם הוא ג"ר מהימין. כדן אשתכח שרם לעילא ושלם לתתא, אז נמצא שלימות למעלה בבינה ושלימות למטה בז"א, ודרנא אתקיים. והמדרגה של המוחין דז"א נשלמה.

רמ) אתעטרת ה"א בוא"ו וכ"ו: ונמצא שנתעטרה ה ראשונה דהויה, שהיא בינה, עם ה' דהויה שהוא ז"א. כי ע"י עלית ז"א לבינה נתגלו המוחין שבה, בסוד תלת נפקי מחד. וא"ו בה"א, ה' דהויה, שהוא ז"א נתעטר במוחין ע"י ה' דהויה, שהיא בינה, בסוד חד בתלת מיימא, כנ"ל. כדן סלקא ה"א ואתקשרא במשורא שרים, אז עלתה ה' אחרונה דהויה, שהיא הנוקבא דז"א, אל ה' דהויה, שהוא ז"א, ונקשרה בו בקשר שלם, שקבלה ממנו המוחין דבינה. כדן ומלכי צדק מלך שלם מלך שלם ודאי, ואז נאמר על ה' אחרונה הנקראת מלכי צדק, הכתוב ומלכי צדק מלך שלם, כי היא עתה מלך שלם בודאי, שפירושו, מלך איהו דשליט בשלימו, היא עתה מלך השולט בשלמות, אימתי איהו מלך שלם, ושואל, אימתי נבחנת הנוקבא דז"א שהיא מלך שלם, ואומר ביומא דכפורי, דכל אנפין נהירין כיום כפורי, שאז עלתה המלכות ומלבשת את הבינה, וכל פנים מאירים, דהיינו שגם הפנים של הנוקבא מאירה כמו הפנים של הבינה.

ומלכי

המתוקה והארת החכמה שבשמאל נמשכה ובאה לצד ימין, והחסדים שהיו שם בימין בבחינת ו"ק קבלו עתה מהארת השמאל בחינת ג"ר. דנחית סליק ורסליק נחית, כלומר, דנחית, מי שירד מקודם לכן, דהיינו הארת השמאל שהאירה מקודם לכן ממעלה למטה, נמצא עתה סריק, שעולה הארתו להאיר רק מטה למעלה, ורסריק, מי שעלה הארתו מקודם לכן, דהיינו הארת הימין, שהאירה מקודם לכן רק מטה למעלה, נמצא עתה, אחר שנכללה בהארת השמאל, שהיא נחית, שמאירה ממעלה למטה, וטעם השינוי, הזה נחבאר לעיל (בראשית א' דף ש"ג ד"ה ונדוע) ע"ש ואין להכפיל דברים.

רלט) אתקטרו דא ברא וכ"ו: נתקשרו ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה, זה בזה, ויצא מהם רוח שלם. דהיינו שז"א הנקרא רוח נאצל מזווגם, כמ"ש 'לעיל בראשית א' דף רס"ז אות שס"ג) תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא כיון שז"א גרם בעלייתו לבינה, שיצא ג' קוין בבינה, לכן זכה גם ז"א באותם ג' קוין, וז"ש כאן, נפיק מבינייהו רוח שלים, דהיינו שז"א נאצל מהם בג' קוין, ומבאר אינון תרין סטרין, ימין ושמאל דבינה, אתעבידו חד, נכללו זה בזה ונעשו בז"א לאחד, ואתייהב בינייהו, והרוח עצמו, ניתן ביניהם בבחינת קו אמצעי, וע"כ יצא בו ג' קוין, ואתעטרו חד בחד, וכל ג' הקוין דז"א נתעטרו זה בזה, דהיינו כמו שנתבאר לעיל בג' הקוין דבינה אשר השמאל (דפו"י דף ס"ו ע"א)

רמא) ה ומלכי צדק. דא עלמא בתראה. מלך שלם, דא עלמא עלאה. י דאתערט חד בחד, בלא פרודא, תרין עלמין כחדא, ואפילו עלמא תתאה, כלא י חד מלה איהו. הוציא לחם ויין, דתרין אלין ז ביה. י והוא כהן לאל עליון ו משמש עלמא לקבל עלמא. והוא כהן, דא ימינא. לאל עליון, ה עלמא עלאה. ובג"כ, בעי כהנא, לברכא ה עלמא.

רמב) ת"ח, ברכאן ט נטיל האי עלמא תתאה, כד אתחבר בכהנא רבא. כדון, ויברכהו, ויאמר כ ברוך אברם י לאל עליון. הכי הוא ודאי. כגוונא דא בעי כהנא לתתא, לקשרא קשרין, ולברכא האי דוכתא. בגין דיתקשר בימינא, לאתקשרא תרין עלמין כחד.

רמג) ברוך יא אברם. רזא דמלה, תקונא דברכאן י איהו. ברוך אברם,

דרכ אמת
 (ה) פ' צינא ועיין פ' תרומה ק"ג א'. (א) ברוך אברם לאל עליון: (בראשית י"ד) ח"א קפד: ח"ב קטו. ז"ח לך כ"ה טא שכו.

חלופי גרסאות א ניא מוסיף דיא ומלכי. ב ניא לאתערטא. ג ניא מוסיף הוא וחד. וניא כלא בה וחד מלה. ד ניא בה. ט ניא ל"ג מן והוא כהן עד והוא כהן. ו ניא מוסיף דהא משמש. ז ניא מוסיף דא עלמא. ח ניא עלמין וניא עמא (אהיל). ט ניא מוסיף כד נטיל. וניא נטיל (ד"א). י ניא מוסיף אברם וגו'. יא ניא מוסיף אברם וגו'. יב ניא ל"ג איהו.

ומלכי צדק	הסולם	מאמר
עליון. הוא עולם העליון, דהיינו בינה. ושיעור הכתוב הוא, והוא כהן, שהנוקבא משמשת באור החסדים הנק' כהן. לאל עליון, בשביל הבינה. כי הכרעת קו אמצעי בבינה, שיצאה ע"י הווג על המסך דחירק, נמצאת הנוקבא דז"א לנושאת את המסך הזה, וע"כ הנוקבא משמשת לבחינת כהן דהיינו להאיר את החסדים, דאל עליון, אל הבינה. (כנ"ל ביא דף כ"ה ד"ה יזהירו וע"כ מתברכת גם הנוקבא בחסדים.		רמא) ומלכי צדק דא עלמא בתראה: ומרחיב לבאר את הכתוב, ואומר ומלכי צדק, זהו עולם האחרון, דהיינו הנוקבא דז"א. מלך שלם דא עלמא עלאה דאתערט חד בחד בלא פרודא, תרין עלמין כחדא, מלך שלם, פירושו עולם העליון, בינה. בעת שנתערט אחד באחד, דהיינו עולם התחתון נתערט בעולם העליון, בלי פירוד. ושני העולמות הם כמו אחד, ואפילו עלמא תתאה, בלא חד מלה אדהו, ואפילו עולם התחתון הוא כולו דבר אחד עם עולם העליון. והטעם הוא, כי בעת ההוא, עולה הנוקבא דז"א ומלבשת הבינה, וכל תחתון העולה לעליון נעשה לגמרי כמוהו. וע"כ נעשו אז ב' העולמות שהם הנוקבא עם הבינה, כמו דבר אחד. הוציא לחם ויין דהרין אלין ביה, כי לחם פירושו אור החסדים שבימין. יין פירושו הארת החכמה שבשמאל. וע"כ אומר הכתוב הוציא לחם ויין, להשמיענו ששני הארות הללו נמצאות עתה במלכי צדק. שה"ס הנוקבא בעת שמלבשת לבינה. כנ"ל. והוא כהן לאל עליון משמש עלמא לקבל עלמא. והוא כהן דא ימינא. לאל עליון עלמא עלאה. והוא כהן לאל עליון. פירושו שעולם התחתון משמש בחסדים כנגד עולם העליון, כי והוא כהן זהו ימין, כלומר אור החסדים שבנוקבא. לאל

רמב) ה"ח ברכאן נטיל האי עלמא תתאה כד אתחבר בכהנא רבא: עולם התחתון, שהיא הנוקבא, מקבלת ברכות. בעת שמחבר כהן גדול, דהיינו בקו ימין שבבינה הנק' כהן גדול, כרין ויברכהו. אז, אחר שהנוקבא קבלה הברכות מכהן גדול, היא ברכה את אברהם. כמ"ש, ויאמר ברוך אברם לאל עליון. כי כן הוא ודאי. כעין זה הכהן למטה בעולם הזה, צריך לקשור קשרים, דהיינו ליחד יחודים, כמ"ש לפנינו, ולברך את המקום הזה. דהיינו הנוקבא דז"א, כדי שתקשר בהחסדים שבימין הבינה, שבוה נמצאים מתקשרים ב' העולמות, הנוקבא והבינה. ונעשים אחד.

רמג) ברוך אברם. רזא דמלה תקונא דברכאן איהו. סוד הדבר, שברכה זו ברוך אברם וגו', מסודר בת תיקון הכונה

(דמו"י דף ס"ז ע"א)

כמה דאמרינן ברוך אתה. לאל עליון, ה' אלקינו. קונה שמים וארץ, מלך העולם. והאי קרא, רזא דברכאן איהו. ויברכהו, מתתא לעילא. וברוך אל עליון, מעילא לתתא. ויתן לו מעשר מכל. לאתדבא באתר דקשורא אתקשר לתתא.

חלופי גרסאות א ג"א דאמרן. ב ג"א מוסיף דתקונא דברכאן. וגי' דברכין. ג ג"א ליג ויברכהו. וגי' מוסיף בניכ ויברכהו. ד ג"א ליג לעילא. ה ג"א מוסיף עליון אשר מגן צריך בידך.

מאמר

הסולם

ומלכי צדק

בבחינת ממטה למעלה. שפירושו להעלות ז'ין למעלה להשלים הבינה. והמלה ברוך, פירושה, להמשיך מבחינת קטנות הבינה שה"ס בריכה עליונה, ג' אתון אל"ה, ולהורידם אל חג"ת דז"א, שהם ג' המלות אתה ה' אלקינו. אתה זה חסד. ה' זה ח"ת. אלקינו, זה גבורה. יאחר שנמשכו אתון אל"ה בחג"ת דז"א, אנו מכוונים שהבינה מחזרת אתון אל"ה שלה למדרגתה, אשר אז עולים עמה גם ז'ין, ומשלימים בה המוחין בסוד קו האמצעי כנ"ל, ואז נקראת הבינה, מלך העולם, מאחר שנשלמו בה המוחין ואח"כ בחצי ברכה השניה, אנו ממשיכים המוחין ממעלה למטה דהיינו מבינה אל ז'ין ואל התחתונים, כי אותו השיעור שגרמו ז'ין בבינה זוכים בה גם הם כנ"ל.

וז"ש כאן, ברוך אברהם, רזא דמרה. תקונא דברכאן איהו, שסוד הדבר, שמסודר כאן תקון נוסח של כל הברכות. ברוך אברהם כמה דאמרינן ברוך אתה וכו' אשר ג' המלות, אברהם לאל עליון, רומזים על חג"ת דז"א שמקבלים אתון אל"ה מברכה עליונה, כמו ג' המלות אתה ה' אלקינו, כונה שמים וארץ, הוא כמו מלך העולם, דהיינו בשעה שהבינה החזירה אתון אל"ה אליה, שעלו עמהם גם הז'ין, והשלימו בה את המוחין, שאז נקראת הבינה קונה שמים וארץ, כמו בשאר ברכות שנקראת אז, מלך העולם, ועד כאן, ויברכהו מתתא לעילא, דהיינו שמעלים ז'ין ממקום עצמם למעלה להשלים את הבינה, וברוך אל עליון, וגי' מעילא לתתא, דהיינו שממשיכים המוחין מלמעלה מהבינה למטה אל הז'ין, דהיינו כמו חצי ברכה השניה כשאר הברכות, ויתן לו מעשר מכל, לאתדבא באתר דקשורא אתקשר לתתא, ויתן לו מעשר מכל, פירושו, שנחן להנוקבא מעשר, כדי להתדבק בהמקום שהקשר נקשר למטה, דהיינו בסוד מלכות המסיימת את הארת הנוקבא, שלא ליתן אחיזה לחיצונים, שסוד המעשר מסיימת הארתה.

הבינה שצריכים לכוון בכל הברכות שאנו מברכים, כי ברוך אברהם, כמה דאמרינן ברוך אתה: ברוך אברהם, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ברוך אתה. לאל עליון ה' אלקנו. לאל עליון, שבכאן, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ה' אלקנו. קונה שמים וארץ, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה מלך העולם. והאי קרא רזא דברכאן איהו, פסוק הזה ה"ס הברכה, ויברכהו, מתתא לעילא, ויברכהו ויאמר ברוך אברהם וגו', הוא סדר הכוונה ממטה למעלה, וברוך אל עליון, מעילא לתתא, וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, הוא סדר הכוונה ממעלה למטה.

ביאור הדברים, כי כונת הברכה בכל מקום, הוא, שמתחילה מורידים שפע מבינה לז'ין כדי שיוכלו לעלות אל הבינה ולהוציא בה את המוחין, וזה נבחן לבחינת ממטה למעלה, כלומר שמעלים ז'ין ממקומם למעלה אל הבינה להשלים אותה, וסדר זה הוא בחצי ברכה הראשונה עד מלך העולם, ולבסוף ממשיכים השפע ממעלה למטה, דהיינו מהבינה אל ז'ין ואל התחתונים, שזהו בסיום הברכה אחר מלך העולם, והביאור הוא, כיון שכל זכותם של הז'ין לקבל את המוחין מבינה, הוא משום שעלו והשלימו את המוחין דבינה עם קו אמצעי היוצא על המסך שלהם, בסוד תלת נפקי מחד, אשר אז זוכים גם הז'ין אותו השיעור שהאיר מכם בהבינה, בסוד חדר בתלת, כיימא, כנ"ל א"כ אם אנו רוצים להמשיך איזה מדרגה מבינה אל ז'ין, צריכים מקודם להעלות הז'ין אל הבינה, שיגרמו בה תוספת מוחין, שאח"כ יקבלו גם הם אותה התוספת שגרמו בבינה, וסוד עליות ז'ין אל הבינה הוא ע"י אתון אל"ה דאלקים, שבעת מינוטה של הבינה יורדות לז'ין, ובעת גדלותה שמחזרת אליה אתון אל"ה עולים אליה עמהם גם הז'ין, (וכנ"ל דף פ"ג ד"ה ונדוע ע"ש). ולפיכך מסודר נוסח חצי הברכה הראשונה, (דפו"י דף פ"ז ע"א)

רמד) עד דהוו אזלי, אערע בהו, ר' ייסא וחד יודאי בהדיה. ^א והוה אמר ההוא יודאי, * לדוד אליך ה' נפשי אשא. לדוד, וכי אמאי לא כתיב, מזמור לדוד, או לדוד מזמור.

רמה) אלא, בגין דרגיה קאמר לדוד, ^ב תושבחתא ^ג דאמר בגיניה. אליך ה' נפשי אשא. אליך ה', לעילא. ^ד נפשי: ^ה מאן ו נפשי. דא ^ו דוד, ^ז דרגא קדמאה דקאמרן. אשא: אסלק. כד"א ^ח אשא עיני אל ההרים. בגין, דכל יומי ^ט דדוד, הוה משתדל לסלקא דרגיה, לאתעטרא לעילא, ולא תקשרא תמן ^י בקשורא שלים, כדקא יאות.

רמו) כגוונא דא, ^א לדוד ברכי נפשי את ה', ^ב בגין ^ג דרגיה קאמר ומאי ^ד אמר, ברכי נפשי את ה'. את: לאתקשרא בקשורא ^ה לעילא. וכל קרבי מאן קרבי. אלין שאר חיון ברא, דאקרון קרבים, כד"א ^ו ומעי ^ז (ה) המו ^ח עזיו ד"א, ברכי נפשי, בגיניה קאמר. ^ט את ה', דא שלימו דכלא, "את ה' ^י כללא דכלא. רמו) ^א י"א א"ל ר"א, לר' ייסא, חמינא לך, דהא עם שכינתא קאחית ואתחברת. א"ל, הכי הוא ודאי, ותלת פרסי ^ב הוא דאזילנא בהדיה, ואמר לי כמה מילי מעלייתא, ואנא אגירנא ליה ליומא דא, ולא ידענא דאיהו בוצינא דנהיר ^ג כדחמינא ^ד השתא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) בכקדמה י"ג א' ע' כי סס אמר כי נשמת ישראל מן המעים לנו לנו ול"ע.

ב) לדוד ברכי נפשי: (תהלים נקג) ח"א צו: ח"ג קכו. קכו. רמא: שז: ב) אשא עיני אל ההרים: ח"א רח: ח"ב סג. קי

חלוסי גרסאית ^א נ"א מוסיף פתח והוה. ונ"א פתח ואמר ול"ג והוה אמר (אה"ל). ^ב נ"א חושבחתא דא. ^ג נ"א ל"ג דאמר בגיניה (אה"ל). ^ד נ"א מוסיף נפשי אשא (אה"ל). ^ה נ"א מוסיף מאן הוא נפשי. ונ"א ל"ג מא נפשי. ^ו נ"א מוסיף נפשי אשא. ^ז נ"א ל"ג דוד. ^ח נ"א מוסיף הוא דרגא. ^ט נ"א ל"ג דוד. ^י נ"א קשורא ו"א נ"א מוסיף בגין דוד. ^{יא} נ"א ל"ג דרגיה. ^{יב} נ"א מוסיף איהו [נ"א היא אה"ל] דאמר. ^{יג} נ"א דלעילא. ^{יד} נ"א ל"ג ל"ה. ונ"א עלי. ^{טו} נ"א ואת (אה"ל). ^{טז} נ"א ל"ג את ה'. ^{יז} נ"א מוסיף דא כללא. ^{יח} נ"א אמר. ^{יט} נ"א אינון. ונ"א הוה. ^כ נ"א ל"ג כדחמינא. ^{כא} נ"א כהשתא.

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

רמד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו מהלכים פגע אותם ר' ייסא ויהודי אחד עמו. ואמר אותו היהודי. שכתוב לדוד, אליך ה' נפשי אשא. ושאל, נאמר לדוד, למה לא נאמר, מזמור לדוד, או לדוד מזמור.

רמה) אלא בגין דרגיה וכו': ומשיב. אלא בשביל מדרגתו עצמו אמר לדוד, והשבח שאמר בשביל עצמו הוא. אליך ה' נפשי אשא, פירושו, אליך ה' למעלה נפשי, מי היא נפשי. זהו דוד, שהוא מדרגה הראשונה שאמרנו, דהיינו מלכות, שהיא הראשונה ממטה למעלה. אשא פירושו אערה, כמש"א אשא עיני אל ההרים. כי בכל ימיו של דוד היה משתדל להעלות מדרגתו לבינה. להעטירה

רמו) א"ל ר' ארעור וכו': אמר לו ר"א לר' ייסא, אני רואה אותך, שעם השכינה

(רפ"י דף ט"ו ע"א)

רמח) א"ל רבי אלעזר, ה' להווא יודאי, מה שמך, א"ל יעזר. א"ל יעזר
נ' ואלעזר, : יתיבן כחדא. ז' יתבו גבי חד טנרא * בהווא חקל. פתח ההוא
יודאי ואמר, * אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור, מאי
טעמא, תרי זמני, אנכי אנכי.

רמט) אלא, ס' חד בסיני. ו' וחד ז' בשעתא דברא עלמא. דכתיב, ז' אנכי
ה' אלקיך, דא הוא בסיני. ח' וחד ט' כד ברא עלמא, י' דכתיב, י' אנכי עשיתי
ארץ ואדם עליה בראתי. י"א הוא בגין לאחזאה, דלא הוי פרודא בין עילא
י"ב ותתא.

רנ) מוחה פשעיך. מעביר פשעיך לא כתיב, אלא מוחה, בגין דלא יתחזון
לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אינון רחמין דתליין בי. דכתיב י' כי אל
רחום ה' אלקיך וגו'.

רנא) ד"א, מוחה פשעיך למעני. ת"ת, י" חייבי עלמא י" עבדין פגימותא
לעילא, דכד אינון חובין סלקין, טו רחמין, טז ונהירו עלאה, ויניקו דברכאן, לא
נחית לתתא, והאי דרגא לא נטייל ברכאן דלעילא, י" לינקא י" לתתא. ובג"כ
למעני, בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא י" לכלא.

מסורת זוהר

א) אנכי אנכי הוא מוחה: ישעיה מ"ג. ב) אנכי ה' אלקיך: ח"ב ו. פד: פה: ז. צא. רעו. ח"ג
יא: פד: קיא: רסב. רצנ. ת"ז תק' ל' עד. תק' ל"ב עו. ג) אנכי עשיתי ארץ: (ישעיה מה) ח"א
קלא: קלד: רה: ד) כי אל רחום ה': (דברים ד') ח"ג ככב :

חלופי גרסאות ה' נ"א ל"ג להווא יודאי. ז' נ"א מוסיף ואלעזר מלה חדא. ג' נ"א יתיבו. ד' נ"א ליג יתבו.
ונ"א יתבא. ט' נ"א חדא. ו' נ"א וחדא. ז' נ"א כד ברא וליג בשעתא. ח' נ"א ליג וחד. ט' נ"א
יכד. י' נ"א כתיב. י"א נ"א חד. י"ב נ"א לתתא. י"ג נ"א חייבין דעלמא. י"ד נ"א עבדי. טו נ"א מוסיף רחמין
סלקין. ונ"א רחמי. טז נ"א נהירו. יז נ"א דינקן. ונ"א דינקא. יח נ"א לחתאי. יט נ"א ליה. ונ"א מוסיף לכלא
ליה (ד"א). ונ"א ועילא ואה"ל).

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

גם הבינה בשם אנכי כמו המלכות. אנכי ה'
אלקיך זה בסיני ואחד כשברא העולם, שכתוב
אנכי עשיתי ארץ וכו'. וכוללם כאן המלכות
ובינה יחדיו, כדי להראות שלא היה פירוד, בין
למעלה שהיא בינה, ובין למטה שחיא
מלכות.

רנ) מוחה פשעיך: שואל, מעביר פשעיך
לא כתוב, אלא מוחה. ומשיב, שהוא
כדי שלא יתראו עוד לעולם, למעני מהו
פירושו. היינו בשביל לגלות הרחמים התלויים
בי. כמ"ש כי אל רחום ה' אלקיך, וגו'.

רנא) ד"א מוחה פשעיך למעני: בוא וראה,
רשעי העולם בחטאיהם עושים
פגם למעלה, כי כשהחטאים עולים, הרחמים
ואור העליון ויניקת הברכות אינם יורדים
למטה. ומדרגה זו, דהיינו הנוקבא הנק' אנכי,
אינה מקבלת משום זה ברכות למעלה
להניק להתחוננים, וע"כ נחשב זה אצלה לפגם
ומשום

השכינה באת ונתחברה. כי ראה שהשכינה שרתה
על אותו היהודי שבא עמו, אמר לו כן הוא
ודאי. וב' פרסאות, הוא שהלכתי עמו, ואמר לי
כמה דברים טובים, ואני שכרתי אותו
שישמעני יום הזה, ולא ידעתי שהוא נר
המאיר כמו שאני רואה עתה.

רמח) א"ל ר"א לדהווא וכו': א"ל ר"א לאותו
היהודי, מה שמך. א"ל יעזר. א"ל יעזר
ואלעזר יושבים יחד. כלומר שמבטאם קרובים.
ישבו אצל אבן אחד באותה השדה. פתח אותו
היהודי ואמר, אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך
וגו' ושאלו מה הטעם שאומר ב' פעמים
אנכי אנכי.

רמט) אלא חד בסיני וכו': והשיב אלא אנכי
אחד הוא בסיני ואנכי אחד בשעה
שנברא העולם. פירושו, אנכי הוא שם המלכות.
וזהו בסיני, אבל בבריאת העולם הוא שם
הבינה, כי בסוד עלית המלכות לבינה נקראה
גדוסי. דף פ"ז ע"א * דף פ"ו ע"ב

רנב) כגוונא דא, * ראו עתה כי אני אני הוא, ה לאחזאה דלא הוי פרודא, בין עילא ותתא. כמה דאתמר.

רנג) ת"ח, כגוונא דא, כד אשתכחו זכאין בעלמא, אתערו ב ברכאן לעלמין כלהו. כיון דאתא אברהם, ג אתער ברכאן לעלמא. דכתיב ז ואברכך. והיה ברכה, מאי והיה ברכה. רמז ז דישתכחון בגיניה ברכאן, ה לעילא ו ותתא. דכתיב ונברכו בך ז וגוי ח וכתוב ואברכה מברכך.

רנד) אתא יצחק, אודע לכלא, דאית דין ואית דיין לעילא, לאתפרעא פ מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא, בגין דידחלון ליה לקביה, כל בני עלמא. אתא יעקב, ואתער רחמי בעלמא, ואשלים מהימנותא בעלמא, כדקא חזי.

רנה) ביומי דאברהם מה כתיב, ומלכי צדק מלך שלם, דאתעטרת כרסייא יב בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם, בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין יג לעלמין, כלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין, דלא אתמנעו ברכאן מכלהו עלמין, הוציא: כד"א ז תוצא יג הארץ, מדרגין דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין כלהו.

מסורת הוהר

א) ראו אתה כי אני: ליל בראשית א' ק"ג ציון ד' וש"נ. ב) ואברכך - והיה ברכה: לעיל דף י"ח ציון א' וש"נ. ג) תוצא הארץ: לעיל בראשית ב' דף ק"ו ציון א' וש"נ.
חלוסי גרסאות א) ג"א לאתחזאה. ב) ג"א ברכן. ג) ג"א אתערו. ד) ג"א דישתכחו. ה) ג"א לעלמא לתתא (אה"ל). ו) ג"א ולתתא. ז) ג"א לייג וגו'. ח) ג"א מוסיף כל משפחות הארמה. ט) ג"א לייג וכתוב. ט) ג"א מן חייביא. י) ג"א ביומוי, יא) ג"א בדוכתא (אה"ל). יב) ג"א לעלמא. יג) ג"א מוסיף הארץ נפש חיה למינה תוצא הארץ מדרגין (אה"ל).

<p>מלכי צדק</p> <p>לכל, שיש דין ויש דיין למעלה להפרע מן הרשעים. והוא העיר הדין בעולם, כדי שכל בני עולם ייראו את הקב"ה. בא יעקב והעיר רחמים בעולם, והשלים האמונה בעולם כראוי. כי אברהם המשיך החסד, שה"ס קו ימין של האמונה שה"ס הנוקבא. ויצחק המשיך לה הדין והגבורה. שה"ס קו שמאל שלה. ויעקב השלים אותה בהמשכת הרחמים שה"ס קו האמצעי.</p> <p>רנה) ביומי דאברהם וכו': בימיו של אברהם מה כתוב. ומלכי צדק מלך שלם. שנתעטר הכסא, דהיינו הנוקבא. במקומה. בבניה, ואז נמצאת הנוקבא שהיא מלך שלם בלי פגם כלל. הוציא לחם ויין שהנוקבא הוציאה מזונות לכל העולמות כראוי. דוציא לחם ויין, יורה שלא נמנעו הברכות מכל העולמות. הוציא, הוא כמשי"א, תוצא הארץ, שהיא הנוקבא. שהוציאה ממדרגות העליונות מזונות וברכות לכל העולמות.</p>	<p>הסולם</p> <p>רנב) כגוונא דא ראו עתה וכו'. כעין זה כתוב ראו עתה כי אני אני הוא. ששם ג"כ אני א' יורה על בינה, ואני ב' על המלכות, כדי להראות שאין פירוד בין הבינה שלמעלה והמלכות שלמטה. כמו שאמרנו. בהכתוב אנכי אנכי וגו'.</p> <p>רנג) ת"ח כגוונא דא וכו': בוא זראה, כעין זה, כאשר נמצאים צדיקים בעולם נמשכות הברכות לכל העולמות. כיון שבא אברהם, נמשכו הברכות לעולם, שכתוב ואברכך, והיה ברכה. ושואל, מהו והיה ברכה. ואומרי, רמז, שבזכותו תמצאנה הברכות למעלה, בעולמות העליונים, ולמטה, בעולמות החתונים, שכתוב ונברכו בך וגו', דהיינו החתונים וכתוב ואברכה מברכך. דהיינו עולמות העליונים. שבשעה שמשפיעים ברכות למטה הם מתברכים תחילה, כנודע. שז"ס ואברכה מברכך.</p> <p>רנד) אתא יצחק אודע וכו': בא יצחק הודיע</p>	<p>מאמר</p> <p>רנב) כגוונא דא ראו עתה וכו'. כעין זה כתוב ראו עתה כי אני אני הוא. ששם ג"כ אני א' יורה על בינה, ואני ב' על המלכות, כדי להראות שאין פירוד בין הבינה שלמעלה והמלכות שלמטה. כמו שאמרנו. בהכתוב אנכי אנכי וגו'.</p> <p>רנג) ת"ח כגוונא דא וכו': בוא זראה, כעין זה, כאשר נמצאים צדיקים בעולם נמשכות הברכות לכל העולמות. כיון שבא אברהם, נמשכו הברכות לעולם, שכתוב ואברכך, והיה ברכה. ושואל, מהו והיה ברכה. ואומרי, רמז, שבזכותו תמצאנה הברכות למעלה, בעולמות העליונים, ולמטה, בעולמות החתונים, שכתוב ונברכו בך וגו', דהיינו החתונים וכתוב ואברכה מברכך. דהיינו עולמות העליונים. שבשעה שמשפיעים ברכות למטה הם מתברכים תחילה, כנודע. שז"ס ואברכה מברכך.</p> <p>רנד) אתא יצחק אודע וכו': בא יצחק הודיע</p>
---	---	--

רנז) * והוא כהן לאל עליון. דאשתכח ב כלא, בשלימו עלאה, כדקא חזי. ב לאתחזאה כמה דחייביא עבדי פגימו בעלמא, ומנעי ברכאן. הכי נמי, ב בגין זכאיין ד אתיין ברכאן לעלמא, ובגינייהו ב אתברכאן כל בני עלמא. רנז) ב ויתן לו מעשר מכל. מאי מעשר מכל, מאינון ברכאן, דנפקי מכל. בגין דאיהו אתר, דכל ברכאן דנחתי לעלמא, מתמן נפקי. ד"א, ויתן לו מעשר מכל. קב"ה יהב ליה ו מעשרא. ומאן איהו. דא דרגא, דכל פתחין דמהימנותא, וברכאן דעלמא, ביה קיימי. ואיהו מעשר, ואיהו חד מעשרה, ואיהו עשרה ממאה. מכאן ולהלאה ב עאל אברהם, בקיומא דלעילא, כדקא חזי. א"ל ר' אלעזר שפיר ב קא אמרת.

רנח) א"ל ר' אלעזר, מאי יא עכידתך. א"ל קרינא דרדקי באתרי, השתא אתא ר' יוסי דכפר חנין למתא, יוסליקו י לון יד מגבאי, ואותבו לון טו לגביה. והוון יהבין לי טו כל בני מתא אגרא, כההוא זמנא דדרדקי הוון גבאי. ואסתכלנא בנפשאי, דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגרינא גרמאי י בהדי י דהאי חכים. אר"א, ברכאן דאנא, אצטריכו הכא.

רנט) קמו. אתו קמיה י דר"ש. והוה יתיב ולעי כל יומא קמיה דר"ש. י ויומא חד, הוה עסיק בנטילת ידיים קמיה, אמר, כל מאן דלא נטיל ידי

מסורת הזהר

א) והוא כהן לאל עליון: לעיל דף ס"ב ציון ב' ושינ. ב) ויתן לו מעשר מכל: ת"ז. תק' י"ח עו.

חלופי גרסאות א גיא כלה. ב גיא לאחזאה. וגיא לתחזאה. ג גיא ליג בגין. ד גיא אתחזיאן. ה גיא אתברכין. ו גיא מעשרה. ז גיא ברכאן. ח גיא עלה. ט גיא קאמרת. י גיא ליג ר' אלעזר. יא גיא עבודתך. יב גיא וסלקון. יג גיא לון דרדקי. יד גיא מגבעי (ר"ז). טו גיא גביה. טז גיא ליג כל. יז גיא בהדיה. יח גיא דההוא. יט גיא הא. כ גיא יומא.

מאמר

רנז) והוא כהן לאל עליון: היינו שנמצא הכל בשלימות עליונה כראוי. דהיינו בשלימות הבינה הנקראת אל עליון. להורות כמו שהרשעים עושים פגם בעולם, ומונעים הברכות מן העולם. כן בשביל הצדיקים באים ברכות לעולם, ובשבילם מתברכים כל בני העולם.

רנז) ויתן לו מעשר מכל: שואל מהו מעשר מכל. ואומר, שנתן לו מלכי צדק מאלו הברכות היצאות מכל שהוא יסוד. כלומר שמלכי צדק היא הנקבא קבלה המעשר שהיט הברכות, מהיסוד, והשפיעה לאברהם. ולמה מהיסוד. משום שהוא המקום, אשר כל הברכות היורדות לעולם, משם הן יוצאות. דבר אחר, ויתן לו מעשר מכל, שהקב"ה נתן לאברהם מעשר, ומה הוא מעשר, הוא אחד מעשרה, והוא עשרה ממאה. דהיינו המלכות, אשר בקטנותה אין בה אלא ספירה אחת כתר, והוא אז אחת מעשר ספירות שבז"א. ובגדלותה יש לה עשר ספירות שלמות,

(נרטי דף ט"ז ע"ב)

הסוד

ומלכי צדק והיא אז עשר ממאה ספירות שבז"א. והקב"ה נתן לאברהם מדרגה הזאת. מכאן ואילך, נכנס אברהם בהקיום של מעלה כראוי. דהיינו שזכה להשגה שלמה לנצחיות. א"ל ר' אלעזר יפה אמרה.

רנח) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר' אלעזר מה מעשיך. אמר לו, מלמד תנוקות אני במקומי. ועתה בא לעיר, ר' יוסי דכפר חנין, ולקחו ממני את התנוקות והושיבו אותם אצלו. ומכל מקום נתנו לי כל בני עירי את שכרי כמו בעת שהתנוקות היו אצלי. אלא שהסתכלתי בנפשי שלא ראוי לי לתנות מהם בחנם, השכרתי את עצמי אל חכם הזה. דהיינו לר' ייסא, כנ"ל. אמר ר' אלעזר, צריכים כאן לברכותיו של אבי. הוא ר' שמעון בן יוחאי.

רנט) קמו אתו וכו': קמו ובאו לפני ר"ש. והיה אותו היהודי יושב ולומד כל היום לפני ר' שמעון. יום אחד היה עוסק לפניו בהלכות

נטילת

כדקא יאות, אע"ג דאתענש לעילא, אתעניש לתתא. ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מסכנותא. כמה דעונשיה, כך הכי הוא זכי, מאן דנטיל ידוי כדקא יאות. דגרים ב לגרמיה ברכאן דלעילא, דשראן ב ברכאן על ידוי כדקא יאות, ואתברך בעותרא.

רס) * ד לבתר אקדים ר"ש, חמא ליה, ה דאנטל ידוי במיא, ונטיל לון, בשיעורא ו סגייא דמיין. אר"ש י מלא ידיו מברכותיך. וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה, אתעתר, ה ואשכח סימא, והוה לעי באורייתא, ויהיב מזונא למסכני כל יומא, והוה חדי עמהון ו מסכר לון אנפין נהירין. קרא עליה ר"ש, ואתה תגיל בה' בקדוש י וגו' יא.

רסא) * אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל יב אברם וגו'. ר' יהודה פתח ב אני לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, ב אבל י ב באתערותא דלתתא, אשתכח אתערותא סו לעילא, סו דהא לא אתער לעילא, עד דאתער לתתא. י וברכאן דלעילא לא משתכחי, אלא במה דאית ביה ממשא, ולאו איהו ריקניא. רסב) מנלן. ב מאשת עובדיהו, דאמר לה אלישע ה הגידי לי מה יש לך

דרך אמר
ה) יתרו פ"ז ב' וזרומה קכ"ג ז' וסלדס רמוניס שער
א) אחר-הוה דבר ה' אל אברם: לעיל
דף מ"ט ציון ג' וש"נ. ב) אני לדודי
ועלי תשוקתי: (שה"ש ז') ח"ג קלב: רפה,
ב) באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא: ח"א לה. עז: ח"ב לא: קלה: רסה:
ח"ג לא: מ. סו: צכ: צט: קה. קי: קיב: קמה. קנב. קפנ: ד) ברכאן-על פתורא ריקניא: ח"א
סח: רמ. ח"ב סג: סז: פח. קנב: קנז: ח"ג לה. ה) הגידי לי מה יש לך בכית: (מלכים ב' ד')
ח"ב פז: קנב: קנז: ח"ג לה.

חלוסי גרסאות א) נ"א מוסיף ליה לגרמיה. ב) נ"א ליג ברכאן. ג) נ"א ליג כדקא יאות. ד) נ"א יומא חדי. ה) נ"א דאזלו. ונ"א דאמלי (אה"ל). ונ"א דאנטלו. ונ"א דאזלי. ונ"א דאמלי. ז) נ"א סגיא. ח) נ"א קביה ימלא ירך מברכוי (אה"ל). ט) נ"א ואשתכח. י) נ"א ואסבר. יא) נ"א מוסיף בקרוש ישראל תתהלל ול"ג וגו'. יב) בדפו"י כתב חס"י. יג) נ"א מוסיף אברם בשחזה לאמר. יד) נ"א ליג אבל. יו) נ"א דבאתערותא. יז) נ"א דלעילא. יח) נ"א ליג דהא לא אתער לעילא. יט) נ"א אלא כד משתכחי ברכאן לתתא.

מאמר
הסולם
ומלכי צדק
נטילת ידים. אמר ר' שמעון, כל מי שאינו נוטל ידיו כראוי, מלבד שנענש על זה למעלה. נענש גם כן למטה בעולם הזה. ומה ענשו למטה. הוא שגורם לעצמו עניות. וכמו שהוא ענשו, כן הוא שכרו ג"כ למעלה ולמטה. ומי שנוטל ידיו כראוי, גורם לעצמו ברכות של מעלה. שהברכות העליונות שורות על ידיו כראוי, וכן מתברך לגמ' בעשירות.

מאמר אחר הדברים האלה

רסא) אחר הדברים האלה וגו': ר' יהודה פתח. אני לדודי ועלי תשוקתו כבר בארות, אבל על ידי התעוררות של משה נמצא התעוררות של מעלה. כי לא נתעורר מלמעלה מטרים שתעורר מלמטה. והברכות של מעלה אינן נמצאות, רק כמה שיש בו ממש, ולא במקום ריקן. שאין בו ממש.

רסב) מנלן מאשת עובדיהו וכו': מאין לנו זה, מאשת עובדיהו. שאלישע אמר

רס) לבתר אקדים וכו': אחר כך הקדים ר"ש עצמו לראות איך נוטל ידיו. ראה אותו נוטל ידיו במים, ונטולם כמדה גדולה של מים. אמר ר' שמעון קלא ידו מברכותיך. וכך היה, מאותו יום ואילך נתעשר ומצא מסמון. והיה לומד בתורה, ונותן בכל יום (רש"י דף פ"ז ע"ב *) דף פ"ח ע"א)

לה

בבית, דהא ברכאן דלעילא, לא שריין על פתורא ריקניא, ולא באחר ה ריקניא. מה כתיב, ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. י מאי אסוך. אלא י א"ל, שיעורא דהאי משחא, לאו איהי, אלא כדי משיחת ד אצבעא זעירא. רסג) ה אמר לה, ו נחמתני. דהא לא ידענא, היאך ישרון ברכאן דלעילא, בדוכתא ריקניא, אבל השתא, דאית לך שמן, דא הוא אתר, י לאשתכחא ביה ברכאן. מגלן דכתיב * כשמן הטוב וגו'. וסיפיה מה כתיב, י כי שם צוה ה את הברכה חיים עד העולם. ובאתרא דא ה שראן ברכאן. רסד) ו ואי תימא י כטל הרמון שיורד על הררי י ציון, ולא כתיב י שמן אלא טל. אלא, איהו שמן, ואיהו טל. ההוא טל, י איהו, דאטיל קב"ה ממשחא עלאה. דההוא שמן נפק לסטרא דימינא. רסה) תרין אינון: יין ושמן. י ואזלו לתרין סטרין, יין לסטר שמאלא, ב) שמן, לסטר ימינא. י ומסטרא דימינא, נפקי טו ברכאן לעלמא, ומתמן אתמשח מלכותא קדישא. ובגין דשמן הוה אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אזדמן לעילא, אריקו דברכאן. רסו) ת"ח, מאתערותא * דהאי שמן טו דלעילא, קאי לארקא על דוד

מסורת הזהר דרך אמת
 (א) לו אי ולעיל עיב בי ויקח ז' בי וזו ל"ד ח' (א) כשמן הטוב: (ההלים קל"ג) ח"ב טז: ח"ג ז: לר. לט. פח: קלב: רט. רעב: רצה: ז"ח חוקת נ"א טג שמא. ב) כי שם צוה ה את הברכה: (ההלים קלג) ח"ג ט: יא. לו. קיז: קיח. רצו: ג) כטל הרמון: לעיל ציון א' וש"נ. חלופי גרסאות א גימא ריקן. ב גימא מוסיף מאי כי אם. ג גימא אמרה. ד גימא גוסא. בהדיה (אה"ל). ה גימא מוסיף כיון דידע כך אמר. ו גימא נחמתני. ז גימא דאשתכחא. ח גימא שרן. ט גימא ותאמר. י גימא ואיתמא. י גימא מוסיף ציון וגו'. יא גימא מוסיף שמן וגו' (אה"ל). יב גימא מוסיף ההוא. וגימא הוא. יג גימא ואזלי. יד גימא ומסטרא. טו גימא ברכן. טז גימא לעילא.

מאמר הסולם אחר הדברים האלה
 לה. הגידי לי מה יש לך בבית. כי הברכות שלמעלה אינן שורות על שולחן ריקן כמ"ש להלן בלחם הפנים, ולא במקום ריק. כמ"ש באשת עובדיהו. מה כתוב, ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. ושואל מהו אסוך, ואומר אלא, שהיה בו רק כדי משיחת אצבע קטנה. שה"ס ו"ק בלי ראש המכונה אצבע קטנה, בסוד ו' קטועה. רסג) אמר לה וכו': אמר אלישע נחמתני כי לא ידעתי, איך תשרינה הברכות של מעלה במקום ריקן. אבל עתה שיש לך שמן, זה הוא מקום שתמצאנה בו הברכות. מאין לנו זה. כי כתוב כשמן הטוב וגו'. ובסופו מה כתוב, כי שם צוה ה את הברכה חיים עד העולם. הרי שבמקום הזה דהיינו בשמן שורות הברכות. רסד) ואי תימא. כטל הרמון: ואם תאמר, הרי כתוב שם, כטל הרמון שיורד על (דמו"י דף ס"ח ע"ב) * דף ס"ח ע"ב

ושלמה, לאתברכא ב' בנוי, מנ"ל, דכתיב, * ויעמוד השמן. כתיב הכא ויעמוד. וכתוב התם ב' שורש ישי, אשר עומד לנס עמים.

רסז) ת"ח, משלחן דלחם הפנים, ב' דברכאן נפקין מתמן, ומזונא לעלמא, : לא בעי לאשתכחא ד' ריקניא, אפילו רגעא חדא, בגין דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף כ' הכי לא מברכין על שלחן ו' ריקניא, ז' דהא ברכאן דלעילא, לא שריין ס' על ס' שלחן ריקניא.

רסח) ת"ח, מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו. אני לדודי בקדמיתא, ולבתר ועלי תשוקתו. י' אני לדודי, לאתקנא ליה דוכתא בקדמיתא, ולבתר, ועלי תשוקתו.

רסט) ד"א י"א אני לדודי. דהא תנינן שכינתא לא אשתכח עמהון דחייביא, כיון דאתי בר נש לאתדכאה, ולמקרב י"ב גבי דקב"ה, כדין שכינתא שריא יג עליה. הה"ד אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתר. ג' אתי בר נש לאתדכאה, מדכאין ליה.

רע) ת"ח, אחר הדברים האלה, דרדף אברהם בטר י' אלין מלכין, וקטיל לון קב"ה, הוה אברהם טו תוהא, אמר דילמא ח"ו, גרענא הווא אגרא, דהוינא אהדר בני נשא, לגבי קב"ה, ואחינא בהו, לקרבא לון לגביה, והשתא טז אתקטילו בני נשא על י' ידי. מיד א"ל קב"ה, ד' אל תירא י"א אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה וגו'. אגרא י"ב קבילת עלייהו, דהא כללו לא יזכון לעלמין.

מסורת הזהר

א) ויעמוד השמן: (מלכים ב' ד' ח"ג לה. ב) שורש ישי אשר עומד: (ישעיה יא) ח"ב רכא: ג) אתי בינ לאתרכאה מדכאין ליה: ח"א נה. סב. קכה: קלו: קמד: קסט: ז"ח יוד סג שלה. י"א טא שיא פ' נח כ' סג שח. כ"ד טב שמד. ד) אל תירא אברם: לעיל דף מ"ט ציון ג' ש"ג. חלוסי גרסאות א' ניא מוסף על בנוי. ב' ניא דברכין. ג' ניא דלא. ד' ניא ריקנייא. ה' ניא הכא. ו' ניא ריקנא. ז' ניא ל"ג מן דהא ער ת"ח. ח' ניא ל"ג על. ט' ניא בשלחן. י' ניא ל"ג מן אני ער ד"א. י"א ניא ל"ג אני לדודי. י"ב ניא גביה. י"ג ניא עליו. י"ד ניא אילין. טו ניא תיה. טז ניא אתקטלו. יז ניא ידיו. יח ניא אברם וגו'. שכרך הרבה מאד. יט ניא קביל.

אחר הדברים האלה	הסולם	מאמר
אני לדודי לתקן לו מקום מתחילה. באתרווחא דלחחא כנ"ל. ואחר כך ועלי תשוקתו.		כנ"ל, עומד להריק על דוד ושלמה. שיתברכו בניהם. מאין לנו. שכתוב, ויעמוד השמן. וילמינן גזירה שוה. כתוב כאן ויעמוד. וכתוב שם, שורש ישי אשר עומד וגו'. מה שם דוד ושלמה ובניהם אחריהם. שהם משורש ישי. אף כאן לדוד ושלמה ובניהם אחריהם.
רסט) ד"א אני לדודי וכו': פירוש אחר על אני לדודי. כי למדנו שהשכינה אינה נמצאת עם הרשעים. כיון שאדם בא לטהר, ולקרב את עצמו אל הקב"ה, אז שורה עליו השכינה. וז"ש אני לדודי מתחילה. ואחר כך, ועלי תשוקתו. כי כשבא האדם לטהר, מטהרין אותו.		רסז) ת"ח משלחן וכו': בוא וראה, משלחן של לחם הפנים, שמשם יוצאות ברכות ומזונות לעולם, אשר אינו ראוי שימצא ריקן אפילו רגע אחד, כדי שלא יעברו הברכות משם. כן אין לברך על שלחן ריקן. כי הברכות של מעלה אינן שורות על שלחן ריקן.
רע) ת"ח אחר וכו': בוא וראה, אחר הדברים האלה, שאברהם רדף אחר המלכים, והקב"ה הרג אותם. היה אברהם משתומם, אמר אולי ח"ו הפסדתי כל אותו השכר, שהייתי מחזיר אנשים בתשובה להקב"ה, ואחותי בהם לקרבם אליי, כי עתה נחרגו אנשים על ידי.		רסח) ה"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתיב, אני לדודי ועלי תשוקתו. שמחילה אני לדודי. ואחר כך ועלי תשוקתו.

(רמזי דף ט"ח ע"ב)

רעא) * היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר. מאי במחזה. אלא, בהוא חיזו, דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה. אר"ש ת"ח, עד לא אתגזר אברהם, הוה חד דרגא מלי' עמיה, ומאן איהו, דא מחזה, דכתיב : מחזה שדי יחזה. רעב) כיון דאתגזר, הוו כלהו דרגין שראן על האי דרגא, וכדין מלי' עמיה, הה"ד, * וארא * אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, ועד לא אתגזר, לא הוו אינון דרגין שראן ^ה עלוי למלא.

רעג) ואי תימא, דהא בקדמיתא כתיב, ^ד וירא ה' אל ^ב אברם, וכתיב, ^ה ויסע אברם הלך ונסוע ^ג הנגבה. וכתיב ויבן שם ^ז מזבח. הא הכא אינון דרגין עלאין. והשחא אמרן דעד לא אתגזר, לא הוו אינון דרגין עלאין, שראן על האי דרגא ^ס למלא עמיה.

רעד) ת"ח, בקדמיתא יהב קב"ה חכמה לאברהם, למנדע ^ו חכמה ^ז לאתדבקא ביה, וידע רזא דמהימנותא, אבל למלא עמיה, לא הוה, אלא האי דרגא תתאה בלחודוי. כיון דאתגזר, כלהו דרגין עלאין הוו שראן על האי דרגא ^ח תתאה, בגין למלא עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא. כמה ^ט דאתמר.

מסורת הוהר

א) היה-אל אברם במחזה: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"ג. ב) מחזה שדי יחזה: (במדבר כ"ד) ח"ב קיב: ח"ג קצד. רח. ג) וארא אל אברהם: (שמות ו') ח"א קה. ח"ב כג: כג: כד: כו: נה: ת"ז ח"ב סו. תכ"ו עב. ח"ט קיא: ח"ע קכ. ד) וירא ה' אל אברם: לעיל דף כ"ט ציון א' וש"ג. ה) ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א) גיא עלי. ב) גיא אברם וגוי. ג) גיא מוסיף הנגבה. וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוס (הרמיק). ד) גיא מוסיף מובח לה'. ה) גיא דמלא. ו) גיא חכמתא. ז) גיא מוסיף בגין לאתדבקא. ח) גיא ליג תתאה. ט) גיא דאתחזי.

מאמר	הסולם	היה — אל אברם במחזה
מיד אל הקב"ה, אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה וגוי, שכר אתה מקבל עליהם, על שנהרגו. כי כולם, לעולם לא יוכלו להטיב מעשיהם		לדבר עמו, אלא הנוקבא בלבדה. שה"ס מחזה שדי בלבד.
מאמר היה-אל אברם במחזה		רעג) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי כבר כתוב וירא ה' אל אברם
רעא) היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר, שואל מהו במחזה, ואומר, אלא כטראה ההוא, שהיא מדרגה שכל הצורות נראות בה. אמר ר' שמעון בוא וראה. מטרם שנמול אברהם, היה רק מדרגה אחת מדבר עמו. ומי היא, זהו מחזה, דהיינו הנוקבא, שכתוב בה, מחזה שדי יחזה.		כבר כתוב וירא ה' אל אברם שהיא מדרגת הנפש. וכתוב ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה, שהוא רוח. וכתוב ויבן שם מזבח, שהוא נשמה (כג"ל דף ס"א אות ק"ט) הרי כאן מדרגות העליונות שהשיג, ואיך נאמד שמטרם שנמול, לא היו מדרגות העליונות שירות על אותה המדרגה לדבר עמו.

רעד) ת"ח בקדמיתא וכו': ומשיב. בוא וראה, מתחילה, מטרם שנמול, נתן הקב"ה חכמה לאברהם, דהיינו המדרגות העליונות הנ"ל. לדעת חכמה ולהתדבק בהקב"ה, והשיג סוד האמונה, אבל לדבר עמו לא היה לו, אלא מדרגה התחתונה לבדה, דהיינו הנוקבא מבחינת מחזה שדי יחזה, כנ"ל. כיון שנמול, כל מדרגות העליונות היו שורות על מדרגה זו התחתונה.

כד

רעב) כיון דאתגזר וכו': כיון שנמול, היו כל המדרגות שורות על אותו מדרגה הנקראת מחזה, ואז דבר עמו. ווי"ש וארא אל אברהם שה"ס חסר, אל יצחק ה"ס גבורה, ואל יעקב ה"ס ת"ח, כאל שדי ה"ס יסוד ומלכות שכל המדרגות מחסר ואיך מאירים בהנוקבא, ומטרם שנמול לא היו אלו המדרגות שורות עליו (רמזי דף פ"ח ע"ב * דף פ"ט ע"א)

רעה) ת"ח, עד לא אתגזר בר נש, לא אחאחיד בשמא דקב"ה, כיון דאתגזר, עאל בשמיה, ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם, דאתאחיד ביה, עד לא אתגזר. הכי ה' הוה, דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחמימותא עלאה דרחים ליה קב"ה קריב ליה.

רעז) לבתר פקיד ליה. ד' דיתגזר, ואתייהיב ליה ברית. קשורא דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא, י' לאכללא דא בדא, ברית קשורא, דכלא אתקשר ביה, ובג"כ אברהם עד לא אתגזר. מזוי לא הוה י' עמיה, אלא במחזה. כמה דאתמר.

רעז) ת"ח. בשעתא דברא קב"ה עלמא. לא אתברו אלא על ס' ברית. ו' כד"א בר"א-ש"ת ברא אלקים והיינו, ברית דעל ס' ברית קיים קב"ה עלמא וכת"ב *אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, דהא ברית קשורא איהו, דיומא ס' וליליא י' לא י' מתפרשאן.

רעח) אמר רבי אלעזר, כד ברא קב"ה עלמא, על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל, אם יקבלון אורייתא יאות, ואם לאו הרי אנא אהדר י' לכו, לתהו ובהו. ועלמא לא אתקיים, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני, וקבילו אורייתא, וכדין אתקיים עלמא.

רעט) ומהווא יומא ולהלאה, קב"ה ברי עלמין, ומאן אינון. זווגין דבני

מסורת הזהר

א) אם לא בריתי יומם ולילה: לעיל פרשת נח דף א' ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות א' ב"א הוא. ב' ב"א מוסיף דיתגזר ואתגזר. ג' ב"א לאתכללא. ד' ב"א מוסיף מליץ עמיה. ה' ב"א מוסיף ברית אש. ו' ב"א כריא בראשית ברא אלקים דהיינו ברית אש דעל. ז' ב"א ליב ברית. ח' ב"א מוסיף ברית. ט' ב"א מוסיף וליליא קשורים כחדא ומחוברים וב"כ אקרי בריתי יומם ולילה (הרמ"ק). וי"א מוסיף וליליא ובנייב אקרי בריתי יומם ולילה (אח"ל). י' ב"א ולא. וי"א דלא. י"א ב"א מתפרשן. י"ב ב"א עלמא.

היה-אל אברם במחזה

הסולם

מאמר

רעז) ת"ח בשעתא וכו': כוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את העולם, לא ברא איתו אלא על ברית. כמו שאתה אומר ברא-שית ברא אלקים. ושית היינו ברית. כי על ברית ברא הקב"ה את העולם. וכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. כי ברית קשר הוא. שיום ולילה, שהם ז"א ונוקבא, לא יפרדו. (וביאור הענין ע"י לעיל בראשית א' דף רפ"ה ד"ה וזה).

כדי לדבר עמו. ואז נתעלה אברהם בכל המדרגות כמו שנתבאר. רעה) ת"ח עד לא וכו': בוא וראה, כל עוד שלא נמול האדם, אינו נאחז בשם הקב"ה. כיון שנמול, נכנס בשמו ונאחז בו. ואם תאמר, הרי אברהם, שנאחז בו מטרם שנמול. ומשיב, כן הוא, שנאחז בו, אבל לא כראוי להיות. כי מתוך אהבה עליונה שאהב אותו הקב"ה, קרבהו אליו. ועכ"ז לא היה כראוי.

רעח) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כשברא הקב"ה את העולם, היה על תנאי, שאם יבואו ישראל ויקבלו את התורה תתקיימו ואם לא, הריני מחזיר אתכם לתהו ובהו. והעולם לא נתקיים עד שעמדו ישראל על הר סיני, וקבלו התורה. ואז נתקיים העולם.

רעז) לבתר פקיד וכו': אחר כך, צוה אותו הקב"ה למול, וניתן לו הברית שהוא יסוד הוא הקשר של כל מדרגות העליונות. ברית. הוא קשר, שיהיו נקשרות כולן יחד, לכללם זו בזו. ברית הוא קשר, שהכל נקשר בו. ומשום זה, מטרם שנמול אברהם, לא היו דיבוריו עמו אלא במחזה. כמו שאמרנו. שהיה חסר בה מדרגות העליונות, כי היה חסר הברית שהוא המקשר כל המדרגות יחד.

רעט) ומהווא יומא ולהלאה וכו': ומיום ההוא ואילך, הקב"ה בורא עולמות. ומי חמה. הם הזווגים של בני אדם. כי

(רש"י דף ס"ט ע"א)

נשא. דהא מההוא ^ה זמנא, קב"ה מזווג זווגין, ^ז ואומר בת פלוני לפלוני, ^ח ואלין אינון עלמין דהוא ברי. *

סתרי תורה

(פ) ^ז * אחר הדברים האלה וגו'. אלין פתגמי אורייתא, ^ה דכתיב ^ז את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. ^י מה להלן פתגמי אורייתא, ^ח אוף ^ט הכא פתגמי אורייתא. בתר דאשתדל ^ס ב"נ בהאי עלמא, בדברים האלה, קב"ה מבשר ליה, ^י ואקדים לה ^{יא} לנשמתא ^{יב} שלם, הה"ד ^{יג} אל תירא אברם אנכי מגן לך. מכל זיינין בישינ דגיהנם.

(פא) ^י שכרך הרבה מאד. בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, זכי ^י ואחסין ירותא אחסנתא ^{יז} בעלמא דאתי, כמה דכתיב ^{יח} להנחיל אוהבי יש. מאי יש. ^{יט} דא עלמא דאתי. ואוצרותיהם אמלא, בהאי עלמא, מעותרא ומכל טיבו דעלמא, ^י מאן ^{יא} דאזיל לימינא, זכי ^{יב} לעלמא דאתי. ומאן דאזיל לשמאלא, ^{יג} הא עותרא בעלמא דין כל.

מסורת הזהר

א' אחר הדברים האלה: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"נ. ג) את הדברים האלה: דברים ה' ג) אל תירא אברם: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"נ. ד) להנחיל אוהבי יש: לעיל בהקדמת וזהר דף ב"ח ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א) נ"א יומא (אה"ל). ב) נ"א ואמר. ג) נ"א אלין. ד) נ"א מתחיל [אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו']. חגיגת בכל יומא ויומא בת קול נפקא מסורא דחורב ואמרה ווי לון [נ"א לחן] לבריייתא מעלבונא [מעלבונה] דאורייתא [דכל מאן דאשתדל באורייתא] בהאי עלמא כד נפק מניה [מיניה] לית בההוא [נ"א בתאי אה"י] עלמא דימחא [דימחא] בידיה אל כל אי ון נטרי תרעי ונטרי חומות [נ"א תרעה ונטר חומת] וכל דוכתי כלחן [כלחן] מקדימין לגביה שלם [לגבי שלום] וקביה עליה ולא דחיל הה"ד אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו' אחר הדברים האלה אלין [הרמיק והארוזיל]. ונ"א אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו'. אחר הדברים האלה אלין. ס) נ"א ל"ג מן דכתיב עד בתר. ו) נ"א ל"ג מה להלן פתגמי אורייתא. ז) נ"א ל"ג אוף הכא פתגמי אורייתא. ח) נ"א הכי. ט) נ"א ל"ג בינ. י) נ"א ואקדים בשורות טובות, ול"ג לה לנשמתא שלם. יא) נ"א לנשמתיה. יב) נ"א שלום. יג) נ"א ב"נ דהא שכרך הרבה מאד ההוא אשתדליתא דאשתדליתא באורייתא הרבה מאד בנין [אה"ל]. יד) נ"א ואחסין אחסנתיה ול"ג ירותא ונ"א ירותא. טו) נ"א דעלמא. טז) נ"א דא יש מאין תלת עשר [נ"א תלטר] מכילן [נ"א נהרי דאפרסמונא דכ"א] דיהבי ליה אחסנתא בעלמא דאתי. יז) נ"א ומאן. יח) נ"א דאזיל [ד"א]. יט) נ"א עלמא ול"ג זכי. כ) נ"א ל"ג הא. ונ"א דא. כא) נ"א מוסיף דאית שמאלא קדישא ואית שמאלא מסבא ודא [הוא] דאמרינן [נ"א דאמר] מאן דמתעסק באורייתא יהבי [נ"א דיהבי] ליה אורך ימים בעלמא דאתי ויהבי ליה עושר וכבוד בעלמא דין שנאמר אורך ימים בימינא וגו'. וסאן דיתרעי דיתהני גופא בעלמא דין ולא אתעסק באורייתא ובעוברין טבין יהבי ליה עותרא בעלמא דין מסטרא דשמאלא מסטרא דיצר הרע ובעיתרא דא עכיד ביש וירית גיהנם ואי תימא [נ"א אמר] וכי לא אית בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה אין דכל [נ"א אמר כ'] המקיים את התורה מעוני סוסו לקיימה מעושר ודא הוא עותרא שבא דמסטרא דקדושה.

מאמר הסולם היה — אל אברם במחזה

כי מזמן ההוא, הקב"ה מזווג זווגים, ואומר בת פלוני לפלוני ואלו הם העילמות שהוא בורא. כי כל זווג נבחן לעולם. (פ) אחר הדברים האלה וגו': הדברים האלה הם דברי תורה, שכתוב את הדברים האלה וגו' מה שם הם דברי תורה אף כאן הם דברי תורה. ושיעור הכתוב אחר, שעסק האדם בעולם הזה בדברים האלה, הקב"ה מבשר את הנשמה ומסדים לה שלום. וזהו שכתוב, אל תירא אברם אנכי מגן לך.

אגן עליך מכל בחינות הרעות שבגיהנם. (פא) שכרך הרבה מאד: משום. שכל מי העוסק בתורה בעולם הזה, זוכה ויורש ירושה ונחלה בעולם הבא. כמ"ש להנחיל אוהבי יש. ושואל מהו יש, ואומר זהו עולם הבא. ואוצרותיהם אמלא. בעולם הזה מעושר ומכל טוב שבעולם. מי שהולך לימין זוכה לעולם הבא. ומי שהולך לשמאל זוכה לעשירות בעולם הזה.

* המשך הזהר אחרי הס"ת (דברי דף ט"ט ע"א י" דף ט"ח ע"א)

רפב) ר' אבא ב' כד אתא מהתם, הוה מכריז, מאן בעי עותרא, ומאן בעי אורכא דחיי ב' בעלמא דאתי, ייתי וישתדל באורייתא. הווי מתכנשין ג' כולי עלמא ד' לגביה. ה' רווק חד הוה ו' בשיבכותיה. יומא חד ז' אתא ח' לגביה, א"ל ר', בעינא למלעי באורייתא, ט' כדי שיהיה לי עותרא. י' א"ל הא ודאי. א"ל מה שמך. א"ל יוסי. אמר לון יא' לתלמידוי, יב' דיקרון ליה ר' יוסי יג' מארי דעותרא ויקרא. יתיב ואתעסק באורייתא.

רפג) ליומין, יד' הוה טו' קאים קמיה, א"ל טז' ר', אן הוא עותרא. אמר (* שמע מינה, דלאו יז' לשם שמים יח' קא עביד, יט' וועאל לאדריה, שמע כ' חד קלא דהוה אמר, לא כא' תענשיה, דגברא רבא ליהוי. תב' לגביה, אמר ליה, תיב ברי תיב, ואנא יהיבנא לך עותרא.

רפד) אדהכי, אתא גברא חד, ומאנא דפו בידיה, אפקיה ונפל נהורא בביתא. א"ל ר' בעינא למזכי באורייתא, כג' ואנא לא זכינא, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני. דהא אית לי עותרא סגי, דקא שבק לי אבא, דכד כג' יתיב על פתוריה, הוה מסדר כד' עליה, תלסר כסי מאלין. ובעינא למזכי באורייתא, ואנא יהיבנא עותרא.

רפה) כה' א"ל להווא רווק, כו' תשתדל באורייתא, כז' ודא יהיב לך עותרא,

חלוסי גרסאות א' נ"א ל"ג כד אחא. ב' נ"א דעלמא. ג' נ"א ליג כולי עלמא. ד' נ"א ל"ג מן לגביה עד בשיבכותיה. ונ"א גביה. ה' נ"א גברא. ו' נ"א בשיבכותיה ונ"א בשיבכותיה. ז' נ"א אתא חד אנש. ח' נ"א לגבי. ט' נ"א ל"ג כרי. ונ"א ע"מ (אה"ל). י' נ"א ליג אמר ליה הא ודאי. יא' נ"א ל"ג לתלמידוי. ונ"א לתלמידוי. יב' נ"א לתנויי ליה. ונ"א קרון ליה. ונ"א אמר לון לתנויי ליה וקרו ליה. ונ"א וקרו ליה. ונ"א לתלמידוי דיקרו ליה (ד"א). יג' נ"א מאריה. יד' נ"א ליג הוה קאם קמיה. טו' נ"א ליג קאים קמיה. טז' נ"א ליג ר'. יז' נ"א לשום. יח' נ"א ליג קא. יט' נ"א עאל. כ' נ"א ושמע. כא' נ"א מוסיף תענשיה טוב (נ"א תב) לגביה. כב' נ"א ליג מן ואנא עד דהא. וכ"א דאנא לא זכינא לבנין ובעינא (אה"ל). כג' נ"א מוסיף הוה יתיב כד נ"א עליה. וכ"א על פתוריה. כד נ"א קרא ר' אבא לרי' יוסי א"ל לא יערכנה וליג מן א"ל להווא עד לא יערכנה. כז' נ"א תשתדל (אה"ל). כז' נ"א והא.

מאמר	הסולם	היה-אל אברם במחזה
רפב) ר' אבא כד אתא וכו': ר"א כאשר בא משם, מבבל, היה מכריז, מי רוצה עושר ומי רוצה אריכות ימים בעולם הבא, ילך ויעסוק בתורה. היו מתאספים אליו כל העולם לעסוק בתורה.	רפג) ליומין, יד' הוה טו' קאים קמיה, א"ל טז' ר', אן הוא עותרא. אמר (* שמע מינה, דלאו יז' לשם שמים יח' קא עביד, יט' וועאל לאדריה, שמע כ' חד קלא דהוה אמר, לא כא' תענשיה, דגברא רבא ליהוי. תב' לגביה, אמר ליה, תיב ברי תיב, ואנא יהיבנא לך עותרא.	רפד) אדהכי אתא גברא חד, ומאנא דפו בידיה, אפקיה ונפל נהורא בביתא. א"ל ר' בעינא למזכי באורייתא, כג' ואנא לא זכינא, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני. דהא אית לי עותרא סגי, דקא שבק לי אבא, דכד כג' יתיב על פתוריה, הוה מסדר כד' עליה, תלסר כסי מאלין. ובעינא למזכי באורייתא, ואנא יהיבנא עותרא.
רפד) אדהכי אתא וכו': זינתים, בא, איש אחד ובידו כלי פז. הוציאו לעינים והבריק אורו בבית. אמר לו רבי, אני רוצה לזכות בתורה. ואני כעצמי לא זכיתי להבין בתורה, ואני מבקש, מי שיעסוק בתורה בשבילי. כי יש לי עושר רב שהינח לי אבי שבעת שישב על שלחנו היה מסדר עליו שלשה עשר כוסות מלוח. דהיינו מפו. ואני רוצה לזכות במצות לימוד התורה, ואני נותן בעד זה עושר.	רפה) כה' א"ל להווא רווק וכו': אמר לאותו איש הפנוי מאשה, עסוק בחורה, ואיש הזה יתן לך עושר, נתן לו האיש אותו הכוס של	

(דמיין דף פ"ח ע"א * פ"ח ע"ב)

ה' יהב ליה ההוא כסא כ דפזו. קרא עליה ר' אבא, * לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פזו. יתיב ולעא באורייתא, וההוא ב"ג י הוה יהיב ליה עותרא. רפו ליומין עאל חמידו דאורייתא, במעוי, יומא חד הוה יתיב, והוה בכי. אשכחיה רביה דהוה בכי. א"ל על מה קא בכית. א"ל, ומה ד מנחנא חיי דעלמא דאתי, בגין האי, לא בעינא אלא למזכי ס לגבאי. וא"ל ז השתא ס שימ דהא לשם שמים קא עביד.

רפו קרא ליה לההוא גברא, א"ל טול עותרך והב ליה ליתמי ס ולמסכני, ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא, בכל מה דאנו לעאן. אהדר ליה ר' יוסי ההוא כסא דפזו, ועד יומא לא אעדי שמיה ומן י בנוי בן פזי, והיינו ר' יוסי בן פזי, י" וזכה לכמה אורייתא, הוא ובנוי. י דלית לך אגר טב בעלמא כמאן דלעי י באורייתא.

רפח) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וגו'. בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה, י דא שמא דאתגלי לאבהן, ומאן איהו. שדי, שנאמר י וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. כד"א אשר מחזה שדי יחזה. ודא איהו חיוז דכל חוון עלאין אתחזיין ס מגויה, ס כהאי מראה, דכל דיוקנין י אתחזיין י ביה, וכלא חד. מראה מחזה חד הוא, דא תרגום. ודא לשון י הקודש.

רפט) כ א"ר יוסי, סגיאיין אינון באורייתא, כל וע"ד כ הוה כ ליה רשו

מסורת הוהר

א) לא יערכנה זהב וזכוכית : (איוב כ"ח) ח"א רמו. ח"ב קנט. ח"ג מ : קעת : ב) וארא אל אברהם : לעיל דף צ"ד ציון ג' וש"ג

חלופי גרסאות א נ"א יהיב. ב נ"א ליג דפזו. ג נ"א ליג הוה. ד נ"א אבא. ה נ"א גבאי. ו נ"א אמר. ז נ"א ליג השתא. ח נ"א שמע מינה (אה"ל). ט נ"א ומסכני. י נ"א מוסיף בנוי בנוי. יא נ"א חזא. יב נ"א מוסיף בגין דלעא באורייתא. יג נ"א מוסיף באורייתא ומקיימה. יד נ"א ליג דא. טו נ"א בגויה (אה"ל). טז נ"א דהאי. יז נ"א בהאי. יח נ"א מן כהאי עד מראה מחזה. יט נ"א אתחזי. כ נ"א אחזן (אה"ל). כא נ"א בה (אה"ל). כב נ"א הקדש. כג נ"א ר' יוסי אומר. כד נ"א ליג. כה נ"א ליג. כו נ"א ליג ליה.

מאמר

שלי' פזו. קרא עליו ר' אבא, לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פזו. ישב ועסק בתורה, ואותו האיש היה נותן לו עושר.

רפו) ליומין עאל חמידו וכו' : לימים, נכנסה חמדת התורה במעיו. יום אחד היה יושב ובוכה. מצאו רבו שהיה בוכה. אמר לו, על מה אתה בוכה. והשיב לו, ומה אני מניח בשביל זה העושר, את חיי עולם הבא. איני רוצה ללמוד עוד בשביל האיש, אלא לזכות בתורה בעד עצמי. אמר ר' אבא, עתה משמע, שכבר עושה לשם שמים.

רפו) קרא ליה וכו' : קרא לאותו האיש ואמר לו קח העושר שלך ותן אותו ליתומים ועניים, ואני אתן לך חלק גדול יותר בתורה, בכל מה שאנו לומדים. החזיר לו ר' יוסי את הכוס של פזו. ועד היום הזה לא ניטל (דשו"י דף ס"ח ע"ב)

הסולם

היה—אל אברם במחזה

השם בן פזי ממנו ומכניו, והיינו ר' יוסי בן פזי המפורסם. וזכה להרבה תורה הוא ובנוי, כי אין לך שכר טוב יותר בעולם, כמי שעוסק בתורה. ואין צריכים לתמורה בעדה. כמ"ש לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פזו.

רפח) אחר הדברים האלה וכו' : בכל מקום שכתוב במחזה, בתורה, הוא השם שנגלה לאבות, ומי הוא, הוא שדי. שנאמר וארא אל אברהם וגו' באל שדי. וכמו שאתה אומר, אשר מחזה שדי יחזה. וזה הוא מראה, אשר כל מראות העליונות נראות מתוכה. כמו מראה של זכוכית, שכל הצורות נראות בה. והכל אחד מראה ומחזה, ואחד הם, אלא שזה תרגום וזה לשון הקודש.

רפט) א"ר יוסי סגיאיין וכו' : אר"י הרבה מלות ארמיות הן בהתורה. ועל כן היה רשות

א לאונקלוס, לתרגום בההוא לישנא דגלי קביה באורייתא. ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי ב עלאה. במחזה, ד דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא, כד ממליד ביה באברהם.

רצ) ד מ"ט. בגין דאברהם לא הוה מהול, ה והוה ערל, ו סתים בשרא. ז ובגין כך הוה סתים מנייהו, בלשון תרגום. כגוונא דא בלעם, דכתיב (* א אשר מחזה שדי יחזה. ה סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת, בגין דלא יהא לון פטרא, דקביה ממלד בההוא ערל ט מסאבא. דהא ב מלאכי י קדישי יא לאו י נזקקין בלשון תרגום.

רצא) י אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אולף ליוסף ע' לשון, ותרגום חד מע' לשון הוא. אלא מנדע ידעי, אבל י לא נזקקין תנן, דלא חיישי ולא משגיחין עליה, דהא מאיס איהו קמייהו, מכל שאר לשון.

רצב) ואי תימא, הואיל ומאיס איהו ט ממלאכי עלאי, אמאי תרגום אונקלוס אורייתא בהאי לשון, ויונתן בן עוזיאל המקרא. אלא מאיס הוא ט קמייהו, והכי אצטריך ג י דלית שנאה למלאכי עלאי בהדייהו י דישראל יתיר, ועל דא תרגום י תורה ומקרא כך, ולא מאיס איהו, דהא בכמה דוכתי כתב קביה כ באורייתא הכי.

מסורת הזהר

א) אשר מחזה שדי יחזה: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"ג. ב) מלאכי - לאו נזקקין בלשון תרגום ח"א ט: ע"ד: ע"ה: ח"ב קכט.: ג) דלית קנאה למלאכי עלאי: ח"ב קכט.

חלוסי גרסאות א) ג"א לאונקלוס. ב) ג"א עלאי. ג) נ"א דהא ונ"א דהוא. ד) ג"א ומיט. ה) נ"א ליג והוה ערל (אה"ל). ו) ג"א וסתים בכשרא. ז) ג"א וסתים בבשריה. ח) ג"א וקיימא קרישא לא הוה סתים בבשריה (אה"ל). ט) ג"א מוסיף ובג"כ הוה סתים מגו מלאכי עלאה [ג"א עלאי] בגין דלא יהא לון פטרא דקביה מליד עם בר גש [ג"א בב"ג] ערל. י) ג"א מוסיף מחזה סתים. יא) ג"א במסאבא (אה"ל). יב) ג"א קדושי ונ"א מוסיף עלאי קדושי (אה"ל). יג) ג"א לא. יד) ג"א יקרן. יה) ג"א ואי. יז) ג"א ליג לא. יח) ג"א קמי מלאכי עלאי מכל שאר לשון (אה"ל). יט) ג"א קמיהו. כ) ג"א דאית (שליה). כא) ג"א מוסיף דישראל אלא אורייתא ואלמלא הוה ידעי שבחי דאורייתא הוה לתו קנאה בהדייהו דישראל יתיר (אה"ל). כב) ג"א מוסיף של תורה. כג) ג"א תרגום של תרגום ול"ג תורה ומקרא כך. כד) ג"א אורייתא ול"ג קביה.

מאמר	הסולם	היה - אל אברם במחזה
רשות לאונקלוס לתרגם התורה באותו לשון שגילה הקביה בתורה. ולשון זה סתום הוא ממלאכי עליון, ולא הכירו בה כאשר דבר הקביה עם אברהם.	רצא) אי תימא דלא ידעי וכו': ושואל אם תאמר, שהמלאכים שאינם יודעים לשון תרגום. הרי גבריאל למד את יוסף ע' לשון, ותרגום הוא אחד מע' לשון, ומשיב, אלא שהם יודעים אבל לא נזקקין תנן, שפירושו, שאינם חוששים לו ואינם משגיחים עליו, כי לשון זה נמאס להם מכל הלשונות.	רצא) אי תימא דלא ידעי וכו': ושואל אם תאמר, שהמלאכים שאינם יודעים לשון תרגום. הרי גבריאל למד את יוסף ע' לשון, ותרגום הוא אחד מע' לשון, ומשיב, אלא שהם יודעים אבל לא נזקקין תנן, שפירושו, שאינם חוששים לו ואינם משגיחים עליו, כי לשון זה נמאס להם מכל הלשונות.
רצ) מאי טעמא, בנין וכו': ושואל, מהו הטעם, שהקביה דבר עם אברהם בלשון שלא יכירו בו המלאכים, ומשיב, לפי שאברהם לא היה מהול, והיה ערל אטום בשר, ומשום זה היה הדיבור בלשון תרגום הסתום מהם מהמלאכים, כמ"ן זה, בכלעם. שכחוב בו, אשר מחזה שדי יחזה, יחזה, מלה זו היתה סתומה ממלאכי השרת, שהוא לשון ארמית, כדי שלא יהיה להם פתחון פה, שהקביה מדבר עם אותו ערל הטמא, כי מלאכים הקדושים אינם נזקקים ללשון תרגום, ועל כן לא ידעו שהקביה דבר עם בלעם. (דפרי דף פ"ח ע"ב י) פ"ט ע"א)	רצב) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, אם נמאס הוא ממלאכי עליון, למה תרגם אונקלוס את התורה באותו הלשון, ויונתן בן עוזיאל את המקרא. ומשיב, אלא רק להם הוא נמאס, וכן נצרך להיות, כדי שמלאכים העליונים לא יקנאו את ישראל. באמרם קדושה דסודא וכדומה, (כמ"ש בזהר תרומה דף ע"ט ע"א דפו"י) אבל לנו אינו נמאס, ועל כן תרגמו התורה והמקרא	רצב) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, אם נמאס הוא ממלאכי עליון, למה תרגם אונקלוס את התורה באותו הלשון, ויונתן בן עוזיאל את המקרא. ומשיב, אלא רק להם הוא נמאס, וכן נצרך להיות, כדי שמלאכים העליונים לא יקנאו את ישראל. באמרם קדושה דסודא וכדומה, (כמ"ש בזהר תרומה דף ע"ט ע"א דפו"י) אבל לנו אינו נמאס, ועל כן תרגמו התורה והמקרא

רצג) ובג"כ סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי. ועל דא אתגלי ס ביה
באברהם נ באורח סתים, דלא ישגחון ביה ד מלאכין ס קדישין, ולא יהא לון
פטרא, דקביה אתגלי על בר ו נש ערל.

רצד) אימתי ז אתגלי ליה ס באתגליא דמלאכי עלאי, כד יהיב ליה ברית
קיימא קדישא, דכתיב " וידבר אתו אלקים לאמר. ס אלקים שמא דקודשא,
ולא כתיב במחזה, שמא באתגלייא.

רצה) לאמר. מאי לאמר. י לאמר יא ולאכרזא בכל לשון, דלא תהא
י באתכסיא, י לאו י בלישנא אחרא, אלא ס בלישנא דכלא משתעין בה, דיכלי
למימר דא דא, ולא יכלי לקטרגא ולמימר ס פטרא, ועל דא וידבר אתו
אלקים לאמר. אלקים, ולא מחזה. י בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא,
וקריב ליה לגביה.

רצו) ר' יהודה אמר, בג"כ י את ה' לא י אתייהב ליה עד דאתגזר. מ"ט.
דאיהי ממש ברית אקרי. וע"ד כיון דעאל בברית, כדין באתייהיבת כל ליה כ את
כ ה"א. דכתיב, י אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים י ולא יקרא עוד
שמך אברם וגו'.

רצז) אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר,
פגע ביה רבי חגאי, א"ל האי ארחא כ דמתקנא קמיה דמר, לאן איהו אזיל.

מסורת הזהר

א) וידבר אתו אלקים: (בראשית יז) ח"א צו: ב) אני הנה בריתי (בראשית יז) ח"א סה: צו:
ג) ולא יקרא-שמך אברם (שם) ח"א קה. קער. ח"ג ריו: ז"ח לך כיה טא שלה כ"ו טא שמא. שהיש
ע"כ טב שכה. טג שיא. תק"ח ק"כ טא שכב.

חלופי גרסאות א נא ליה. נ נא לאברהם. נ נא באר. ד נא מלאכי. ס נא קדישי. ו נא ל"ג נש. ז נא
אתגלייא. ח נא באתגלייא. ט נא ל"ג אלקים. י נא ל"ג לאמר. יא נא לאכרזא. יב נא
מתכסיא. יג נא לא. יד נא כלישנא. טו נא ל"ג בלישנא. טז נא מוסף פטרא אחרא. יז נא כגון הוה. יח נא
אות. יט נא אתייהיב. כ נא אתייהיב. כא נא לית (ד"א). כב נא אות. כג נא ה'. כד נא מתקנא.

מאמר הסולם היה-אל אברם במחזה

לומר ולהכריז בכל לשון, שהקב"ה דבר עם אברהם,
שלא יהיה עוד בהעלם מהמלאכים ולא בלשון
אחר שהוא תרגום, אלא בלשון שהכל מדברים
בה, שיוכלו לספר זה לזה, ולא יוכלו לקטרג
ולומר ולפתוח פה. ועל כן וידבר אתו אלקים
לאמור, אלקים ולא מחזה, משום שהיה מכניסו
באות ברית קדש. וקרבהו אליו.

רצו) ר' יהודה אמר וכו': ר"א לפיכך לא
ניתן לו אות ה' שהיא השכינה, עד
שנמול. מהו הטעם, משום שהיא נקראת ברית
ממש. ועל כן כיון שנכנס בברית, ניתן לו אז אות
ה' בשמו. שכתוב, אני הנה בריתי אתך, והיית
לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו':
מאמר ר"ח אזיל למחמי לר"א

רצז) אחר הדברים האלה וכו': ר' חייא הלך
לראות את ר' אלעזר. פגע בו ר'
חגאי. אמר לו, דרך זה המתוקן לפני אדוני,
לאן

והמקרא בלשון זה. ואינו נמאס, שהרי בכמה
מקומות כתב הקב"ה בתורה מלשון הוה.

רצג) ובג"כ סתים איהו וכו': ומשום זה
שהוא סתום ממלאכים העליונים
הקדושים, על כן נגלה לאברהם בדרך זה
הסתום, כדי שלא יסתכלו בו מלאכים הקדושים,
ולא יהיה להם פתחון פה לקטרג, שהקב"ה
נגלה על אדם ערל.

רצד) אימתי אתגלי וכו': שואל, מתי נגלה לו
בגלוי לפני מלאכים העליונים.
ואומר, הוא כאשר נתן לו אות ברית הקדוש.
שכתוב אז, וידבר אתו אלקים לאמור, אלקים
שהוא שם קדוש, ולא כחוב במחזה, אלא שם
באתגליא שהוא אלקים.

רצה) לאמר מאי לאמר וכו': ושואל, לאמר,
מהו לאמר, ומשיב לאמר פירושו
(רמ"י דף ס"ט ע"א)

א"ל למחמי נ רבי אלעזר. א"ל ואנא נמי נ איזיל בהדך. א"ל, אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לאו תוב אבתרך. א"ל, לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא, ויכילנא למיקם ז בהו. רצח) פתח ר' חגאי ואמר מאי דכתיב * את קרבני לחמי לאשי * וגו'. את קרבני, דא קרבן בשרא, דאתקרב ו לכפרא, ז דמא על דמא, בשרא על בשרא, בגין דכל קרבנין לאו מתקרבין אלא * על בשרא, לכפרא על בשרא. רצט) והכי שמענא, אי ב"נ חטא, בהמה מה חטאת, * דקב"ה אמר ז אדם כי יקריב מכם קרבן וגו'. אמאי. אלא קב"ה עביד רוח בני נשא, ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא. ובג"כ ז רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה וגו'. ודאי מתפרש דא מן דא.

ש) עד לא חטא אדם, מה כתיב, ז ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע וגו', וכתיב לכם יהיה לאכלה, ולא יתיר. כיון דחטא, ויצה"ר אשתאיב בגופא ז דיליה, ובכל אינון תולדין, עבד בהו דינא. שא) ולבתר אתא נח, וחמא דהא גופא אתבני י"ב מאתרא דיצה"ר זיאקריב קרבן, כמה דאקריב אדם, מה כתיב * וירח ה' את ריח הניחח וגו'. י"ב ז כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר קב"ה, מכאן ולהלאה, הואיל וגופא אשתאיב

מסורת הוהר

א) את קרבני לחמי: לעיל נח דף ל"ט ציון א' וש"ג. ב) אדם כי יקריב (ויקרא א') ח"א רלס: ח"ב שו. קח. טעה. רלס. ח"ג נ: ד: ה: כו: מח. צח. רלד: ש: ת"ז תכ"א סג. חס"ט קו: ג) רוח בני האדם העולה לעיל בראשית ב' קפ"ח ציון ד' וש"ג. ד) ויאמר - הנה נתתי: (בראשית א') ח"א יד. רנת. ח"ג יב. ת"ז ת"ע קל"ה. תק"ח קי"ב טג שכ שלט. ה) וירח ה' את ריח הניחח: לעיל נח דף ס"א ציון ג'. ו) כי יצר לב האדם: שם.

חלופי גרסאות א) ג"א ל"ג א"ל. ב) ג"א לסבר אפי יומין (אה"ל). ג) ג"א אויל. ד) ג"א ביה. ה) ג"א והשתא שמענא רוא דהאי קרא דכתיב (אה"ל). ו) ג"א מוסיף לכפרא על בשרא (אה"ל). ז) ג"א ל"ג דמא. ח) ג"א מן. ט) ג"א ל"ג דקב"ה אמר. י) ג"א ל"ג דיליה. י"א) ג"א מאסתאבו (אה"ל). י"ב) ג"א ואקריב. יג) ג"א מוסיף וכתיב כי.

<p>מאמר</p> <p>לאן הוא הולך. אמר לו שהולך לראות את ר' אלעזר. אמר לו גם אני אלך אתך. אמר לו אם תוכל להבין השכל והטעם ממה שתשמע, לך, ואם לא, חזור לאחריו. אמר לו, אל ידאג אדוני לזה, כי שמעתי כמה סודות התורה ויכולתי לעמוד בהם.</p> <p>רצח) פתח ר' חגאי וכו': פתח ר' ח ו אמרי מה שכתוב, את קרבני לחמי לאשי וגו'. את קרבני, זה קרבן בשר הנקרב לכפר דם הקרבן על דם האדם בשר הקרבן על בשר האדם. משום שכל הקרבנות אינם נקריבים אלא על בשר, דהיינו לכפר על בשר.</p> <p>רצט) והכי שמענא וכו': וכך שמעתי. אם האדם חטא, בהמה מה חטאת, שהקב"ה אמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה. מן הבהמה וגו'. ומשיב, אלא הקב"ה עשה את</p> <p>(הוסיף דף פ"ט ע"א * דף פ"ט ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>רוח האדם ורוח הבהמה, והסרידם זה מזה, ולפיכך, רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה וגו' ודאי נפרדים הם זה מזה.</p> <p>ש) עד לא חטא וכו': מטרם שחטא אדם מה כתוב, ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע וגו'. וכתיב לכם יהיה לאכלה, ולא יותר מזה. ולא הותר לו לאכול בעלי חיים. כיון שחטא ויצר הרע נבלע בגוף שלו, ובכל תולדותיו, עשה בהם דין. דהיינו שהביא עליהם המבול.</p> <p>שא) ולבתר אתא נח וכו': ואחר כך בא נח, וראה שהגוף נכנה ממקום יצר הרע, הקריב קרבן כמו שהקריב אדם. מה כתוב וירח ה' את ריח הניחח וגו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו, אמר הקב"ה מכאן ואילך, הואיל ותגוף</p>	<p>ר"ח אזיל למחמי לריא</p>
---	---	----------------------------

מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי ליה, א ייכול בשרא. * כירק עשב נתתי לכם את כל.

שב) כד אכיל בשרא, מההוא בשרא אתענג בשרא דיליה, ואתערב דא בדא, ואתרבי גופא מניה, ומההוא ענג, גופא חטא בכמה חטאין. אמר קב"ה כפרה על גופא בשרא. ב בשרא אכיל, ובשרא אתרבי מניה, וביה חטא, בג"כ י לכפרא על גופיה ד בשרא. ה ובשרא דאכיל בשרא, עביד דמא לגופא, ו בג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא ז לבר, ח אתעתד לכפרא על דמא, דאתעביד מההוא בשרא דיליה, דכתיב ב כי הדם הוא בנפש יכפר.

מסורת הזהר

(א) כירק עשב נתתי לכם את כל: בראשית ט. (ב) כי הדם הוא בנפש: (ויקרא י"ז) ח"א רנח: חלוסי גרסאות א גיא ויכול. ג גיא ליג מן בשרא עד ובשרא דאכיל. ג גיא לכפרה. ד גיא בשרא דאכיל בג"כ עביד וליג ובשרא דאכיל בשרא (אה"ל). ה גיא בשרא. ו גיא מוסיף בג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא דאכיל בשרא עביד [עבר] דמא לגופא בג"כ. ז גיא דיליה (אה"ל). ח גיא אתעביד (אה"ל).

מאמר
הסולם
ריח אויל למחמי לריא

אשר מרגע זו מטרם שנתבטלו מקבלים הקליפות, ועי"ז נפרדים מהקדושה עש"ה. וזה אמרו כאן. קב"ה עביד רוח בני נשא וכו' רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היא למטה. כי רק בחינת האדם נעשה מתוקן לקדושה, וניתן לו הרוח חיה, שיאיר ממטה למעלה. כנ"ל. אבל רוח הבהמה יורדת למטה, שהיא נוטה לקבל רק ממעלה למטה, כבחינת ג"ר דבשר כנ"ל. וז"ש עד לא חטא וכו' לכם יהיה לאכילה ולא יתיר. שלא הותר לו אלא עשב למטה, ויכול בשר בהמה להזיק לו ולהחטיאו שימשיך גם הוא ממעלה למטה כמעשה עצה"ד. כיון דחטא ויצה"ר אשתאיב בגופא וכו' אתא נח וכו' אקריב קרבן. כי מאחר שהקליפות נאחזו בהגוף ע"י אכילת עצה"ד דהיינו שיש להם כח להחטיאו תמיד כנ"ל. עתה אין תקון אחר אלא להקריב קרבן. כי ע"י הקרבן נמשך לסי"א השפע שממעלה למטה המיוחס להם, ואז תכף מתפרדים מגוף האדם. (כנ"ל בפרשת נח אות ק"ל עש"ה). ואחר שהקריב קרבן, יכול להעלות מ"ן ולתקן אותו התקון של הקרבן גם באכילתו עצמו את בשר בהמה, וע"י הזווג שגורם למעלה באכילתו מפרדי הקליפות כמו הקרבן, בסו"ה זה השלחן אשר לפני ה'. וז"ש אמר קב"ה מכאן וכהראה הואיל וגופא אשתאיב מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי ליה, שהקב"ה אמר, כיון שהיצה"ר להמשיך ממעלה למטה כבר נבלע בגוף, ע"כ אכילת בשר

בהמה

והגוף כבר נבלע מאותו יצר-הרע. יתענג הגוף כמה שירצה, ויאכל בשר, ואמר, כירק עשב נתתי לכם את כל.

(שב) כד אכיל וכו': כאשר האדם אוכל בשר, מתענג בשר האדם מאותו בשר ומתערבים זה בזה, בשר אדם ובשר בהמה. והגוף מתגדל ממנו. ומאותו העונג שנתענג באכילת הבשר, חוטא הגוף בכמה חטאים. אמר הקב"ה, בשר, יהיה כסרה על הגוף, דהיינו בשר הקרבן, כי בשר אכל, ובשר נתגדל ממנו בהגוף, ובו חטא. לפיכך, יהיה הבשר של הקרבן, לכפרה על גופו, ובשרי דהיינו הגוף, האוכל בשר, עושה דם בהגוף ומשום זה, דם הנשאר מבחוץ שנשאר מהכשר של הקרבן, מזומן לכפר על הדם של האדם שנעשה מאותו הבשר של הבהמה. שכתוב כי הדם הוא בנפש יכפר.

סנימיות הדברים. וצריך שתזכור כל המתבאר לעיל פרשת נח דף מ"ח אות ק"ל בהסולם עש"ה ואין להכפיל דברים. היוצא משם שהכלי דבשר שבכל פרצוף הוא מחוסר שלמות, משום שהמאציל לא תקן רק בחינת ו"ק של הכלי דבשר, להמשכת ו"ק דאור החיה, דהיינו לבחינת הארה שממטה למעלה. והג"ר דכלי דבשר שהוא המשכת האור ממעלה למטה, נמצאים עוד בשבירה. שהם הקליפות וסי"א שלא יתקונו מטרם גמר התקון, וה"ס האיסור של עץ הדעת, שהמשיך האורות ממעלה למטה, דהיינו להשלים הג"ר דכלי דבשר. כמ"ש שם עש"ה. גם נתבאר שם סוד הטרבנות לכפרה עונות, שע"י המ"ן העולה מהקרבן נעשה זווג עליון, שבתחילת הזווג נמשך מג"ר הללו דחיה, ותכף הם מתבטלים (דפרי דף ט"ט ע"ב)

שג) כתיב קרבני, וכתיב קרבנכם, דכתיב * תקריבו את קרבנכם, מה בין האי להאי. אלא קרבני, כגון שלמים דאתיין על שלום. קרבנכם: כגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם, בג"כ את קרבני: בשרא. לחמי: נהמא וחמרא. ה ריח: דא קטורת. ניחחי: דא נחת רוח, דעביד כהנא ברעותא דשמא קדישא, וליואי, ברעותא דשיר ושבחה.

שד) תשמרו להקריב לי במועדו. במועדו מאי הוי, אי תימא ב בכל יומא בכקר ובערב, ג מאי איהו במועדו. אלא מועדו, דשטא בההוא זמנא רעוא. רעו דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא. וע"ד כתיב במועדו. שה) כד קרבן אתקריב, כלא נטלין חולקא, ואתבדרן קליפין לכל

מסורת הוזהר

א) תקריבו את קרבנכם לעיל דף ק"ב ציון ב' וש"נ. ב) תשמרו להקריב לי במועדו: לעיל נה דף ל"ט ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א ג"א ריחא. ב ג"א ל"ג בכל יומא. ג ג"א מאי אריא. ד ג"א אריא אה"פ דאיהו מועדו [במועדו]

ר"ח אויל למחמי לרי"מ

הסולם

מאמר

מחהפך ונעשה דם בגוף האדם, ומדם הזה מתגדל גוף האדם, ולא מבשר. ויש עוד תקון נוסף, שהיא התקון שלא לאכול דם. וכן תקון הזריקה על גבי מזבח, שזה מכפר על הדם שנעשה מבשר בהמה שבא בפנימיות הגוף. וז"ש ובג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא לבר, דהיינו דם הבהמה שאסור לאכלו, ונאמר עליו על הארץ תשפכנו כמים, ונשאר מחוץ לגוף האדם, אדעתך לכפרא על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיליה, שהוא מכפר על הדם שנעשה מבשר הבהמה, שנשאר בגוף האדם. כמבואר.

שג) כתיב קרבני וכו': כתוב קרבני, וכתוב קרבנכם, שכתוב תקריבו את קרבנכם, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא קרבני, דהיינו כעין שלמים, הבאים על שלום. קרבנכם היינו כעין חטאות ואשמות הבאים על חטא ואשם. ולפיכך את קרבני, הוא בשר. לחמי: היא לחם ויין. ריח הוא קטרת. ניחחי, זה נחת רוח שעושה הכהן בכונת השם הקדוש. שמוכיר בעת הקרבה. ולויים ככונה שבשיר ושבחה, שמשוררים בעת הקרבה.

שד) תשמרו להקריב לי במועדו: ושאל. מה הוא במועדו, אם תאמר, שהמירוש הוא להקריב בכל יום בבוקר ובערב, למה נקרא זה במועדו. ומשיב, אלא מועדו, פירושו הרצון, השולט באותה שעה, היינו בשעת הקרבה, הרצון. הנמצא או למעלה במדרגה ירועה היינו בהנוקבא ועל כן כתוב במועדו.

שה) כד קרבן וכו': כאשר הקרבן נקרב. כל העולמות מקבלים חלק ממנו, ומתפורים

הקליפות

בהמה לא יקלקלו יותר, אלא אדרבה אם יתענג הגוף כמו שראוי, דהיינו שיעלה מ"ן באכילתו כמו בקרבן, הרי אז יפריד את יצה"ר הזה כהגוף, וע"כ אמר יתענג גופא כמה דאתחוי ריה. וז"ש ואתערב דא ברא ואתרבי גופא מניה, כי ע"י התערבות בשר בהמה בבשר האדם הוא מעלה מ"ן לזווג עליון, אשר בתחילתו יורד בחינת ג"ר החסרות לגוף, ומטרם שנפסק מקבל אותו גם גוף האדם, והוא נגדל ממנו, כלומר שמסבל תקין לבחי' ג"ר החסרים לבשר הגוף, כנ"ל אצל קרבן. וז"ש ואתרבי גופא, דהיינו שקונה בחינת גדלות. אמנם אם אינו אוכל בקדושה וטהרה ואכילתו אינו כמו קרבן, נמצא הבשר בהמה שאוכל, שמקלקלו עוד יותר, וז"ש ומההוא ענג גופא חטא בכמה חטאין. ומ"מ הותר לו לאכול, כי אמר הקב"ה כפרה על גופא בשרא, שאין כפרה אחרת על עון דעצה"ד אלא בשר שאוכל בטהרה כנ"ל. לפיכך בשרא אוכל ובשרא אתרבי מניה, שאם אוכל בטהרה הרי בשר הגוף מתגדל משפע הזווג בתחילתו כנ"ל. וביה חטא, ואם אינו אוכל בטהרה, נמצא שמתקלקל עוד יותר וחוטא בו. ובג"כ לכפרא על גופיה בשרא, כלומר, גם אחר שחטא מכא אכילת הבשר, אין תקנה אחרת לכפר על הגוף רס ע"י שיחזור ויאכל בשר בטהרה. כנ"ל.

אמנם בשר בהמה עצמו, אינו מתערב בגוף האדם להגדילו, שהוא מטעם, רוח הבהמה היורדת היא למטה, שהיה מתערב על ידי זה ברוח האדם. וע"כ נעשה תקון, שהבשר בהמה (דפרי דף פ"ט ע"ב)

סטרא, וייחודא אתקריב ואתייחד, ובוצינין ^ה אתנהרין, ואשתכח רעוא ^י ורעו בכל עלמין, וקב"ה אשתכח ברוא דיחודא ^ז חדא כדקא חזי. אתא ר' חייא ונשקיה, א"ל, יאות אנת ברי ^ד מני, למיהך למחמי ^ס ליה. ^ו
 (שו) ^ז אזלו, כד ^ח מטון לגביה, חמא לון ^ט יתבי על תרעא, ^י א"ל לשמשא זיל ואימא לון, האי ^{יא} כרסייא דתלת ^{יב} קיימין מהו ^{יג} כל אחד. אמרו ליה זיל, ואימא ליה למר, ^{יד} דלאו למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה, ^{טו} אבן מאסו הבונים. א"ל זיל ואימא לון דאן געלו ביה בדוד, דאיהו אמר אבן מאסו הבונים.

(שו) אהדר ר' חייא רישיה ^{טז} לגבי ^{יז} ר' י"ח חגאי, ואמר ^{יט} ליה שמעת בהאי ^כ מדי. אמר ^{כא} שמענא, בהאי קרא דכתיב ^{כב} בני אמי נחרו בי שמוני וגו'. ^{כג} דהאי קרא ^{כד} שלמה מלכא אמרו, ועל דוד מלכא אתמר, כד דחו ליה אחוהי מנייהו.

שח) ^{כז} ותו שמענא, מאי חמא קב"ה למיהב מלכותא ליהודה מכל

מסורת הזהר

(א) אבן מאסו הבונים: לעיל ב"א ק"ב ציון א' וש"נ. (ב) בני אמי נחרו בי: לעיל ב"א ק"ב ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא אתנהרין. ז גיא ליג ורעו. ג גיא ליג חדא. ד ג"א מיני. ו גיא ליג מיני למיהך (אה"ל). ס גיא ליג ליה. ו גיא מוסיף לסבר אנפין דיומין. ו ג"א לסבר אפי יומין (אה"ל). ז גיא חו פתח ואמר דוד מלכא איהו [ג"א דאיהו] רביעא ואיהו אבן מאסו הבונים. ו ג"א אמאי דוד מלכא אחסין, מלכותא דאיהי [ג"א דאיהו] רביעאה. ו ליג מן אזלו עף אהדר. ח גיא מטו. ט גיא דיתבי. ו גיא דיתבו (ד"א). י גיא אמר לשמשיה. יא גיא כורסייא. יב גיא סמכין. יג גיא כלא חד. ו גיא כלא חדי. ו ג"א בלא חד (אה"ל). יד גיא דלא (אה"ל). טו גיא מוסיף דכתיב אבן (אה"ל). טז גיא א"ל לר' חגי שמעת (אה"ל). יז גיא ליג ר'. יח גיא חגי. יט גיא ליג ליה. כ גיא מלה מה (אה"ל). כא גיא שמעית דבימא דאתבנו בי מקדשא עכד טיבו סגי לדוד מלכא דבתר דאזומן ליה ההוא חובא ואע"ג דמחל ליה קביה כד נפיק מהאי עלמא לא שבקיה מלאכי עלאי למיעבר תרעי דירושלם דלעילא והוא יתיב אבראי ובימא דאתבני בי מקדשא קרא קב"ה למיכאל ברברא קדישא ומני ליל למהוי הוא ושיתין קדישין עלאין אפוסטופסין דירשאל אינון דאסתין כורסיא קדישא דיקריה ומני ליה למיכאל למיעל לדוד משיחא בתרעי ירושלם דלעילא ולא תקנא ליה עם אבהתנא רחיקא קדישא וכתיב ביהודה סבוי דגעילו ביה אחוי הה"ד וירד יהודה מאת אחוי דסרו ליה מגאוחיה וקביה לא ניהא קמיה מכל בנוי דיעקב למהוי שלטנא דמלכותא לעלמין אלא ליהודה הה"ד לא יסור שבט מיהודה ולו יקחה עמים ולא ישאר בנוי דיעקב (אה"ל). כג גיא דהא (אה"ל). כד גיא דדוד. ו גיא על דוד ו ג"א בדוד (ד"א). כז גיא ליג מן וחו עד וחו (אה"ל).

ר"ח אזיל למחמי לר"א

הסולם

מאמר

אמר לו להמשמש שלו, לך ואמור להם, איפה מאסו הבונים בדוד, שהוא אמר, אבן מאסו הבונים.

הקליפות לכל עבר, והיחוד של ז"ג מתקרב ונתיחד, והנרות מאירים שה"ס מדרגות העליגות, ונקרא רצון ורעות בכל העולמות, והקב"ה נמצא בסוד היחוד האחד כראוי. בא ר' חייא ונשקו. א"ל ראוי אתה יותר ממני ללכת לראות אותה. היינו לר' אלעזר.

(שו) אהדר ר' חייא וכו': החזיר ר' חייא ראשו אל ר' חגאי, ואמר לו: שמעת דבר בזה. אמר שמעתי במקרא הזה שכתוב בני אמי נחרו בי שמוני וגו'. שכתוב הזה שלמה המלך אמרו. ונאמר על דוד המלך כאשר דחו אותו אחיו. ורמז לו התשובה בזה, שהכתוב, אבן מאסו הבונים אמר דוד, בעת שהיה לו מוחין דאחוריים, אשר אז אחיו דחו אותו.

(שו) אזלו, כד מטון וכו': הלכו. כאשר הגיעו אצלו, אצל ר' אלעזר, ראה אותם יושבים על יד השער, אמר להמשמש שלו, לך ואמור להם, כסא הזה של שלשה עמודים, מה הם כל אחד ואחד מהם. אמרו לו לך ואמור לאדוננו, שלא בחנם, אמר דוד המלך, שהוא עמוד הרביעי של הכסא, אבן מאסו הבונים, ובה רמזו לו גם את ג' העמודים הקודמים לדוד, שהם חגי"ה (דפ"י דף ס"ט ע"ב)

שח) ותו שמענא וכו': ועוד שמענו, מה ראה הקב"ה ליתן המלכות ליהודה יותר

אחוהי, אלא אתוון דשמיה חקיקון ביה, וקב"ה יהב יקרא לשמיה, ובג"כ אחסין מלכותא. ותו שמענא, יהודה הא אתוון דשמיה ודאי, א ד' נ ליתיה אמאי. אלא נ דא דוד מלכא, ד דאתקשר בשמיה פ מכל בני עלמא, דכתיב, * ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם וגו', הא דוד קשיר בשמיה, תו, דאיהו קשר של תפלין, ודאי ו ד' דוד ו מלכא, ובג"כ פ דוד אתקשר בשמיה.

שט) עאלו, כיון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק פ ר' אלעזר, ואינון אשתיקו. עאל ר' אלעזר לאדריה, שמע חד קלא דהוה אמר, זיל ואימא לון מה דאינון בעיין דכשרין אינון. אהדר יא לגבייהו. אמר יב לון, יג אית מאן דשמע מלה לימא לי. אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה וסברא * נסבר.

מסורת הזהר

א) ובקשו את ה' אלקיהם: לעיל נח דף ק"ב ציון ג' ושינ:

חלופי גרסאות א ג"א דלת (אה"ל). ב ג"א ליג ליתיה. ג ג"א ליג דא. ד ג"א דאיהו אתקשר וגי' איהו דאתקשר. ה ג"א כל. ו ג"א דלת (אה"ל). ז ג"א מוסיף מלכא קשר [גי' קשרי ד"א] של תפלין [איהו אה"ל] ודאי. ח ג"א דלת (אה"ל). ט ג"א ליג ר' אלעזר (אה"ל). י ג"א ליג ר' אלעזר (אה"ל). יא ג"א מוסיף, לגבייהו עד דנחית רמש ליליא אכ"י עד דהוו אכ"י אשתיק ואינון אשתיקו כד אכלו קמו למשכב אמר לון אית מנכון דשמע מלחא אימא לי פתח ר' דוסתאי ואמר אנן סברא נסבר וסיבו למנדע את אימא לן אמר לון שמעתון האי מלחא דא"ר יצחק כל חקורא ק"ש כתקנה על מתנו נשמחו עולה לטוט בארץ החיים הה"ד ס' גבורים סלמי א"ל לימא לן מר אמר לון בק"ש אית סיחין אתווא ידיען עד ובשעריך ועל כל את ואת אית סור יקרא דמלכותא קדישא דשליטא עלאה ופולחניה דב"ג קמיה עד דיקרב דעתיה לכורסי יקרא דמלכותא קדישא ובהווא שעתא נסיב לון מן סומיה מאריה דאסייא די שמיה כשמא דמאריה והוא אסיק לון לעילא עם נשמתינ דצדיקייא קמיה מדבחא יקרא דלעילא ונסבין לון שתינ מלאכין דסחרין כורסי יקרא כל חד וחד אות חר ומזמרינ בהון כל ליליא ההיר ולקח הכהן הטנא והניחו לסני מזבח ה' אלקיך ולקח הכהן דא הוא מטטרון הטנא אלין שתינ אתווא דק"ש דליליא וכד אליף להו נפק נשמתינ מנייהו וחמו מה דחמו ואתערו אמר חד לחד לא נתיב הכא לית אנן חזיין להאי מאן דאיהו מלאכא עלאה להוי בהאי יקר מאי הוה דעתייהו חזון מלאכייא דחיין לון לבר ואצטערו עד דחמו מאי דחמו ונשמתינה דר' אלעזר אעבר להו ואשתויב אמר להווא כננא רבא דאחא למקביל אלפניה דר' אלעזר ואמר רבא קדישא סק סק א"ל משכני אחרין נרוצה א"ל מאן אלין גבך ארי' רברבי דרא אינון א"ל מאן רשותא ברא דקב"ה אמר לי לקבלא אסך ואנא עיילנא קמיה הה"ד הביאני המלך חדריו ובחיין קדישא כל חילא דשמיא נגילה ונשמחה בך ההיר יעלו חסידים בכבוד דא הוא מטטרון נגילה ונשמחה בך א"ר יצחק כך על כל צדיקא עביר קב"ה למטטרון שר הפנים דיסלק נשמתינהו לעילא הוא אומר סק סק נשמיה אסיק ליה ואומר משכני אחרין נרוצה הואיל ורעותיה אנא אעייל בארדין עלאין. עכ"מ בס"י (אה"ל). יב ג"א לן. יג ג"א מוסיף אי אית (אה"ל).

מאמר	הסולם	ריח אויל למחמי לר"א
<p>יותר מלכל אחיו. ומשיב, אלא אותיות שמו הקדוש היו חקוקות בו. כי יש שם הוי"ה בהסם יהודה. והקב"ה נתן כבוד לשמו, ומשום זה ירש המלכות. ועוד שמעתי. יהודה, הם ודאי אותיות שמו הקדוש, אבל ד' אין בו. בשם הויה. ושאל למה. ומשיב, אלא ד' זו דיהוה, הוא דוד המלך. שנקשר בשמו יותר מכל בני העולם. שכתוב ובקשו את ה' אלקיהם, ואת דוד מלכם וגו'. הרי שדוד קשור בשמו הקדוש. ועוד, שהוא קשר של תפלין. שדוד ה"ס קשר של תפלין של הקב"ה. שה"ס הנקבא דז"א. ודאי הוא שה"ד דיהודה הוא דוד המלך, ומשום זה דוד (דמרי דף פ"ט ע"ב *) צי ע"א</p>	<p>נקשר בשמו הקדוש. כי בשם יהודה יש הוי"ה שהוא ז"א. ויש ד' שהיא דוד המלך שה"ס הנקבא דז"א.</p> <p>שט) טארו כיון וכו': נכנסו: כיון שנכנסו ישבו לפניו. שתק ר' אלעזר, וגם הם שתקו. נכנס ר' אלעזר לחדרו. שמע שם קול אחד שהיה אומר, לך ואמור להם מה שהם רוצים כי צדיקים המה. חזר אצלם. אמר להם, יש מי ביניכם ששמע דבר, יאמר לי. אמרו לו, אנחנו מחכים להאיר על ידי צחות נר העליון, ודעת נבין.</p> <p>פתח</p>	

שי) פתח ואמר * והי' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כד בעי קביה למברי עלמא, אסתכל ב' גו מחשבה, רזא דאורייתא, ורשים רשומין, ולא הוה יכיל למיקם עד דברא תשובה, דאיהי היכלא פנימאה עלאה, י רזא סתימא, ותמן י אתרשימו ז ואתציירו אתוון ב) בגלופייהו.
 שיא) כיון דאתברי דא, הוה מסתכל ס בהאי היכלא, ורשים קמיה ציורין דכל עלמא, בעי למברי שמים, מה ענד, אסתכל באור קדמאה ואתעטף ז) ביה, וברא שמים. דכתיב ז עוטה אור כשלמה, ואח"כ נוטה שמים כיריעה.

מסורת הזהר

דרך אבת

א) והי' - הם מפניו כל הארץ: (חבוקק ב') ח"ב קע"ח. ת"ז תק' ג' יח: ב) עוטה אור כשלמה: לעיל ב"א ר"ם ציון ג' וש"ג.

ב) ס' מניח ונקודי מחכמה וטעמי מכתר. ג) פנחס רמ"ס ב' כר"מ.

חלופי גרסאות א ג"א מגו. ב ג"א רזא. ג ג"א אתציירו ואתרשימו ונ"א אתרשמו (אה"ל). ד ג"א אצטיירו. ס ג"א מהאי.

ר"ח אויל למחמי לר"א

הסולם

מאמר

וכשרוצה להשפיע ג"ר מוציא ה"י סן אויר ההיכל וחזר להיות א"ר. וזסו"ה והי' בהיכל קדשו, והי' ה"ס הבינה, בהיכל קדשו היינו היכל הנזכר, נקודה בהיכליה. וז"ש, דכתיב הם מפניו כל הארץ שפירושו: רשים קמיה רשימין וציורין דכל עלמא. רשימין, הם מוחין דו"ק, וציורין, הם מוחין דג"ר. דכל עלמא היינו דו"ן, הנקראים עולם, דהיינו כמבואר שבהיכל זה תלויים, מדידות כל המוחין.

שי) פתח ואמר וכו': פתח ואמר והי' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כאשר רצה הקב"ה. שה"ס הבינה, לכרוא העולם, שה"ס זו"ן, הנקראים שמים וארץ הסתכל תוך המחשבה שה"ס חכמה. סוד התורה, ורשם רשומות דהיינו שרשם רשומות והכשיך אור החכמה אל זו"ן, שה"ס שמים וארץ, והעולם לא היה יכול לעמוד, כלומר, שלא יכלו לקבל האור מחמת כח הצמצום והדין שהיה בהמלכות. עד שברא תשובה, שהיא היכל פנימי ועליון, וסוד סתום. עד שברא תשובה, פירושו עד שהעלה המלכות לבינה, שאז נקראת הבינה בשם תשובה שנתמעטה הבינה, בסוד נקודה בהיכליה, שבוה נתמתקה מדת הדין שבמלכות בהבינה, ונעשית ראייה לקבל אור החכמה. כמ"ש לעיל (בראשית א' דף י"ב ד"ה וכד אתתקן ע"ש כל המשך) וזהו שאומר והוא היכל פנימי ועליון וסוד סתום. כי ההיכל נסתם בסוד ה"י שנכנסה באור ההיכל, והאור נעשה לאויר, כמ"ש שם בארוכה.

בעי למברי שמים וכו': רצה לברוא השמים, שהם זא, פה עשה, הסתכל באור הראשון, דהיינו בהיכל הראשון, שה"ס או"א (כנ"ל ב"א דף ז' אות ג') ונתעטף בו וברא שמים. שכתוב עוטה אור כשלמה ואח"כ נוטה שמים כיריעה. פירוש. ה"י, שה"ס המלכות, שנכנסה לאור ההיכל ונעשה אויר, הוא נקרא אז, אור מעוטף, כנ"ל (בראשית א' דף ס' ד"ה ועבד). ונעשה אז בבינה ב' היכלות. היכל א' בג"ר דבינה, ונק' או"א עלאין, והוא נשאר תמיד אור מעוטף, כי ה"י אינה יוצאת מן האויר של היכל הזה. והיכל ב' נעשה בז"ת דבינה, ונק' ישסו"ת. ובעת שרוצה להשפיע חכמה מוציא ה"י מאויר היכל הזה, הב' וחוזר להיות אור ואז משפיע אור החכמה. ונודע שז"א הוא תמיד בבחינת חסדים מסוים כמו או"א, שה"ס היכל א'. וז"ש עוטה אור כשלמה, שמתחילה מתעטף בסוד אור מעוטף מן או"א עלאין, ואח"כ נוטה שמים כיריעה, שהוא ז"א, כי ז"א תמיד באור מעוטף כמבואר.

ותמן אתרשימו וכו': ושם. בהיכל הנזכר, נתרשמו ונצטיירו האותיות שהם זו"ן, בחקיקותיהם. כלומר שנעשו ראויים לקבל המוחין משם.

שיא) כיון דאתברי דא וכו': כיון שנברא היכל הזה, בסוד נקודה בהיכליה. היכל היה מסתכל בהיכל הזה, ורשם לפניו ציורים, דהיינו מוחין, של כל העולם. שכל מדות המוחין הם מכאן, כי כשרוצה להשפיע מוחין דקטנות לזו"ן מעלה ה"י לאור ההיכל ונעשה אויר, שפירושו מוחין דו"ק ורוח. (רמ"דף צ' ע"א)

שיב) אסתכל למעבד עלמא תתאה, עבד היכלא אוחרא, ועאל ביה, ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין לתתא, וברא ה' לון. הה"ד וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. הס מפניו: הס רשים נקמיה, כל נקודין דכל עלמא, דאינון שתין וחמש, כחושבן הס, שתין אינון, וחמש אינון, וכלהו רשים קמיה, כד ברא עלמא. בגיכ יקרא דקב"ה לאו איהו, אלא לאינון י דידעין ארחוי, ומהכין בה באורח קשוט, כדקא יאות.

שיג) אדהכי דהוה משתעי בהדיהו, אתא נורא ואסתר ליה, ואינון יתבו לבר. שמעו חד קלא ס דהוה אמר, אי קדישא, * הביאני המלך חדריו, בכל אינון י אידרין, ז דסבר דאנפין ס עולימא קדישא ס אתמסרו מפתחן דלהון בידיה, וכלהו מתקנן לך, ולאינון דבגינך. ובחייך קדישא כל חילא י דשמיא, נגילה ונשמחה בך.

שיד) כד חמו יא אלין הכי, אזדעזעו, ודחילו סגי נפל עלייהו, אמרי לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן, ונהך לאורחין, יכ יתבו תמן כל ההוא יומא, ולא יכילו למחמי ליה, י ואמרו לית רעותא דקב"ה, י דנתיב הכא, נפקו מתמן ס ואולי.

מסורת הזהר

(א) הביאני המלך חדריו: (שה"ש א') ח"א קלו. רכט. ח"ג ד. נט. ת"ז ח"ע קלב:

חלופי גרסאות א גיא לו. ז גיא ל"ג קמיה. ג גיא דירעין. ד גיא ומהלכין ס גיא ל"ג מן דהוה עד וחילו סגי. ו גיא חדרין. ז גיא דסבא. ח גיא עולימתא [עולימתא ד"א] קדישתא. ט גיא דאתמסרו ונ"א דאתמסרו. י גיא דשמיא. יא גיא אילין. יב גיא אזלו וליג יתבו תמן. יג גיא אמרו (אה"ל). יד גיא ל"ג דנתיב הכא. ו גיא דנתיב (אה"ל). טו גיא ואזלו.

מאמר הסולם ר"ח אזול למחמי לריא

נחבאר כל הענין לעיל ואין להאריך בו כאן. בגי"כ יקרא וכו': לפיכך כבודו של הקב"ה דהיינו השכינה, אינה אלא לאותם היודעים דרכיו ומהלכים בהם בדרך האמת כראוי. כלומר, שלא יעוררו זיוג במקום שמחזה ולמטה של המלכות, כי מטעם חסרון ה' נקודות הנזכרים אין שם מקום זיוג. שיג) אדהכי דהוה וכו': עוד שהיה מדבר עמהם, באה אש והקיפה אותו, והם נשארו יושבים מבחוץ. שמעו קול אחד שהיה אומר: אהה קדוש. הביאני המלך חדריו, בכל אותם החדרים, שמפתחותיהם נמסרו בידו של נשוא הפנים העלם הקדוש, דהיינו מטטרון הנק' גער, וכולם מתוקנים לך, ולא לו הזוכים בשבילך. ובחייך קדוש, כל צבאות השמים, נגילה ונשמחה בך. וקול הזה היה של השכינה, בספרים ישנים הגירסא, דסבא דאנפין עולימא קדישא, והוא ט"ס וצריך לומר דסבר דאנפין וכו'. שפירושו נשוא פנים.

שיד) כד חמו אלין וכו': כאשר אלו ראו את זה, נודעזעו ופחד גדול נפל עליהם. אמרו אין אנו ראוים לזה. נצא מכאן ונלך לדרכנו

שיב) אסתכל למעבד וכו': נסתכל לעשות עולם התחתון, שהיא נוקבא דז"א, וצריכה לאור החכמה שאינו מקובל מהיכל הא' הגיל עשה היכל אחר, הוא היכל ישכ"ת (כנ"ל בדבור הסגור) שבו יוצא ה' מאויר, ונכנס בו, וממנו הסתכל ורשם לפניו כל העולמות שלמטה דהיינו כל מדות המוחין שהם צריכים וברא אותם. וזהו שכתוב וה' בהיכל קדשו, דהיינו בהיכל הב', הס מפניו כר הארץ: הס מקיבלים מפניו. כלומר, מספר הס רשם לפניו, שהוא מספר כל הנקודות שהן הספירות, שבכל העולם שהיא הנוקבא. שהם ששים וחמש נקודות כמספר הס. ששים המה הם ששה ספירות חג"ת נה"י, שכל אחר כלול מעשר. וחמש אינון, היינו חצי המלכות, שחמש האחרונות שמחזה וימטה חסרים לה (כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ח ד"ה ולא יקשה ע"ש), וכל אלו ס"ה נקודות של הנוקבא רשם לפניו להשפיע לה בעת שברא העולם. שהיא הנוקבא. ומה שחושב לעיל (ב"ב דף קנ"ח), מ"ה זיני נהורין בהנוקבא, וכאן חושב ס"ה נקודות. הוא כי שם מדבר בערך קבלתה של הנוקבא מחמשים שערי בינה, וכאן מדבר בערך קבלתה מבחינת ז"ס תחתונות חג"ת נה"מ. וכ"ר (דפ"י דף צ" ע"א)

שטו) עד דהוו אזלי, פתח רבי חייא ואמר * ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין ב דעלמא, ב דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין, ד ועבד לון חולקיה ואחסנתיה, ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא, ב בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו: ב עשיה לשמיעה.

שטז) כיון דאקדימו עשייה לשמיעה, קרא קב"ה לפמליא דיליה, אמר לון, עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדיכו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי, עד דישראל יתחברון בהדיכו בארעא, וכלהו תהוון כחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו עשיה לשמיעה, כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא, דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע.

שיז) דבר אחר, ברכו ה' מלאכיו. אלין אינון צדיקיא בארעא, דאינון חשובין קמי קב"ה, כמלאכי עלאי ברקיעא, בגין, דאינון גבורי כח, דמתגברי על יצריהון כגבר טב דמתגבר על שנאיה. לשמוע בקול דברו. דזכאן בכל יומא, למשמע קלא מעילא, בשעתא דאצטריכו.

שיח) השתא מאן יכיל למיקם בהדיהו, דאינון קדישין עליונין, זכאין אינון דיכלי למיקם קמייהו, ב זכאין אינון דיכלי לאשתובא מקמייהו,

מסורת הזהר

(א) ברכו ה' מלאכיו (תהלים קז) ח"א יב: קפט: רטו. ח"ב ג. ח"ג קצ: שו. ת"ז ת"ע קלו: ב) עשיה לשמיעה הקדמת הזהר דף ה' ציון ג' וש"ב.

חלופי גרסאות ה' ג"א מוסיף דעלמא עע"ז. ז ג"א ל"ג מן דקביה ער ועבר. ג ג"א אומין דעלמא (אה"ל). ד ג"א דעבר, ונ"א דעבד. ס ג"א ל"ג בגין. ו ג"א עשייה. ז ג"א עשייה. ח ג"א דאצטרימו. ט ג"א זכאין. י ג"א דייכול ונ"א דיכלין. ונ"א מוסיף למאן דייכול.

ברכו ה' מלאכיו

הסולם

מאמר

חברים עמכם לכל דבר, אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם יחד תהיו חברים לקדש את שמי. משום שהקדימו עשיה לשמיעה כמו מלאכים העליונים עושים ברקיע, שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו מתחילה, ואחר כך לשמוע. (ופנימיות הדברים עי' בהקדמת הזהר דף ה' ד"ה אדם).

שיז) דבר אחר, ברכו וכו': פירוש אחר על ברכו ה' מלאכיו. אלו הם הצדיקים בארץ, שהם חשובים לפני הקב"ה כמו מלאכים העליונים ברקיע, משום שהם גבורי כח, שמתגברים על יצרם כנכור המתגבר על שונאיו לשמוע בקול דברו, היינו, שזוכים בכל יום לשמוע קול ממרום ובכל שעה שצריכים.

שיח) השתא מאן וכו': עתה, מי יוכל לעמוד עמכם, עם אלו הקדושים העליונים

ישבו שם כל אותו היום, ולא יכלו לראות אותו, ואמרו, אין רצונו של הקב"ה שנשב כאן. יצאו משם, והלכו.

מאמר ברכו ה' מלאכיו

שטו) עד דהוו אזלי וכו': עוד שהיו מהלכים, פתח ר' חייא ואמר, ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו לשמוע בקול דברו, אשרי הם ישראל מכל שאר אומות העולם, שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים, ועשה אותם לחלק ונחלתו, ועל כן נתן להם התורה הקדושה, משום שכולם היו ברצון אחד על הר סיני, והקדימו עשיה לשמיעה, שאמרו נעשה קודם לנשמע. (שמות כ"ד ז').

שטז) כיון דאקדימו וכו': כיון שהקדימו עשיה לשמיעה, קרא הקב"ה לפמליא שלו דהיינו למלאכים, אמר להם: עד כאן הייתם לפני יחידים בעולם, מכאן ואילך, הנה בני בארץ (דפ"י דף ז' ע"א)

אשגחותא דקב"ה עלייהו בכל יומא, היך אנן ^א יכילן למיעל קמייהו. ועל דא כתיב * אשרי תבחר ^ב ותקרב, וכתיב ^ג אשרי אדם עוז לו בך וגו'. (ע"כ ס"ת)

שיט) * ת"ח, ^א אנכי מגן לך. אנכי, דא הוא דרגא קדמאה, ^ב דאתאחיד ביה בקדמיתא. (** ויאמר אברם, אדני ה' ^ג מה תתן לי. ^ד אדני: אלף דלת נון יוד. ^ה אלקים יוד הא ^ו ויו הא. אלא רזא דמלה, חבורא דתרין עלמין כחדא, עלמא תתאה, ועלמא עלאה.

שכ) ^א מה תתן ^ב לי ואנכי הולך ^ג עירי. ^ד דלית לי בר, ואוליפנא דכל מאן דלית ליה ^ה יא ברא בהאי עלמא, אקרי עירי. כד"א ^ו עיריים יהיו. ואברהם על מה אמר מלה דא, דאמר מה תתן לי, כביכול כאילו לא ^ז האמין ביה בקב"ה.

שכא) אלא, א"ל קב"ה אנכי מגן לך, בהאי עלמא. שדרך הרבה מאד, בעלמא דאתי. מיד אתער אברהם ברזא דחכמתא, ואמר מה תתן לי, דהא ידענא, דלא קביל אגר למיעל ביה בההוא עלמא, ב"נ דלא אוליד בר, וע"ד ^א אמר מה תתן לי ואנכי הולך עירי, דהא לא תתן לי דלא זכינא ביה. מכאן, ^ב דב"נ דלא זכי בכנין בהאי עלמא, לא זכי בההוא עלמא, לאעלא גו ^ג סו פרגודא.

מסורת הזהר

א) אשרי תבחר ותקרב: (תהלים ס"ה) ח"א צד: קכט. קל. ח"ב נו. עט: רלה: ז"ח נח כ"א טכ שלט. כ"ב טא שלג. ב) אשרי אדם עוז לו בך: (תהלים פ"ד) ח"א קמב. ח"ב קסג. רלה: ג) אנכי מגן לך: לעיל דף מיט ציון ג' וש"נ ד) ויאמר—מה תתן לי: בראשית ט"ו. ה) עיריים יהיו: (ויקרא כ"א). חלופי גרסאות א) נ"א יכילין. ב) נ"א מוסיף ותקרב ישכון חצריך. ג) נ"א האתאחיד (ד"ו). ד) נ"א ליג מה תתן לי. ה) נ"א ליג אדני. ו) נ"א הויה. ונ"א הויה בניקוד אלקים. ונ"א אלקים הויה בניקוד אלקים. ז) נ"א ואו. ח) נ"א מוסיף לי בהאי עלמא (אה"ל). ט) נ"א מוסיף עירי. מה תתן לי בהאי עלמא. י) נ"א דהא לית. יא) נ"א בר. יב) נ"א הימין. יג) נ"א ליג אמר. יד) נ"א בר נש. טו) נ"א בפרגודא וליג גו.

ויאמר—מה תתן לי

הסולם

מאמר

של שני העולמות ביחד, עולם העליון ועולם התחתון. כי אדני הוא עולם התחתון שהוא הנוקבא. הו"ה בניקוד אלקים הוא עולם העליון שהוא בינה. ובמאמר הזה נתיחדו שניהם יחד. שכ) מה תתן לי ואנכי הולך עירי: היינו שאין לי בן, ולמדנו שכל מי שאין לו בן בעולם הזה נקרא עירי. כמו שאתה אומר עיריים יהיו, ומקשה ואברהם למה אמר דבר זה, שאמר מה תתן לי, כביכול כמו שלא היה מאמין בו בהקב"ה.

שכא) אלא אמר וכו': אלא אמר לו הקב"ה אנכי מגן לך בעולם הזה. שדרך הרבה מאד בעולם הבא, מיד נתעורר אברהם בסוד החכמה ואמר, מה תתן לי, כי אני יודע שאיש שלא הוליד בן אינו מקבל שכר שיבוא בו לעולם הבא. ועל כן אמר, מה תתן לי

ואנכי

העליונים. אשריהם היכולים לעמוד לפניהם. אשריהם היכולים להנצל מהם. השגחתו של הקב"ה עליהם בכל יום. איך אנו יכולים לבא לפניהם כל זה אמר ר' חייא בהפלות מעלת ר' אלעזר, ועל שלא יכלו להיות עמו. ועל כן כתוב, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. וכתוב אשרי אדם עוז לו בך.

מאמר ויאמר — מה תתן לי

שיט) ת"ח אנכי מגן לך: אנכי, זה הוא מדרגה הראשונה, שנאחו בה מתחילה. ויאמר אברם אדני הו"ה מה תתן לי, וכתוב הו"ה בניקוד אלקים. אדני במילואו הוא אלף דלת נון יוד, שה"ס הנוקבא. הו"ה בניקוד אלקים, הוא הויה במילואו כוה, יוד הו"ו אה"ל. (כצ"ל) שה"ס בינה. והוקשה לו, מה העם שחובב ב' השמות הללו במאמר אחד, ועל זה אומר, אלא סוד הדבר, הוא חיבור

(דשרי דף צ' ע"א) * ס"ט ע"א ** צ' ע"א

שכב) ואברהם הוה חמי א באצטגנינות דיליה נ דלא נ יוליד. מה כתיב * ויוצא אותו * החוצה ד וגוי. א"ל קב"ה לא תסתכל בהאי, אלא ברזא דשמי, יהא לך בר. הה"ד כה יהיה זרעך. רזא דשמא קדישא, דמתמן אתקשר ליה ו בדא, ולא מסטרא אחרא.

שכג) ז כה: ה הוא תרעא לצלותא, בה ישכח ברכה, בה ישכח ב"נ שאלתיה. כה: ה הוא סטרא דאתיין מסטרא דגבורה, דהא מסטרא דגבורה קא אתא יצחק. והוא סטרא דגבורה כה אקרי, דמתמן אתיין איבין ס ופירי לעלמא, ולא מסטרא דלתתא, י דככביא ומזלות.

שכד) כדין ב והאמין בה. אתדבק לעילא, ולא אתדבק לתתא. והאמין בה, ולא בככביא ומזלי. י והאמין בה, דאבטח ליה י דיסגי אגריה לעלמא י דאתי. והאמין בה, בההוא דרגא דאתייהיב י ליה, דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא.

שכה) ויחשבה לו צדקה. ויחשבה לו: דאע"ג טו דאיהי טו דינא י כאילו היא י רחמי י הא י כה ד"א, ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתתאה, לחברא לון כחדא.

מסורת הוהר

א) ויצא אותו החוצה: (בראשית ט"ו) ח"א צו. קכ. ח"ב קעא: ח"ג קמה. רטו: רסט. ז"ח שה"ש ע"ב טב שיג תק"ח ק"א טב שכה. ג) והאמין בה: ויחשבה לו צדקה: (שם) ח"ג קמה. תק"ח קי"א טא שמ.

חלופי גרסאות א גיא באצטגנינותא. ב גיא דהא לא. ג גיא אוליד. ד גיא ליג וגוי. ס גיא מוסיף א"ל קב"ה צא מאצטגנינות [מאצטגנינותא] דילך אברם אינו מוליד אברהם מוליד. ו גיא ברא. ז גיא ליג מן כה עד כה (אה"ל). ח גיא דהיא. ט גיא ופירין. י גיא דככביא דלתתא. יא גיא ליג והאמין בה. יב גיא דיסגי (אה"ל). יג גיא ליג דחמי. יד גיא ליג ליה. טו גיא דהיא. טז גיא דדינא. יז גיא מוסיף חשבה לון כאלו. ו"א חשבה כאלו (אה"ל). יח גיא דרחמי. יט גיא דחמי האי בה (ד"א). יט גיא ליג האי כה.

<p>מה תתן לו</p> <p>באים איבים ופירות לעולם, ולא מהצד שלמטה שהוא הככבים והמזלות.</p> <p>שכד) כדין והאמין וכו': אזו והאמין בה, היינו שנתדבק למעלה בהקדושה בהשם כה, ולא נתדבק למטה. בסטרא אחרא. והאמין בה, ולא בככבים ומזלות. והאמין בה, שהבטיח לו ששכרו הרבה מאד לעולם הבא. והאמין בה, באותו המדרגה שניתן לו, דהיינו השם כה. האמין שמשם ימשך לו להוליד בנים בעולם.</p> <p>שכה) ויחשבה לו צדקה: היינו, ויחשבה לו להשם כה הוה אע"פ שהוא דין, חשבה כאלו הוא רחמים. פירוש אחר, על ויחשבה לו צדקה, שקשר קשר ליהו העליונה, שהיא בינה בתחתונה, שהיא הנוקבא, לחבר אותן יחד. פירוש הנוקבא נקראת צדק ובעת שנתיחדה לאחת עם בינה, ממשכת ממנה ה' שח"ט</p>	<p>מאמר</p> <p>ואנכי הולך ערירי: כי לא תתן לי, שלא זכיתי בו. מכאן שאדם שלא זכה לבנים בעולם הזה, אינו זוכה בעולם הבא לכנוס למחיצתו של הקב"ה.</p> <p>שכב) ואברהם הוה חמי וכו': ואברהם היה רואה בחכמת הכוכבים, שלא יוליד, מה כתוב. ויוצא אותו החוצה וגוי. אמר לו הקב"ה, לא תסתכל בזה, בחכמת הככבים, אלא בסוד השם שלי. שהיא הנוקבא, יהיה לך בן. זהו שכתוב כה יהיה זרעך. כה, הוא סוד השם הקדוש, שמשם נקשר לו בן. ולא מסטרא אחרא, שהוא הככבים והמזלות.</p> <p>שכג) כה. דהוא תרעא וכו': כה, שהוא שער לקבלת התפלה, שהיא הנוקבא, בה ימצא ברכה, בה יקבל האדם בקשתו. כה, הוא אותו צד הבא מצד הגבורה, דהיינו הנוקבא הנבנית משמאל, שהוא גבירה. כי מצד הגבורה נולד יצחק, ואותו צד הגבורה נקרא כה, שמשם (רש"י דף ע"א י"ג ע"ב)</p>
---	--

שכו) ת"ח. ה' הא אתערו אברהם מוליד, אברם אינו מוליד, וכי תימא
 כ דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם. אלא ההוא ברא דאבטח י ליה
 קב"ה לא אוליד, בעוד דאיהו אברם, דהא בעוד דאיהו אברם, אוליד לתתא,
 כיון דאתקרי אברהם, ועאל בברית, כדין אוליד לעילא, ובג"כ אברם אינו
 מוליד בקשורא עלאה, אברהם מוליד כמה דאמרן ואתקשר לעילא ביצחק.

שכו) * ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו'. רבי אבא
 פתח י כי מי אל מבלעדי ה' ומי צור וגו'. דוד מלכא אמר האי קרא כי
 מי אל מבלעדי ה'. מאן הוא שליטא או ממנא דיכול למעבד מדי מבלעדי
 ה', אלא ומה דאתפקד מעם י קב"ה, בגין י דכלהו לא ברשותייהו קיימי,
 ולא יכלי למעבד י מדי ומי צור: ומאן י איהו תקיף דיכול למעבד תוקפא
 וגבורה מגרמיה, מבלעדי י אלקינו. אלא כלהו בידא דקב"ה, י ולא יכלי
 למעבד מדי בר י ברשותיה.

שכח) ד"א, כי מי אל מבלעדי ה'. דקב"ה כלא ברשותיה, ולא
 כמאן דאתחזי בחיזו דככביא ומזלי, דכלהו אחזיין מלה, וקב"ה אחלף ליה
 לגוונא אחרא. ומי צור י זולתי אלקינו. הא אוקמוה, י דלית צייר כמה
 דקב"ה, דאיהו צייר שלים, עביד וצייר דיוקנא גו דיוקנא, ואשלים לההוא
 דיוקנא בכל י תקוניה, ואעיל בה נפש עלאה, דדמי לתקונא עלאה, בג"כ
 לית צייר י כקב"ה.

מסורת הזהר

א) ויהי אברם תשעים ותשע: (שם י"ז) ח"א צב. א) כי מי אל מבלעדי ה': (שמואל ב' כב).
 ח"א צא.

חלומי גרסאות א' נ"א ליג הא אתערן. ב' נ"א והא. ג' נ"א לין. ד' נ"א מוסיף ויאמר ה' אל אברם. ה' נ"א
 ה' וגו'. ו' נ"א מאן. ז' נ"א ה'. ח' נ"א דלאו וליג דכלהו לא. ט' נ"א למיעבר. י' נ"א מוסיף
 מדי בר מרשותיה. י"א נ"א הוא. י"ב נ"א ה'. י"ג נ"א איהו. י"ד נ"א יכלי. י"ה נ"א מרשותיה. י"ו נ"א ליג ה'. י"ז נ"א
 מבלעדי. י"ח נ"א לית צייר כקב"ה (ד"א). י"ט נ"א תקוניהו. י"ז נ"א בר קב"ה.

כי מי אל—ומי צור מבלעדי אלקינו.

הסולם

מאמר

שכו) ויהי אברם בן תשעים שנים וגו': ר'
 אבא פתח. כי מי אל מבלעדי ה' ומי
 צור וגו'. דוד המלך אמר את הכתוב הזה. כי
 מי אל מבלעדי ה'. היינו, מי הוא המושל או
 הממונה שיכול לעשות דבר, מבלעדי ה', אלא
 שעושים מה שנצטוו מאת הקב"ה. כי כולם
 אינם ברשותם עצמם, ואינם יכולים לעשות משהו
 ומי צור, ומי הוא תקיף, שיוכל לעשות תוקף
 וגבורה מעצמו, מבלעדי אלקינו, אלא כולם
 הם ביד הקב"ה, ואינם יכולים לעשות משהו
 רק ברשותו.

שה"ס ה' ראשונה שבשם הויה, ואז נקראת
 הנוקבא צדקה, שהוא צדק עם ה' מבינה.
 וזהו שלמד מהכתוב ויחשבה לו צדקה, דקשיר
 קשרא עלאה בתתאה, כי ע"כ חשבה עתה
 בהשם, צדקה, כמבואר.

שכו) ת"ח הא אתערו וכו': בוא וראה. הנה
 אמרו, אברהם עם ה' מוליד אברם
 אינו מוליד. ואם תאמר, הרי הוליד את ישמעאל
 בעוד שהוא אברם. ומשיב, אלא אותו הבן
 שהבטיח לו הקב"ה לא הוליד בעוד שהוא
 אברם, כי בעוד שהוא אברם הוליד רק למטה.
 שהוא ישמעאל, כיון שנקרא אברהם, ונכנס
 בברית, או הוליד למעלה בהקדושה. ומשום זה,
 אברם אינו מוליד בקשר העליון, אלא למטה.
 אברהם מוליד, כמו שאמרנו, שנתקשר למעלה
 ביצחק.

שכח) ד"א כי מי אל וכו': פירוש אחר על מי
 אל מבלעדי ה', כי הקב"ה הכל הוא
 ברשותו, ולא כמו הנראה במקרא הככבים
 ומזלות, שהם מראים דבר, והקב"ה מחליטו
 לאופן אחר. ומי צור זולתי אלקינו, הרי

(דטו"י דף צ" ע"ב)

שכט) ת"ח, מההוא זרעא דב"נ, כד אתער תיאובתיה לגבי נוקביה, ונוקביה אתערת לגביה, כדין מתחברן תרווייהו כחדא, ונפק מנייהו בר חד, ה' דכליל מתרין דיוקנין כחד, בגין דקב"ה צייר ליה בצירא דאתכליל מתרווייהו. וע"ד בעי ב"נ לקדשא גרמיה בההוא זמנא, בגין דישתכח ההוא דיוקנא בצירא שלים כדקא חזי.

של) א"ר חייא ת"ח, כמה אינון רברבין עובדוי דקב"ה, דהא אומנותא נ' וצירא דב"נ איהו כגוונא נ' דעלמא, ובכל יומא ויומא ד קב"ה ברי ה' עלמא, ו מזווג זווגין כל חד וחד כדקא חזי ליה, והוא צייר דיוקניהון עד לא ייתון לעלמא.

של"א) ב) ת"ח, דאמר ר"ש, כתיב * זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הוה ל' ליה. אלא ה' אוקמה דקב"ה נ' אחמי ליה לאדם הראשון, דור דור ודורשוי וכו'. היאך אחמי ה' ליה, אי תימא דחמא ברוח קודשא, דאינון זמינין למיתי לעלמא. כמאן ה' דחמא בחכמתא, מה דייתי לעלמא, לאו הכי. אלא חמא בעינא, כלהו. י' וההוא דיוקנא דזמינין י' למיקם י' ביה ה' בעלמא, כלהו חמא בעינא מ"ט, בגין דמיומא דאתבר עלמא, כלהו ה' נפשאן דזמינין למיקם בבני נשא כלהו י' קיימין י' קמי קב"ה, בההוא דיוקנא ממש. דזמינין למיקם ביה * בעלמא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) עיין בפסלם כסוף סערי מכוז והנכנס ולעיל כ"ה א'. (א) זה ספר תולדות אדם. לעיל בראשית ב' דף ר"א ציון א' וש"נ. ב) אחמי ליה לאדם הראשון לעיל ב"ב ר"א ציון ב' וש"נ. ג) נפשאן דזמינין למיקם—קיימין קמי הכי'ה ז"ח בלק נ"ג טב שח. חלופי גרסאות א' ג"א כליל. ב' ג"א וציר. ג' ג"א דלעילא. ד' ג"א קביה. ה' ג"א עלמין. ו' ג"א מוסיף וקב"ה מזווג. ז' ג"א ליג ליה. ח' ג"א מוסיף הא אוקמה. ט' ג"א לון. י' ג"א בעלמא. י"א ג"א דחמי. י"ב ג"א בההוא. י"ג ג"א מוסיף למיקם בה (אה"ל). י"ד ג"א ליג ביה. וניא בהאי, טו ג"א עלמא. טז ג"א נמשך. יז ג"א קיימי. יח ג"א קמיה דקב"ה.

מאמר

הסורים

כי מי אל - ומי צור מבלעדי אלקינו

הקב"ה בורא עולם, דהיינו שמוזוג זווגים לכל אחד כראוי לו, שזהו נבחן לכורא עולמות. והוא צייר צורתם של כל אחד מטרם שבאו לעולם. של) ת"ח דאמר ר"ש וכו': בוא וראה, מה שאמר ר' שמעון, כתוב זה ספר תולדות אדם. ושואל וכי ספר היה לו. ומשיב אלא בארוה, שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון דור דור ודורשוי וכו'. ואיך הראה לו כל הצורות. אם תאמר, שראה ברוח הקדש שהן עתידות לבא בעולם, כמו המסתכל בחכמה לדעת מה שעתיד לבא בעולם, אינו כך. אלא ראה אותן כולן בעין, ובאותו הצורה שהן עתידות לעמוד בה בעולם, הכל ראה בעין. מה טעמא בגין וכו': ושואל, מה הטעם שהיה יכול לראותם כולם בעינו. ואומר, משום שמיום שנברא העולם, כל הנפשות העתידות לקום בכני

בארוה. שאין צייר כמו הקב"ה, שהוא צייר השלם, שעושה ומצייר צורה תוך צורה, דהיינו עובר במעי אמו, ומשלים אותה הצורה בכל תקניה, ומכניס בתוכה נפש עליונה הדומה לתקון העליון, ומשום זה, אין צייר כמו הקב"ה. שכט) ת"ח מההוא זרעא וכו': בוא וראה מאותו זרע של האדם. בעת שנתעורר חשקו אל הנוקבא, והנככה נתעוררת אליו, אז מתחברים שניהם יחד, ויוצא מהם בן אחד, הכלול מב' הצורות כאחד. ועל כן צריך האדם לקדש את עצמו באותו זמן, כדי שתהיה אותה הצורה בציור שלם כראוי. של) א"ר חייא וכו' ארי'ה בוא וראה, כמה גדולים הם מעשיו של הקב"ה. כי האומנות והציור של האדם הוא כמו אומנות וציור של העולם. כלומר, שהאדם כולל בתוכו כל מעשה העולם, ונקרא עולם קטן, ובכל יום ויום (רש"י דף צ' ע"ב *) צ"א ע"א

שלב) בגוונא דא, כל אינון צדיקייא בתר ה דנפקין מהאי עלמא, כלהו נפשאן סלקן, וקב"ה אזמין לון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו, כגוונא דהו בהאי עלמא, בג"כ כלהו קיימין קמיה, וחמא לון אדם הראשון בעינא. שלג) ואי תימא, בתר דחמא לון, לא נ קיימי בקיומיהו. ת"ח כל מלוי דקב"ה, בקיומא אינון, וקיימו קמיה עד דנחתו לעלמא, כגוונא דא כתיב * כי את אשר ישנו פה וגו'. הא אוקמוה דכלהו בני נשא דזמינין למהוי בעלמא, כלהו ד אשתכחו תמן.

שלד) הכא אית לאסתכלא, דהא כתיב, את אשר איננו פה וגו'. ומשמע ו הנהו דיפקון מאינון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום, ולא כתיב עמנו עומד היום. אלא ודאי ד כלהו ד קיימו תמן, ס אלא דלא יב אתחזו לעינא, בג"כ כתיב עמנו היום, אע"ג דלא אתחזון.

שלה) ואי תימא, מ"ט לא אתחזון הכא, כמה דאתחזון לאדם הראשון, דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר. אלא, הכא כד י אתייהיבת אורייתא לישראל, חיזו אחרא, ודרגין עלאין, הו חמאן י ומסתכלאן עינא בעינא, והו תאיבין לאסתכלא י ולמחמי ביקרא דמריהו, ובג"כ חמו סו יקרא עלאה דקב"ה בלחודוי, ולא מאחרא.

שלז) וע"ד, כלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא, כלהו קיימי קמי

מסורת הזהר

(א) כי את אשר ישנו פה: (דברים כ"ט) ח"א רסו. ח"ב פג. ח"ג שז. ת"ז תמ"ט פו. חלופי גרסאות א ג"א דנפקי. ב ג"א נפשן. ג ג"א קיימו. ד ג"א אשכחן. ה ג"א ליג וגו'. ו ג"א כלהו. ז ג"א דכלהו אינון (אה"ל). ח ג"א מוסיף חכא כלהו. ט ג"א קיימין. טו ג"א ליג אלא. י ג"א ולא. יא ג"א אתחזי. יב ג"א אתייהיב. יג ג"א ומסתכלן. יד ג"א ולמחמי. טו ג"א ביקרא.

מאמר	הסולם	מי אל-ומי צור וזולתי אלינו
בבני אדם, כולם עומדים לפני הקב"ה, באותה הצורה ממש, שעתידיים להיות בעולם.	היום, שהיה משמע שעומדים שם עמהם, אלא כתוב, עמנו היום, שמשמע שאינם נמצאים עמהם. ומשיב, אלא ודאי שהיו עומדים שם כולם, אלא משום שלא היו נראים לעין. על כן אומר הכתוב עמנו היום, כלומר, אע"פ שאינם נראים, ולא היה יכול לומר, משום זה, עמנו עומד היום.	מי אל-ומי צור וזולתי אלינו
שלג) ואי תימא וכו': ואם תאמר, אחר שראה אותן לא נשאלו בקיום אלא שנתבטלו אחר כך, בוא וראה, כל דברי הקב"ה הם בקיום, ועומדים לפניו עד שהגיע זמנן לירד לעולם. כעין זה כתוב, כי את אשר ישנו פה וגו'. ובארוהו, שכל בני אדם העתידיים להיות בעולם היו כולם נמצאים שם. שלד) הכא אית לאסתכלא וכו': הכא יש להסתכל שהרי כתוב, אח אשר איננו פה וגו'. ומשמע, רק אותם שיוולדו מאלו העומדים שם, כי על כן לא כתוב עמנו עומד (רמב"ם דף ע"א ע"ב)	שלה) ואי תימא מאי וכו': ואם תאמר, מה הטעם שלא נראו כאן על הר סיני, כמו שהיו נראים לאדם הראשון, שהוא ראה אותם עין בעין. והרי כאן, במתן תורה, היה ראוי יותר שיתראו כל הדורות עין בעין.	מי אל-ומי צור וזולתי אלינו
אלא הכא וכו': ומשיב, אלא כאן, כשניתן התורה לישראל, מראה אחרת, ומדרגות עליונות היו רואים ומסתכלים עין בעין, והיו משתוקקים להסתכל ולראות בכבוד רבונם. ומשום זה ראו את כבוד העליון של הקב"ה בלבדו ולא ממה שהוא אחר חוץ ממנו.	שלז) ועל דא כלהו וכו': ועל כן, כל בני אדם העתידיים להמצא בעולם, כולם עומדים	מי אל-ומי צור וזולתי אלינו

קביה, ה באינון דיוקנין ממש, דומינין לקיימא ביה, ההי"ד * גלמי ראו עיניך ועל י ספרך וגוי. גלמי ראו עיניך. מ"ט, בגין דדיוקנא אחרא עלאה נ הוי כהאי, ובג"כ כתיב י ומי צור זולתי אלקינו. מאן י צייר טב, י דצייר כלא כקב"ה.

שלז) ד"א, כי מי י אלוה. דא רזא דמלה, דהא אל ב) כללא י הוא, דאתכליל מכלהו דרגין, ואי תימא, י דהא אל איהו דרגא אחרא, בגין דכתיב י אל זועם בכל יום. ת"ח, דהא לית אל מבלעדי ה, י דלאו איהו בלחודוי, ולא אתפרש לעלמין. וע"ד י"ב כתיב כי מי אל מבלעדי ה' יי וגוי י ומי צור וגוי. דהא צור לאו איהו בלחודוי, אלא כלא חד, כדכתיב י וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא י האלקים וגוי.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) גלמי ראו עיניך (תהלים קלט) ח"א קנא. רכד. רלב: ח"ב רעה: ז"ח יתרו ל"ז טב שכת. ב) ומי צור זולתי אלקינו תהלים י"ח. ג) אך זועם בכל יום: (תהלים ז') ח"א ה. קעו. רמט. ח"ב קמו. רנא. ח"ג ל: קיט: קעו. רי. שב. ת"ז ת"ע קסט: ד) וידעת היום והשבות: (דברים ד') ח"א יב. ח"ב כה. כו. כז. לח. קסא. ח"ג מז. סה. קמג. ז"ח שה"ש ע' טד שי.

חלופי גרסאות א ג"א בהוא דיוקנא. כ ג"א מוסיף ספרך כלם יכתבו. נ ג"א ליהוי בהאי. ד ג"א צייר דיוקניהון דבני נשא כקב"ה. כ ג"א דיכול צייר כלא כקב"ה. ו ג"א דכליל כלא דא ברא כקב"ה. ו ג"א דיכול צייר למהוי דא ברא כקב"ה. ו ג"א דיכול ציירא כלא כקב"ה. ו ג"א אל. ז ג"א ל"ג הוא. ח ג"א דאתכליל (ד"א) ט ג"א דא. י ג"א דלא. יא ג"א ל"ג כתיב (אה"ל) יב ג"א ומי צור זולתי אלקינו ול"ג וגוי. יג ג"א ל"ג ומי צור וגוי. יד ג"א מוסיף האלקים אין עור.

מי אל-ומי צור זולתי אלקינו

הסולם

מאמר

ואי תימא וכי: ושואל, ואם תאמר שהשם אל הוא מדרגה אחרת ואינו בחינת ימין, משום שכתוב, ואל זועם בכל יום, שמשמע, שמת השם אל, הוא זעם וגבורות. ומשיב, בוא וראה כי מי אל מבלעדי הויה, פירושה שהנוקבא אינה בלבדה, אלא מיוחדת עם הויה, שהוא ז"א, בזווג שאינו נפסק לעולם, כי הכתוב מדבר, בעת שזו"ן עלו והלבישו לאו"א עלאין, שאז נכחנים בזווג דלא פסיק לעלמין, כמו או"א. כי התחתון שעלה לעליון נעשה כמוהו. ועל זה כתוב, כי מי אל מבלעדי הויה, ומי צור מבלעדי אלקינו, כי צור, שה"ס השמאל שבנוקבא אינו בלבדו, אלא הכל אחד. כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים. דהיינו כשזו"ן עולים ומלבישים לאו"א, אז נעשה היחוד הזה של הויה הוא האלקים. ואז כל המדרגות כלולות בנוקבא, ובחינת הימין ה"ס השם אל, ובחינת השמאל ה"ס השם צור, ומיוחדים כאחד. אבל הכתוב אל זועם בכל יום, מדבר בהנוקבא במקומה, מטרם שעלתה לאו"א, ואז יש בה גבורות תמיד. ועי' לעיל בהק' הזהר דף ק"ד אות קכ"ט, ששם פירש הזהר הכתוב הזה באופן אחר. וע"ש בהסולם.

עומדים לפני הקב"ה באלו הצורות ממש העתידים להיות בהן. וז"ש גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו. גלמי ראו עיניך, מהו הסעם, שראה הקב"ה את גלמו, ואומר, משום שצורה אחרת העליונה, העומדת לפניו מקודם בריאת העולם כנ"ל, היתה כמוהו. וע"כ ראה אותה, ומי צור זולתי אלקינו, היינו, מי היה צייר טוב שיוכל לצייר הכל כמו הקב"ה.

שלז) ד"א כי מי אלוה: זהו סוד הדבר. כי הנוקבא שנקראת אל היא כלל, כי היא כלולה מכל המדרגות. הן ממדרגות הימין שהן חסדים, והן ממדרגות השמאל שהן גבורות. פירוש שהכתוב מדבר בעת שהויה אלקים מיוחדים, כמו שמסיק הזהר לפנינו פסו"ה הויה הוא האלקים, ואז הנוקבא כלולה מכל המדרגות מימין ומשמאל, הימין שבה מקבלת מדויה, והשמאל שבה היא בחינתה עצמה, שהיא השם אלקים. וזהו שכתוב, מי אל, היינו הנוקבא בסוד ימין שבה, מבלעדי ה' היינו שמקבלת מהשם הויה שהוא ז"א. ומי צור, היינו הנוקבא בסוד השמאל שבה, מבלעדי אלקינו, כלומר שהיא בחינתה עצמה של הנוקבא הנקראת אלקינו. (רמ"י דף צ"א ע"א)

שלח) ת"ח, עד לא אתגזר אברהם, הוה ממליד עמיה מגו מחזה בלחודוי, כמה ה' דאתמר דכתיב, * היה דבר ה' אל אברם במחזה וגו'. במחזה: כ' בהווא י' חיוז דרגא דכל ה' דיוקנין אתחזיין ביה, כמה דאתמר. והאי מחזה איהו רזא דברית.

שלט) ואי תימא, דבגין כך אקרי מחזה, בגין דאיהו דרגא חיוז דכל דיוקנין אתחזיין ל' ביה, ה' הא אמרת ו' בקדמיתא, דעד לא אתגזר אברהם, לא הוה ממליד עמיה בר האי דרגא, דלא ז' שראן עלוי דרגין אחרנין, והשתא אמרת במחזה, חיוז דכל דרגין ה' עלאין, ה' והא עד לא אתגזר כתיב, היה דבר ה' אל אברם במחזה.

שמ) אלא, האי דרגא, חיוז דכל דרגין עלאין איהו, ובחיוז דדרגין עלאין אתתקן. ואע"ג דבההוא זמנא י' דאברהם לא הוה גזיר, האי דרגא בחיוז דדרגין עלאין איהו, ובכל אינון גוונין איהו קאים. וחיוז דאינון גוונין קיימי תחותיה, חד מימינא, גוון חוור. חד משמאלא, גוון סומק. חד דכליל מכל גוונין, י' ואיהו חיוז, דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא בהאי חיוז קאים עליה דאברהם, ומליד עמיה, ואע"ג דלא אתגזר. כ' כיון דאתגזר, מה כתיב, וירא ה' אל אברם.

דרך אמת

ה) קמיס כ' כ"ג א' וק"ל א'. ז) כיון שנימול לשל (א) היה דבר—במחזה: לעיל דף צ"ד ציון, א' פ"ח כ' וכלק ר"ח א'.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות א' גיא דארמין. ז' גיא ההוא. ג' גיא דרגא חיוז דכל דרגין אתחזיין ביה (אה"ל). ד' גיא מוסיף ביה וכדין אקרי מחזה. ט' גיא ליג הא. ו' גיא בקדמיתא אמרת. וניא בקדמיתא. ז' גיא שרן. ח' גיא ליג עלאין והא. וניא מוסיף עלאין איהו. ט' גיא והוא. י' גיא אברם. וניא אברהם (ר"א) יא' גיא ואינון.

מאמר

הסולם

מחזה שדי—מחזה סתם

שלח) ת"ח עד לא אתגזר וכו': בוא וראה. כל עוד שלא נמול אברהם, היה הקב"ה מדבר עמו מתוך מחזה בלבד. שה"ס הנוקבא במקומה, שעליה נאמר, ואל זועם בכל יום, כניל. כמו שלמדנו, שכתוב, היה דבר ה' אל אברם במחזה. במחזה, פירושו, באיתה המראה. דהיינו הנוקבא, שהיא מדרגה שכל הצורות נראות בה. דהיינו כל ג' הקינן ימין שמאל אמצע. כמו שלמדנו. ומחזה הוה, הוא סוד הברית, דהיינו הנוקבא שהברית מאיר בה.

שלט) ואי תימא דבנין וכו': ושואל, ואיך תאמר, שמשום זה נקראת הנוקבא, בשם מחזה, משום שהוא מדרגת מראה שכל הצורות נראות בה. הרי מקודם לכן אמרת, שכל עוד שלא נמול אברהם, לא היה מדבר עמו רק מדרגת המחזה בלבדה, שמדרגות אחרות אינן שורות עליה. ועתה תאמר, שמחזה, הוא מראה שכוללת בה כל מדרגות העליונות, והרי מטרם שנמול, נאמר, היה דבר ה' אל אברם במחזה.

(דפרי דף צ"א ע"א)

שמ) אלא האי דרגא וכו': ומשיב, אלא מדרגת זו, היא ודאי המראה של כל מדרגות העליונות, ובמראה של מדרגות העליונות היא נתתקנה. וגם באותו זמן, שאברהם לא היה נמול, היתה מדרגה זו במראה של מדרגות העליונות, ובכל אלו גוונין שבמדרגות העליונות היתה עומדת. וכן המראה של אלו הגוונין עומדים תחתיה דהיינו מתחת הנוקבא, גוון אחד. מימין, שהוא גוון לבן, חסד. גוון אחד משמאל. שהוא גוון אדום, גבורה. גוון אחד הכלול מכל הגוונים, שהוא גוון ירוק, תפארת. והיא, דהיינו הנוקבא הנקראת מחזה, המראה של כל גוונין העליונים, לכן אדום וירוק, העומדים עליה. ועל זה במראה ההוא, עמד על אברהם ודיבר עמו, אף על פי שלא נמול. כיון שנמול מה כתוב וירא אליו הוי"ה. כי נתחבר בה השם הוי"ה, דהיינו עצם מדרגות העליונות נכללו בה, משא"כ מטרם שנמול שרק הגוונין לבדם נכללו בה.

שמא) ת"ח, * מחזה שדי ה' כתיב י בבלעם, ובאברהם כתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא, מחזה שדי, אלן דלתתא י מניה, ואינון חיזו דיליה. מחזה סתם, י מחזה דא הוא ה', י דכל דיוקנין עלאין אתחזיין ביה, ובג"כ כתיב, באברהם, י מחזה סתם. ובבלעם מחזה שדי.

שמב) ועל דא עד לא אתגזר אברהם, הוה ליה האי דרגא י כדאמרן. כיון דאתגזר, מיד וירא ה' אל אברם וגו'. אתחזון ה' כלוהו * (י דרגין, על האי דרגא, והאי דרגא, מלי' עמיה, כדקא חזי בשלימו. ואברהם י אתקטר מדרגא לדרגא, יא ועאל בברית קיימא קדישא, י כדקא חזי בשלימו. י

שמג) ת"ח, כיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה, ועאל בקיימא קדישא, ואתעטר בעטרא קדישא, ועאל בקיומא, דעלמא קאים עליה, וכדין י אתקיים עלמא יו בגיניה. בגין דכתיב י אם לא בריתי יומם ולילה חקות יו שמים וארץ לא שמתי. וכתיב י אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ה' י בה"א בראם, באברהם. וכלא ברזא חדא יו קאים.

מסורת הזהר

- א) מחזה שדי: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"נ.
 ב) אם לא בריתי יומם: פרשת נח דף א' ציון ב'
 וש"נ. ג) אלה תולדות השמים – בהבראם לעיל ב"א קצ"ב ציון א' וש"נ. ד) בה"א בראם: לעיל בראשית ב' ר"א ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות א' נ"א אמר. ונ"א מוסיף מה כתיב (אה"ל) כ נ"א בבלעם. נ נ"א מוסיף דנסקי מניה. ד נ"א ליג מחזה דא הוא ה'. ונ"א ליג מחזה דא הוא. ונ"א מחזה הוי"ה דא הוא. ונ"א הוי"ה מחזה דאיהו דכל. נ"א ה' מחזה דא הוא (אה"ל). ונ"א מחזה ה' דא הוא (ד"א). ס נ"א מוסיף דכל חיזו דכל. ונ"א וכל דיוקנין. ו נ"א במחזה. ז נ"א כרקאמרן. ח נ"א מוסיף כלוהו שאר. ט נ"א מוסיף דרגין עלאין. י נ"א אתקטר. יא נ"א ועל. יב נ"א דקא. יג בדפוסי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סימן מ"ה. יד נ"א אתעטר. טו נ"א מוסיף בגיניה דאברהם. טז נ"א שמים וגו'. יז נ"א בה'. יח נ"א מוסיף קאים, ובשעתא חדא קאים.

מחזה שדי—מחזה סתם

הויה נראות על מדרגה זו, שהיא הנוקבא דהיינו עצם המדרגות כנ"ל. ומדרגה זו דיברה עמו כראוי, בשלמות. כי הנוקבא היא סוד הריבור. ואברהם נתקשר ממדרגה למדרגה ונכנס באות ברית הקדוש כראוי, בשלמות.

שמג) ת"ח כיון דאתגזר וכי: כיון שנמול אברהם, יצא מקליפת הערלה, ונכנס בברית הקדוש, ונתעטר בעטרה הקדושה, ונכנס בברית שהעולם עומד עליו. ואו נתקיים העולם בשבילו. משום שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, הרי שבזכות הברית מילה מתקיים העולם. וכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שהוא אותיות ב"ה בראם. וכן באברהם. להורות, שבשביל אברהם נברא העולם. והכל בסוד אחד עומד. כלומר, שהוא ענין אחד עם קיום הברית מילה. כי ע"כ נברא העולם באברהם, משום שנכנס בברית מילה, שעליה כתוב אם לא בריתי יומם, וגו' כנ"ל.

ובשעתא

הסולם

שמא) ת"ח מחזה וכי: בוא וראה. מחזה שדי כתוב בבלעם, ובאברהם כתוב מחזה סתם, ושואל, מה ההפרש בין זה לזה, ומשיב, אלא מחזה שדי, הוא אלו הגוונים שמתחת הנוקבא, והם המראה שלה. מחזה סתם, זה הוא ה' של השם הויה, דהיינו הנוקבא, שכל הצורות העליונות, שהם ג' הנוגין, נראות בה. ומשום זה כתוב באברהם מחזה סתם. ובבלעם מחזה שדי, דהיינו כנ"ל בדבור הסמוך, שנכללת בעצמה מג' הגוונים לבן אדום ירוק, וכן וחזו דאינון גוונים קיימי תחותיה, ע"ש. ובוה מחלק בין נבואת אברהם שהיה מג' גוונים שבעצם הנוקבא, וזהו מחזה סתם. לבין נבואת בלעם שהיה ממראה ג' הגוונים שמתחת הנוקבא שנקראת מחזה שדי.

שמב) ועל דא עד לא וכי: ועל כן, מטרם שנמול אברהם, היה לו אותה המדרגה, כמו שאמרנו, דהיינו הנקראת מחזה סתם. כיון שנמול, מיד וירא הויה אליו וגו'. שכל המדרגות של (רמי דף צ"א ע"א י' צ"א ע"ב)

שמד) ^א ובשעתא דקב"ה, ^ב אחמי ליה לאדם, כל אינון דרין דעלמא, וחמא לון כל חד וחד, ^ג כל דרא ודרא, כלהו קיימי ^ד בגנתא דעדן, בההוא דיוקנא דזמינין לקיימא בהאי עלמא, ות"ח, הא אתמר, כיון דחמא ליה לדוד, דלאו ביה חיים כלל, ^ה תוה, ואיהו ^ו יהיב ליה מדיליה ע' שנין, בג"כ הוו ליה לאדם, תשע מאות ותלתין שנין, ואינון שבעין ^ז אסתלקו ליה לדוד. שמה) ומלה דא רזא דחכמתא איהו, דדוד לית ^ח ליה בר שבעין שנין, מאדם קדמאה, וכלא רזא ^ט דחכמתא איהו. ^י וכל מה דלתתא כלא איהו ברזא דלעילא.

שמו) ות"ח, בכל אינון דיוקנין דנשמתין דעלמא. כלהו זווגין וזוגין קמיה, לבתר, כד אתיין להאי עלמא. קב"ה מזווג זווגין. אמר ר' ^א יצחק, קב"ה ^ב אמר בת פלוני לפלוני. שמו) א"ר יוסי, מאי קא מיירי, והא כתיב ^ג אין כל חדש תחת השמש. אמר ר' יהודה, תחת השמש כתיב, שאני לעילא. אמר ר' יוסי, מאי כרוזא הכא, והא ^ד אמר ר' חזקיה אמר רבי חייא, בההיא שעתא ממש, דנפיק ב"ג לעלמא, בת זוגו אזדמנת ^ה י"ל לו.

שמח) אמר רבי אבא, זכאין אינון צדיקיא, דנשמתהון ^א מתעטרין קמי

מסורת הזהר	דרך אמת
<p>(א) אחמי ליה לאדם: לעיל ב"ב דף ר"א ציון ב' וש"נ. (ב) יהיב - ע' שנין: לעיל ב"ב ר"א ציון ג' וש"נ. (ג) אין כל חדש תחת השמש</p>	<p>(ה) פ"י מלכות לית לה מדיליה וכד אסתכנת בז' יומין עלאין פינחס ר"ס ב'.</p>

(קהל א') ח"א קבג: קלה. ח"ב קטו: ח"ג קע: ת"ז תס"ט קא:
 חלוסי גרסאות א ג"א ליג ובשעתא. ונ"א בשעתא. ז ג"א וכל (אה"ל). נ ג"א בג"ע. ד ג"א חווה. ס ג"א אסתליקו. ו ג"א מוסיף ליה יומין. ז ג"א וכלא. ח ג"א יהורה. ונ"א אמר ר' יצחק אמר ר' יהורה. ט ג"א מוסיף קב"ה מזווג זווגין. ונ"א קב"ה מכריו. ונ"א מכריו וליג קב"ה (אה"ל). י ג"א אמר ר' חייא אמר ר' חזקיה. י"א ג"א ליה. י"ב ג"א מתמרן. ונ"א מתעטרן. ונ"א מסמרין (אה"ל).

הקב"ה מזווג זווגים	הסולם	מאמר
--------------------	-------	------

שמד) ובשעתא דקב"ה אחמי וכו': ובעת שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון כל אלו דורות שבעולם, וראה אותם כל אחד ואחד, כל דור ודור, כולם עומדים בגן עדן, באותה הצורה שעתידיים לעמוד בה בעולם, ובוא וראה הרי למדנו, כיון שראה את דוד, שאין לו שנות חיים כלל, היה תוהה, והוא נתן לו משלו, ע' שנים. משום זה היה לאדם רק תשע מאות ושלושים שנה. ואלו ע' שנים החסרים עד אלף שנה, ניתנו לדוד. שמה) ומלה דא וכו': ודבר זה סוד החכמה הוא. שדוד אין לו רק שבעים השנים שנתן לו אדם הראשון, והכל בסוד החכמה הוא. כי כל מת שלמטה הכל הוא בסוד הנעשה מלמעלה, בעולם העליון.

מאמר הקב"ה מזווג זווגים
 שמו) ת"ח בכל וכו': בא וראה. בכל אלו הנשמות (דפוסי דף ג"א ע"ב)
 מאמר הקב"ה מזווג זווגים
 שמה) אמר ר' אבא וכו': ומשיב ר' אבא. אשריהם הצדיקים, שנשמותיהם מתעטרות

מלכא קדישא, עד לא ייתון לעלמא, א דהכי תנינן, בההיא שעתא דאפיק קב"ה * נשמתין י לעלמא, כל אינון רוחין ונשמתין, כלוה כלילין דכר ונוקבא, דמתחברן כחדא.

שמט) ואתמסרן בידא דההוא ממנא, שליחא דאתפקד על ה) עדואיהוון דבני נשא, וליליה שמיה. ובשעתא דנחתין ואתמסרן בידוי, מתפרשין. ולזמנין דא אקדים מן דא, ד ואחית להו י בכני נשא.

שנ) וכד י מטא עידן י דווגא דלהון, קב"ה דידיע אינון רוחין ונשמתין, מחבר לון י כדבקדמיתא, ומכרזא עלייהו. וכד י אתחברן, אתעבידו חד גופא חד נשמתא, ימינא ושמאלא כדקא חזי. ובג"כ אין כל חדש תחת השמש.

שנא) ואי תימא הא תנינן, לית זווגא, אלא לפום עובדוי י וארחוי דבר נש. הכי הוא יודאי, דאי זכי, ועובדוי י אתכשרן, זכי לההוא דיליה, לאתחברא י ביה, כמה דנפיק.

שנב) אמר ר' חייא, מאן דאתכשרן עובדוי, באן אתר י יתבע, ההוא זווגא דיליה. א"ל יו הא תנינן, לעולם ימכור אדם יו כו' וישא בת ת"ח. י דתלמיד חכם, יו פקדונא דמאריה, יו אתפקדן בידיה.

שנג) תאנא ברזא דמתניתא, כל י אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, יכלין

דרך אמת

ה) על פינוריה.

מסורת הזהר

א) נשמתין - כלילין דכר ונוקבא: ח"א א מה:

ז: ח"ב רמו. ח"ג מג: רסג:

חלוסי גרסאות א) נ"א הכי. ז) נ"א בעלמא. נ) נ"א ואחשורו. ד) נ"א מוסיף ואחית ואעיל. ס) נ"א לבני. ו) נ"א מחו. ז) נ"א זווגא. ח) נ"א כקדמיתא. ט) נ"א מתחברן. י) נ"א ארחוי וליג עובדוי. יא) נ"א ליג ודאי. יב) נ"א אתכשרון. יג) נ"א ליג ביה. יד) נ"א יתבא. טו) נ"א ליג הא. כו) נ"א כל מה שיש לו וליג כו' יז) נ"א ותא חזי וליג דח"ח. יח) נ"א פקדוני (דיא) יט) נ"א אתפקדא. כ) נ"א מוסיף אינון רווקי (אה"ל).

מאמר

הסולם

הקב"ה מזווג זווגים

חלק השמאל מהם. ומשום זה אין כל חדש תחת השמש. כלומר אע"פ שהקב"ה מכריז בת פלוני לפלוני, עם כל זה אין זה חידוש, אלא החזרה למה שהיו מקודם שבאו לעולם. וכיון שאין זה ידוע אלא להקב"ה, ע"כ מכריז עליהם.

שנא) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו אין מזווגין לאדם אלא לפי מעשיו ודרכיו. כן הוא ודאי, אם הוא זוכה ומעשיו ישרים, הוא זוכה את בת זוג שלו להתחבר בה כמו שהיו מחוברים לעת צאתם מהקב"ה, מטרם שנתלבשו בגוף.

שנב) אמר ר' חייא וכו': מי שמעשיו ישרים באיזה מקום יבקש את בת זוגו. אמר לו הרי למדנו. לעולם ימכור אדם וכו' וישא בת תלמיד חכם. כי התלמיד חכם, הפקדון של רבונו נפקד בידו, וודאי ימצא אצלו בת זוגו. שנג) תאנא ברזא דמתניתא וכו': למדנו בסוד ברייתא, כל אלו הנשמות הבאות בגלגול הנשמות, ואין להם בת זוג (כמ"ש ברש"י

משמטיים

מתעטרות לפני המלך הקדוש מטרם שבאות לעולם להתלבש בגוף. כי כן למדנו. באותה שעה, שהקב"ה מוציא הנשמות לעולם, כל אלו הרוחות והנשמות כולם כלולים מזכר ונקבה שמתחברים יחד.

שמט) ואתמסרן בידא וכו': ונמסרים בידי אותו הממונה, השליח, שהפקד על עיבור בני אדם, ושמו לילה, ובשעה שיורדים לעולם ונמסרים בידיו של אותו הממונה הם מחסרדים זה מזה ולפעמים אחד מקדים את חבירו לירד להתלבש בכני אדם.

שנ) וכד ממא עידן וכו': וכשמגיע עת הזווג שלהם הקב"ה המכיר את הזכרים והנקבות של אלו הרוחות והנשמות, הוא מחבר אותם כמו שהיו בתחילה, מטרם שבאו לעולם, ומכריז עליהם בת פלוני לפלוני וכשמתחברים נעשו שניהם גוף אחד ונשמה אחת, והם ימין ושמאל כראוי, שהזכר הוא חלק הימין של הגוף והנשמה והנקבה (ורמ"י דף צ"א ע"ג)

לאקדמא ברחמי זווגא דלהון. ועל האי אתערו חבריאי, כי שמא נ יקדמנו אחר ברחמים. ושפיר קאמרו, אחר ח) דייקא, ד ועל ס כן קשין זווגין ו קמיה ז דקביה. ועל מ כלא ס ודאי א כי ישרים דרכי י ה' יא כתיב.

שנד) ר' יהודה שלח יכ ליה לר' אלעזר, י אמר הא רזא דמלה ידענא, אינון דאתו בגלגולא דנשמתי, מאן אתר י' להו סו זווגא. שלח ליה, כתיב ב מה נעשה להם לנותרים לנשים וגוי. וכתיב, לכו וחטפתם לכם וגוי. פרשתא דבני בנימין אוכה, ועל האי תנינן, שמא סו יקדמנו אחר ברחמים י.

שנה) * אמר ר' יהודה יח האי הוא ודאי, יס דקשין כ זווגין קמי קביה. זכאה

דרך אמת

מסורת הזוהר

ח) מטפטים ק"א ח' א, ב) [כח"ג] דלי זכי ס"י דנפיר סטה קדמלה ולי' לזו גרים לה דנפיל לה אחר ועי' כלחרי מות ע"ח ב' כדוד וכן בתקון י"ד.

תק"ח ק"ז טב שמה. ק"כ טב שמה סג שיב. ב) מה נעשה להם לנותרים: שופטים כא.

חלוסי גרסאות ח ג"א חברנא. נ ג"א מוסיף אין גושאין נשים במועד אבל מקדשין שמה. ג ג"א יקדימו. ד ג"א בנין ס ג"א כך. ו ג"א קמי ז ג"א קביה ו ג"א מוסיף כקריעת ים סוף. ח ג"א כל. ו ג"א מוסיף כל פנים. ט ג"א ליג ודאי. י ג"א ח' וגוי. יא ג"א ליג כתיב. יב ג"א ליג ליה. יג ג"א ליג אמר. יד ג"א מוסיף אתו להו. טו ג"א מוסיף זווגא, דהא בופנא קמייחא [קרמייחא] נסיבוי [נסיבוי] ליה ובהאי זמנא [וימנא] אתרא דמתגלגלי מאין להו זווגא [ג"א אין להו זווגא אה"ל] טז ג"א יקדימו. יז ג"א מוסיף דהאי אתרא יכיל למנסב זווגא דאתרא ברחמים. (הרמ"ק ואה"ל) ו ג"א מוסיף כי [וכי] אותו אחר אין לו [לית ליה] בת זוגו [זוג] אבל ב) תשכח דא כנון בינ דנסיב בת זוגיה ולא הוה ליה מנה בנין ומת [ומית] ייתי אחוהי [אחוי] וייבם [ויבם] אחתיה ותיילידי [ויתילידי] ליה [מנה] בר האי בר הוא מיתא דאהדרת נשמתי לעלמא דא הוא אחר [אחד] דאין לו בת זוג אלא אפיה דא הוא שמא יקדמנו [יקדימו] אחר ברחמים דיכיל [יכיל] לאקדמא אחרא [לאחרא] למיסב אתתיה [דדא] ברחמי ובצלוחא ווע"ג [ואעיפ] דאמינא לך דיכיל [יכיל] לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם [הוא] בעלה חייבא [איהו] ואיהו) זכאה. ואה"ל כתב וכי אותו וגוי ער איר יהודה שכדף ציב לא נמצא ברוב הספרים ואולי אינו מהוהר אלא לקשותו מחסבא. יח ג"א להאי. ו ג"א השתא הוא. ו ג"א השתא וליג הוא. יט ג"א דקשה. ו ג"א דקשיין כ ג"א זווגיהון.

מאמר

הסולם

הקב"ה מזווג זווגים

משפטים ק"א ע"א) יכולים להקדים ברחמים את הזווג שלהם, דהיינו שיקדימו ויטלו בת זוגו של אדם אחר. ועל זה העירו החברים ואמרו אין נושאים נשים במועד אבל מקדשין, שמא יקדמנו אחר ברחמים. ויפה אמרו. אחר דייקא. פירוש. כי אותו המגולגל שאין לו בת זוג, הוא משום שירד ונעשה לבחינת מאחורים, הנבחן בעצמו לבחינת נוקבא, וע"כ אין לו בת זוג. ועל כן נקרא המגולגל הזה בשם, אחר לתורות שהוא בא מאחורים. וזהו שאומר אחר דייקא. דהיינו שבא מאחורים, ואין לו בת זוג. וע"כ נוהג בו שיטול בת זוגו של חברו.

וער כן קשין: ועל כן קשים זווגים לפני הקב"ה. פירוש. כי לפי הנ"ל שזכר ונקבה המזדווגים הם ב' חלקים של נשמה אחת. והיו מתחלקים כן עוד מטרם שבאו לעולם. אי"כ למה אמרו שקשה זווגו של אדם לפני הקב"ה. הרי אין כאן אלא חזרה על הנעשה מכבר. אבל לפי מה שנתבאר שיש נשמות מגולגלות שאין

רמזי דף צ"א ע"ב ס) דף צ"ב ע"א) של שנה) אמר ר"י האי וכו': אמר ר' יהודה, זה הוא ודאי, שקשים זווגים לפני הקב"ה, כי צריך לקחת מזה ולתת לזה. אשרי חלקם של

חולקהון דישראל, דאורייתא אולףי להו אורחוי דקב"ה, וכל טמירין ג' וגניזא דגניזין קמיה.

שנו) ודאי כתיב * תורת ה' תמימה וגו'. זכאה חולקה מאן דישתדל באורייתא, ולא יתפרש מינה, דכל ג' מאן דיתפרש מאורייתא, ד אפילו שעתא חדא, כמה דאתפרש מחיי ה' דעלמא. דכתיב ג' כי היא חייך ואורך ימיך. ו כתיב ג' אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

שנו) ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. ר' יוסי פתח, י' ועמך כלם ז' צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'. זכאין אינון ישראל, מכל שאר ה' עמין, דקב"ה קרא לון צדיקים. דתניא מאה ועשרין ה' וחמש אלפי י' מארי י"ב דגדפין, דאזלין וטאסין כל עלמא, ושמעין ה' קלא, ואחדין ליה לההוא קלא. שנח) כמה דתנינן, לית לך מלה בעלמא, דלית י' לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא, ואחדין י' לה ה' מארי דגדפין וסלקין ההוא י' קלא, ודיינין טו לה, הן לטב, הן לביש. דכתיב י' כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) מלאכים בעלי כנפים המסוסים בכל העולם כמבואר. (א) תורת ה' תמימה: ח"א קפד: ח"ב פתח. קיח: קלו: רעז: ח"ג כו: פכ. קמט: ת"ז ד: תנ"ה פט ת"ע קכ: ז"ח תרומה מ"ג טא שמב. תשא מ"ה טב שכב. תק"ח קט"ז טג שכב. קי"ט טג שה. ב) כי דודא חייך: (דברים ל') ח"א קסה. רמד: ח"ב יז: סב. פו: קצרו: ח"ג רמה: רסת. ג) אורך ימים ושנות חיים: (משלי ג') ח"ג רצו: ד) ועמך כלם צדיקים: לעיל ב"א דף ש"א ציון ג' ה) קלא: לעיל ב"א ט"ז ציון ב'. ו) כי עוף השמים יוליך: לעיל ב"א שט"ו ציון ב'.

חלופי גרסאות א' ב"א ארחוי. ב' ב"א וגניזא וניא וגניזיא. ג' ב"א מה. ד' ב"א ליג אפילו. ה' ב"א עלמא. ו' ב"א מוסיף וכתיב אורך ימים בימינה וגו'. ז' ב"א צדיקים וגו'. ח' ב"א מוסיף עמין עמיו. ט' ב"א חמניא. וניא מוסיף וחמש וחמניא. י' ב"א דמארי. י"א ב"א גרפין. י"ב ב"א ליה. י"ג ב"א ליה. י"ד ב"א למאריהון דאמרין. וניא למאריה דמארין. וניא למריהון דמרין וניא דמרין. וניא דאמרין. קו ב"א ליה.

מאמר

הסולם

לילה ופלגות לילה

של ישראל, שהתורה מלמדת אותם דרכיו של הקב"ה, וכל הנסתרות והגנוזות הצפונות לפניו. שנו) ודאי כתיב תורת ה' תמימה, וגו', משום שהכל בה. אשרי חלקו מי שעוסק בתורה ואינו נסרד ממנה, כי כל מי שנפרד מתורה אפילו שעה אחת, הוא כמו שנפרד מחיי העולם, וכתוב, כי הוא חייך ואורך ימיך וכתיב אורך ימים וגו'.

מאמר. לילה ופלגות לילה

שנו) ויהי אברם וני: ר' יוסי פתח ועמך כלם צדיקים וגו'. אשריהם ישראל מכל העמים, שהקב"ה קראם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים וחמש אלפי. מארי דגדפין, הולכים ומשוטטים כל העולם, ושומעים קול ומקבלים את הקול. שנח) כמה דתנינן וכו': כמו שלמדנו. אין לך דבר בעולם שאין לו קול, והוא חולך ומשוטט ברקיע, ותופשים בו בעלי הכנפים (דעו"י דף צ"ב ע"א)

שנט) אימתי דיינין ב' ל'הוא קלא. ר' חייא אמר, בשעתא דב"ג שכיב ונאים, י ונשמתי נפקת מניה, והיא אסהידת ביה בב"ג, וכדין דיינין ל'הוא קלא. ה"ד * משוככת חיקך שמור פתחי פיך. מיט משום דהיא אסהידת בבר נש. רבי יהודה אמר, כל מה דב"ג עביד בכל יומא, נשמתי אסהידת ביה בב"ג בלידיא.

שס) תאנא אמר ר' אלעזר, י בתחלת שעתא קמייתא י בלידיא, כד (ב) נשף יממא, ועאל שמשא, י מארי דמפתחן ו דממנן על שמשא, עאל י בתריסר תרעין י דפתיחין ביממא, בתר דעאל בכלהו, ס כל אינון תרעין ס סתימין.

דרך אמת

(ב) כסיוס זז ממקומו והשמש נוסה לסקוט.

מסורת הזהר

(א) משוככת חיקך: (מיכה ז') ח"ב קפו. ח"ג ככא: ת"ז ת"ה בהשמות קמב: (ב) תריסר תרעין ח"א כ:

חלופי גרסאות א' ג'א' להיא (אה"ל) ב' ג'א' ונשמתי. ג' ג'א' ליג בתחלת. ד' ג'א' רלידיא. ה' ג'א' מאריה. ו' ג'א' די ממנן ז' ג'א' דפתיחין. ח' ג'א' בכל. ט' ג'א' פתחין.

מאמר

הסולם

לילה ופלגות לילה

כתר חכמה. ולפי שהם מבחינת זיא' שכל ספירה שלו בסוד עשר, ע"כ יש להם ג' ספירות מקו ימין ונ' ספירות מקו שמאל. דהיינו כח"ב תו"מ שכל אחת מהן כלולה מעשר. ויש להם עשרים מב' הספירות כו"ח שבקו אמצעי. הרי מאה ועשרים. ומבחינת המלכות הדבוקה בקו אמצעי. אין להם אלא חצי המלכות. דהיינו מבחינת מחזה ולמעלה, וחסרים את חצי המלכות שמחזה ולמטה, וע"כ אין להם ממנה אלא חמש ספירות ולא עשר. ועם הק"כ מג' הקוין יש להם מאה ועשרים וחמש ספירות. ונתבאר לעיל שעיקר השם בעלי כנפים הוא על שם שמתקנים את אור החכמה. ומכסים בכנפיהם על הג"ר. ולפי שהם משמשים על החכמה. שספירותיה בסוד אלפים. ע"כ נבחנו למספר מאה ועשרים וחמשה אלף.

סמיחד קב"ה ושכינתיה. כל מלין דמתעבדין דראו אינון פילחנא דקב"ה, הבל יתעביד מנייהו איהו תבירא דרוחא וכו'. וכל המעשים שאינם עבודת הקב"ה, נעשה מהם הבל, שהוא שבירת הרוח. הה"ד הבל ורעות רוח. עשה כל ההמשך.

הרי שמכל מעשה עולה הבל, וההבל נעשה קול, ואם טוב הוא עולה למ"ן ליחוד זיא' ונוקביה. והמלאכים המשמשים ליחוד זיא', לקבל המ"ן מהצדיקים ולהוריד להם מקומת הזווג, נקראים עוף, או בעלי כנפים. מכונים עוף. משום שאין להם אלא קומת ו"ק שה"ס אור הרוח המכונה אי"ר דהיינו הרמז, שפורחים באויר כמו עוף השמים, וזהו בשעה שמקבלים המ"ן הנק' קול, וזו"ה, כי עוף השמים יולך את הקול, ואחר הזווג שמשפיעים קומת הזווג, המכונה דיבור, אל הצדיקים שאז יש להם ג"ר, אלא שמשפיעים בכנפיהם את הג"ר דחכמה שבקומת הזווג, שלא ימשכו ממעלה למטה. נקראים בעלי כנפים. וזו"ה ובעל כנפים יגיד דבר. יגיד, הוא לשון המשכה והשפעה, דבר, הוא קומת הזווג המכונה דיבור.

שנט) אימתי דיינין וכו': מתי דנים את קול הזה. כלומר, כתי עולה הקול, למ"ן לזו"ן. ר' חייא אומר בשעה שאדם שוכב וישן, והנשמה יוצאת ממנו, והיא מעידה על האדם, אז דנים את הקול. דהיינו, שעולה למ"ן, אז הנשמה מעידה לטובה. וז"ש, משוככת חיקך שמור פתחי פיך. מה הטעם משום שהיא מעידה על האדם. משוככת חיקך, פירושו הנשמה. ר' יהודה אומר, כל מה שאדם עושה בכל היום, הנשמה מעידה עליו בלילה.

והמספר קכ"ח אלף בעלי כנפים, שאומר, היינו על שם קומת הזווג שהם ממשיכים בכח המ"ן שמעלים, כי הזווג נמשך מג' הקוין, ובכ' הקוין ימין ושמאל יש גרנח"י שלמים המלוכשים בה' ספירות כח"ב תו"מ, אבל קו אמצעי שלהם אינו אלא נפש רוח המלוכב בב' ספירות (דו"ק דף צ"ב ע"א)

שס) תאנא א"ר אלעזר וכו': למדנו אר"א, בתחילת שעה ראשונה, שבליילה, כשנושף היום, והשגש באה, בעל"המתחתות, שהוא

שסא * כרוזא קאים, ושרי לאכרוזא, א קאים מאן דקאים, ואחיד לאינון מפתחן. בתר דסיים כרוזא, כל אינון נטורי י עלמא מתכנשין וסלקין, ד לית (א) מאן ה דפתח ו פטרא, כלא משתככין. כדין דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאטין בעלמא, וסיהרא ה שארי לאנהרא.

שסב) ומארי דיבבא תקעין ו ומילדין, תקעין תניינות. כדין י מתערי יא שירתא, ומזמרין קמי מאריהון, כמה מארי תריסין י קיימו בקיומיהו, י ואתערין דינין בעלמא, כדין בני נשא ניימין, ונשמתא נפקת, ואסהידת סהדותא, י ואתחייבת בדינא, י וקב"ה עביד חסד בבר נש, י ונשמתא י תבת י לאתרה.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) לן מי שזוחה פיו ללא הכל בהסקס ונזס. (א) כרוזא: ח"א מד. ח"ג קמב: (ב) מארי דיבבא: ח"ג ס. סד:

חלופי גרסאות א גיא קס. ז גיא מוסיף הווא כרוזא. ג גיא מוסיף תרעי עלמא. ד גיא ולית. ה גיא דפתח, ו גיא סומא. ז גיא ושטן. ח גיא שרי. ט גיא ומללין וניא ומיללין. י גיא מתערא. וניא מתערין. יא גיא שינתא. יב גיא קיימב. יג גיא ומתערין. יד גיא ואתחייב. טו גיא כר קב"ה. טז גיא נשמתא. יז גיא חבה. יח גיא לאתרהא.

מאמר

הסולם

לילה ופלגות לילה

שהוא מסטרן שר העולם, הממונה על השמש, להמשיך אורה לעולם, נכנס ב"ב שערים של השמש הפתוחים ביום, שה"ס י"ב שעות היום, אחר שכבר נכנס בכלום דהיינו בסיים שעה ה"ב, אז כל אלו השערים נסתמים. דהיינו שנגמר ממשלת היום, והגיע הזמן של ממשלת הלילה.

ונתבאר (לעיל ב"א דף ז' ד"ה כבר) שלולא התיקון הזה לא היו ז"ן ראויים לקבל אורות עליונים. ולפיכך יש תיקון י"ב שעות ביום ותיקון י"ב שעות בלילה. אלא שביום הן מתוקנות ע"י כחות החסד. ובלילה הן מתוקנות ע"י כחות הדין. הנקראים מארי דיבבא. וז"ש ומארי דיבבא תקעין ומיללין תקעין תניינות, דהיינו שסמשיכים ג' קוין. כי תקיעה ראשונה ה"ס קו ימין, ויללה ה"ס שברים תרועה. דהיינו קו שמאל, ותקיעה שניה, ה"ס קו אמצעי, ובוה נתקנת הלילה בסוד י"ב שעות, כי בכל קו יש חו"ב חו"מ, והם י"ב. וכיון שהלילה נתקנה בזה, כדין מתערי שירתא ומזמרין קמי טאריהון, כלומר הגיע הזמן לומר שירה שז"ס ג' משמורות הוי הלילה, שבהם המלאכים אומרים שירה. (כנ"ל ב"א דף שט"ו אות תי"א.)

שסא) כרוזא קאים וכו': ואז כרוז עומד ומתחיל להכריז. כי כל שינוי נעשה עם כרוז. קם מי שקם, היינו המלאך גבריאל שהוא המכריז, ותופס באלו המפתחות, שהם הכחות הנמשכות ממלכות הממוקת, המכונה מפחחא, כנ"ל (בהקדמת הזהר דף מ"ד אות מ"ב ע"ש) שביום הם ברשותו של מסטרן כנ"ל, שבכח המפתחות הוא ממשיך החשך, שה"ס הכרוז. ואחר שגמר את הכרוז, כל אלו שומרי העולם מתאספים ועולים מהעולב, ואין מי שיפתח פתיחה, שימשיך הארה מועטת, כי כולם משתתקים. אז מתעוררים הדינים של מטה, של המלכות הבלתי ממוקת, והולכים ומשוטטים בעולם, והלבנה מתחלת להאיר.

שסב) ומארי דיבבא וכו': ובעלי היבבא, שהם כחות הדין המעוררים יבבא ויללה בעולם, תוקעים, ומיללים, דהיינו תרועה, ותוקעים שנית, אז מתעוררת השירה, והמלאכים מזמרים לפני רבונם. פירוש, יש י"ב שעות ביום, וכן י"ב בלילה. (וסוד י"ב כבר נתבאר לעיל דף ח' ד"ה וזה) שה"ס חו"ב חו"מ שאין בכל אחד מהם חו"ב חו"מ, אלא חו"ב ות"ת בלבד, כי המלכות חסרה בכל אחד מהם. שמצד אחד יש (ושרי דף ז"ב ע"א)

כמה מארי תריסין וכו': כמה בעלי מגינים עומדים בקיומם להגן על הדינים, ומתערים דינים בעולם, ואז בני אדם ישנים, והנשמה יוצאת מהנוף ומעידת עדות, ומתחייבת בדין, כי אין צדיק נארך אשר לא יחסא. והקב"ה עושה חסד עם האדם, והנשמה חוזרת בבוקר למקומה.

בסלגות

שסג) * בפלגות ליליא, כד ה צפורין מתערין, סטרא דצפון אתער ברוחא, קם בקיומיה, ה) ב שרביטא דבסטר דרום, ובטש בההוא רוחא, ושכיך ואתבסם, כדן אתער קב"ה בנמוסוי, לאשתעשעא עם צדיקא י בגנתא דעדן.
 שסד) י בההוא שעתא, זכאה חולקיה דב"נ דקאים י לאשתעשע באורייתא, ה דהא ו קב"ה, וכל צדיקא י דבגנתא דעדן, כלהו צייתין לקליה. הה"ד י היושבת בגנים חברים י מקשיבים לקולך השמיעני.
 שסה) ולא עוד, אלא דקב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד, למהוי ס נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטרין ליה. הה"ד י יומם יצוה ה' י חסדו ובלילה שירה עמי.

שסו) א"ר חזקיה, כל מאן יא דאשתדל בהאי יב שעתא יב באורייתא, ודאי אית ליה חולקא יד תדיר בעלמא דאתי. אמר ר' יוסי, מ"ט תדיר. א"ל הכי אולפינא, דכל פלגות ליליא, כד קב"ה אתער יו בגנתא דעדן, כל אינון נטיען יו דגינתא יו אשחקיין יתיר, מההוא נחלא, דאקרי * נחל קדומים, נחל עדנים, דלא יב פסקו יב מימיו לעלמין, ככיכול ההוא דקאים ואשתדל באורייתא, כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה, ואשקי ליה, בגו אינון כ נטיען כא דבגנתא דעדן.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) חיס של חסד שהוא כשרנים הוא מהעורר ואלו שעשוע נכמה הצדיקים בניע מקן ר"ב כ'.
 א) בפלגות ליליא: לעיל בהקדמת הזהר דף קל"ט ציון א'. ב) שרביטא: ח"א ר"ג: תקיח ס"ה סד שכב שמד. ג) היושבת בגנים: לעיל דף ז' ציון א'. ד) יומם יצוה ה': לעיל דף ג"ד ציון א'.

חלוסי גרסאות א) נ"א צפריין. ב) נ"א בניע. ג) נ"א בחיאי. ד) נ"א לאשתעשעא. ה) נ"א ליג דהא ו נ"א דקביה. ו) נ"א דבניע. ז) נ"א מקשיבים וגו'. ח) נ"א מוסיף תדיר נטיר. י) נ"א חסדו וגו'. יא) נ"א מוסיף דאשתדל באורייתא, ונ"א דישתדל באורייתא. יב) נ"א ליג שעתא. יג) נ"א ליג באורייתא. יד) נ"א ליג תדיר. טו) נ"א בניע. טז) נ"א דגנתא. יז) נ"א אשחקיין. יח) נ"א פסקי. יט) נ"א פסקין. כ) נ"א נטיעין. כא) נ"א דבניע.

מאמר

הסולם

לילה ופלגות לילה

שסג) בפלגות ליליא וכו': בחצות הלילה כשהצפורים נעורים, דהיינו התרנגולים, נתעורר צד צפון ברוח, דהיינו קו שמאל בכחינת הארת השורק. שה"ס הארת חכמה בחוסר חסדים שה"ס ג"ר דרות. קם בקיומו השרביט של צד דרום דהיינו קו הימין שה"ס חסדים, ונודווג באותו הרוח דקו שמאל, ונכללו זה בזה, ואז שכבו דיניו של קו שמאל, ונמתק בחסדים. אז נתעורר הקב"ה במנהגו להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. (וביאור הדברים עי' לעיל דף נ"ג ד"ה פירוש'.
 שסד) בההוא שעתא וכו': בשעה ההיא, אשרי חלקו של האדם הקם להשתעשע בתורה, כי הקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו. זהו שכתוב, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
 שסה) ולא עוד וכו': ולא עוד, אלא הקב"ה מושך עליו חוט של חסד, שיהיה (דפרי דף צ"ב ע"א *) דף צ"ב ע"ב)

נשמר בעולם, כדי שהעליונים והחתונים ישמרו אותו. זהו שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

שסו) א"ר חזקיה וכו': אר"ה, כל מי שעוסק באותה שעה בתורה, ודאי שיש לו חלק תמידי בעולם הבא. אמר ר' יוסי, מהו הטעם של תמידי. הוקשה לו, כי המוחין הללו נמשכים מישו"ת שווגם פסיק ואינו תמידי. אמר לו כך למדתי, שבכל חצות לילה כאשר הקב"ה נתעורר בגן עדן, כל אלו הנטיעות, דהיינו הספירות, שבגן עדן, שהיא הנוקבא, יושקו ביותר מאותו הנחל, הנקרא נחל קדומים נחל עדנים. שהוא או"א עלאין, שמימיו אינם נפסקים לעולם שווג או"א לא נפסק לעלמין, וככיכול, מי שקם ועוסק בתורה, נחל החוה כאלו הורק על ראשו ומשקה אותו בתוך הנטיעות שבגן עדן. ועי' יש לו חלק תמידי

שסז) ה' ולא עוד, אלא הואיל וכלהו צדיקייא, דבגו גנתא י' דעדן, צייתין ליה, חולקא י' שויין ליה, בההוא שקיו דנחלא, אשתכח דאית ליה חולקא תדיר, בעלמא דאתי.

שסח) רבי אבא הוה אתי מטבריה, לבי טרוניא דחמיו, ור' יעקב י' בריה י' הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא. כד בעו למשכב, אמר ר' אבא, למריה דביתא, אית הכא י' תרנגולא. א"ל י' מארא דביתא אמאי. י' א"ל, בגין י' דקאימנא בפלגות ליליא י' ממש.

שסט) א"ל, לא י' אצטריך. דהא סימנא לי בביתא, דהדין (ב) י' טקלא דקמי י' ערסאי, מלינא ליה י' מיא, (ג) ונטיף טיף טיף, בפלגות ליליא ממש, אתרקו כלהו מיא. (ד) ואתגלגל האי י' קיטפא, ונהים, ואשתמע י' קלא בכל ביתא, וכדין הוא פלגות ליליא ממש. וחד סבא הוה לי, דהוה קם בכל פלגות ליליא, ואשתדל באורייתא, ובגיני כך, עבד האי.

שע) אמר ר' אבא, בריך רחמנא דשדרני הכא. בפלגות ליליא נהים, ההוא גלגלא דקיטפא, קמו רבי אבא, ורבי יעקב. שמעו לההוא גברא, דהוה יתיב בשיפולי ביתא, ותרין בנוי עמיה, והוה אמר, כתיב * חצות לילה אקום

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) משקל אחד יש לי לפני מפני וממלא אני אותו מים. (ב) ונוסף משקל הזה עם המים טיפין טיפין עד שכלו מימיו וזו יורד במהירות משקל ההוא ככה למטה מכוון בחצות הלילה ומכה ירידת המשקל ההוא למטה ממחיל להשמיע קול צניח. (ג) ומתלכלל ויורד למטה משקל ההוא הדנוק עם וזו היו יודעים שהוא זמן חצות לילה ממש.

חלופי גרסאות א' נ"א אמר ר' יוסי א"ל. ונ"א אמר ר' יוסי הואיל. ונ"א א"ל הואיל (אה"ל) כ' נ"א ל"ג דע"ן. ג' נ"א שוין. ד' נ"א בר רב. ס' נ"א ל"ג הוה. ו' נ"א תרנגולין. ז' נ"א מאריה. ח' נ"א א"ל דאצטריכנא [דאצטריכנא] למיקם בפלגות ליליא. ונ"א א"ל למנרע פלגותא דליליא. ונ"א למנרע פלגות ליליא ממש (אה"ל). ט' נ"א דקיימנא. י' נ"א ל"ג ממש. י"א נ"א אצטריכנא. י"ב נ"א שקלא. י"ג נ"א ערסי. י"ד נ"א מיא. טו' נ"א קיטא. טז' נ"א קליה.

לילה ושלגות לילה

הסוד

מאמר

שסט) א"ל לא אצטריך וכו': אמר לו בעל הבית אינך צריך לתרנגול. כי יש לי סימן ערוך בבית. כי משקל זה שלפני מטתי, אני ממלא כלי מים, ונותן אותו על כף אחת מהמשקל, ודרך חור שבכלי, נוטפים המים טפה אחר טפה, עד שבחצות לילה ממש כבר התרוקנו כל המים, ועולה הכף למעלה וכף השניה שבמשקל נשמטת ומתגלגלת למטה, ונוהם, שעושה רעש בנפילתו, והקול נשמע בכל הבית ואז הוא חצות לילה ממש. וזקן אחד היה עמי, שהיה קם בכל לילה ועסק בתורה, ובשביל זה עשה את סימן הזה. (שע) אמר ר' אבא בריך וכו' אר"א. ברוך השם הרחמן ששלח אותי לכאן. בחצות לילה, נהם אוהו לגלגל של המשקל בנפילתו, וקמו ר' אבא ורבי יעקב, שמעו אותו האיש, שהיה יושב בירכתי הבית ושני בנוי עמו, וחיה

גם במוחין דעלמא דאתי, שהוא ישסו"ת. כי המוחין דאו"א כלולים בתוכם גם המוחין דישסו"ת. שסז) ולא עוד וכו': ולא עוד אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לו, משימים לו חלק באותו שיקוי הנחל, שהם המוחין דאו"א עילאין, ונמצא שיש לו חלק תמידי לעולם הבא. שהם כלולים במוחין דאו"א, כנ"ל. שסח) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה הולך מטבריה לבי טרוניא ששם דר חמיו, ור' יעקב בנו היה עמו, פגעו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר ר' אבא לבעל הבית יש כאן תרנגול, אמר לו בעל הבית למה לך תרנגול. אמר לו משום שאני קם בחצות לילה ממש, ואני צריך לתרנגול שיעיר אותי. (דש"י דף צ"ב ע"ב)

ה להודות לך על משפטי צדקך. מאי קא חמא דוד, דאיהו אמר חצות לילה, ולא בחצות לילה. ג אלא, ודאי לקב"ה אמר הכי. שעה) וכי קב"ה הכי אקרי. אין, דהא חצות לילה ממש, קב"ה אשתכח, וסיעתא דלילה, וכדין היא שעתא, דעייל ד בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא.

שעב) אמר רבי אבא, לרבי יעקב, ודאי נשתתף בשכינתא, ונתחבר כחדא, קריבו ויתיבו עמיה, אמרו ליה, אימא מלה דפומך, דשפיר קאמרת. מנא לך האי. אמר לון, מלה דא, אולפינא מסבאי.

שעג) ותו הוה אמר, ה דתחלת י שעתו קמייתא, ד דליליא, כל דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאיין בעלמא. בפלגות ליליא ממש, קב"ה אתער בגנתא דעדן, ודינין דלתתא לא מ משתכחן.

שעד) וכל נימוסין דלעילא, ה בפלגות לא אשתכחו, אלא בפלגות ליליא י ממש. מנלן, מאברהם, דכתיב * ויחלק עליהם לילה. במצרים, ויהי בחצי הלילה. ובאתרין סגיאין באורייתא הכי יא אשתכח. ודוד י הוה ידע.

שעה) י ומנא הוה ידע. אלא הכי אמר סבא, דמלכותא דלילה י בהאי תליא. וע"ד טו קאים טו בההיא שעתא, ואמר שירתא י ולהכי י קריה לקב"ה

מסורת הזהר

א) ויחלק עליהם לילה: (בראשית יד) ח"א קיא. קיב: ח"ב לו: ז"ח כ"ד טר שמה. ב) ויהי בחצי הלילה: (שמות יב) ח"א קטו: ח"ב לו: לו: פה: קלא. ח"ג עב. קמט. רנא. חלוסי גרסאות א) נ"א להודות וגו'. ב) נ"א הלילה. ג) נ"א מוסיף אלא חצות לילה, ונ"א אלא חצות לילה ולקב"ה (אה"ל). ד) נ"א בגי'ע. ה) נ"א דתלת. ו) נ"א שעתא. ז) נ"א דליליא. ח) נ"א משתכחין. ט) נ"א ליג בליליא. י) נ"א ליג ממש. יא) נ"א אחידע. יב) נ"א והוה (ריז). יג) נ"א ומת. יד) נ"א מוסיף בהאי ליליא תליא. טו) נ"א מוסיף הוה קאים. טז) נ"א בהחוא. יז) נ"א והכי. יח) נ"א קרי. ונ"א קרייה.

מאמר	הסולם	לילה ופלגות לילה
<p>והיה אומר, כתוב חצות לילה אקום וכו' ושואל מה ראה דוד שאמר חצות לילה וגו' ולא אמר בחצות לילה. ומשיב, אלא חצות לילה, ודאי להקב"ה אמר כן שקרא אותו חצות לילה.</p>	<p>שעג) ותו הוה אמר וכו': ועוד יהיה אומר, שבתחילת שעה ראשונה של הלילה כל הדינין של מטה מתעוררים. דהיינו הדינין של המלכות הבלתי ממוחקת בבניה, והולכים ומשוטטים בעולם. בחצות לילה ממש, הקב"ה נתעורר ובא לגן עדן, שהיא הנוקבא, והדינין שלמטה הנ"ל, נעלמים ואינם נמצאים.</p>	
<p>שעא) וכי קב"ה וכו': ושואל וכי הקב"ה נקרא כן. ואומר, כן. כי חצות לילה ממש, נמצא הקב"ה ופמליא שלה, ואז הוא הזמן שנכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. פירוש כל שם יורה השגה, שאנו משיגים אותו ית' דרך חשם ההוא, וכיון שדרכו של הקב"ה להתגלות בגן עדן בחצות לילה, ע"כ מכנהו דוד בשם חצות לילה.</p>	<p>שעד) וכל נימוסין וכו': וכל הדרכים של מעלה דהיינו דרכי הבינה הממחקת את הנוקבא. אינם נמצאים בלילה רק בחצות לילה ממש. מאין לנו זה. מאברהם, שכתוב ויחלק עליהם לילה. במצרים כתוב, ויהי בחצי הלילה. כי אז נמחקת הנוקבא בהבינה ונתגלו אורותיה. ודוד היה יודע זה וע"כ אמר חצות לילה וגו'.</p>	
<p>שעב) אמר ר' אבא וכו': אר"א לר' יעקב, ודאי נשתתף בהשכינה, ונתחבר יחד עם אותו האיש ובניו. קרבו אליו וישבו עמו. אמרו לו, אמור אמרי סין, כי יפה אמרת. שאלוהו, מאין לך זה, אמר להם דבר זה שמעתי מוקני.</p>	<p>שעה) ומנא הוה ידע וכו': ושואל מאין היה יודע דוד את זה, ואומר, אלא כך אמר זקני. כי מלכותו של דוד היתה תלויה בזה דהיינו בהארט המוחין של חצות לילה. וע"כ קם</p>	

(רמ"י דף צ"ב ע"ב)

חצות לילה ממש, אקום להודות לך וְגו'. דהא כל דינין תליין מהכא, ודינין דמלכותא מהכא משתכחין וְהוּא שעתא, אתקטיר בה דוד, וקס. ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה, וְא"ל ודאי הכי הוא, בריך רחמנא, דשדריני הכא.

שעו) ת"ח, לילה דינא בכל אתר, והא אוקימנא ד מלה, והכי הוא ודאי, והא אתער ס קמי דרבי שמעון. ו אמר ההוא ינוקא, בריה דההוא גברא, אי הכי אמאי כתיב, חצות לילה. וְא"ל, הא אתמר, ס בפלגות ליליא, מלכותא דשמיא ס אתערת. ו אמר אנא שמענא מלה. וְא"ל, ר' אבא. אימא ברי יי טב (ב) יי דהא יי מלה סו דפומך, קלא דבוצינא סו להוי.

שעו) ו אמר, אנא שמענא, דהא לילה דינא דמלכותא איהו, ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינא בתרי יי גווני, בדינא וחסד, יי וודאי פלגותא כ קדמיתא, דינא הוא, דהא פלגותא אחרא, כ נהירו אנפאה בסטרא דחסד. וע"ד חצות יי לילה כתיב ודאי.

שעח) קס רבי אבא, ושוי ידוי ברישיה, וברכיה, אמר ודאי, חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באינן זכאי דוכו בה. השתא חמינא, דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון, יי זכו לחכמתא כל עלאה. כ נזכאה אנת רבי שמעון. ווי לדרא יי דאנת יי תסתלק מניה. כ יתבו עד * צפרא, ואשתדלו באורייתא.

דרך אמת

(ב) כמדומה לי שפסוק יהיה קול דכתי הכשני שנקרא בלילא קדישא לכן הגד דכתיב.

חלופי גרסאות א גי'א על משפטי צדקך וליג וגי'. ב גי'א וההוא. ג גי'א אמר. ד גי'א מלי. ה גי'א קמיה. ו גי'א מוסיף אמר ליה. ז גי'א אמר וליג ליה. ח גי'א דבפלגות (אה"ל). ט גי'א אתפרת וגי'א אתמר, י גי'א מוסיף אמר ליה. יא גי'א אמר אימא וליג ליה ר' אבא. יב גי'א ליג טב דהא מלה. יג גי'א ריחא (אה"ל). יד גי'א ליג מלה. טו גי'א שבריר דפומך. וגי'א שבר. וגי'א בפומך. טז גי'א ליחוי. יז גי'א אמר שמענא כמה דאתמר לילה [לייליא] דינא דמלכותיה [גי'א דמלכותא אה"ל] איהו והאי. יח גי'א מוסיף גווני חצות יי גי'א ודאי. כ גי'א ליג קדמיתא. כא גי'א נהירא. כב גי'א לילה אקום. כג גי'א זכאין. כד גי'א עלא (ד"ק) כ נ"א ליג זכאה אנת ריש. כו גי'א ליג דאנת. כז גי'א דיסתלק. כז גי'א יתיבו.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

הדבר. אמר לו ר' אבא, טוב, אמור בני. כי האומר שבפסוק יהיה קול של הנר. דהיינו בקול של ר"ש. הנקרא בוצינא דנהורא. כמו שמסיים לפנינו.

שעו) אמר אנא שמענא וכו': אמר התנוק אני שמעתי, כי לילה היא זמן שליטת הדין של המלכות. ובכל מקום שהם לילה היא דין. ומה שאומר חצות לילה הוא משום שהמלכות יונקת אז בשתי בחינות. בדין ובחסד. וודאי הוא שחצי לילה הראשון היא דין. כי מחצה האחרת מאיר הפנים מצד החסד. וע"כ כתוב חצות לילה. ודאי. דהיינו המחצה של חסד.

שעח) קס ר' אבא וכו': קס ר"א ושם ידוי על ראשו וברכו. אמר חשבתי שהחכמה ודאי אינה נמצאת אלא באלו הצדיקים שזכו בה על ידי מעשיהם הטובים. ועתה אני

רואה

בשעה היא ואמר שירה. ועל כן קרא את הקב"ה, חצות לילה ממש אקום להודות לך וְגו'. כי אז כל הדינים תלויים מכאן, דהיינו רק מנוקבא הממוחק שחצות לילה, כי היינים של מטה כבר נעלמו כ"ל בסמוך. ודינים של המלכות רק מכאן נמצאים, ולא מבחינת עצמה הבלתי ממוחקת. וע"כ בשעה היא נתקשר בה דוד, וקס ואמר שירה. בא ונשק אותו. אמר לו ודאי כך הוא. ברוך הרחמן ששלח אותי לכאן.

שעו) ת"ח לילה וכו': בוא וראה, לילה היא דין בכל מקום. וכבר בארנו הדברים וכן הוא ודאי. וכן העירו זה לפני ר"ש. אמר אותו תנוק בנו של האיש. בעל הבית. אם כן למה כחוב חצות לילה. אמרו לו הרי כבר אמרנו, משום שבחצות לילה מלכות שמים מתעוררת. דהיינו כנ"ל. אמר התנוק, אני שמעתי

(דפוסי דף ציב עיב * ציג ע"א)

שעט) פתח ר' אבא ואמר, * ועמך כלם צדיקים ה' וגו'. מלה דא הא אוקמוהו חברייא, מ"ט, י כתיב, ועמך כלם צדיקים, וכי כלהו ישראל צדיקי נינהו. והא כמה חייבין אית בהו בישראל, כמה חטאין, ו כמה רשיעין, דעברין על פקודי אורייתא.

שפ) אלא הכי תנא ברזא דמתניתין, זכאין אינון ישראל, דעבדין קרבנא דרעוא לקב"ה, דמקריבין בנייהו לתמניא יומין לקרבנא, וכד אתגזרו, עאלו בהאי חולקא טבא, דקב"ה. דכתיב וצדיק יסוד עולם. כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק, אקרון צדיקים, ודאי כלם צדיקים.

שפא) וע"כ לעולם ירשו ארץ. כדכתיב, פתחו לי שערי צדק אבא במ. וכתיב י זה השער לה צדיקים יבאו בו. אינון י דאתגזרו, ואקרון צדיקים. נצר מטעי. נצר מאינון י נטיעין דנטע קב"ה י בגנתא דעדן, יו האי ארץ חד מנייהו, ועל י כן אית להו לישראל חולקא י טבא, י בעלמא דאתי. י וכתיב כ צדיקים ירשו ארץ. כ לעולם ירשו ארץ. מהו לעולם. כמה דאוקימנא במתניתא דילן, והא אתמר האי מלה בין יי חברייא.

מסורת הזהר

- א) ועמך כלם צדיקים: לעיל ב"א דף שא ציון ג'. ב) וצדיק יסוד עולם: לעיל ב"א דף רמו ציון ג'.
- ג) פתחו לי שערי צדק: לעיל ב"א דף שלט ציון ג'. ד) זה השער לה: לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ז ציון ו'.
- ה) צדיקים ירשו ארץ: (תהלים לו) ח"א קנז: קפח. רכו. רמה:

חלופי גרסאות א ג"א מוסיף לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי לתחטאר ול"ג וגו'. ב ג"א חבריא. ג ג"א ח"א מ"ט כתיב. ד ג"א ל"ג וכמה. ה ג"א ורשיעין. ו ג"א מתמני. ז ג"א ברעוא (אה"ל). ח ג"א אתגזרין. ט ג"א מוסיף אקרון אינון. י ג"א כתיב. יא ג"א כתיב. יב ג"א כתיב (אה"ל). יג ג"א ל"ג זה השער לה. יד ג"א אתגזרו. יו ג"א דאתגזרין. יז ג"א נטיעין. יח ג"א בניע. יט ג"א האי ארץ חד מנייהו אדל"ג (אה"ל). כ ג"א כך. כא ג"א ל"ג טבא. כב ג"א בעלמא דאתי. כג ג"א כתיב. כד ג"א וצדיקים. כה ג"א לעולם ירשו ארץ מהו. כז ג"א חבריא.

מאמר	הסולם	לילה ושלגות לילה
<p>רואה, שבדורו של ר' שמעון, אפילו תנוקות זכו בחכמה עלאה בזכותו. אשרי לך רבי שמעון. ווי להדור שאתה תסתלק ממנו. ישבו עד הבוקר ועסקו בתורה.</p>	<p>שבישראל. וע"כ אמר הכתוב, ועמך כלם צדיקים. שפא) וע"כ לעולם ירשו ארץ: שהוא השכינה הנקראת ארץ. כמו שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא במ. וכתוב זה השער לה צדיקים יבאו בו. דהיינו אלו שנמולו ונקראים צדיקים. פירוש ארץ הוא מלכות. וכיון שנמולו הם נקראים צדיקים. שפותחים להם שערי צדק, דהיינו שערי המלכות. הרי שכל ישראל ירשו ארץ. שבשביל שנמולו פותחים להם השערים. נצר מטעי, נצר מאלו הנטיעות שנטע הקב"ה בגן עדן. אשר ארץ הזו הוא אחת מאלו הנטיעות. הנטיעות, הן עשר ספירות שבגן עדן והמלכות שבהן נקראת ארץ. ועל כן יש לישראל חלק טוב בעולם הבא, שכתוב וצדיקים ירשו ארץ. לעולם ירשו ארץ. ושואל מהו לעולם ואומר כמו שבארוהו במשנה שלנו וכבר נתבאר דבר זה בין החברים. והישוב על זה נמצא להלן פרשת ויחי דמו"י דף רי"ט ע"ב בסופו ע"ש.</p>	<p>ותאנא</p>
<p>שעט) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר. ועמך כלם צדיקים, וגו'. דבר זה כבר בארוהו החברים. מה הטעם שכתוב ועמך כלם צדיקים, וכי כל ישראל הם צדיקים, והרי כמה רשעים יש בישראל כמה חוטאים וכמה פושעים שעוברים על מצות התורה.</p>		
<p>שפ) אלא הכי תנא וכו': אלא כך למדנו בסוד המשנה, אשריהם ישראל שמקריבים קרבן רצון לפני הקב"ה, שמקריבים בניהם לקרבן לשמונה ימים. וכשנמולו נכנסים באותו חלק הטוב של הקב"ה, שכתוב וצדיק יסוד עולם. כיון שנכנסו בחלק הזה של הצדיק בזכות המילה, המה נקראים צדיקים. וודאי כלם צדיקים, כי כלם נמולו, ואפילו הרשעים (דמו"י דף צ"ג ע"א)</p>		

שפב) וְתֵאנָא, מֵאִי קָא חֲמָא קְרָא, דְלֵא אַקְרִי אַבְרָהָם עַד הַשְׁתָּא. אֲלֵא, הַכִּי אֹקִימָנָא, דְעַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְגֹּזֵר, וְכַד אַתְגֹּזֵר, יֵאָתְחַבֵּר בְּהַאי ה', וְשַׁכְיִנְתָּא שְׂרִיא בֵיה, וְכַדִּין : אַקְרִי אַבְרָהָם.

שפג) וְהֵינְנוּ דְכַתִּיב, * אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יֵבְהִרָאָם. וְתֵאנָא בְּהִי בְרָאָם. וְתֵאנָא בְּאִבְרָהָם. מֵאִי יֵ קָאמְרִי, אֲלֵא דָא חֲסֵד, וְדָא שַׁכְיִנְתָּא, וְכַלָּא נַחִית כַּחְדָּא, וְלֹא קְשִׁיא מְלֵה, וְהַאי וְהַאי הוּי.

שפד) אִיר יַעֲקֹב יֵ לְרֵי אַבָּא, הַאי ה' וְדֵבְרָאָם זַעִירָא, יֵ וְהִי דְהֵלֵהּ רַבְרַבָּא, יֵ מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אִלֵּל ה' דָּא מִיֵּד שְׁמִיטָה וְדָא יוֹבְלָא. יֵ וּבִגִּין כֶּךָ יֵ זְמַנִּין יֵ דְסִיְהָרָא קִימָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא, וְזְמַנִּין בְּפַגִּימוֹתָא, וּבִאֲנַפְהָ אַשְׁתַּכַּח יֵ וְאַשְׁתְּמוּדַע, וְכַלָּא שְׁפִיר יֵ וְהַאי יֵ אִיהוּ בְרִירָה דְמְלֵה.

שפה) אֲמַר רַבִּי אַבָּא, זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְקַבְּ"ה אַתְרַעִי בְהוֹן, מְכַל שָׂאֵר יֵו עֵמִין, וְיֵהִיב לָוִן אַתְ קִימָא דָּא, דְכַל מָאן דָּאִית בֵּיה הַאי אַתְ, לֹא נַחִית לְגִיְהֵנָם, אִי יֵו אִיהוּ נְטִיר לֵיה, כְּדָקָא יְאוּת, דְלֵא עֵייל יֵ לֵיה יֵ בְרִשׁוֹתָא

דַּרְךְ אַמְת

מְסוּרַת הַזֹּהֵר

ב) אַחֲוִין עֲלֵאן רַבְרַבִּין כַּחֲמוֹב בְּהַקְלַמָּה יֵ בִי. א) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת - בְּהִבְרָאָם: לַעִיל ב"א דָּף קְצִיָּה צִיּוֹן א' וְש"ג. ב) בְּהִבְרָאָם: לַעִיל בְּהַסְדָּמַת הַזֹּהֵר דָּף מ"ח צִיּוֹן ה' וְש"ג. ג) וְהִי דְהֵלֵהּ רַבְרַבָּא: (דְבָרִים ל"ב) ח"ג רצ"ו: ד) שְׁמִיטָה - יוֹבְלָא ח"א כ"ב. מ"ח. קנ"ג: ענ"ד: ח"ב כ"ב. קצ"א. ח"ג נח. קח.

חֲלוּפֵי גְרִסָּאוֹת א' נִיָּא מִיַּח [וְיַח] קַבְּ"ה לֹא קְרָא (קְרִיא) [נִיָּא מוֹסִיף לֵיה] יֵאֲבָרְהָם אַבְרָהָם עַד הַשְׁתָּא מִיֵּס אֲלֵא הַכִּי אֹקִימָנָא דְעַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְגֹּזֵר וְכַד אַתְגֹּזֵר אַתְחַבֵּר בֵּיה הַאי הִיא וְשְׂרִיא בֵיה. כ' נִיָּא עֵאֵל, וְנִיָּא עֵייל. ג' נִיָּא אַתְקְרִי. ד' נִיָּא קָאמְרִי, וְנִיָּא קָא מִיִּירִי. ס' נִיָּא לְרַב. ו' נִיָּא דֵבְהִבְרָאָם. ז' נִיָּא וּמַה. ח' נִיָּא שַׁכְיִנְתָּא. ט' נִיָּא מוֹסִיף וְאִית דְמַתְנִי דְכַלָּא [נִיָּא וְכַלָּא] ח'ד [נִיָּא מוֹסִיף ח'ד ח'ד אַהִ"ל] דְכַד מְנַהֵרָא מְצַדִּיק כְּדִין קִימָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא (וְהִי רַבְרַבָּא [נִיָּא רַבְרַבָּא] דְהָא מְנַהֵרָא כְּרָקָא יְאוּת וְלִזְמַנִּין דְלֵא קִימָא [נִיָּא מְנַהֵרָא] בְּאִשְׁלָמוֹתָא) וְיִנְקָא [נִיָּא וְכַד יִנְקָא] מְסַטְרָא אַחֲרָא כְּדִין הִיא [נִיָּא הוּא וְנִיָּא אִיהִי] זַעִירָא. י' נִיָּא מוֹסִיף זְמַנִּין הִיא, י"א נִיָּא סִיְהָרָא. י"ב נִיָּא וְמוֹדַע. י"ג נִיָּא מוֹסִיף וְהַאי וְהַאי. י"ד נִיָּא לֵיג אִיהוּ. ט"ו נִיָּא מוֹסִיף עֵמִין עֵייל. ט"ז נִיָּא לֵיג אִיהוּ. י"ז נִיָּא לֵיג לֵיה. י"ח נִיָּא לְרִשׁוֹתָא.

מֵאמֵר

הַסּוּלָם

ה' זַעִירָא וְה' רַבְרַבָּא

שפב) וְתֵאנָא מֵאִי וְכוּ': וְלִמְדַנּוּ מַה רָאָה הַכְּתוּב, שְׁלֹא נִקְרָא אַבְרָהָם עַד עַתָּה. אֲלֵא כֶּךָ בְּאַרְנוּהוּ, כִּי עַד עַתָּה לֹא נִמּוּל וְעַתָּה נִמּוּל, וְכַשְׁנִמּוּל נַתְחַבֵּר בְּה' זֹו שְׁהוּא הַשַּׁכְיִנָּה, וְהַשַּׁכְיִנָּה שְׂרַתָּה בּוּ, וְעַל כֵּן נִקְרָא אֲזֵ אַבְרָהָם עַם ה'.

שפג) וְהֵינְנוּ דְכַתִּיב אֵלֶּה אֵלֶּה וְכוּ': וְהֵינְנוּ שַׁכְיִנְתָּא אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם וְלִמְדַנּוּ בְּה' בְּרָאָם. וְלִמְדַנּוּ בְּאִבְרָהָם. כְּלוּמַר שְׁבַהֲבְרָאָם אוֹתִיּוֹת בְּאִבְרָהָם, לְלִמְדַנּוּ שְׁבַשְׁבִּיל אַבְרָהָם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְשׁוֹאֵל מַה הֵם אוֹמְרִים, כְּלוּמַר, לְמַה חוֹלְקִים זֹה עַל זֹה בְּפִירוּשׁ בְּהִבְרָאָם. וּמְשִׁיב, אֲלֵא דָּא חֲסֵד. זֹה שְׁאוּמֵר שְׁבַהֲבְרָאָם רּוּמֵז לְאַבְרָהָם. הֵינְנוּ חֲסֵד, שְׁבַשְׁבִּיל חֲסֵד נִבְרָא הָעוֹלָם. וְדָּא שַׁכְיִנְתָּא. וְזֹה שְׁאוּמֵר בְּה' בְּרָאָם הֵינְנוּ הַשַּׁכְיִנָּה, כִּי ה' רּוּמֵז לְחַשְׁכִּינָּה, וְאִין קוֹשִׁיא מֵאַחַד עַל חֲבִירוֹ. כִּי הַכֵּל יוֹרְדֵן בִּיחַד, כְּלוּמַר אִם חֲסֵד בְּעוֹלָם גַּם

שפה) אֲמַר ר' אַבָּא וְכוּ': אַרְ"א אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְבִּיָּה בַחַר בְּהֵם מְכַל שָׂאֵר הָעַמִּים, וְנַתַּן לָהֶם אוֹת בְּרִית הַזֶּה. כִּי כָל

(דְּמִיֵּי דָּף צִיג עֵיא)

אחרא, ה' ולא משקר בשמיה דמלכא, דכל מאן דמשקר בהאי, כמאן דמשקר בשמיה דקב"ה. דכתיב, " בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. שפז) תו, אמר ר' אבא, בזמנא דבר נש י' אסיק בריה, לאעליה י' להאי ברית, קרי קב"ה י' לפמליא דיליה, ואמר, חמו י' מאי בריה עבדית בעלמא. ביה שעתא י' אודמן י' י' אליהו (ה) וטאס עלמא בד' טאסין, ואודמן תמן. שפז) ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא י' אחרא ליקרא דיליה, י' ויימא דא י' כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שרי תמן. והוא סליק, ואסהיד קמי קב"ה.

שפח) ת"ח, בקדמיתא כתיב י' מה לך פה אליהו וגוי. וכתיב " קנא קנאתי י' לה' כי עזבו בריתך בני ישראל י' וגוי. א"ל, חייך בכל אתר י' דהאי רשימא קדישא, י' ירשמון ליה בני בבשרהון, י' אנת תזדמן טו תמן, ופומא דאסהיד טו דישראל עזבו, י' הוא יסהיד דישראל י' מקיימין האי י' קיימא. והא תנינן, י' על מה אתענש אליהו קמי קב"ה, כל על דאמר דלטורא על בנוי. שפס) אדהכי, הוה אתי נהורא דיומא, והוה אמרי מלי דאורייתא. קמו למיזל. א"ל, ההוא גברא, י' במה דעסקיתו בהאי ליליא, אשלימו. י' אמרי

מסורת הזהר דרך אמת
 (א) שתעסוף ככל העולם נדי עפיפותא מטעם המכואר. (א) בה' בנדרו; (הושע ה') ח"א רד. ח"ב מו: צ. ז"ח רות ע"ה טג סיד. (ב) אליהו—בד' טאסין: ח"א יג. מו: תק"ח ק"ד טא שטס. (ג) כרסייא דאליהו: ח"א יג. רט: ח"ב קסט. (ד) מה לך פה אליהו: (מלכים א' י"ט) ח"א רט. (ה) קנא קנאתי: (שם) ח"ג רטו.
 חלוסי גרסאות א' גיא ל"ג ולא. כ גיא דאסיק וליג דבר נש. נ גיא כהאי. ד גיא לספלייא. ס גיא מה. ו גיא מאן. ו גיא מוסיף אודמן ליה. ז גיא מוסיף אליהו זיל. ח גיא חדא. ט גיא דיימא ו גיא ליג מן ויימא עד והוא. י גיא מוסיף לה' אלקי צבאות. ו גיא לה' וגוי. יא גיא ליג וגוי. יב גיא ליג מן דהאי עד תודמן. יג גיא רשימו. ו גיא רשימון (ד"א). יד גיא אח. טו גיא ליג תמן. טז גיא ליג דישראל עזבו י' גיא האי. יז גיא קיימין. יט גיא מוסיף קיימא ועיד מתקנין כורסייא לאליהו וחכי אחזוי. כ גיא במה. כא גיא מוסיף על מה. כב גיא במאי. כג גיא אמרו.

מאמרים הסולם
 מי שיש בו אות הזה, אינו יורד לגיהנם, אם שמר אותו כראוי, שלא הכניסו לרשות אחר דהיינו, לנדה שפחה גויה זונה, ולא שקר בשמו של המלך. כי כל מי שמשקר בשמו באות ברית, הוא כמו שמשקר בשמו של הקב"ה. שכתוב, בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. שפז) תו אמר ר' אבא: עיד אמר ר"א, בשעה שהאדם מעלה את בנו להכניסו בברית הזה קורא הקב"ה אל פמליא שלו, דהיינו למלאכי מרום, ואומר, ראו טיבה של הבריה שעשיתי בעולם, בה בשעה מזדמן אליהו, ומעוסף העולם בד' עפיפות. ונודמן שם. (וביאור הדברים תמצא לעיל בהקדמת הזהר דף קעא ד"ה אליהו). שפז) ועל דא תנינן וכו': ועל כן למדנו, שאדם צריך לתקן כסא מיוחד לכבודו של אליהו, ויאמר, זהו כסא של אליהו. ואם אינו (דמיי דף ציג ע"א)

אומר, אינו שורה שם. והוא עולה ומעיד לפני הקב"ה. (ובהיאור תמצא שם דף קע"ג ד"ה ולאדכרא). שפח) תא חזי בקדמיתא וכו': בוא וראה בתחילה כתוב מה לך טה אליהו וגוי, וכתוב קנא קנאתי לה' וגוי, כי עזבו בריתך וגוי. אמר לו, הקב"ה לאליהו, חייך, בכל מקום שירשמו בני רשימה קדושה הונו בבשרם, אתה תזדמן שם. והטעם שהעיד שישראל עזבו ברית, היא יעיד שישראל מקיימים הברית. והנה למדנו על מה נענש אליהו לפני הקב"ה, משום שאמר דברי האשמה על בניו. כי אמר, כי עזבו בריתך בני ישראל. (וביאור הדברים תמצא שם דף קע"א ד"ה ולמהו). שפס) אדהכי דוה אתי וכו': בינתים האיר אור היום, ועוד היו אומרים דברי תורה. קמו ללכת. אמר להם אותו האדם, בעל

מאי הוא. א"ל (ה) ה' דתחמון למחר אנפוי ב' דמריה ג' דקיימא, דהא דביתא, בעאת בעותא דא מנייכו. (ז) וגזר קיימא ד' דברי דאתייליד לך, למחר ה' ליהוי ו' הלוצא דיליה. א"ר אבא, ז' האי בעותא דמצוה ח' איהו, ט' ולמחמי י' אפי שכינתא נתיב.

שצ) אוריכו כל ההוא יומא, * בההוא ליליא, כנש ההוא גברא, כל אינון רחמיו, וכל ההוא ליליא, אשתדלו באורייתא, ולא הוה מאן דנאים. א"ל, ההוא גברא במטו מנייכו, י"ל כל חד וחד, לימא מלה חדתא דאורייתא.

שצא) פתח י"ב חד ואמר, * בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'. מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא. אלא הכי תנינו, לית עלמא מתקיימא, אלא על האי ברית, דכתיב ב' אם לא בריתי יומם י' ולילה וגו'. דהא שמיא וארעא על י' דא קיימין.

שצב) בגין כך, כל זמנא דישראל טו מקיימין טו האי ברית, נמוסי י"ו שמיא וארעא י"ח קיימין י"ח בקיומיהו, וכל זמנא דח"ו ישראל מבטלין האי ברית, שמיא וארעא לא מתקיימין, וברכאן לא משתכחין בעלמא.

שצג) ת"ח, לא שליטו שאר עמין על ישראל, אלא כד בטילו מנייהו קיימא דא. ומה כ' בטילו מנייהו. דלא אתפרען, כל ולא כג אתגליין. וע"ד כתיב ג' ויעזבו בני ישראל את ה' כג וגו'. וימכור אותם ביד כל סיסרא, כה ויעזבו את ה'

דרך אמת

(ה) למחר תלכו את אליכו ז' על הכרית כי אשתו ילדה זכר. (ז) ונכרית פולחו יהיה למחר ככן תעבדו סה להשלים דנכרית טעסקסם כס עד הכה.

מסורת הזהר

(א) בפרוע פרעות: (שופטים ה) ח"א לב: ח"ב ג: (ב) אם לא בריתי: לעיל נח דף א' ציון ג' וש"ג. (ג) ויעזבו את ה': (שופטים ב) ח"א לב:

חלופי גרסאות ה' נ"א דתחמון. ז' נ"א דמארי. ח' נ"א קיימא. ד' נ"א דברא. ט' נ"א דיהוי. ו' נ"א דילוצא (אה"ל). ז' נ"א ל"ג האי. ח' נ"א ל"ג איהו וניא הוא. ט' נ"א ולמחמי. י' נ"א אנפי. י"א נ"א ל"ג כל חד וחד. י"ב נ"א ר' אבא. י"ג נ"א מוסיף ולילה חקת שמים וארץ. י"ד נ"א האי. טו נ"א קיימין וניא מקיימי (אה"ל). טו נ"א דא. י"ו נ"א שמיא. י"ח נ"א ל"ג קיימין. י"ט נ"א בקיומיהו. כ' נ"א בטיל (אה"ל). כל נ"א מוסיף ולא חזר. כג נ"א אתגליין. וניא מתגליין. כג נ"א ל"ג וגו'. כד נ"א סיסרא וגו'. כה נ"א וישכחו.

מאמרים

בעל הכית, מה שעסקתם, בלילה הזו, השלימו. אמרו מה הוא. אמר להם, שתראו למחר פניו של בעל הברית, דהיינו אליהו, כי אשתי מבקשת בקשה זו מכם. כי מילת הברית של בני הנוולד לך, למחר יהי' השמחה שלו. אמר ר' אבא, זו היא בקשה של מצוה, נשב.

שצ) אוריכו כל וכו': המתינו כל אותו היום, ובלילה אסף אותו האיש כל אותבו. וכל אותו הלילה עסקו בתורה, ולא היה מי שישן. אמר להם אותו האיש, בבקשה מכם, כל אחד ואחד דבר חידוש בתורה.

שצא) פתח חד וכו': פתח אחד ואמר, כתוב בפרוע פרעות בישראל וגו'. ושאל, מה ראו דבורה וברק שפתחו את שירחם

(נפריי דף צ"ג ע"א * דף צ"ג ע"ב)

הסולם

לברית מילה
בכתוב הזה, אלא כך למדנו, אין העולם מתקיים אלא על ברית הזה, שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת.

שצב) בנין כך וכו': משום זה כל זמן שישראל מקיימים ברית הזה, חוקות שמים וארץ נמצאים בקיומם. וכל זמן שישראל מבטלים ברית הזה, ברית שמים וארץ אינו מתקיים, וברכות אינם נמצאות בעולם.

שצג) ת"ח לא שכימו וכו': בוא וראה, לא שלטו עמים אחרים על ישראל אלא כאשר בטלו מהם ברית הזה. ומה בטלו מהם, שמלו ולא פרעו, ולא נגלה בשר קדש. ועל כן כתוב ויעזבו בני ישראל את ה' וגו'. וימכור אותם ביד סיסרא. הרי שהעמים לא שלטו

בהם

ממש. עד דאתת דבורה, ב ואתנדבת לכל ישראל, במלה דא, כדין אתכנעו שנאיהון תחותייהו.

שצד) והיינו דתנינן, ד דאמר קב"ה ליהושע, וכי ישראל אטימין אינון, ולא אתפרעו ג ולא אתגלייא, ד ולא ה קיימין קיימא דידי, ואת בעי לאעלא דהו לארעא, ו ולאכנעא שנאיהון. " ז שוב מול את בני ישראל שנית. ועד דאתפרעו ח ואתגלייא האי ברית, לא עאלו לארעא, ולא אתכנעו ט שנאיהון. אוף הכא, כיון י דאתנדבין ישראל, בהאי את, אתכנעו שנאיהון תחותייהו, וברכאן אתחזרו יב לעלמא, ההיד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

שצה) קם אחרא, יג פתח ואמר. י ויהי בדרך במלון ויפגשוהו יד ה' ויבקש המיתו. למאן למשה. א"ל קב"ה, וכי את אזיל לאפקא ית ישראל ממצרים, ולאכנעא מלכא רב ושליטא, ואת יז אנשיית טו מנך טז קיימא, דברך לא אתגזר, מיד ויבקש המיתו.

שצו) תאנא, נחת גבריאל בשלהובא דאשא, לאוקדיה, ואתרמיז חד י חיויא מתוקדא ה) יח לשאפא ליה, בגויה. אמאי יט חיויא. כ א"ל קב"ה, את

דרך אמת

ה) כללוג אוחו,

מסורת הזהר

א) שוב סול את בני ישראל: (יהושע ה')

ח"ג קעד: ב) ויהי בדרך במלון (שמות ד')

ח"א רנג:

חלוסי גרסאות א) ב"א ואתנדיבת. ונ"א ואנדיבת (אה"ל). ב) ב"א אמר. ג) ב"א ליג ולא אתגלייא ולא קיימין. ונ"א ליג ולא אתגלייא. ד) ב"א ליג ולא קיימין. ה) ב"א קיימי. ו) ב"א לאכנעא. ז) ב"א ושוב. ח) ב"א ואתגלייא. ט) ב"א מוסיף שנאיהון תחותיהון. ונ"א תחותייהו. י) ב"א דאתנדבין ונ"א דאתנדיבון (אה"ל). יא) ב"א עלמא. יב) ב"א ופתח. יג) ב"א ה' וגו' וליג ויבקש המיתו. יד) ב"א אנשיית. ונ"א אנשיית. ונ"א אשבות (אה"ל). טו) ב"א מינדך. טז) ב"א קיימי. ונ"א מוסיף לבטלא קיימא (אה"ל). יז) ב"א חו"א. יח) ב"א לאשאמא, ונ"א לשיצאה. יט) ב"א חו"א. כ) ב"א ליג מן א"ל עד אתרמיזו.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

בהם אלא אחי שבטלו הכרית. ויעזבו את ה' ממש. פירוש, כי על ידי הפריעה מתגלים אותיות השם י"ה שה"ס המוחין העליונים וע"כ פריעה אותיות פרע י"ה וכיון שלא פרעו, לא נגלה עליהם השם י"ה, וז"ש ויעזבו את ה' ממש, שעזבו השם י"ה.

עד דאתת דבורה וכו': עד שבאה דבורה והתנדבה עצמה לכל ישראל בדבר הזה, דהיינו לגלות המוחין ד"ה שה"ס פריעה. אז נכנעו שונאיהם תחתיהם.

שצד) והיינו דתנינן וכו': והיינו שלמדנו, שאמר הקב"ה ליהושע הרי

ישראל ערלים הם, שלא פרעו ולא נגלה בשר קדש, ואינם מקימים הברית שלי, ואתה רוצה להביאם לארץ, ולהכניע את שונאיהם, שוב מול את בני ישראל שנית, ומטרם שפרעו ונתגלה ברית הזה לא נכנסו לארץ, ולא נכנעו שונאיהם.

(רש"י דף צ"ג ע"ב)

שצו) תאנא נחת וכו': למדנו, ירד גבריאל בלהב אש לשרטו, ונרמז נחש שרף אחד שיבלע אותו לתוכו, ושואל למה דוקא נחש, ומשיב, אמר לו הקב"ה אתה הולך להרוג

אזיל לקטלא ^ה חיויא רברבא ותקיפא, וברך לא אתגזר. מיד ^ב אתרמיז ^ג לחז ^ד חיויא לקטלא ליה.

שצו) עד ^ה דחמת צפורה, וגזרת לברה, ואשתזיב. הה"ד * ותקח צפורה צור. מהו צור. ואלא ^ה אסוותא. ומאי אסוותא, דכתיב ותכרות את ערלת בנה ^ו דנצנצא בה ^ז רוח ^ח קודשא.

שצח) קם אחרא ^י ואמר, ^י ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ^{יא} ויאמר וגו'. וכי אמאי קרי להו, והא ^{יב} קריבין ^{יג} הווי ^{יד} גביה. אלא בשעתא דאמר ^{טו} לון אני יוסף אחיכם. תוהו, דחמו ליה ^{טז} במלכו עלאה. אמר יוסף, מלכו דא, בגין דא רווחנא ליה, גשו נא אלי. ^{יז} ויגשו, ^{יח} דאחזי ^{יט} להו האיי קיימא דמילה, אמר, דא ^כ גרמת לי מלכו דא, בגין דנטרית ^{כא} לה.

שצט) ^{כב} מכאן אוליפנא, מאן דנטיר להאי את קיימא, מלכו אתנטרת ליה. מנלן, מבעו, דכתיב ^ג חי ה' שכבי עד הבקר. דהוה מקטרג ^{כג} ליה יצריה, עד דאומי אומאה, ונטיר להאי ברית, בגין כך זכה דנפקו מניה מלכין ^{כד} שליטין, על כל שאר מלכין, ומלכא משיחא, דאתקרי בשמא דקבי"ה.

ת) פתח אידך ואמר כתיב ^י אם תחנה עלי ^{יב} מחנה וגו'. הכי תאנא,

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) פ"י כד"ל הנרי לין בנלטר. א) ותקח צפורה צור (שם) ח"ב רסו: ב) ויאמר יוסף אל אחיו: בראשית מ"ה ג) חי ה' שכבי: (רות ב') ח"א רסב. ח"ב צא: קסז. קיט: קכ. ח"ג רלח: רמב: ת"ז תק' ו' כב: ה"ג כח. תכ"א ג: תכב סז: תס"ט קז: ד) אם תחנה עלי: (תהלים כ"ז) ח"א רסו: ח"ג קמו. תקיח ק' טא שו. ק"ט טג שכו. קי"א טא שיט.

חלופי גרסאות א) ג"א חוויא. ב) ג"א מוסיף אתרמיז ליה. ג) ג"א חז. ד) ג"א חויא. ט) ג"א דחמאת ו ג"א ל"ג אלא אסוותא ומאי. ז) ג"א דנצנצא. ח) ג"א רוחא. ט) ג"א קישא. ונ"א דקודשא. י) ג"א מוסיף פתח ואמר. יא) ג"א ל"ג ויאמר וגו'. יב) ג"א קריבין. ונ"א קריבין. יג) ג"א אינון. יד) ג"א לבניה. טו) ג"א ל"ג לון. טז) ג"א מלכו. יז) ג"א ל"ג ויגשו. יח) ג"א דאחזי (אה"ל). יט) ג"א ליה. כ) ג"א גרמא. כא) ג"א ליה. כב) ג"א ל"ג מן מכאן ער מנלן. כג) ג"א ל"ג ליה. כד) ג"א שליטין. כס) ג"א מוסיף מחנה לא יירא לבי.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

ויגשו, והראה אותם אות ברית המילה. אמר. זה גרם לי מלוכה הזו. משום ששמרתי אותה.

שצט) מכאן אוליפנא וכו': מכאן למדנו, מי ששומר אות ברית הזו, מלוכה נשמרת לו. מאין לנו זה, מבעו. שכתוב חי ה' שכבי עד הבקר. כי היצר היה מסיתו עד שנשבע שבועה זו חי ה' וגו', ושמר את הברית.

משום זה זכה שיצאו ממנו מלכים ושליטים על המלכים, ומלך המשיח הנקרא בשם הקבי"ה. הרי ששומר בריתו מלטמא אותו, נשמרת לו מלוכה.

ת) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. כתוב אם תחנה עלי מחנה וגו'. כך למדנו, בזאת אני בוטח. מהו בזאת, ואומר שהוא אות הברית. המזומן תמיד באדם, ונרמז למעלה.

דהיינו במלכות הנקראת זאת, ומשום זה נאמר

להרוג נחש גדול ותקיף, דהיינו התנין הגדול הרובץ תוך יאוריו, שהוא מלך מצרים. ובנך לא נמול. מיד נרמז לנחש אחד שיהרוג את משה.

שצו) ער דחמת וכו': עד שראתה צפורה, ומלה את בנה. זהו שכתוב ותקח צפורה צור, מהו צור. אלא צור פירושו רפואה ומחו הרפואה. ותכרות ערלת בנה. כי נצנץ בה רוח הקדש, שעל ידי זה ינצל משה ממות. שצח) קם אחרא ואמר וכו': קם אחר ואמר, ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי

ויגשו ויאמר וגו'. ושואל למה קרא אותם, הרי קרובים היו אליו. ומשיב, אלא בשעה שאמר להם, אני יוסף אחיכם. תמהו כי ראוהו במלוכה עליונה. אמר להם יוסף, מלוכה זו משום זה, ורווחתי, היינו משום מצוח המילה. גשו נא אלי,

(רש"י דף ע"ג ע"ב)

ב בוזאת אני בוטח. מהו בזאת, דא^ב את קיימא, י דומינא תדיר^ד גבי בינא, ואתרמיזא לעילא, ובגיני כך אתמר בזאת, כמה דכתיב זאת אות הברית. זאת בריתי, וכלא בחד^ה דרגא. ותאנא, זה וזאת בחד דרגא אינון, ולא^ו מתפרשן. תא) ואי תימא, אי הכי הא שאר בני עלמא, ז הכי, ח אמאי דוד בלחודוי, ולא אחרא. אלא, בגין דאחידא ביה, ואתרמיזא ביה, והוא כתר דמלכותא. תב) ת"ח, בגין דהאי זאת, לא נטר^ט ליה, דוד מלכא, י כדקא חזי, מלכותא * אתעדי מניה, כל ההוא זמנא. והכי אוליפנא, האי זאת אתרמיזא במלכותא דלעילא, ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא. תג) ב) יא בההוא שעתא דדוד עבר^{יב} עליה, נפק קלא ואמר, דוד במה דאתקטרת תשתרי. לך טרדין מירושלם, ומלכותא אתעדי מינך. יג מנ"ה, דכתיב * הנני מקים עליך רעה מביתך. מביתך דייקא, והכי הוה, יד במה דעבר ביה טו אתענש, ומה דוד מלכא הכי, שאר בני עלמא עאכ"ו. תד) פתח אידך ואמר יז לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי. טו תאנא. במה יז זכאן ישראל, דלא נחתי לגיהנם, כשאר עמין יט עכו"ם, ולא יס אתמסרן בידי דדומה, יז בהאי את.

מסורת הזהר דרך אמת
 (א) נשעה ששעה מעשה בת שבע. (ב) כמה שאלה (א) הנני מקים עליך רעה: (שמואל ב' י"ב ח"ג כד. (ב) לולי ה' עזרתה לי: (תהלים צ"ד) ח"א ח. קכד.

חלופי גרסאות א נ"א ל"ג בוזאת אני בוטח, ב נ"א ל"ג את. ונ"א הוא, ג נ"א דהוא זמינא. ד נ"א לגביה דבינא. ה נ"א מוסיף דרגא ברית דיומם ולילה. ונ"א ברית דיומם ולילה בחד דרגא אינון ולא מתפרשין. ז נ"א מוסיף הכי בהאי גוונא ממש היכי אמר דוד. ונ"א הכי הוה בהאי גוונא ממש אני בוטח אמאי דוד (אה"ל). ח נ"א ליג אמאי. ט נ"א ליג ליה. י נ"א כדקחוי. ונ"א מוסיף בעובדא דבת שבע. יא נ"א בההיא. יב נ"א עליה. יג נ"א ליג מן מנ"ל עד והכי. יד נ"א כמה. טו נ"א אחסס (אה"ל). טז נ"א תנא. יז נ"א זכאן. יח נ"א ליג עכו"ם. ונ"א עעיו. ט נ"א אתמסר (אה"ל). כ נ"א מוסיף אלא בהאי.

<p>מאמרים</p> <p>בוזאת, כמו שכתוב זאת אות הברית. זאת בריתי, והכל במדרגה אחת. ולמדנו, זה וזאת במדרגה אחת הם ואינם נפרדים. פירוש בריתי הוא יסוד, הנקרא זה, ואין המלכות נקראת זאת, אלא בשעה שמחוברת עם הברית במדרגה אחת. שהסו"ה, זאת בריתי. ועליה אמר דוד בוזאת אני בוטח.</p> <p>תא) ואי תימא וכו': ואם תאמר אם כן, גם שאר בני העולם כן כמו דוד, שיכולים לומר, בוזאת אני בוטח. ולמה דוקא דוד לבדו אמר כן, ולא אחר. ומשיב, אלא משום שמדרגת זאת נאחזת בדוד ונרמזת בו כלומר שהשם דוד מרמז על מלכות והיא כתר מלכות שלו.</p> <p>תב) ת"ח בגין וכו': בוא וראה. משום שדוד לא שמר כראוי זאת, זו הוסרה ממנו המלכות כל איתו הזמן שלחם עם אבשלום בנו. וכך למדנו (דפו"י דף צ"ג ע"ב י' דף צ"ד ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>זאת זו נרמזה במלכות שלמעלה, ונרמזה בירושלים עיר הקדש.</p> <p>תג) בההוא שעתא וכו': בשעה זו שדוד עבר עליה דהיינו במעשה דבת שבע, יצא קול ואמר: דוד במה שנקשרת, דהיינו בזאת ונרמזה במלכות ונרמזה בירושלים, הותרת, שיגרשו אותך מירושלים והמלכות תסיר ממך. מאין לנו זה, שכתוב, הנני מקים עליך רעה מביתך, מביתך הוא בדיוק, דהיינו בית שלו ממש. שה"ס הנוקבא הנקראת זאת. והרעה שאומה"כ הוא שיפרד ממנה. וכן היה, במה שעבר, בו נענש, כנ"ל משום שלא שמר מדרגת זאת שה"ס הברית ע"כ נפרד ממנה. ומה דוד המלך כן, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה.</p> <p>תד) פתח אידך ואמר וכו': פתח אחר ואמר לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי. תאנא, במה זכו ישראל שאינם יורדים לגיהנם כמו שאר האומות, עובדי ע"ז. ולא נמסרו</p>
---	--

תה) דהכי ה' תאנא, בשעתא דב"נ נפיק מעלמא, כמה (ב) חבילי י טהירין
אתפקדן י עליה. זקיפין י עינא ותמאן האי את, דהוא קיימא דקודשא, אתפרשן
מניה. ולא אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל מאן דאתמסר בידוי,
נחית לגיהנם ודאי.

תו) ומהאי את, דחלין עלאין ותתאין, י ודינין בישין לא שלטין ביה
בכ"ג, אי איהו זכי לנטורי י ליה, להאי את, בגין דהוא י אתאחיד י בשמא
דקב"ה.

תז) כיון (ג) דודד מלכא י לא י נטר את קיימא דא כדקא חזי, אתעדי
מניה מלכותא, ואתטריד י מירושלים. י מיד דחיל, יו דסבר דייחתון ליה יו מיד,
וימסרון ליה י בידוי דדומה, וימות בההוא עלמא, עד דאתבשר ביה, דכתיב
" גם ה' העביר חטאתך לא תמות. ביה שעתא פתח ואמר לוילי ה' עזרתה לי
כמעט שכנה דומה נפשי.

תח) פתח אידך ואמר י מאי האי י דאמר דוד והראני אותו ואת י נוהו.
מאן יכיל כל למחמי ליה לקב"ה. אלא הכי תנינן, ככ בההיא שעתא י דאתגזר
עליה יו ההוא עונשא, ודוד ידע יו דעל דלא נטר האי י) את כדקא יאות,
י אתענש בהאי, דכלא כחדא אחידא, וכלא י מתרמיז בהאי את, ולא אקרי צדיק.

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) חבילי ואלוהי של בעלי דניס המאזיכיס מתוקף
קדין. (ב) כדלשית חי חי וכי. (ג) אום כרית מילה.
ח. ענ: רסו. ח"ג סג. קכנ: שז.

חלופי גרסאות א ג"א תנא. ב ג"א חבילין. ג ג"א מלאכי חבלה. ד ג"א עמיה. ה ג"א ל"ג עינא. ו ג"א
מהאי. ז ג"א דינין. ח ג"א ל"ג ליה. ט ג"א רוא דשמא קרישא. י ג"א את חד דשמא קרישא.
י ג"א מוסיף בשמא קרישא. יא ג"א ל"ג מן לא ער אתעדי. יב ג"א נטיר. יג ג"א מוסיף מירושלם מיד דימסרון
ליה בידוי (בידיהו) דדומה. יד ג"א ל"ג מיד. ונא מוסיף מיד הוה. טו ג"א וסבר. ונא וסבר ליה. טז ג"א ל"ג
מיד וימסרון ליה. יז ג"א ל"ג מאי דכתיב ונא מאי האי דכתיב. יט ג"א ויאמר. כ ג"א מוסיף נוהו
ודאמר דוד מאי והראני אותו ואחייב ואת נוהו. כא ג"א למיחמי. כב ג"א בההוא. כג ג"א דחתי. ונא דאחיהב (אחיל).
כד ג"א האי. כה ג"א על מה. ונא דעל מה. כו ג"א מוסיף ע"ד אתענש. ונא אתעניש (אהיל). כז ג"א אתרמיז.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

נמסרו בידוי של דומה. שהוא שרו של גיהנם.
ואומר. באות ברית זה, זכו כל כך.
תה) דהכי תאנא וכי: כי כך למדנו, בשעה
שהאדם נפטר מן העולם, כמה חבילות
קליפות נפקדים עליו להויקו, כשנושאים עיניהם
ורואים אות זה, שהוא ברית קדש. נפרדים ממנו.
ואינו ניתן בזדון של המלאך דומה, לירד לגיהנם
כי כל מי שנמסר בידוי הוא יורד ודאי לגיהנם.

תו) ומהאי את וכי: ומאות זה, יראים העליונים
ותחתונים. ודינים רעים אינם
שולטים על האדם, אם הוא זוכה לשמור את
הזה. משום שנחאחד על ידי זה, בשמו של
הקב"ה.
תז) כיון דדוד וכי: אחר שדוד המלך לא
שמר את ברית הזה, וניטל ממנו

שמו, נענש בזה, שהוסר ממלכותו כי תכל מיוחד

(דפו"י דף צ"ד ע"א)

כאחד

א מאן דלא נטר ליה כדקא יאות, הוה בעי בעותיה, ואמר * והראני אותי
ב ואת נוהו.

ט (ט) מאי : אותו. ד דא י את י קיימא קדישא, ז דהא י דחילנא דאתאביד
מנאי. מ"ט. פ בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי י אחידן, ובג"כ תלי
בבעותיה אותו ואת נוהו, דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה.
תי) פתח אידך ואמר ב ומבשרי אחזה אלוה. מאי ומבשרי, ומעצמי
מבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב ז ובשר קדש יעברו מעליך.
וכתיב י והיתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים ב"נ. בהאי
יא רשימא קדישא : דהאי את, מניה חמי לקב"ה, יב מניה ממש, ונשמתא
ב) קדישא יב אתאהידת ביה.

תיא) יד ואי לא זכי, דלא נטיר האי את. מה כתיב יב מנשמת אלוה
יאבדו. דהא יטו רשימו דקב"ה לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכנתא לא
יט אתפרש מניה.

תיב) אימתי מתקיימא ביה, כד אתנסיב, והאי את עיייל יב באתריה,

דרך אמת

מסורת הזהר

א) נפת הולדס האדס בליס לו נפט רוח ושמה וכשמואל
זוכה לכלן כדי להסלימן בלומו מלוה אך מכתלקיס עד
שיסבור קליפס ילה"כ בהסתנכו במזות.
א) והראני אותו ואת נוהו : שמואל ב' ס"ו.
ב) ומבשרי אחזה אלוה : (איוב י"ט) ת"ז ת"ט
מא : תכ"ד ע. ג) ובשר קדש יעברו : (ירמיה
יא) ז"ח וישב כ"ט סא שיר. טד שו. ד) והיתה
בריתי בבשרכם : בראשית י"ז. ז"ח בראשית ד' טד שה.
ה) מנשמת אלוה יאבדו : (איוב ד')

ח"א קד : ז"ח לך כ"ה טא שמא.

חלופי גרסאות א) ג"א ל"ג מן מאן עד הוה. ב) ג"א ל"ג ואת נוהו. ג) ג"א מוסיף אותו את דקב"ה. ונ"א
אות דיליה את הברית דהא אותו דקב"ה את דיליה. ד) ג"א ודא. ס) ג"א אות. ונ"א ל"ג את.
ו) ג"א מוסיף קיימא דיליה. ז) ג"א ל"ג דהא. ח) ג"א דחילנא. ט) ג"א ל"ג בגין. י) ג"א אחידא. יא) ג"א רשומא.
יב) ג"א ל"ג מניה. ונ"א מיניה. יג) ג"א אחאחדת. יד) ג"א אי. טו) ג"א רישומא. טז) ג"א אתרשיש ונ"א אתרשא
יז) ג"א מוסיף באתריה ואזמן בהדיה.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

כאחד, והכל נרמו באות הזה. דהיינו מלכות
שלמעלה וירושלים (כנ"ל באות ח"ג) ואינו נקרא
צדיק מי שלא שמר אות הזה כראוי, לכן היה
מתפלל תפלתו, ואמר והראני אותו ואת נוהו,
אותו. זה הוא אות ברית קודש, שהרי אני
מתירא שנאבד ממני. מהו הטעם, שחשב שנאבד
ממנו אות ברית, הוא משום ששנים אלו המלכות
וירושלים. נאחזים באות ברית וכיון שאבד המלכות
ונגרש מירושלים, חשב שנס את הברית. נאבד
ממנו ומשום זה קשר בתפילתו אותו ואת
נוהו, יחד, שאוחזו הוא אות ברית, ונוהו הוא המלכות.
שהתפלל שתחזור המלכות, הקשורה באות הזה.
למקומו והכל ענין אחד.

תי) פתח אידך וכו' : פתח אחר ואמר. ומבשרי
אחזה אלוה. ושואל, מהו מבשרי,
ומעצמי היה צריך לומר. ומשיב, אלא מבשרי
(דטויי דף צ"ד ע"א)

אשתתפו כחדא ב ואקרי חד ב שמא, כדין חסד עלאה ד שרייא עלייהו. ס באן אתר ו שרייא. בסטרא דדכורא. ומאן חסד. חסד אל, דאתי ונפק מחכמה עלאה, ואתעטר בדכורא, ובג"כ (ה) אתבסמת נוקבא.

תיג) תו תנינן, אלוה: הכי הוא, ו' אל' נהירו דחכמתא. ו' דכר. ה' נוקבא. אשתתפו כחדא, אלוה אקרי. ונשמתא קדישא מהאי אתר אתאחדת, וכלא תליא בהאי את.

תיד) וע"ד כתיב, ומבשרי אחזה אלוה. ס דא שלימותא דכלא, מבשרי ממש, מהאי את ממש. וע"ד זכאין אינון ישראל קדישין, ס דאחידן ביה בקב"ה, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב * ואתם הדבקים בה' וגו' י' ובג"כ חיים כלכם היום.

תטו) א"ר אבא, ומה בכל כך אתון. י' חכימין, ואתון יתבין הכא, אמרו ליה אי (ב) צפורה י' יתעקרו מאתרייהו (* לא ידעין לאן טאסן, הה"ד ב כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.

תטז) ואתרא דא זכי טו לן לאורייתא, והאי טו אורחא דילן. בכל ליליא,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ואתם הרבקים כה': לעיל בראשית ב' דף ק"ו ציון א. (ב) כצפור נודדת מן קנה: (משלי כ"ז) ח"ג רסז. רעה. ת"ז א: תק' ו' כא: ז"ח רות ע"ו טא שכט. ע"ח טא שיד. תק"ח צ"ד טא שג. (א) ג"י פירוש דלא הוי זוגא דמלכא כנסרוימתא אלא כזמנא דהכחא מחבא ועיין כפי אמור ק' ב' וגם חמנה לחותי כס חני היא כו'. (ב) אם הנפשים נעקרים ממקומם ר"ל מקן שלהם אזי אינם יודעים להיכן יעופו אף כן לחתנו אם אנו נעקרים מכאן כהוא קן שלנו מקום מוכן לנמוד תורה אזי לא נדע להיכן אנו פונים זה עמנו כמבואר.

חלוסי גרסאות א ג"א מוסיף [דחניא מ"ט] וא"ו היא [ויה] אולין כחדא ואלא חד] דכר [וחד] נוקבא אשתתפו. וגי' דתנן רזא דוי"ו [גי' דואין] היא אולין [דאולין] כגוונא דוכר [גי' כגוונא דא דכר אהיל] ונוקבא אשתתפו כחדא ואינון חד כדין חסד עלאה שריא עלייהו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא וליג מן אשתתפו ער תו תנינן. ב ג"א ליג ואקרי. ג ג"א ליג שמא. ד ג"א שריא. ה ג"א ליג מן באן ער ואתעטר. ו ג"א שריא. ז ג"א אמר ליה. ח ג"א דהוא וגי' דא הוא. ט ג"א דאחידין. י ג"א ליג וגו' י' אל ג"א בניכ. יב ג"א מוסיף חכימין לעלמא. יג ג"א צפורי [צפורי] ורבא מאתרייהו יתעקרו. וגי' נודדא מאתרייהו ומוצא דלהון. וגי' צפורה נודדא יתעקרו מאתרייהו ומוצא דילהון [אהיל]. יד ג"א אתעקרו. טו ג"א לן. טז ג"א ארחא.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

תיד) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב ומבשרי אחזה אלוה, דהיינו השם אלוה, כנ"ל בדבור הסמין, זהו שלמות כל, מבשרי ממש, דהיינו היסוד הנקרא כשר, מאות ברית ממש, ועל כן אשריהם ישראל הקדושים, שמתאחדים בהקב"ה אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' וגו' ומשום זה חיים כלכם היום.

תטו) א"ר אבא וכו': א"ר אבא ומה אתם כל כך חכמים, ואתם יושבים כאן. אמרו לו אם צפורים יתעקרו ממקומם לא ידעו אנה יעופו. ז"ש כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.

תטז) ואתרא דא וכו': ומקום זה שאנו בו, זיכה אותנו לתורה, ולדרך הזה שלנו.

בכל

הם משתתפים יחד, הזכר והנקבה שהם אות ברית והשכינה, ונקראים בשם אחד, כמו שיתבאר להלן, ואז חסד עליון שורה עליהם. באיזה מקום שורה החסד. הוא שורה בצד הזכר, ומי הוא החסד, הוא חסד שבשם אל, הבא ויוצא מחכמה עליונה, ומתעטר בזכר, ועל ידי אלו החסדים נמתקת הנוקבא.

תיג) תו תנינן וכו': עוד למדנו הוא הפירוש על דיבור הקודם, השם אלוה כן הוא פירושו. אל שבו, הוא הארת החכמה. ו' הוא זכר. ה' נקבה נשתתפו זכר ונקבה יחד, כנ"ל בדיבור הסמין, נקראים שם אחד אלוה, אשר אל הוא הארת החכמה. ו' הוא זכר. ה' היא הנקבה, והגשמה הקדושה ממקום זה נאחזת, והכל תלוי באות ברית הזה.

(דסויי דף ציד עיא י' ציד ע"ב)

ה פלגותא ב אנן ניימין, ופֿלגותא ז אנן עסקין ה באורייתא. וכד אנן קיימין בצפרא, ריחי חקלא, ונהרי מיא, ונהרין ז לן אורייתא, ואתיישבת בלבן. תיז) ואתר דא, ה) הא ט דיינוה לעילא זמנא חדא, ב) וכמה סרכי תריסין, אסתלקו בהווא דינא, על עונשא דאורייתא, וכדין אשתדלותא דילן יממא, ולייליא באורייתא הוא, ואתרא יב דא, קאי יי מסייעא לן, ומאן דאתפרש יי מכאן כמאן דאתפרש מחיי עלמא.

תיח) זקיף ידוי רבי אבא, ובריך לון. יתבו עד דנהר יממא, בתר דנהר יממא, אמרו לאינן דרדקי דקמייהו, יי פוקו טו וחמו, אי נהר יממא, וכל חד לימא מלה חדתא טו דאורייתא, להאי גברא רבא.

תיט) נפקו וחמו, יי דנהר יממא, אמר חד מנייהו, זמין האי יומא, אשא מלעילא. אמר אחרא, יי ובהך ביתא. אמר אחרא, חד סבא הכא, דזמין האי יומא לאתוקדא בנורא דא, אמר ר' אבא, רחמנא לישזבן.

תכ) תווה, ולא יכיל למללא, אמר ב) קוטרא דהורמנא, בארעא אתפסת. וכך הוה, דהווא יומא, חמו יי חברייא, אפי שכינתא, ואסתחרו באשא, ור' אבא ז) אתלהיטו אנפוי כנורא, מחדוותא דאורייתא.

תכא) כ תאנא, כל ההוא יומא לא נפקו כלהו כב מביתא, ה) וביתא אתקטר

דרך אמת

ה) שנתפסט על מקום הזה פעם א' הדין וחמו מכאן לומדי חוכה גדולי הדור. ב) וכמה שריס גדולים נעלי מריסין מהו מכאן נאוסו פעם בשביל ביטול חוכה. ג) קשר וסוקף הרשות מלמעלה נחפס נאלץ שהם יודעים כל מה שהיה שאמרו שירד אל מלמעלה כפיט הכוה יכן היה נאוסו יוס. ד) שפניו היה ליהט כלש מכוז שמחה. ה) והכניס היה קסור וחחוס סכיב קיסור עשן ואל שיהי מסכס אלוס ותי רי"ס ע"א.

חלופי גרסאות א) גיא דפלגותא. ב) גיא ל"ג אנן. ג) גיא ופלגות. ד) גיא ל"ג אנן עסקין. ה) גיא אורייתא ו) גיא נהרין. ז) גיא לן ח גיא ואתישיבת. ט) גיא דיניה. וניא דיינו. וניא דינו. י) גיא ולייליא. יא) גיא ליג דא. יב) גיא מסייע. יג) גיא מינה (אה"ל). יד) גיא ליג פוקו. טו) גיא חמו. טז) גיא ליג דאורייתא. יז) גיא דהא נהר. יח) גיא ובהאי. וניא ובהד (אה"ל). יט) גיא חבריא. כ) גיא תנא. כא) גיא ליג מביתא.

מאמרים	הסולם	לברית מילה
בכל לילה, חציה אנו ישנים, וחציה אנו עוסקים בתורה. וכשאנו קמים בבוקר, ריח השדה ונהרות מים מאירים לנו התורה, ומתישבת בלבנו. תיז) ואתר דא וכו': ומקום זה, פעם אחת כבר דנוהו לאעלה, וכמה גדולי תורה נסתלקו באותו הדין בעונש ביטול התורה. ומאז, העסק שלנו הוא יום ולילה בתורה, ומקום זה עוזר לנו, וכל הפורש מכאן, הוא כמו שנפרש מחיי העולם.	הזה אש מלמעלה. אמר אחר, ובבית הזה. אמר אחר, זקן אחד כאן, עתיד ביום הזה להשרף באש הזה. אמר ר' אבא הרחמן יצילנו.	לברית מילה
תיח) זקיף ידוי וכו': נשא ידוי ר' אבא, וברך אותם. ישבו עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, אמרו לילדים שישבו לפניהם, צאו וראו אם האיר היום, וכל אחד מכם יאמר דבר חידוש בתורה לאדם גדול הזה. דהיינו לר' אבא.	תכ) תווה ולא יכיל וכו': תמה ר' אבא, ולא יכול לדבר. אמר סוד ממשלה העליונה נחפס בארץ. כי גם ילדים יודעים לנבא עתידות. קוטרא פירושו דבר מסובך וסוד. דהורמנא פירושו ממשלה כמ"ש (ערובין י"ט) כיון דשכיחי גבי הרמנא. וכך הוה וכו' וכך היה, שבאותו יום ראו החברים פני השכינה והיקפו באש, ור' אבא, נתלהטו פניו כאש, משמחת התורה.	לברית מילה
תיט) נפקו וחמו וכו': יצאו וראו שהאיר היום. אמר אחד מהם. עתיד לבא ביום (רמב"ם דף צ"ד ע"ב)	תכא) תאנא כל וכו': למדנו. כל אותו היום, כולם, לא יצאו, מן הבית, והבית נחקר באש ועשן, והדברים היו שמחים ביניהם, כאלו קבלו התורה באותו יום מהר סיני	לברית מילה

ב בקיטרא, והווי כ חדתאן ג מלי ז בגווייהו, כאלו ס קבלו ההוא יומא אורייתא, מטורא דסיני. בתר דאסתלקו, לא הווי ידעי, אי הוא יממא ואי ו ליליא. א"ר אבא, בעוד דאנן קיימין, לימא כל חד מינן, מלה ז חדתא דחכמתא, ו לאקשרא טיבו ס למאריה דביתא, ו מריה דהלולא.

תכב) פתח חד ואמר א אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך ויגוי. בקדמיתא חצריך, לבתר ביתך, ולבתר היכלך. דא י פנימאה מן דא, ודא י לעילא מן דא. ישכון חצריך בקדמיתא, כד"א ב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו.

תכג) נשבעה בטוב ביתך לבתר, כד"א ג בחכמה יבנה בית. החכמה יבנה בית, לא כתיב, י דאי כתיב הכי טו הוה משמע דחכמה בית אקרי, אלא כתיב בחכמה יבנה בית, היינו דכתיב, י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגי.

תכד) קדוש היכלך, טו לבתר, דא הוא שלימא דכלא, דהכי תנינן, מהו היכל. כלומר י ה"י כ"ל, יי האי והאי, יי וכלא אשתלים כחדא.

תכה) רישא דקרא כ מה מוכת, כא דכתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. האי מאן י דאקריב בריה קרבנא קמי קב"ה, י רעוא דקב"ה, יי בההוא

מסורת הזהר

- א) אשרי תבחר ותקרב: לעיל דף ק"ט ציון א' וש"נ. ב) והיה הנשאר בציון: ישעיה ד', ח"א קיר: קטז: קיט. קסד. ריט. ח"ב יוד. נו: קכא. ג) בחכמה יבנה בית: לעיל ב"א דף רמא ציון ו'. ד) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף ריא ציון א'.

חלופי גרסאות א) גיא בקטרא. ב) גיא חתך. ג) גיא מוסיף מלי אורייתא. ד) גיא בגווייהו. ט) גיא מקבלן. ו) גיא מוסיף הוא ליליא. ז) גיא ליג חדתא. ח) גיא לקשרא. ט) גיא למריה. י) ג"א מאריה. יא) גיא מוסיף נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך וליג וגי. יב) גיא לגו. יג) גיא לגו. יד) גיא מן דאי עד אלא אדליג (אה"ל). טו) גיא ליג הוה. טז) גיא לבתרא. יז) גיא הכל דכלא אשתלים. יח) גיא ליג האי והאי, וניא מוסיף כלומר האי והאי (אה"ל). יט) גיא דכלא. כ) גיא ליג מה. כא) גיא מוסיף מה דכתיב. כב) גיא דקריב. כג) גיא ורעוא. כד) גיא כההוא.

מאמרים הסולם לברית מילה

סיני, ואחר שנסתלקו משם, לא היו יודעים אם הוא יום או לילה. אמר ר' אבא, כל עוד שאנו נמצאים כאן, יאמר כל אחד מאתנו, דבר חדש בחכמה, להחזיק טובה לבעל הבית בעל השמחה.

תכב) פתח חד וכו': פתח אחד ואמר אשרי תבחר ותקרב וגי. מתחילה אימר הכתוב חצריך, אח"כ ביתך, ואח"כ היכלך. זה פנימי מזה וזה למעלה מזה. כלומר, שהם ג' מדרגות המלכות מטטה למעלה, זו גבוהה מזו.

ישכון חצריך בתחילה, שפירושו בחי' נה"י שהם לבר מנוסא, ונק' חצרות. כמו שאתה אומר, והיה הנשאר בציון, והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, כי עיקר נה"י הוא יסוד, וציון היא פנימיות היסוד, וירושלים חיצוניותו, ושניהם נקראים חצרות. נשבעה בטוב ביתך הוא לאח"כ כלומר לאחר שנשלם במדרגת חצרה, וזכה למדרגת בית. כמש"א בחכמה יבנה בית.

תכה) רישא דקרא וכו': תחילת הכתוב מה מוכיח לנו, שכתוב, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, הוא, שכל מי שמקריב את

(דפווי דף צ"ד ע"ב)

קרבנא, ה' ואתרעי ביה, וקריב ליה, ושווי: מדוריה בתרין: אדרין, ואחיד
 דהאי ולהאי, דאינון תרין: אתקשרו ויחדא. דכתיב ישכון חצריך. חצריך
 ודאי תרי.

תכו) בגיני כך, חסידי קדמאי סבאן דהכא, ז' כד ה' מקריבין בנייהו
 לקרבנא דא, ט' פתחי' ואמרי, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אינון דקיימי
 יא' עלייהו אמרי, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לבתר מברך אשר קב"ו
 להכניסו בכריתו של אברהם אבינו. ואינון דקיימי יב' עלייהו י' אמרי, כשם
 י' שהכנסתו לברית וכו'.

תכו) ותנינו, בקדמיתא טו' לבעי ב"נ רחמין עליה, ולבחר על אחרא, דכתיב
 * וכפר בעדו בקדמיתא, ולבחר טו' ובעד כל קהל ישראל. ואנן י' אורחא דא
 נקטינו, והכי שפיר י' וחזי י' לקמאן.

תכח) א"ר אבא, ודאי כך הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי, אפיק
 גרמיה מעשרה: חופות, דומין קב"ה למעבד כ' לצדיקיא. כ' בעלמא דאתי,
 וכלהו מתקשרן בהאי. ובגיני כך, עשרה מלי דמהימנותא אית בהאי קרא,
 אשרי תבחר ותקרב וגו', וכל מלה ומלה חד חופה אתעביד י' מנה.

תכט) זכאה כ' חולקיכון בעלמא דא, ובעלמא דאתי, דהא אורייתא
 מתקשרא בלביכו, כאילו קיימיתו * (כ' בגופיכו בטורא דסיני, בשעתא
 כ' דאתיהבת אורייתא לישראל).

מסורת הזהר

(א) וכפר בעדו: (ויקרא ט"ז) ח"א רלב. ח"ב קפב: ח"ג יח. ז"ח נשא נ' טג שכה.

חלופי גרסאות: א' גיא דאתרעי (אה"ל). ב' גיא דשווי. ג' גיא מדורה. ד' גיא אחרין. ה' גיא דאתקשרו. ו' גיא
 כחדא. ז' גיא ליג כה. ח' גיא מקריבין. ט' גיא פתחו. י' גיא ואמרו. יא' גיא עליה. יב' גיא
 עליה. יג' גיא מוסיף והווי תמן אמרי. יד' גיא שהכנסתו. טו' גיא ליבעי. טז' גיא עלי. יז' גיא אחרא. יח' גיא ליג וחזי.
 יט' גיא לקמן. כ' גיא חפות. כא' גיא מוסיף לצדיקיא גנתא דעין. כב' גיא לעלמא. כג' גיא מניה.
 כד' גיא חלקכון. כה' גיא בגופיכו. כו' גיא דאתיהיבת.

מאמרים	הסולם	לברית מילה
את בנו קרבן לפני הקב"ה, דהיינו שמל אחת, רצונו של הקב"ה בקרבן הזה, ורוצה בו, ומקרבו, ושם משכנו, בשני חדרים של היסוד, שהם ציון וירושלים כנ"ל, ותופש בזה ובזה, כי אלו השנים מתקשרים כאחד. שכתוב ישכון חצריך, חצריך ודאי שני חצרות.	תכו) ותנינו בקדמיתא: ולמדנו, שתחלה יבקש אדם רחמים על עצמו, ואחר כך על חבירו, שכתוב, וכפר בעדו מתחילה, ואחר כך ובעד כל קהל ישראל. אנו לקחנו דרך הזה וכן טוב ויפה לנו. לכן צריך תחילה בעל הברית עצמו לימר פסיקי דרחמי, ואח"כ יאמרו העומדים עליו.	תכו) ותנינו בקדמיתא: ולמדנו, שתחלה יבקש אדם רחמים על עצמו, ואחר כך על חבירו, שכתוב, וכפר בעדו מתחילה, ואחר כך ובעד כל קהל ישראל. אנו לקחנו דרך הזה וכן טוב ויפה לנו. לכן צריך תחילה בעל הברית עצמו לימר פסיקי דרחמי, ואח"כ יאמרו העומדים עליו.

תכו) בגיני כך חסידי וכו': משום זה, חסידים
 הראשונים, זקניהם של אלו שבכאן,
 כשהקריבו בניהם לקרבן זה לברית מילה, פתחו
 ואמרו אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אלו
 העומדים אצלם אמרו, נשבעה בטוב ביתך קדוש
 היכלך. אחר כך מברך, אשר קדשנו במצותיו
 וצונו להכניסו בכריתו של אברהם אבינו.
 והעומדים עליהם, אמרו כשם שהכנסתו לברית
 וכו'.

(דפו"י דף צ"ד ע"ב *) דף צ"ה ע"א

תל) פתח אידך ואמר * מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת ה' שלמיך וגו'. תאנא, כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, כאילו אקריב כל קרבנין דעלמא, ^ב לקמיה דקביה, וכאילו בני מדבחא שלימתא קמיה.ג. תלא) בגיני כך, בעי לסדרא מדבחא, ^ה במאנא חד מלייא ד ארעא, למגזר עליה ^ו האי קיימא קדישא, ^ז ואתחשיב קמי קב"ה, כאילו אדבח עליה עלוון וקרבנין, ^ח עאנא ותורי.

תלב) וניחא ^ט ליה יתיר מכלהו, דכתיב וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו ^י אזכיר את ^{יא} שמי. ^{יב} דא מילה, דכתיב בה ^{יג} סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

תלג) ^{יד} האי מזבח אדמה ודאי כמה דאמינא. בתריה מה כתיב, ^{יז} ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא כד אתגייר, ^{יח} דאיהו מעם ^{יט} קשי קדש, ^כ וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים.

תלד) לא תבנה אתהן גזית. ^{כא} מה הוא. דבעי ^{כב} לאעלא ליה ^{כג} בפולחנא דקב"ה ולא יגזר יתיה, עד ^{כד} דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ככלי א' תלא עסק להיה בו העללה. ב) ח"ס א) מזבח אדמה תעשה: (שמות כ) ח"א מט. ח"ב קלס. ת"ז יא. ב) במאנא חד מלייא ארעא: ח"ג מד. ת"ז יא. חכ"ד ע. תל"ז עת:

ג) סוד ה' ליראיו: לעיל ב"ב דף קמג ציון ג'. ד) ואם מזבח אבנים: (שמות כ) ח"ג עג: תקיח קי"ז טב שכה.

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף ואת צאנך ואת בקרך. ב) נ"א לקמי קביה. ג) נ"א מוסיף דהכי הוא נוטריקון של מזבח (דמזבח) מילה זמנה ביום ח' (הח'ו) (הרמיק ואה"ל). ד) נ"א עפרא. ה) נ"א מוסיף אות תאי. ונ"א האי את (אה"ל). ו) נ"א ואתחשב. ז) נ"א ענא. ח) נ"א ענאי. ט) נ"א מוסיף ליה כרא. י) נ"א ליה ביה (אה"ל). יא) נ"א מוסיף אשר אזכיר. יב) נ"א מוסיף את דא. יג) נ"א דא את. יד) נ"א מאי (אה"ל). יז) נ"א דהוא. יח) נ"א קשה. יט) נ"א קשה ונ"א וקשה. כ) נ"א מאן ונ"א מאי. כג) נ"א לאעלאה. כד) נ"א לפולחנא. כה) נ"א בגין דינשי וליג ודא יגזר יתיה ער.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

בלבותיכם, כאלו עמדתם בעצמכם בהר סיני בשעה שניתנה תורה לישראל.

תל) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. מזבח אדמה תעשה לי וגו'. למדנו, כל מי שמקריב את בנו לקרבן הזה של ברית מילה, הוא כאלו היה מקריב כל קרבנות שבעולם לפני הקב"ה, וכאלו בנה מזבח שלם לפניו.

תלא) בגיני כך בעי וכו': משום זה, צריך לסדר מזבח בכלי אחד מלא עפר, למול עליו ברית קדוש הזה. ונחשב לפני הקב"ה כאלו שחט עליו עולות וקרבנות צאן ובקר.

תלב) וניחא ליה יתיר וכו': ונוח לו להקב"ה מעשה המילה יותר מכל הקרבנות.

(דפוסי דף צ"ח ע"א)

תלה) ואי אתגור, ולא אעדי מניה ההוא ה קשיא ב דלכא, למיעל בפולחנא ב קדישא דקב"ה, הרי הוא כהאי פסילא דאבנא, דגזרי ליה מהאי גיסא, ומהאי גיסא, ואשתאר אבנא ד כדבקדמיתא. ה בג"כ לא תבנה אתהן י גזית. דאי ז אשתאר ה בקשיותיה, ט כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר, ההוא גזירו דאתגור לא י מהניא ליה.

תלו) בניני כך, זכאה חולקיה יב דמאן י דאקריב האי קרבנא י בתדוותא י ברעוא קמי קב"ה, ובעי למחדי בהאי חולקא, טו כל יומא, דכתיב * וישמחו כל חוסייך לעולם טו ירננו ותסך עלימו ויעלצו כך אוהבי שמך.

תלו) פתח אידך ואמר, ב ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע י שנים וירא ה' וגו'. אני אל שדי התהלך לפני י וגו'. האי קרא אית לעיינא ביה, י וקשיא בכמה י אורחין, וכי עד השתא לא אתגלי ליה קב"ה לאברהם, כ לא אלא כ האידנא כד כ מטא להני יומין, וירא ה' אל אברם, ולא קודם. יי והכתיב ויאמר ה' אל אברם. וה' אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. והאידנא מני י כחושבן יו יומין, וכד מני להו, כתיב וירא ה' אל אברם, אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי. ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים בקדמיתא שנה, ולבסוף שנים.

מסורת הזהר

(א) וישמחו כל חוסייך: (ההלים ה') ח"א קלה: קפט: קצנ. ח"ג פ. ב) ויהי אברם בן תשעים וגו': לעיל דף קיא ציון א'.

חלופי גרסאות ה' נ"א קשיו. כ נ"א ליג דלכא. ג נ"א ליג קדישא. ד נ"א כדקדושתא. ה נ"א ליג בגיכ לא תבנה אתהן גזית. ו נ"א כהאי גזית. ז נ"א מוסיף גזית כהאי גזית דאשתאר בקשיותיה דאי אשתאר הכי חרבך (אה"ל). ז נ"א דאשתאר וליג דאי. ח נ"א ליג בקשיותיה כי חרבך. ט נ"א הכי וליג בקשיותיה כי. י נ"א מהנייא. יא נ"א מאן. יב נ"א דקריב. יג נ"א לחוותא. יד נ"א ליג ברעוא. טו נ"א מוסיף כל ההוא. טז נ"א ירננו וגו'. יז נ"א שנים וגו' וליג מן וירא עד התהלך. יח נ"א והיה חמים וליג וגו'. יט נ"א מוסיף ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים האי קושיא קשיא. כ נ"א ארחין. כא נ"א ליג אלא. כב נ"א והאידנא. כג נ"א מוסיף עד האידנא. כד נ"א מליא. כה נ"א והא כתיב. כז נ"א ליג חושבן. כח נ"א יומיו (אה"ל).

מאמרים	הסולם	לברית מילה
העבודה זרה שעבד עד כאן, דהיינו שתצא מלכו. ועד שתסור ממנו ערלת לבו.	הזה כל היום. שכתוב וישמחו כל חוסייך. ועד לעולם ירננו וגו'.	תלו) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' וגו'. במקרא הזה יש לעיין בו. והוא קשה בכמה דרכים. וכי עד עתה לא נגלה הקב"ה לאברהם. אלא רק עתה כשהגיע לימים האלו, וירא ה' אל אברם ולא מקודם לכן, והרי כתוב ויאמר ה' אל אברם. וה' אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. ועתה כשמחשב מספר ימים, וכאשר מחשב אותם, כתוב, וירא ה' אל אברם, משמע כי עד עתה עוד לא נגלה עליו אלקים ועוד שכתוב, בן תשעים שנה ותשע שנים, מתחילה אומר שנה, ולבסוף אומר שנים.
תלה) ואי אתגור וכו': ואם נמול ולא הסיר ממנו אותו קשיות לב כדי שיכנס בעבודתו הקדושה של הקב"ה, הרי הוא כמו פסל של אבן. שמסתתרים אותו מצד זה ומצד זה, והאבן נשאר אבן כבתחילה. משום זה לא תבנה אתהן גזית, שאם נשאר בקשיותו, נמצא, כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר, מילה זו שנמול אינה מועלת לו.		
תלו) בניני כך זכאה וכו': משום זה אשרי חלקו של המקריב קרבן זה בשמחה וברצון לפני הקב"ה. וצריכים לשמוח בחלק (דטו"י דף ע"ה ע"א)		אלא

תלח) אלא הכי תאנא, כל ה אינון יומין לא כתיב וירא, מ"ט, אלא כ כל
כמה דהוה אטיס ווסתים, ד קב"ה לא אתגלי עליה כדקחזי. האי דנא
אתגלי עליה, ד כתיב וירא. מ"ט. משום דבעא ה לגלי ביה, האי את כ תרא
קדישא.

תלט) ועוד דבעא קב"ה לאפקא מניה זרעא קדישא, וקדישא לא להוי,
בעוד ה דאיהו אטיס בשרא, אלא אמר השתא דהוא בן תשעים שנה ותשע שנים,
וזמן קריב הוא דינפוק י מניה זרעא קדישא, י להוי הוא קדישא בקדמיתא,
ולבתר ינפוק מניה זרעא קדישא. בג"כ מני יומי י בהאי, ולא כ בכל הני
זמני כ קדמיתא.

תמ) תו תשעים שנה, דכל י יומי קדמאי לא הוו שנים אלא כחד שנה,
דלא הוו יומי יומין, השתא דמטא להאי, י שנים אינון, י ולא שנה.
תמא) ויאמר אליו אני אל שדי. מאי משמע, דעד השתא לא קאמר
לא אני אל שדי. אלא הכי תאנא, עבד קב"ה ה) * כתרין תתאין דלא קדישין
לתתא, וכל אינון דלא אתגזרו כ יסתאכוון בהון.
תמב) כ ורשימין בהון, ומאי רישומא כ אית בהון דאתחזי בהו שיין

דרך אמת

מסורת הוהר

ה) מדריגות כל כחות תלמות שהם למטה מגזול הקדושה
זה לעומת זה עשה הלוקים.

חלופי גרסאות ה ג"א א"י. ג"א ל"ג כ"ל. ג"א מוסיף וסתים כך. ד ג"א מוסיף בגין ונ"א בגין כך קב"ה.
ה ג"א אתגלייא. ו ג"א כדקא חזי. ז ג"א וכתבי. ה ג"א לגלאה. ט ג"א בתרא (ד"ק). י ג"א
להוי. יל ג"א אי. ונ"א אי איהי (אה"ל). יכ ג"א ל"ג מניה יכ ג"א ליהוי. יז ג"א להאי. קו ג"א ככל. קז ג"א
קדמייתא. קח ג"א יומי. יח ג"א מוסיף שנים שנים. יט ג"א לאו. כ ג"א אמר. כא ג"א מוסיף ליה הכי אני. ככ ג"א
אסתאכוון. כג ג"א ורשימן. כד ג"א ל"ג אית.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

תלח) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו
כל אלו הימים עד עתה לא כתוב
וירא ה' אל אברם. מה הטעם. אלא כל זמן שהיה
ערל וסתים הקב"ה לא נגלה עליו כראוי. עתה
נגלה עליו כראוי. שכתוב וירא. מה הטעם.
משום שרצה לגלות בו אות ברית הזה שהוא
כתר הקדוש.

תמ) תו תשעים שנה וכו': ועוד יש לומר על
מה שכתוב תשעים שנה ולא שנים. כי
כל הימים הקודמים. מטרם שנמול, לא היו שנים.
אלא היו נחשבים כשנה אחת, כי ימיו לא היו
ימים. עתה שהגיע לשנים האלו, דהיינו לצ"ט
שנה שימול עצמו. נחשבו לו שנים ולא כתוב
בהם שנה. אלא שכתוב, ותשע שנים.

תלט) ועוד דבעא וכו': ועוד, כי רצה הקב"ה
להוציא ממנו זרע קדוש, וקדוש לא
יוכל היות בעוד שהוא ערל בשר. אלא אמר
הקב"ה, עתה, כשהוא בן צ"ט שנה. והזמן קרוב
שיצא ממנו זרע קדוש, דהיינו שקרוב להיות מאה
שנה, יהיה הוא קדוש מתחילה. דהיינו שימול
עצמו, ואח"כ יצא ממנו זרע קדוש. משום זה
מנה ימיו בזה, דהיינו בתשע שנים, משום
שנתקרב לזמן הראוי להוליד בשלמותו, ולא בכל
הזמנים שקדמו. דהיינו בתשעים שנים שקדמו.
שעוד לא היה ראוי להוליד זרע קדוש, ולפיכך
לא כתוב בהם שנים אלא תשעים שנה.

תמא) ויאמר אליו אני אל שדי: ושואל, מה
הטעם שעד עתה, לא אמר אליו
הקב"ה אני אל שדי. ומשיב, אלא כך למדנו.
עשה הקב"ה למטה, כתרים תחתונים שאינם
קדושים. וכל אלו שלא נמולו יטמאו בהם.
תמב) ורשימין בהון וכו': ויש בהם,
בכתרים תחתונים, רשימות,
ומה הוא הרשימה שיש בהם, הוא כי נראה
בהם שיין דלת ולא יותר. דהיינו שחסר
שם ה' מהשם שדי. ומשום זה מטמאים בהם,
ומתדבקים בהם. כתרים תחתונים. פירושו.

(דפ"י דף צ"ה ע"א)

דל"ת, ולא יתיר, ובג"כ אסתאבון בהו, ואתדבנקון בהו. בתר דאתגזרו, כ נפקין מאלין, ג ועאלין בגדפוי (ב) דשכינתא, ד ואתגליא בהו יו"ד י רשימא קדישא, את קיימא שלים, * ואתרשים בהו שד"י, ואשתלים בקיומא שלים, ועל דא כתיב בהאי, אני אל שדי.

תמג) * התהלך לפני והיה תמים, ו שלים, דהשתא את חסר ברשימא דשי"ן ו דל"ת, גזר גרמך, ו והוי שלים, ברשימא י דיו"ד. ומאן ב דאיהו י ברשומא דא, אתחזי לאתברכא בשמא דא, דכתיב ב ואל שדי יברך אותך. תמד) מהו אל שדי. י ההוא י דברכאן טו נפקן מניה, טו הוא דשליט על י כל כתרין תתאין, וכלא מדחלתיה י דחלין י ומודעזעין, בג"כ מאן דאתגזר, כל אינון דלא כ קדישין אתרחקן מניה, ולא שלטין ביה. ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנם, דכתיב ג ועמך כלם צדיקים כל וגו'.

תמה) א"ר אבא, זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי, זכאה חולקי כ דאתינא למשמע מלין אלין כ מפומיכוון, כלכו קדישין, כלכו בני ד אלהא קדישא, עריכו כתיב ד זה יאמר לה אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו

דרך אמר

(ה) כהקדמה י"ז א'.

מסורת הזהר

(א) התהלך לפני והיה תמים (בראשית י"ז) ח"א

יא : ר : רכת : רמו. ח"ב סד : ח"ג יד. קמב. קסג

קסו. קפ : רמג : ז"ח תשא מ"ד טא שכט. (ב) ואל שדי יברך (בראשית כ"ח) ח"א קמו. ג ועמך כלם צדיקים לעיל ב"א דף ש"א ציון א'. (ד) זה יאמר לה אני : (ישעיה מ"ד) ח"ב קעו : ח"ג נו. ז"ח אחרי מ"ז טג שד. רות ע"ז סד שטו.

חלופי גרסאות א נ"א יסתאבון. ב נ"א נפקו. ג נ"א ועאלו ד נ"א ואתגלייא. ה נ"א רשומא. ו נ"א מוסף שלים וראי (אה"ל). ז נ"א חסרא. ח נ"א מוסף ודל"ת יו"ד השתא. ונ"א מוסף יו"ד גזר (אה"ל). ט נ"א ותהוי. י נ"א שד"י. יא נ"א מוסף שד"י איהו. יב נ"א מוסף ואיהו שרי (אה"ל). יג נ"א איהו. יד נ"א ברשימא. יו נ"א דהנהו יד נ"א ברכאן. יז נ"א נפקין. יח נ"א ההוא. יט נ"א ל"ג כל. כ נ"א מוסף דחלין ומרתחין. כא נ"א ומודעזעין. כב נ"א קדיש. כג נ"א מוסף וגו' וכל אינון דאתגזרו (איקרונן) אקרין צדיקים ובג"כ, לעולם ירשו ארץ דלא ירית האי ארץ אלא ההוא דאקרי צדיק אף הכא ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'. כד נ"א דוכינא. כה נ"א מפומיכוון. כז נ"א מלכא.

מאמרים

הלעומת של עשרה כתרין דקדושה, בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, והמכשפים והשדים ינקים חיותם וכל כחם מעשרה כתרין תחתונים הללו.

בתר דאתגזרו וכו' : אחר שנמולו יוצאים מאלו. כהרין תחתונים, ונכנסים בכנפי השכינה, ומתגלה בהם ה"ר רשימה הקדושה, אות ברית השלם, ונרשם בהם השם שדי, ונשלם בקיום שלם. ועל כן כתיב בזה באברהם, אני אל שדי. מה שלא כתוב כן מטרם שנצטווה על המילה.

תמג) התהלך לפני והיה תמים: תמים, פירוש שלם. כי עד עתה היה חסר י'

ברשימה של שין דל"ת, לפיכך אמר לו הקב"ה, מול את עצמך, והיה שלם ברשימה של (דסו"י דף צ"ה ע"א י' דף צ"ח ע"ב)

לברית מילה

ה"י. והשם שדי יהיה שלם כן. ומי שרוא שלם ברשימה זאת, הוא ראוי להתברך בשם הזה, שכתוב ואל שדי יברך אותך וגו'.

תמד) מהו אל שדי וכו' : ושואל מהו השם אל שדי, ואומר, הוא השם שהברכות יוצאות ממנו, הוא השולט על כל כתרין התחתונים, וכולם יראים ומודעזעים מפחדו, משום זה, כל מי שנמול כל אלו שאינם קדושים מתרחקים ממנו ואינם שולטים עליו, ולא עוד אלא שאינו יורד לגיהנם, שכתוב, ועמך כלם צדיקים וגו'.

תמה) א"ר אבא זכאין וכו' : אר"א, אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי

חלקי שבאתי לשמוע דברים הללו מפיכם, כלכם קדושים, כלכם בני אלקים הקדוש.

עליכם

לה' ובשם ישראל יכנה. כל חד מנכון אחיד ואתקשר במלכא קדישא עלאה, ואתון רברבן ממנן תריסין ^ה מההיא ארץ, דאקרי ארץ החיים, דרברבנוהי אכלין ממנא דטלא קדישא.

תמו) פתח ^ב אידך ואמר ^ה " אשריך ארץ שמלכך בן ^ג חורין ושריך בעת יאכלו. ^ד וכתוב אי לך ארץ שמלכך ^ה נער ושריך בבקר יאכלו. הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין, ^ו האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא, דשלטא על כל אינון חיינ דלעילא. ^ז ובג"כ אקרי ארץ החיים, ^ח ועלה כתיב ^ב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה ^ט תמיד. וכתוב ^י ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. לא תחסר כל בה דייקא. וכל כך למה, משום דכתיב שמלכך בן חורין ^י דא קב"ה. כד"א ^י בני בכורי ישראל.

תמוז) בן חורין, מהו בן חורין, כד"א ^ה יובל הוא קדש תהיה לכם. וכתוב וקראתם דרור בארץ. דהא כל חירו מיובלא קא אתי, ^י בג"כ בן חורין.

דרך אמת

(ה) קי"ד ב' ותמוז קי"ד ב'.

מסורת הזהר

(א) אשריך ארץ שמלכך בן חורין (קהלת יוד)

ח"א קכד : ח"ב קעד : קעה. ח"ג עט : ג) ארץ

אשר ה' אלקיך : (דברים י"א) ח"א קו. קצט. רג : ח"ב קנז : רכו. ח"ג קלו : רמה : רצג : ת"ז תי. בהשמשות קמה. ג) ארץ אשר לא במסכנות : (דברים ח') ח"א קח : ח"ב מ : ת"ז תנ"צא. חס"ט ק. קא. ד) בני בכורי ישראל : (שמות ד') ח"א קכד : קנד : ריב. ריט. רכג : רלג : רסה : ח"ב מג : מה : עט. פד. פה : סז : קכ : קצו. רמה : ח"ג ער. קיא. קמט. קסה. קצא : רג. רלה. רעו : רצא. ת"ז תכ"ד סז : ח"א עה : ז"ח יתרו ליו סג שב. רות פ"ד סג שט. תק"ח ק"ו סד שמח. ה) יובל הוא קדש : (ויקרא כ"ה) ח"ב פה : קכא.

חלופי גרסאות א' ג"א מההוא. ב' ג"א ל"ג אידך. ג' ג"א חורין וג'. ד' ג"א ל"ג וכתוב. ה' ג"א נער וגו'. ו' ג"א הא. ז' ג"א ובנייך. ח' ג"א עליה. ט' ג"א ל"ג תמיר. י' ג"א ל"ג מן דא עד כד"א יובל. י"א ג"א בנייך.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

עליכם כתוב, זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וגו'. כל אחד מכם אחוז ונתקשר במלך הקדוש העליון. ואתם שרים ממונים בעלי מגן. מאותו ארץ שנקרא ארץ החיים, שה"ס הנוקבא המלכשת לאמא עלאה, ששריו אוכלים מן המן של הטל הקדוש.

תמוז) פתח אידך וכו' : פתח אחר ואמר. אשריך ארץ שמלכך בן חורין וגו'. וכתוב אי לך ארץ שמלכך נער וגו'. מקראות אלו קשים זה על זה. כי ארץ פירושו הנוקבא, וכאן אומר שמלכך בן חורין וכו' אומר שמלכך נער. ומשיב. ולא קשים. זה שכתוב אשריך ארץ וגו'. זהו ארץ שלמעלה, דהיינו הנוקבא שעלה למעלה והלבישה ביניה. השולטת על כל החיים שלמעלה, שבכינה. שמשום זה נקראת ארץ החיים. ועליה כתוב. ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד. וכתוב ארץ אשר לא

תמוז) בן חורין, מהו בן חורין וכו' : ושואל, מהו פירושו של בן חורין. ואומר כמש"א.

יובל היא קדש תהיה לכם. ויובל פירושו בינה וכתוב, וקראתם דרור בארץ, הרי שכל חירות באה מיובל, שהיא בינה, משום זה בעת שז"א יש י"ו המוחין דבינה נקרא, בן חורין. ומקשה, ואם תאמר, למה כתוב בן חורין ולא בן חרות.

הכי

(דפו"י דף צ"ה ע"ב)

ואי תימא בן חורין, ולא כתיב בן חירות. הכי הוא ודאי, בן חירות מיבעי ליה.

תמח) אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, ^א כד מתחברן ^ב יו"ד ^ג בה' כדין כתיב * ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ולא תימא ^ד כד מתחברן, אלא מתחברן ^ה ודאי. ובג"כ בן חורין כתיב, וע"ד אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו, בחדוותא בשלימו ברעוא.

תמט) אי לך ארץ שמלכך נער, ^ו האי ^ז ארץ דלתתא. דתניא כל שאר ארעי דשאר עמין ^ח עכו"ם ^ט אתיהיבו לרברבין תריסין דממנן עליהו, ועילא מכלהו ההוא דכתיב ביה, ^י נער הייתי גם זקנתי. ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו. וע"ד כתיב אי לך ארץ שמלכך נער. ווי לעלמא דמסטרא דא ינקא, וכד ישראל בגלותא, ינקין ^{יא} כמאן ^{יב} דיניק מרשותא אחרא.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) אחרי מות עית אי ופי שלח לך קע"ד אי וכלן (ב) נער הייתי גם זקנתי: (תהלים ל"ז): ח"א קמב. קכ"ג אי וקנינ ב"י.

קכ"א : קסב. קסט. קעט. ח"ב רלח. ח"ג רסז :

חלוסי גרסאות ^א אי לך ארץ שמלכך נער, ^ב נ"א בה"א. ^ג נ"א בה"א. ^ד נ"א כד מתחברן אלא כד מתחברן (אה"ל). ^ה נ"א הוי ור"א. ^ו נ"א ל"ג ארץ. ^ז נ"א ארצות. ^ח נ"א ל"ג עכו"ם. ^ט נ"א ע"י, ^י נ"א אתיהיבו. ^{יא} נ"א כמה. ^{יב} נ"א דינין. (ד"א).

מאמרים

הסולם

לברית מילה

כי או"א עלאין בעת שהם כוונג עם ישו"ת שהם משפיעים אז מוחין דהאר"ת חכמה אליהם, נבחנום אז גם או"א למוחין דחרות. אע"פ שהם לסי עצמם, אינם רק חסדים מכוסים והוא מטעם היותם כוללים למוחין דישו"ת. ועוד נוסף אליהם שהם משפיעים ממעלה למטה ע"כ הם נקראים חורין לשון זכר. וע"כ אומר הכתוב על ז"א אז, אשריך ארץ שמלכך בן חורין, ושריך בעת יאכלו, דהיינו בשמחה בשלמות וברצון.

הכי הוא ודאי וכו': ומשיב. כן הוא ודאי שהיה צריך לומר בן חירות. פירוש. המוחין דהאר"ת חכמה נקראים חירות, כי עלידי המוחין הללו מכניעים כל הקליפות והס"א. ומוחין הללו דחכמה מאירים רק ממטה למעלה. (כנ"ל דף ה' ד"ה חד) שהוא בחינת ו"ק דג"ר, ונבחן לאור נקבה, כי כל אור שאינו מאיר ממעלה למטה, אינו אור זכר. וע"כ מכונים המוחין חירות מלשון נקבה, ולא חורין שהוא לשון זכר. וי"ש הכי הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, כי אינם מושפעים ממעלה למטה.

תמט) אי לך ארץ שמלכך נער: היינו ארץ הו"ו שלמטה, היינו הנוקבא שבבריאה אשת מסטרו"ן (כנ"ל בראשית א' דף רכ"ט ד"ה ובג"ד ע"ש) כי למדנו, כל שאר ארצות של שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, ניתנו לשרים ממונים עליהם, ועליון על כולם הוא אותו שכחוב בו, נער הייתי גם זקנתי, ולמדנו שפסוק זה שרו של עולם אמרו, דהיינו מסטרו"ן, הנקרא נער, ועליו כתוב, אי לך ארץ שמלכך נער. ווי אל העולם שיונקים מצד זה, דהיינו מצד מסטרו"ן, וכאשר ישראל בגלות הם יונקים ממנו, כמי שיונק מרשות זר, כי ישראל צריכים לינק מן הקב"ה ולא ממנו.

תמח) אלא במתניתא סתימאה וכו': אלא למה כתוב בן חורין, במשנה סתומה שלנו למדנו, כאשר יור עם ה' מתחברים, אז כתוב נהר יוצא מעדן שהוא ז"א להשקות את הגן. ואל תאמר, כאשר מתחברים, אלא מתחברים ודאי ומשום זה כתוב בן חורין, פירוש, כי כאשר מתחברים, יורה שזווגם פסיק ולפעמים מתחברים. וכיון שהדובר הוא באו"א עלאין שזווגם לא פסיק, לא יתכן לומר כאשר מתחברים אלא מתחברים ודאי תמיד. ואז כשז"א מקבל מוחין אלו דאו"א עלאין, שהם מאירים ממעלה למטה הוא נקרא בן חורין.

(דסויי דף צ"ה ע"ב)

(תנ) ושריך בבקר יאכלו. א ולא בכולי יומא. בבקר, ולא בזמנא אחרא דיומא. דתניא בשעתא דחמה זורחת, ואתיין ב' וסגדין ליה לשמשא, רוגזא תלי בעלמא, בשעתא דמנחה רוגזא ד' תלייא בעלמא. מאן גרים האי, משום דמלכך נער, ההוא דאקרי נער.

(תנא) ואתון זכאי קשוט, קדישי עליונין, בני מלכא קדישא, לא ינקין מהאי סטרא, אלא מההוא אתר קדישא דלעילא, עדייכו כתיב * ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים ב' כלכם היום.

(תנב) ופתח רבי ז' ואמר, ב' אשירה נא לידדי שירת דודי לכרמו וגו' ועזקהו ויסקלהו וגו'. הני קראי אית לאסתכלא בהו, אמאי כתיב שירה, תוכחה מבעי ליה. לידדי, לדודי מבעי ליה. כמה דכתיב שירת דודי. כרם היה לידדי בקרן בן שמן. אסתכלנא בכל אורייתא, ולא אשכחנא אתרא דאקרי * קרן בן שמן.

(תנג) אלא הני קראי הא אוקמוה חברייא בכמה י' גוונין, וכלהו שפיר והכי הוא. אבל אשירה נא לידדי, דא יצחק, דהוה ידד, ואקרי ידד עד לא יפוק לעלמא.

(תנד) אמאי ידד. דתנינן רחימו י' סגי הוה ליה לקב"ה י' ביה, י' דלא אתעביד, עד דלא ס' אתגזר אברהם אבוה, ואקרי שלים, ואתוסף ליה ס' ה"א לאשלמותא. וכן לשרה האי ה"א י' אתיהיבת י' לה.

מסורת זוהר

(א) ואתם הדבקים בה': לעיל ביב דף ק"ו ציון א. ב) אשירה נא לידדי: (ישעיה ה') ח"א צו. ח"ג לד.

חלוסי גרסאות א' ניא מוסיף בבקר ולא. ב' ניא בכל. ג' ניא וסגדין. ד' ניא תלייא. ה' ניא כלכם וגו'. ו' ניא רבי אבא פתח. ז' ניא אלעזר. ח' ניא מוסיף ויסקלהו ויטעהו שורק. ט' ניא ל"ג קרן. י' ניא ל"ג בן. יא' ניא גוונין. יב' ניא סניא. יג' ניא מוסיף ביה ביצחק. יד' ניא ולא אתא עד דאתגזר. טו' ניא אתגזר. טז' ניא ה'. יז' ניא ה'. יח' ניא אתיהיבת, יט' ניא ליה.

מאמרים

הסולם

לכרמו וגו'. מקראות אלו יש להסתכל בהם. למה כתוב שירה, תוכחה היה צריך לכתוב כי דברי תוכחה הם לישראל. ועוד, כתוב לידדי לדודי היה צריך לכתוב כמו שכתוב שירת דודי לכרמו ועוד, כתוב, כרם היה לידדי, בקרן בן שמן. הסתכלתי בכל התורה, ולא מצאתי מקום, שהיה נקרא קרן בן שמן.

(תנג) אלא הני וכו': ומשיב. אלא מקראות אלו בארו אותם החברים באופנים שונים וכולם יפים, וכן הוא. אבל אשירה נא לידדי, זה יצחק, שהיה ידד ונקרא ידד מטרם שיצא לעולם. דהיינו שאנו אומרים עליו, אשר קדש ידד מבטן.

(תנד) אמאי ידד וכו': ושואל, למה נקרא יצחק ידד. ואומר, כי למדנו אהבה גדולה היה להקב"ה אל יצחק, שלא נעשה

(תנ) ושריך בבקר יאכלו: ולא בשאר שעות היום. כי בבוקר, משמע ולא בזמן אחר שביום. כי למדנו, בשעה שהחמה זורחת ובני העולם משתחווים אל השמש, הנה כעס תלוי אז בעולם. וכן בשעת המנחה תלוי כעס בעולם, שאז זמן הדין, (כגיל ב"א דף ק"ל ד"ה חנינא ע"ש) מי גרם זה, משום דמלכך נער, אותנ שנקרא נער, דהיינו מטטרון. כנ"ל.

(תנא) ואתון זכאי וכו': ואתם, צדיקי אמת קדושים עליונים בני המלך הקדוש, אינכם יונקים מאותו הצד של מטטרון, אלא מאותו מקום קדוש שלמעלה. דהיינו הנוקבא דז"א הנקראת ארץ החיים כנ"ל, עליכם כתוב, ואתם הדבקים בה' אליכם חיים כלכם היום.

(תנב) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר, אשירה נא לידדי שירת דודי (דסו"י דף צ"ה ע"ב ס) דף צ"ו ע"א

תנה) הכא אית לאסתכלא, ה' לשרה שפיר, אבל לאכרהם, אמאי ה' היא ולא ב' יוד, י' מבעי ליה, דהא הוא דכר הוה. אלא רוא עלאה י' הוא, סתים בגוון, אברהם סליק לעילא, ונטיל רוא י' מה"א עלאה, דאיהו עלמא דדכורא, ה' ה"א עלאה ו' וה"א תתאה, האי תליא י' בדכורא והאי י' בנוקבא ודאי. ס
 תנו) דכתיב * כה יהיה זרעך. ותנא זרעך, זרעך ממש, י' דהוה שארי למיעל בהאי קיים, ומאן דשארי י' למיעל, בהאי קיים עאל. ובגיני כך גיורא דאתגור גר צדק אקרי, בגין דלא אתא מגזעא קדישא דאתגורו, ועל דא מאן דעאל בהאי, שמיה י' כהאי.

מסורת הזהר

(א) כה יהיה זרעך: לעיל דף ק"י ציון א'.

חלופי גרסאות א' נ"א ה', ב' נ"א י', ג' נ"א הוה, ד' נ"א מהי, ה' נ"א ה', ו' נ"א ה', ז' נ"א נוקבא (ריז). ח' נ"א נוקבא (אהיל), ט' נ"א מוסיף, ובג"כ אברהם סליק בהיא דלעילא (דעילא) ושרה נחתא (נחתא) בהיא דלתתא. י' נ"א חו דכתיב, יא' נ"א דהוא, יב' נ"א ליג למיעל, יג' נ"א כהאי.

מאמרים	הסולם	לברית מילה
<p>נעשה, עד שנמול אברהם אבינו, ונקרא תמים, כי אז נאמר לו, והיה תמים, ונתוסף ה' לשמו להשלמה, וכן לשרה ניתן ה' זו, שהוא נקרא אברהם, והיא שרה.</p>	<p>תנה) הכא אית וכו': כאן יש להסתכל. ה' שניתנה לשרה, נכון הוא, אבל לאברהם, למה ניתנה לו ה' ולא י', ה' צריך להתוסף בשמו, כי הוא זכר, ובחינת י' שייכת לזכר, ובחינת ה' שייכת לנקבה, ומשיב אלא סוד עליון הוא סתום גוון, אברהם עלה למעלה ילקח סוד מה"א עליונה, בינה שהיא עולם זכר, כי היא עליונה וה"א תחתונה, שבשם הייה, זו תלויה בזכר, דהיינו ה' ראשונה, וזו תלויה בנקבה, דהיינו ה' אחרונה, וה' שלקח אברהם, היא ה' ראשונה שהיא זכר דהיינו בינה.</p>	<p>שנקראים עלמא, וא"כ קשה, הרי מציאות קו השמאל אינו בערמא, שהוא זו"ן, אלא בבינה. לפיכך אומר, שיצחק נמשך מבינה עד לא יפוק לעלמא, מטרם שבא לזו"ן, כלומר, שאע"פ שיוצא מזו"ן, מ"מ אין לידתו אלא מבחינת בינה, ששם מציאות קו השמאל, אלא שיוצא דרך זו"ן בבחינת העברה, כי להיות הנשמות מדרגה תחתונה מזו"ן, הן מחויבות לעבור דרך זו"ן, אע"פ ששורשם מבינה.</p>
<p>פנימיות הדברים. נודע שאברהם יצחק ויעקב, ה"ס ג' קוין הנמשכים מג' הנקודות, חולם שורק וחירק, (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה ויהו) וזו"ן ה"ס קו אמצעי, שה"ס נקודת החירק, ובכ' הקוין ימין ושמאל שה"ס חולם שורק, אין לזו"ן בהם כלום, כי ה"ס מ"י אלה"ה שבשם אלקים שבבינה, אלא מתוך דתלת נפקי מחה, שג' קוין דבינה יצאו ע"י מסך דחירק של זו"ן, על כן, חד בתלת קיימא, זכו זו"ן גם הם בכ' הקוין ימין ושמאל דבינה שעם קו אמצעי שבהם עצמם הם ג' קוין, כי כל השיעור שהתחתון גורם, שיאיר בהעליון זוכה בו גם הוא, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלה) וז"ש, ואקרי ידיד עד לא יפוק בעלמא, (באות תנ"ג) כי ידיד, ה"ס קו שמאל, ששם אהבת דודים, וכל הנשמות נמשכות מזו"ן (דסו"י דף צ"ו ע"א)</p>	<p>וזה ששואל אמאי ידיד (באות תנ"ד) כלומר, כיון שיוצא מזו"ן, ונולד מאברהם, איך אפשר שיצחק יהיה נמשך מקו שמאל שנקרא ידיד, אחר שהוא תולדה מזו"ן ומאברהם, שכבר הם מבחינת מסך דחירק, שהוא קו אמצעי, וזהו שמשיב, רחמי סני וכו', ואתוסף ליה ה' לאשלמיתא וכן לשרה וכו', אברהם סליק לעילא ונטיל רוא מה"א עלאה וכו'. כי סוד ה' שנתוסף לו על שמו, הוא בינה, ויורה, שאברהם עלה למעלה אל הבינה ולקח סוד הבינה עצמה, ושם בעודו בבינה הוליד את יצחק, כי הוא הלביש שם את קו ימין דבינה, שה"ס חולם, והוליד את יצחק בסוד קו שמאל דבינה, שה"ס שורק, וע"כ יצא יצחק בבחינת ידיד, שהוא קו שמאל דבינה, שלמעלה מזו"ן, ואיך נעשה זה, מבאר בסמוך באות תנ"ו.</p>	<p>וזה ששואל אמאי ידיד (באות תנ"ד) כלומר, כיון שיוצא מזו"ן, ונולד מאברהם, איך אפשר שיצחק יהיה נמשך מקו שמאל שנקרא ידיד, אחר שהוא תולדה מזו"ן ומאברהם, שכבר הם מבחינת מסך דחירק, שהוא קו אמצעי, וזהו שמשיב, רחמי סני וכו', ואתוסף ליה ה' לאשלמיתא וכן לשרה וכו', אברהם סליק לעילא ונטיל רוא מה"א עלאה וכו'. כי סוד ה' שנתוסף לו על שמו, הוא בינה, ויורה, שאברהם עלה למעלה אל הבינה ולקח סוד הבינה עצמה, ושם בעודו בבינה הוליד את יצחק, כי הוא הלביש שם את קו ימין דבינה, שה"ס חולם, והוליד את יצחק בסוד קו שמאל דבינה, שה"ס שורק, וע"כ יצא יצחק בבחינת ידיד, שהוא קו שמאל דבינה, שלמעלה מזו"ן, ואיך נעשה זה, מבאר בסמוך באות תנ"ו.</p>
<p>תנו) דכתיב כה יהיה זרעך: ולמדנו זרעך, זרעך ממש, כלומר, כה, שהיא המלכות, והיה זרע ממש שלו, כי היה מתחיל להכנס בברית הזוה, וכל המתחיל להכנס, נכנס בברית הזוה, שהיא המלכות, הנקראת כה, ומשום זה גם שנמול נקרא גר צדק, שהוא משום, שאינו בא מגזע קדוש שנמולו</p>	<p>תנו) דכתיב כה יהיה זרעך: ולמדנו זרעך, זרעך ממש, כלומר, כה, שהיא המלכות, והיה זרע ממש שלו, כי היה מתחיל להכנס בברית הזוה, וכל המתחיל להכנס, נכנס בברית הזוה, שהיא המלכות, הנקראת כה, ומשום זה גם שנמול נקרא גר צדק, שהוא משום, שאינו בא מגזע קדוש שנמולו</p>	<p>תנו) דכתיב כה יהיה זרעך: ולמדנו זרעך, זרעך ממש, כלומר, כה, שהיא המלכות, והיה זרע ממש שלו, כי היה מתחיל להכנס בברית הזוה, וכל המתחיל להכנס, נכנס בברית הזוה, שהיא המלכות, הנקראת כה, ומשום זה גם שנמול נקרא גר צדק, שהוא משום, שאינו בא מגזע קדוש שנמולו</p>

תנוז (ב) אברהם, בג"כ כתיב י ביה כה יהיה זרעך, זרעך ממשי, ואתמסר ליה ד ה"א. י אתחברו תרין ההי"ן כחדא, ואולידו לעילא, ומאי דנפק מנייהו, הוא ו יו"ד, בגיני כך, ו יו"ד את רישא דיצחק, דכר. מכאן (ג) שארי דכורא לאתפשטא, וע"ד כתיב א כי ביצחק יקרא לך זרע. ביצחק, ולא בכך. יצחק אוליד לעילא, דכתיב ב תתן אמת לעקב. יעקב אשלים כלא. תנח (ו) ואי תימא, ו וכי אברהם ט בהאי אתאחיד, ולא יתיר, והא כתיב חסד לאברהם. אלא חולקא דיליה כך הוא, בגין דעביד חסד עם בני עלמא, אבל לאולדא, הכא אחיד, ומהכא י שארי. וע"ד לא אתגזר אברהם, אלא בן תשעים ותשע י"א שנה. ורזא דמלאה הא אתיידע, ואוקימנא, במתניתא דילן.

דרך אמת

(א) כי ביצחק יקרא לך זרע: (בראשית כ"א)

ח"א קיח: קכ. ח"ג רטז: ב) תתן אמת לעקב:

(מיכה ז) ח"א קלט. ריג: רסד. ח"ב נז. פט: צ. ח"ג יב: עג: קלא: קסג: רצז. שב. ת"ז ד:

חלופי גרסאות א) נ"א ואברהם. ב) נ"א ליג ביה. ג) נ"א ואחמסרי (ד"א). ד) נ"א ה'. ונ"א מוסיף היא לשרה. ונ"א מוסיף (לשרה) ואי לאו דאתמסר היא לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה דהאי כה אולידת לתתא בתר דאתמסרת ה' לשרה. ה) נ"א ואתחברו. ו) נ"א י. ז) נ"א י. ח) נ"א ליג וכי. ט) נ"א כמא י) נ"א שארי. יא) נ"א ליג שנה.

לבריה מילה

הסולם

מאמרים

הזכר להתפשט. זכר, פירושו מוחין דג"ר. שמתפשט ע"י יציאת ה' מאויר. ועל דא כתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כך. ועל כן כתיב ביצחק יקרא לך זרע. דהיינו דוקא ביצחק שה"ס קו שמאל ואתוון אל"ה שחזרו אל הבינה, וכן י שיצאה מאויר והבינה חזרה להיות אור ג"ר. אבל לא בכך, כי באברהם עצמו לבדו אין שלמות. שה"ס מ"י דאלקים שנתמעט מחמת עלית ה"ת לה' ראשונה, ונעשה לבחינת ו"ק כנ"ל. אלא בעת לידת קו שמאל שהוא יצחק חזר גם אברהם לבחינת ג"ר. וזהו שמדייק הכתוב ביצחק דוקא יקרא לך זרע, ותשיג על ידו השלמות, ולא בכך. כי בכך עצמך אין ג"ר בלי יצחק.

יצחק אוליד לעילא וכו'. יצחק הוליד למעלה שכתוב, תתן אמת לעקב. יעקב השלים הכל. פירוש. אע"פ שיעקב הוא בחינת קו אמצעי דהיינו ז"א, ולפי"ז הוא היה צריך להולד למעלה במקום בינה, כמו יצחק. אמנם לפי שיעקב השלים הכל, כי לולא קו אמצעי, לא היו ב' הקוין שבבינה יכולים להאיר. (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תליתא) לפיכך הוליד יצחק את יעקב למעלה במקום בינה. ויעקב נעשה שם דעת המכריע בין חכמה ובינה שהם אברהם יצחק.

תנח (ו) ואי תימא וכו': ואם תאמר, וכי אברהם נתאחד בזה, דהיינו שכלל בבחינת קו שמאל דיצחק, ולא יותר, והרי כתוב, חסד לאברהם

שנמולו, והוא המחיל להכנס בברית, וכל מחיל נכנס במלכות, ועל כן מי שנכנס בזו דהיינו במלכות הנקראת צדק, שמו כזו, נקרא שמו גר צדק.

תנוז אברהם, בנין כך וכו': אברהם, משום זה כתוב בו, כה יהיה זרעך, שפירושו, זרעך ממש. כי כה, שהיא ה' תתאה, דהיינו המלכות, תהיה לך זרע ממש. ומבאר איך נעשה לו המלכות לזרע, ואומר, אתחברו תרין ההי"ן כחדא, ב' ההי"ן, שהן בינה ומלכות, נתחברו יחד, כלומר לאחד שאברהם עלה לה' ראשונה כנ"ל עלתה אליו ה' תחתיה שהיא מלכות ונתחברו שתיהן יחדיו, ואז ואולידו לעילא והולידו למעלה בבינה, ב' קוין מ"י אל"ה. כי תחלה על ידי עלית המלכות לבינה, נפלו אתוון אל"ה דבינה, ונשארה בב' אותיות מ"י דאלקים. שזה נבחן לכניסת י' באור הבינה ונעשה אור לאויר. וה"ס נקודת החולם, ואח"כ ירדה המלכות מהבינה למקומה וחזרו אתוון אל"ה להבינה ונעשו קו שמאל, שהוא ס"ד נקודת השורק, (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) ומאי דנפק מנייהו, ומה שיוצא מהם, בעת לידת קו שמאל, הוא יו"ד, דהיינו ה' שיוצאת מאויר הבינה וחזרה הבינה להיות אור ג"ר. (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) בניני כך י' אות רישא דיצחק, דכר. משום זה אות ראשונה של השם יצחק הוא י' שהוא בחינת זכר, כי מכאן שרי דכורא ב' לאתפשטא, כי מסוד ה"י מתחיל (דפ"י דף צ"ו ע"א)

תנט) ובג"כ יצחק, דינא קשיא, נפק לאחדא ^ה לחולקיה ^ו ולאולדא ^ז וחסד אקרי. וע"ד יעקב אשלים כ"א, מהאי סטרא, ומהאי סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק ^ז לחולקיהון לעילא, הוא שלימותא. מסטרא ^ה דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא. וע"ד כתיב ^ו " ישראל אשר בך אתפאר. ביה ^ז אתאחידו גוונין ^ח מעילא ומתתא.

תס) וע"ד כתיב הכא שירה, דכתיב ^ב אשירה נא לידידי. שירה ודאי, ^ס דהא אקרי לאולדא, דכר, דהא אקרי ^י ידיד, עד לא ^י יפוק לעלמא. תסא) ואית דאמרי, ^י אשירה נא לידידי דא אברהם, כד"א ^ז מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא, אבל ^י מה דאמינא, דדא יצחק הכי הוא.

פסורת הזהר

א) ישראל אשר בך אתפאר: לעיל ב"ב דף פ"ח ציון ב'. ב) אשירה נא לידידי: לעיל דף קמ"ו ציון ב'. ג) מה לידידי בביתי: ירמיה י"א.

חלופי גרסאות ^א נא לאו ולא דא. ^ב נא חסד. ^ד נ"א לחולקיהון. ^ס נא דאתיהיב. ^ז נא ליג ישראל. ^ז נ"א אהאחורו. ^ח נ"א מעילא. ^ט נא דהא הוא עיקרא (אה"ל). ^י נא ליג ידיד. ^י נא סוק (רי"א). ^י נא מוסיף דא [רי"א] אשירה. ^י נא מוסיף על מה.

מאמרים הסולם לכרית מילה

לאברהם, הרי שנאחו בימין. ומשיב אלא חלק שלו כך הוא. דהיינו חסד, משום שעשה חסד עם בני העולם. אבל להוליד נאחו כאן דהיינו שנכלל בקו שמאל, ומכאן מתחיל כי אין הולדה אלא מבחינת הארת חכמה, שהוא מושג על ידי התכילות ימין בשמאל. שז"ס ביצחק יקרא לך זרע, ולא בך. (כנ"ל בסמוך בר"ה אברהם.) ועל כן לא נמול אברהם אלא בן צ"ט שנים, וסוד הדבר נודע, ונתבאר במשנה שלנו, והסוד הוא כי מאה שנה ה"ס עשר ספירות שבכל אחת עשר, ובהכלים דע"ס. העלונים נגדלים תחילה, דהיינו שמתחיל בכתר ומסיים במלכות. ונמצא שנת המאה שה"ס מלכות דמלכות, שתקונה קשה מאד, וע"כ נמול אברהם בשנת הצ"ט, כדי שיוכל לתקן את שנת המאה.

כלומר מצד, שנשלם החכמה שבשמאל, על ידי התלבשות בחסדים שבימין, שאז החכמה מאירה ממטה למעלה, ונעשה ראוי להוליד כנ"ל. שכל זה נשלם ע"י יעקב, הריהו שלימות ב' של יעקב. הרי שיעקב השלים מהאי סטרא ומהאי סטרא, מצד הימין ומצד השמאל. כמבואר. ועל כן כתוב, ישראל אשר בך אתפאר. כי בו בישראל נשלמו הגוונים, דהיינו האורות, מלמעלה ומלמטה.

תס) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב כאן שירה, שכתוב אשירה נא לידידי, ולא תוכחה, כנ"ל (באות תנ"כ) הוא שירה ודאי, כי נקרא להוליד זכר. כלומר, בשביל שהזכיר לידידי, יורה על הולדת זכר, שהוא יצחק, שהוא מוחין דקו שמאל מבינה, שהוא עלמא דרכורא, (כנ"ל באות הג"ה) דהא אקרי ידיד, עד לא יפוק לעלמא. כי יצחק נקרא ידיד, מטרים שיוצא דרך זו"ן הנקראים עולם, דהיינו בעודו בחינת קו שמאל מבינה (כנ"ל באות תנ"כ) וע"כ הוא דכר כמו בינה, ולפיכך כתיב כאן אשירה כי בדכר שהוא ג"ר, נהג שירה.

תנט) ובגין כך יצחק וכו': ומשום זה יצחק שהוא דין קשה, שהוא קו שמאל שנסתם מחמת חסרון הלוש של חסדים (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תנינא) יצא להשלים את חלקו ולהוליד את קו האמצעי שהוא יעקב, ונקרא חסד, דהיינו שהמשיך קומת חסדים על מסך וחיריק, שה"ס קו אמצעי הנקרא יעקב, שהרבה החסדים, ואז נכללו ימין ושמאל זכ"ה כנודע. ועל כן יעקב השלים הכל מצד הימין ומצד השמאל: מצד שנכללו אברהם ויצחק בחלקיהם למעלה ע"י יעקב שהוא קו אמצעי, כבוה נשלמו החסדים שבימין הוא שלימות אחד של יעקב. ומצד שניתן להם להוליד ממטה למעלה הוא שלמות ב' ליעקב.

תסא) ואית דאמרי וכו': ויש אומרים, אשר אשירה נא לידידי, זה אברהם. כמו שאתה אומר, מה לידידי בביתי, שהוא אברהם, כן ידיו שבכאן הוא אברהם. ואברהם ירש ירושה של נחלת שדה זו, ש"י המלכות, המכונה כאן כרם, שאומר עליה שירת דודי לכרמו אבל

(דמו"י דף צ"ו ע"א)

תסב) שירת דודי ^ב לכרמו. דא קב"ה, דאקרי דודי. דכתיב ^ג "דודי צח ואדום, ידידי אחיד בדודי, דכר. ומניה ^ג אתנטע כרם, דכתיב, כרם היה לידדי.

תסג) בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אל"א, ^ד במה ^ה נפיק האי כרם, ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן. דכתיב ^ב בקרן היובל. בקרן היובל ^ו שארי. והאי קרן אתאחיד בהווא דכר, דאקרי בן שמן.

תסד) מהו בן שמן. כד"א בן חורין. ותרואייהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו, ^ה לאדלקא ^ז בוצינין, ובג"כ בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק ^ח בוצינין, עד דנטייל ליה, וכניש ליה, האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כך, לית ^ט משיחותא דמלכותא, אל"א בקרן, וע"ד אתמשך מלכותא דדוד, דאתמשח בקרן, ואתאחיד ביה.

תסה) ^י ויעזקהו, כהאי ^כ עזקא דאסתחר לכ"כ סטריין. * ויסקלהו, דאעדי

מסורת הזהר

א) דודי צח ואדום: (שה"ש ה') ח"א קלט: ז"ח חולדות כ"ו טג שיה. ב) בקרן היובל: (יהושע ו'). ח"ב קעט. ח"ג כד:

חלופי גרסאות א) נ"א ז"ג לכרמו. ב) נ"א מוסיף זה דודי. ג) נ"א אתפשט. ד) נ"א כמה. ה) נ"א דנפיק. ו) נ"א שריא. ז) נ"א בוסינין. ח) נ"א משיכותא. ט) נ"א מוסיף ויעזקהו ויסקלהו. י) ויעזקהו.

דרך אמת

א) להדליק כרם טהול כהעורכות מדכונה הקדושה שיאירו השפעה למטה. ב) כטבעת זו שמסוכנת מכל 75.

לברית מילה

תסד) מהו בן שמן וכ"ו: ושואל, מה פירושו של בן שמן. ואומר שהוא כמו שאתה אומר בן חורין. שפירושו בינה. ושניהם, בן שמן ויובל דבר אחד הוא. דהיינו בינה, ונקרא שמן כי משם. מכינה, נמשך שמן וגדלות להדליק הנרות, עד שקרן הזה, שהיא מלכות, לוקחת ומאספת איתם. וזה נקרא גם כן, קרן היובל. ומשום זה, נמשכה מלכות בית דוד משום שנמשח בקרן, ונתאחד בו. (כמ"ש במסכת מגילה יד. ע"ש.)

תסה) ויעזקהו, כהאי עזקא וכ"ו: ועתה מכאר הכתוב, איך יצא ונולד הכרם מקרן בן שמן, דהיינו על ידי עליתה אל הבינה. ואומר ויעזקהו פירושו, שצמצם והגדיר אותו סביב סביב, כמו טבעת המקפת מכל הצדדים. ודורש, ויעזקהו, מלשון עזקא, שפירושו טבעת. פירוש הכתוב הולך ומביא תקונה של הכרם מקטנותה עד גדלותה שנעשה מפאת עליתה אל הבינה. והנה בתחילה, כשעלתה המלכות אל הבינה, נבהן, ש' נכנסה באור הבינה ונעשה אור. ונתמעטה הבינה לויק, כי אז נפלו ממנה ג' אחוון אליה לזו"ן, והיא נשארה כאתוון מ"י. ואז גם זו"ן נתמעטו לויק, (כנ"ל ב"א דף מ"ג ד"ה יהי) ועל מצב הזה אומר הכתוב, ויעזקהו, שהקיפו מכל צד. דהיינו שצמצם אותה לויק

מאמרים

אבל, אומר ר' אבא, מה שאמרתי שהוא יצחק כן הוא. דאחסנת חולקא, פירושו, נחלת שדה, כי, ובשדי יתומים, מתרגמינן ובחלקא דיתמי. (משלי כ"ג י').

תסב) שירת דודי לכרמו: דודי, זה הקב"ה שנקרא דודי, שכתוב, דודי צח ואדום. כשידידי נאחו בדודי, הוא דכר. פירוש דודי הוא ז"א, והוא נאחו בידדי שהוא קו שמאל דבינה, בעת שז"א משמש שם לקו אמצעי, ואז יש לז"א מוחין הללו דבינה שהוא דכר, ואז ומניה אתנטע כרם, וממנו, בהארע השמאל דבינה, נטע כרם, שהיא המלכות ונוקבא דז"א, שכתוב, כרם היה לידדי. כי היא נבנית משמאל דבינה.

תסג) בקרן בן שמן: ושואל, מהו בקרן בן שמן. ואומר, אל"א ללמדינו במה יצא ונולד כרם הזה ובמה נטע, חוזר ואומר בקרן. מהו קרן. הוא שכתוב, בקרן היובל, שפירושו מלכות ממותקת בבינה. כי קרן היא מלכות, ויובל היא בינה. וקרן הזה שבכאן, נתאחד בדכר הזה הנקרא בן שמן, שהיא גם כן בינה. ומשמיענו הכתוב בזה, שכל יציאתו ונטיעתו של הכרם, שהיא מלכות, נעשה בסבת עליתה אל הבינה. שהיא דכר, כמו שמפרש לפנינו בסדר הכתובים ויעזקהו ויסקלהו. (דפו"י דף צ"ו ע"א * דף צ"ו ע"ב)

מנייה ומחולקיה, כל אינון רברבין, כל אינון (ב) תריסין, כל אינון (ג) כתרין תתאין, והוא נסיב ליה להאי ח כרם לחולקיה, דכתיב " כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

תסו) ויטעו שורק כד"א ב ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. כל"ה ב כתיב ב בה"א. מכאן ד שארי אברהם לאולדא לעילא, ומהאי נפק זרע אמת. כלה זרע אמת, ודאי ב היינו דכתיב, כה יהיה זרעך, וכלא חד מלה. זכאה חולקהון דישראל, ו דירתו ירותא קדישא דא.

תסז) סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו. מהו מגדל. כד"א, ב מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק, ונשגב, בו ירוץ ב צדיק ודאי.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) כי חלק ה' עמו: לעיל ב"א דף קכ"ד ציון ד'. (ב) ואנכי נטעתך שורק: (ירמיה ב') ח"א קי. רלח: רלט: ח"ב פט: ח"ג יד: עג: קפט: רז: רצח: ת"ז תי"ט לט: ת"ע קכט: ז"ח בראשית יא. טא שמט. תק"ח צ"ד טכ. שב. צ"ח טג סטו. (ג) מגדל עז שם ה': לעיל ב"א דף שמי"ה ציון א'.

חלופי גרסאות א גיא קרן. ב גיא ליג כתיב. ג ג"א בה. ד ג"א שרי. ה גיא והיינו. ו גיא דידהון ז גיא מוסיף ונשגב ונשגב והוא מגדל (כד) בו ירוץ צדיק ודאי (רמיק ואה"ל). ט גיא מוסיף צדיק ונשגב ודאי. ונ"א צדיק ודאי ונשגב ודאי.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

הללו אל המלכות. ואז אומר הכתוב. כל ה' זרע אמת. כי אור החכמה שמאירה הבינה אל הכרם. נקרא אמת. וז"ש מכאן שארי אברהם לאולדא לעילא. ממצב הזה. דהיינו אור השורק, התחיל אברהם להוליד למעלה את יצחק, (כנ"ל באות תנ"ז) כי הוא בחינת שורק הזה כנ"ל. וז"ש ומהאי נפק זרע אמת כל"ה זרע אמת ודאי, כי הארת החכמה נקרא אמת כנ"ל. וז"ש היינו דכתיב כ"ה יהיה זרעך, זה שכתוב כ"ה יהיה זרעך, כי קו שמאל הזה בעת שמאיר במלכות נקראת המלכות כ"ה, (כנ"ל דף קמ"ח ד"ה אברהם) וכלא חד מלה, והכל דבר אחד הוא, דהיינו, שורק, זרע אמת, לידת יצחק, כה יהיה זרעך, הם כולם דבר אחד, שהוא הארת קו שמאל מהבינה, כמבואר. זכאה חולקהון וכו', אשרי חלקם של ישראל שיורשים ירושה גדולה הזו, כי מוחין אלו נקראים ירושה, להיותם מלמעלה מזוין, וזוין מקבלם מאו"א בדרך ירושה. וכן ישראל, בדומה לבן היורש את אביו, שזכה בו אע"פ שאינו מעשה ידיו, כן זוכה זוין במוחין דבינה, אע"פ שמצד עצמו אין לו בהם כלום. וכן ישראל מזוין.

תסז) סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו: ושואל מהו מגדל. ואומר, כמ"א. מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, בו ירוץ צדיק ודאי

לו"ק, מחמת ה' שנכנסה לאור הבינה ונעשה אור. שפירושו קומת רוח, שהוא ו"ק. ויסקלהו, דאעדי וכו': ויסקלהו, פירושו שחסיר מהכרם ומחלקו, כל אלו הגדולים וכל אלו השרים וכל הכתרים התחתונים. פירוש, ע"י עלית המלכות לבינה, שנתמעטה אז לו"ק בלי ראש, הסיר המאציל מן המלכות כל כחות הגדולים של הס"א שהיו דבוקים במלכות. כי אחר שנתמעטה לו"ק אין להם מה לינק ממנה. והוא נסיב ליה להאי כרם לחולקיה, ואז הוא, דהיינו הבינה, לקח את הכרם לחלקו, דהיינו שנתדבקה בהבינה ונעשתה לחלק מן הבינה. שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. כי לפי שהמלכות נעשתה לחלק מן הבינה, נעשו גם ישראל לחלק מן הבינה. להיותם דבוקים בה.

תסו) ויטעו שורק, כד"א וכו': הוא כמו שאתה אומר. ואנכי נטעתך שורק, כלה זרע אמת כל"ה כתיב בה' והוא כמו שהיה כתוב כל ה' שהיא המלכות, זרע אמת, פירוש, כי ויטעו שורק, היינו על ידי שהבינה חורה והורידה ה' מאויר והחזירה אליה אתוון אל"ה, שאז יצא קו שמאל הנקרא שורק, (כנ"ל דף קמ"ח ד"ה אברהם) שה"ס אור החכמה בלי חסרים כמ"ש שם. והשפיעה הבינה מוחין (ונו"י דף צ"ו ע"ב)

תסח) וגם יקב חצב בו. דא תרעא דצדק, כד"א * פתחו לי שערי צדק. מאי משמע. דכל בר ישראל דאתגור, א עייל ב בתרווייהו (ה) וזכי לתרווייהו. תסט) ומאן ב דקריב בריה, לקרבנא דא, עייל ליה בשמא קדישא, ועל את דא, מתקיימין שמיא וארעא. דכתיב ב אם לא בריתי יומם ולילה חקות ד שמים וארץ לא שמתי. והאי י מאריה דהלולא דא, זכה לכלא, י למחזי ז קביה ח אנפין באנפין בהאי יומא.

תע) זכאה חולקנא, דזכינא להאי יומא, וזכאה ט חולקך עמנא, והאי ברא דאתייליד לך קרינא עליה ז כל הנקרא י בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו. וכתיב י וכל בניך למודי יא ה' וגו'. (ב) אוזופה יב לרבי אבא חלת יג מילין. תעא) אמרו ליה האי י מאריה דהלולא אושפיזן זכה טו לכולי האי, טו בגין דקיים קיומא דמצוה. אמר מאי היא. אמר ההוא גברא, דביתאי, אתת אחי י הוות, ומית בלא בנין, ונסיבנא לה, ודא הוא ברא קדמאה דהוה לי ימ מנה, וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטר. אי"ל מכאן ולהלאה יט קרי ליה אידי, והיינו אידי בר יעקב. בריך לון ר' אבא ואזיל לארחה.

דרך אמת

(א) מילה ככ"י ופריעה כדוק אמור ל"א ב'.
(ב) היו עושין לו לויכה.

מסורת הזהר

(א) פתחו לי שערי צדק. לעיל ב"א דף של"ט
ציון ג'. (ב) אם לא בריתי יומם ולילה: לעיל
פרשה נח דף א' ציון ג'. (ג) כל הנקרא בשמי:

(ישעיה מ"ג) ח"א רכ. רנא: ח"ב מב. ח"ג רכה. קר. ת"ז ו: ח"כ סר. ז"ח בראשית ח' טב שמו. י"ז טג שיח. תק"ח קכ"ב טב שכה (ד) וכל בניך למודי ה': לעיל פ' נח דף ל"ט ציון ג'.

חלופי גרסאות א' נ"א עאל. ב' נ"א באחרייהו. ג' נ"א דיקרב. ד' נ"א שמים וגו'. ט' נ"א מריה. ו' נ"א למחמי. ז' נ"א למחמי. ח' נ"א לקב"ה. ט' נ"א אפין באפין. י' נ"א חולקה. י"א נ"א ולכבודי בראתיו יצרתיו וגו'. י"ב נ"א מוסף ה' ורב שלום בניך ול"ג וגו'. י"ג נ"א לרב. י"ד נ"א מילין. י"ה נ"א מריה. טו נ"א לכלי. טז נ"א ובגין. יז נ"א הות. יח נ"א מינה. יט נ"א קריה.

מאמרים

ודאי. פירוש. כי מבחינת הארת השורק אין המלכות יכולה להתקיים. להיותה חכמה בלי חסדים. ובגין המגדל פירושו התלבשות החכמה בחסדים, שאז ירוץ צדיק ונשגב. ולא מקודם לכן.

תסח) וגם יקב חצב בו: זהו שער צדק כמש"א, פתחו לי שערי צדק. שו"ס המסך דחירק שעליו נמשך קומת החסדים וקו אמצעי. שולוא זה לא היה החכמה מאירה. ומשום זה יש בחסדים הללו גם התכללות החכמה. מאי משמע, ושואל. מהו המשמעות של הכתוב פתחו לי שערי צדק. ואומר, שכל אחד מישראל שנמול נכנס בשניהם, וזוכה בכניהם. דהיינו במגדל ויקב. שמגדל פירושו התכללות חכמה בחסדים. ויקב פירושו התכללות חסדים בחכמה. לכן בקש דוד פתחו לי שערי צדק, לזכות בשניהם.

(רמזי דף צ"ו ע"ב)

הסולם

לברית מילה

תסט) ומאן דקריב בריה וכו': ומי שהקריב את בנו לקרבן הזה. של ברית מילה הוא מכניסו בשם הקדוש. ועל אות הזה מתקיימים שמים וארץ. שכחוב אם לא בריתי וגו'. ובעל שמחה הזה זכה לכל, וזכה לראות את הקב"ה פנים בפנים ביום הזה.

תע) זכאה חולקנא וכו': אשרי חלקנו שזכינו ליום הזה. ואשרי חלקך עמנו. ובן הזה הנולד לך טורא אני עליו כל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו. וכתוב וכל בניך למודי ה'. וליוה את ר' אבא שלשה מילים.

תעא) אמרו ליה האי: אמרו לו, לר' אבא, בעל השמחה הזה, בעל המלון שלך, זכה לכל זהו משום שעשה עשיה של מצוה. אמר, מה הוא המצוה. אמר אותו האיש, בעל המלון אשתי, אשת אחי היתה, שמת בלא בנים, ונשאתי אותה, וזה הוא בן הראשון

שהיה

תעב) כד אתא סדר מלין קמיה דר' אלעזר, ודחיל למימר דר' שמעון. יומא חד ה' הוה קמיה דר"ש, וא"ר שמעון, מאי דכתיב, * ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלקים לאמר, אני הנה בריתי אתך. משמע דעד כ' דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי, ומלי' עמיה, בתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל. אני הנה בריתי אתך, דאשכח גרמיה גזיר.

תעג) א"ל ר' אבא, אי ניחא קמיה דמר, דלימא קמיה, מאינן מלי מעלייתא כ' דשמענא בהאי, א"ל אימא. א"ל דחילנא דלא ד' יתענשו על ידי. א"ל ח"ו כ' משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה. סח ליה עובדא, וסדר קמיה כל אינון מלין.

תעד) א"ל וכי כל הני מלי מעלייתא הוו טמירין גבך, ולא אמרת להו. גזרנא עלך ה' דכל תלתין ה' יומין אלין תלעי ותנשי. ולא כתיב כ' אל תמנע טוב ו' מבעליו בהיות לא ידך לעשות. וכך הוה. אמר, גזרנא, ה' דבאורייתא, דא כ' יגרון כ' לבבל ביני חברייא.

תעה) חלש דעתיה דרבי אבא, יומא חד חמא ליה רבי שמעון, א"ל טופסרא דלכך באנפך שכוח, א"ל ד' לא על דידי הוא, אלא על ד' דידהו.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה' שגזר עליו שיטריח לי יום כלמוד ההוא לשכח כדו שלא יגלו לאחרים וכן היה. כ' שיחגלו הדברים לבבל בין החכמים כולם והיה רבי אבה מלמד על זה. ג' דפוס וזיור שכלך בפניך שכוח ומלוי ר"ל ניכר בפניך הזועפים וירוקים שיש בלך חזו דלנה ועזר בשביל זה והשיב לו, ד' לא שאני מלמד על עמי אלא בשביל החכמים שחל יתענשו ע"י למוד זה כשיחגלו ביניהם.

חלוסי גרסאות ה' ג"א מוסיף הוה קאים. כ' ג"א לא. ג' ג"א דשמעית. ד' ג"א יתענשו. ה' ג"א יומן. ו' ג"א מבעליו וגו'. ז' ג"א מוסיף אמר ליה. ונ"א אמר הו (אה"ל). ח' ג"א דאורייתא. ונ"א דבדאורייתא. ט' ג"א לבבל ויגרון בכל בני חברייא. ונ"א בבבל. ונ"א מוסיף ויגרון בבבל ביני חבריא (אה"ל). י' ג"א דידהו.

מאמרים

הסולם

לברית פילה

שהיה לי מסנה, וקראתי שמו על שם אחי שנפטר. אמר לו, מכאן והלאה תקרא אותו אירי. והוא, אידי בן יעקב. ברך אותם ר' אבא והלך לדרכו.

תעב) כד אתא וכו': כשכא למקומו, סידר הדברים לפני ר' אלעזר. והיה מתירא לומר אותם לפני ר"ש. שלא יעניש על גילוי הסודות. יום אחד היה לפני ר"ש, ואר"ש, מה זה שכתוב, ויפול אברהם על פניו וידבר וגו'. משמע, שכל עוד שלא נמול היה נופל על פניו ואז דבר עמו. ואחר שנמול עמד על עמדו. ולא היה מפחד. אני הנה בריתי אתך. היינו שמצא את עצמו נמול, כי דבר ה' פעל עליו ונמול.

תעג) אמר ליה ר' אבא: אמר לו ר"א, אם טוב בעיני אדוני, לומר לפניו (רפ"י דף צ"ו ע"ב)

אמר

א"ל ח"ו דאתענשו, אלא בגין א' דמלין אתגליין בינייהו כל כך, י יגלו
 נ ביני חברייה, ילפון אינון ד ארחין, י ואתכסיין מלין בגווייהו. דהא
 מלין לא אתגליין אלא ו ביננא, דהא קב"ה ה' אסתכים עמנא, ז ועל ידנא
 אתגליין ח מלין.

תעו) אמר רבי יוסי, כתיב " או יבקע כשחר אורך ט וגו'. זמין קב"ה
 לאכרוז על בנוי, ויימא, או יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך
 לפניך צדקך וכבוד ה' יאספק.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) מסכים עמנו ט' שרטה וחי דף ה"ד ע"כ וכ"ה א' או יבקע כשחר: (ישעיה נ"ח) ח"א רנ: ח"ב
 ט"ח, נט. סצט. רנב: ח"ג קד. רצח:

חלופי גרסאות א' נ"א מוסיף דמלין אלין. ב' נ"א מוסיף וכד יגלן. ג' נ"א מוסיף בבבל ביני. ד' נ"א ארחין.
 ונ"א ארחי. ה' נ"א ויתכסיין. ונ"א ואתכסין. ז' נ"א ביבנה. ז' נ"א דעל. ח' נ"א מוסיף עלין
 מלין. ט' נ"א ליג וגו'.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

ביניהם. כי הסודות לא יתגלו אלא ביננו, כי
 הקב"ה הסכים עמנו, ועל ידינו יתגלו הדברים.
 תעו) אמר ר' יוסי וכו': אר"י. כתוב, או יבקע
 כשחר אורך וגו' עתיד הקב"ה
 להכריז על בניו, ויאמר, או יבקע כשחר אורך
 וארוכתך מהרה תצמח וגו'.

אמר לו ר' אבא, לא על עצמי אני מצטער
 אלא עליהם, שהענישם לגלות לבבל.
 אמר ליה ח"ו וכו': אמר לו ר"ש, חס ושלום
 שנענשו, אלא משום שהסודות נתגלו
 ביניהם כל כך, גזרתי עליהם, שיגלו בין החברים
 שבבבל, וילמדו הדרכים שלהם והסודות יתכסו
 (דשו"י דף צ"ו ע"ב)